K.M.P.M
High
School
8-4-56

"The mind is an iceberg. It floats with only one seventh of its bulk above water."

Sigmund Freud

ପୂଜା ସଂଖ୍ୟା

ଜନ-ସାହିତ୍ୟ

ମାସିକ ଉପନ୍ୟାସ ସିରିଜ

ସଂପାଦକ - ବଂଶୀଧର ଭୂୟାଁ

୧ମ ବର୍ଷ, ୫ମ ସଂଖ୍ୟା | ଅକ୍ଟୋବର, ୧୯୫୫ | ଏକ ଟଙ୍କା

ସଂପାଦକୀୟ—

ଓଡ଼ିଶାର ଦୁର୍ଗତି

ଆଜି ଭାରତବର୍ଷରେ ଦୁର୍ଗତିର ସୀମା ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶା ତ ଚିରରୁଗ୍ଣ, ଦୁର୍ବଳ ସାମର୍ଥ୍ୟହୀନ ହୋଇ ପଡ଼ିରହିଛି । ଟିକିଏ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟୋନ୍ନତ ହେବାକୁ ଆସୁଥିବାବେଳେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦାରୁଣ ଅନାବୃଷ୍ଟି ଓ ବନ୍ୟାର ଆଘାତରେ ପଙ୍ଗୁ ପାଲଟିଯାଇଛି । ଓଡ଼ିଶାରେ ନଅଙ୍କ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷର ଇତିହାସ ଏକ କଳଙ୍କ ହୋଇ ଇତିହାସ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ରହିଛି । ବହୁ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଆସିଛି; ମହାମାରୀ ଆସିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏହି ବନ୍ୟା ପୁଣି ଏକ ଐତିହାସିକ କଳଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି କରିଦେଲା । ଏହି କଳଙ୍କ ଓ ଦୁରବସ୍ଥାର ଅପସାରଣ ଲାଗି କେତେ ଯେ ବର୍ଷ, ଅର୍ଥ ଓ ଶକ୍ତି ଲାଗିବ ତାହା କହି ହେବନାହିଁ । ବନ୍ୟାର ଧ୍ୱଂସଲୀଳା କେବଳ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଲୋକଙ୍କ ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ଉପରେ ବଜ୍ରାଘାତ କରିନା, ଏହାଦ୍ୱାରା ନୈତିକ ମାନଦଣ୍ଡ ମଧ୍ୟ ନିମ୍ନଗାମୀ ହୋଇପଡ଼ିବା ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ।

ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ଅନ୍ୟ ଏକ ବ୍ୟାଘାତ ଦେଲା ସୀମାକମିସନ ରିପୋର୍ଟ । କ୍ଷତ ବିକ୍ଷତ ଓଡ଼ିଶା ନିଜର ହୃତ ବିଶାଳତ୍ୱକୁ ଫେରି ପାଇବ ବୋଲି ଆଶାକରି ବସିଥିଲା । ସୀମାକମିସନ ସଭ୍ୟମାନଙ୍କ ନ୍ୟାୟବିଚାର (?) ଶେଷରେ ଓଡ଼ିଶାବାସୀଙ୍କ ପ୍ରତି ତାଚ୍ଛଲ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଯାହାଠୁ ବଳିର ଆଶା

କରାଯାଉଥିଲା ତାହା ଦୁର୍ବିଷହର ରୂପ ଧାରଣ କରି ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା । ଉତ୍କଳମଣିଙ୍କ ଅନ୍ତରାତ୍ମା ଯେଉଁ ସିଂହଭୂମିର ମିଶ୍ରଣପାଇଁ ନିରନ୍ତର କାନ୍ଦୁଥିଲା, ସେହି କ୍ରନ୍ଦନରୋଳ ଆଜି ସାରା ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଓଡ଼ିଆ ପରିବାରରେ ନିର୍ଘୋଷିତ ହୋଇ ଉଠିଛି । ଷଢ଼େଇକଳା ଖରସୁଆଁକୁ ବିହାରରେ ମିଶାଇ ଦିଆଯିବା ଦ୍ୱାରା ପରୋକ୍ଷରେ ଏଠାରୁ ସଂଖ୍ୟାଧିକ ଓଡ଼ିଆ ତଥା ହୋ'ମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟାଚାରିତ କରି ବାସଚ୍ୟୁତ କରିବାପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଗଲା ।

ଷଢ଼େଇକଳା ଖରସୁଆଁ ଗତ ବହୁ ବର୍ଷ ଧରି ଓଡ଼ିଶାରେ ଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଓଡ଼ିଶାରେ ରହିବା ଉଚିତ । ମର୍ଜିରେ ଗଡ଼ଜାତ ମିଶ୍ରଣବେଳେ ଏହାକୁ ବିହାରରେ ମିଶାଇ ଦେବାପାଇଁ ଓଡ଼ିଶାର 'ସେତେବେଳକାର କଂଗ୍ରେସ ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳ ଯେଉଁ ଦୁର୍ବଳତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କଲେ, ସ୍ୱୀକାର କରିନେଲେ— ସେଇମାନେ ଆଜି ଓଡ଼ିଶାବାସୀଙ୍କ ଆଗରେ କୈଫିୟତ ଦେବା ଉଚିତ । ସୀମାକମିଶନଙ୍କ ଯୁକ୍ତିହୀନତା ତଥା ମହତାବ ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳର ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି ଆଜି ଓଡ଼ିଶାର ଶିରଚ୍ଛେଦ କରିଛି । ଭାରତ ସରକାର ଯଦି ପୁନର୍ବିଚାର ନକରି ଷଢ଼େଇକଳା ଖରସୁଆଁକୁ ଓଡ଼ିଶାରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରିରଖନ୍ତି ତାର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଅତି ଭୟାବହ ହୋଇ ଉଠିବ ।

......ଆଜି ଦୁର୍ଗତ ଓଡ଼ିଶାର ଦେଢ଼ କୋଟି ସନ୍ତାନର ଅଶ୍ରୁଳ ନିବେଦନ କିଏ ବା ଶୁଣିବ ? ମଣିଷ ଯେତେବେଳେ ନିରୁପାୟ, ନିଃସହାୟ ହୋଇପଡ଼େ ସେ ଶୂନ୍ୟକୁ ହାତ ବଢ଼ାଏ—ଡାକ ପକାଏ—ଭଗବତୀ ତୁମେହିଁ ମୋର ଏକମାତ୍ର ସାହସ; ତୁମେହିଁ ନ୍ୟାୟବତୀ ପରିତ୍ରାଣକର୍ତ୍ତ୍ରୀ ! ଦୁର୍ଗତିବେଳେ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ତୁମେ ମହାମୟୀ ରୂପେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୁଅ । ଶାନ୍ତି ଓ ଆଶୀର୍ବାଦ ଦିଅ । ଆମେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଚାହୁଁ । ଆମକୁ ବଞ୍ଚାଅ ।

— ○ —

ବନ୍ୟା-ଦୁର୍ଗତମାନଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ ହସ୍ତରେ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତୁ

18 OCT 1958

—ଏକ—

ବନାନୀ ଭାବୁଛି ।

ଆଜିର ଦୁର୍ଘଟଣା କଥା ସେ ମୋଟେ ଭୁଲିପାରୁନି । ବାରମ୍ବାର ସେ ଦୃଶ୍ୟଟି ଛାୟା ଛବି ପରି ତା ଦୃଷ୍ଟି ପଥରେ ନାଚି ଉଠୁଛି । କିଏ ସେ ଯୁବକଟି ? ସୁନ୍ଦରୀ ତରୁଣୀ ଦେଖି ଜାଣିଶୁଣି ହୁଏତ ଦୁର୍ଘଟଣାଟି ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ଅଭଦ୍ର ନ ହୋଇଥିଲେ ଏପରି କାଣ୍ଡ କିଏ ବା କାହିଁକି କରିବ ? ସହରର ସୁରାଆଡ୍ଡା ଆଜିର 'ଲୋଫର୍'ଦଳଙ୍କ ସମାବେଶ । ଶତ୍ରୁ ପକ୍ଷର ସର୍ଚ୍ଚ ଲାଇଟ୍ ପରି ଅସଂଖ୍ୟ ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟି ତରୁଣୀ ପଛରେ ଧାବମାନ । ରୂପ ଆଉ ରୂପଧ୍ୟାୟୀ ମଧ୍ୟରେ ସଂଘର୍ଷର ଲୀଳା ଆନନ୍ଦ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ଆତଙ୍କ; ଶିତମତ ଯୁଦ୍ଧକାଳୀନ ଆତଙ୍କ ।

ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଅତୀତ ହୋଇଗଲାଣି । ବନାନୀ ନରମ ଶେଯଟି ଉପରେ ପଡ଼ିରହି ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି ଖରାବେଳଟା କଟାଇ ଦେବା-ପାଇଁ; କିନ୍ତୁ ପାରୁନି । କେତେବେଳେ ବହି ପୃଷ୍ଠା ଓଲଟ ପାଲଟ କରୁଛି, କେତେବେଳେ ହୁଏତ ଉଠିଯାଇ ଆଇନା ଆଗରେ ତୋଳି ଧରୁଛି ନିଜକୁ···ଯୌବନମଣ୍ଡିତ ତନୁଶ୍ରୀ ଦେଖି ମୁଗ୍ଧା ହେଉଛି; ପୁରୁଷସୁଲଭ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ନିଜ ଅଙ୍ଗର ପ୍ରତି ବର୍ଗ ଇଞ୍ଚକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରୁଛି । ସତେ କି ସମ୍ମୋହନ ! !

ଯୁବକଟି କିଏ ହୋଇପାରେ ? ପୁଣି ସେଇ ପୁରୁଣା ଖିଅ

ଶନିବାରର ସକାଳୁଆ ସ୍କୁଲରୁ ଫେରୁଛି ବନାମି । ଆଜି
ସେ ଏକା ଆସୁଥିଲା ରିକ୍ସାରେ । ବେଳେବେଳେ ମାଟ୍ରିକ
ପଢ଼ୁଥିବା ତାର ସୁନ୍ଦରୀ ସ୍ନେହଲତା ତା ସହିତ ଆସେ । ଏକ
ସାହିରେ ରୁହନ୍ତି ବୋଲି ଦୁହେଁ ଗୋଟିଏ ରିକ୍ସାରେ ଚାଲି ଆସିନ୍ତି
ରିକ୍ସାଟି ମଧ୍ୟ ବନାମିର ଧରାବନ୍ଧା ।

ଆଜି ସ୍ନେହ ଅନୁପସ୍ଥିତ ଥିବାରୁ ବନାମି ଏକାକୀ
ଫେରିଲା ଘରକୁ । ସ୍ନେହ ଯେ ତାର ସବୁଦିନର ସାଥୀ, ଏପରି
କିଛି ନୁହେଁ । ତେବେ ଝିଅଟିକୁ ଖୁବ ଭଲ ଲାଗେ ବନାମିର
ଏଣୁ ତାର ସମ୍ପର୍ଶ ତାକୁ ଭଲ ଲାଗେ । ସହଜେ ବନାମିର ଜୀବନ
ନିଃସଙ୍ଗ ।

ସାଢ଼େ ଦଶ ହୋଇଥିବ ସେତେବେଳେ । ସହରର ଏକ
ଜନଗହଳି ଛକରେ ବନାମି ରିକ୍ସା ସହିତ ଗୋଟାଏ ସାଇକେଲ୍
ଧକ୍କା ହେଲା । ଫଳରେ ସାଇକେଲ୍ ଚଢ଼ାଳୀ ଯୁବକଟି ଛିଟିକି
ଯାଇ କିଛି ଦୂରରେ ପଡ଼ିଲା । ରିକ୍ସାଟି ପ୍ରବଳ ଧକ୍କା ଖାଇ
ଗୋଟିଏ ପାଖକୁ ଧୁଞ୍ଚିଗଲା । ଯୁବକଟି ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଆତ୍ମ
ସମ୍ବରଣ କରି ଉଠିଲା ବେଳକୁ ଦେଖିଲା ରିକ୍ସାକୁ ବହୁ ଲୋ
ଘେରି ଯାଇଛନ୍ତି । ରିକ୍ସା ଭିତରେ ବସିଛି ଗୋଟିଏ ଯୁବତୀ
ସେ ଲୁଗା ଟେକି ଆଞ୍ଚୁଡ଼ି ହୋଇଥିବା ଜାଗାମାନ ଦେଖୁଥିବ
ବେଳେ ଯୁବତୀଟି ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ି ଚାଲିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା ।

'ଶୁଣନ୍ତୁ'—

ବନାମି କିଛିଦୂର ଆଗେଇ ଗଲାଣି । ଲୋକମାନେ ରିକ୍ସା
ଚାଳକକୁ ଭଲମନ୍ଦ କହି ବିଦାୟ ନେଲେଣି । ଜଣେ ଦୁ'ଜଣ ଉତ୍ସୁ
ନାଗରିକ ଘଟଣାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥାନ୍ତି । ଘଟଣାଟି ଘଟିଛି ଗୋଟି
ଯୁବକ ଆଉ ଯୁବତୀକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି, ସେଇଥିପାଇଁ··· ।

'ଆପଣଙ୍କୁ ଡାକୁଚି, ଟିକେ ରୁହନ୍ତୁ'—ଯୁବକଟି କହିଲା ।

ବନାନୀ କୋଳାହଳ ଭିତରେ ଆଗେଇ ଥିଲା । ପଛକୁ ଥରେ ଚାହିଁ ଦେଲା ମାତ୍ରେ ଦେଖିଲା ଆଘାତ ପାଇଥିବା ଯୁବକଟି ତାରି ଆଡ଼କୁ ଆସୁଚି । ସେ ହଠାତ୍ ଠିଆ ହୋଇଗଲା ।

'ମତେ ଡ଼ାକିଲେ ?'

'ହଁ, ଆପଣ ଚାଲିଗଲେ କିପରି ହେବ ?'

'ମୁଁ କଣ କରିବି ?'

'ରିକ୍ସାବାଲାକୁ ତ ମୁଁ ଥାନାକୁ ନେବି । କିନ୍ତୁ ଆପଣ ସାକ୍ଷ୍ୟ ନ ଦେଲେ ହେବ କିପରି ?'

'ଦେଖନ୍ତୁ ମୁଁ ଏଥିରେ ପଶିବାକୁ ଚାହେଁ ନା, ଆପଣଙ୍କର ଦୋଷ ଥାଇପାରେ କି ରିକ୍ସାବାଲା ରଙ୍ଗ୍ ସାଇଡ଼୍ରେ ଚଳାଇ ଥାଇପାରେ···ସେଥିରେ ମୁଁ ଦାୟୀ ନୁହେଁ····ଆପଣ ରିକ୍ସାବାଲାକୁ ନେଇ ଥାନାକୁ ଯାନ୍ତୁ··'କହି ଯିବାକୁ ଇତଃସ୍ତତ ହେବାରୁ ଯୁବକଟି ରିକ୍ସାବାଲାକୁ ଡାକି ଜୋରରେ କହିଲା, 'ଚାଲ୍ ଛିଡ଼ା ହୋଇଚୁ କଣ ! ଥାନାରେ ତୋ ମଜା ଦେଖୁଚି । ଭଦ୍ରଘରର ଝିଅବୋହୂଙ୍କୁ ବସାଉଚୁ, ରାସ୍ତାରେ କିପରି ଚଳାଇବାକୁ ହେବ ଜାଣିନୁ ? ଆପଣ ବସନ୍ତୁ—'ବନାନୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପୁଣି ଯୁବକଟି କହିଲା ।

'ଆପଣ ସାଧାରଣ ଭଦ୍ରତା ଜାଣନ୍ତି ବୋଲି ଦେଖୁଚି । ମତେ ଏମିତି ଅଟକାଇବା ମାନେ କଣ ?' ବନାନୀର ମୁହଁ ଲାଲ୍ ପଡ଼ି ଆସୁଥାଏ ।

'ଆପଣ ତେବେ ଯିବାକୁ ଚାହାନ୍ତନ୍ତି ? ଆଜି ଯଦି ଗୋଟିଏ ମଣିଷ ମରିଯାଇଥାନ୍ତା, ଆପଣ ତେବେ ଏପରି ଚୁପଚାପ ଖସି ଚାଲିଯାଇଥାନ୍ତେ··!'

'ବେଶ୍ ଚାଲନ୍ତୁ—' କହି ରିକ୍ସାରେ ବସିଲେ ବନାନୀ । ଯୁବକଟି ସାଇକଲ୍ ଉଠାଇବାବେଳେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲା, 'ଅଭଦ୍ରାମିର ଗୋଟିଏ ସୀମା ବି ଅଛି·····ଚାଲ ଥାନାକୁ ଚାଲ' ।

ରିକ୍ସା ଚାଲିଲା ।

ଲାଲ୍‌ବାଗ ଥାନା ଆଗରେ ରିକ୍ସା ଛିଡ଼ା ହେଲା । ବନାନୀ ପଛକୁ ଅନେଇ ଦେଖିଲେ କେହି ନାହିଁ । ମନେ ମନେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଫେରି ଯିବାକୁ ରିକ୍ସାବାଲାକୁ କହୁଛି, ଯୁବକଟି ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲା ।

'ରାସ୍ତାରେ ଗୋଟିଏ ଡାକ୍ତର ଦୋକାନରୁ ଆଇଡିନ୍ ଲଗଉଥିଲି । ଟିକେ ଡେରି ହୋଇଗଲା ବୋଧେ । ହେଉ କ୍ଷମା କରିବେ ।' କହି ବାହାର ପାଚେରିରେ ସାଇକେଲ୍‌ଟାକୁ ଡେରି ଦେଇ ଥାନା ଭିତରକୁ ଗଲା । ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ଫେରି ଆସି କହିଲା— ନା, ରିକ୍ସାବାଲାଟା ଆଜି ରକ୍ଷା ପାଇଗଲା । ସବ୍‌ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର ନାହାନ୍ତି ।' କହି ସାଇକେଲ ଧରିଲା ଯୁବକଟି ।

'କ୍ଷମା କରିବେ, ଆପଣଙ୍କ ଠିକଣାଟା ଜାଣିପାରେ କି ?'

'ଏମିତି ଜାଣିବା ଅପେକ୍ଷା ଥାନା ଡାଇରୀରୁ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣି ପାରିଥାନ୍ତେ । ସେଇଟା ବରଂ ଆହୁରି ଭଦ୍ରୋଚିତ ହୋଇଥାନ୍ତା ।' ବନାନୀ ରାଗ ରାଗ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ ।

'ହେଉ ମୋର ଅଭଦ୍ରାମି ପାଇଁ କ୍ଷମା ଚାହୁଁଛି, ମରିନାହିଁ, ଏତିକି ରକ୍ଷା । ସେଥିପାଇଁ ଭାବିଲି କାହିଁକି ଅଯଥା ଜଣେ ଭଦ୍ରମହିଳାକୁ ହଇରାଣ କରିବି ।··ଆପଣ କ'ଣ ସତରେ ଭାବିଲେ ଥାନାରେ କେହି ନାହାନ୍ତି ?' ଯୁବକଟି ସେହିପରି ଗମ୍ଭୀର ରହି ପଚାରିଲା ।

'ତେବେ ସେତିକି ସତ୍‌ସାହସ ହେଉନାହିଁ କାହିଁକି ?'

'ଆପଣ ଖୁବ୍‌ମତ ରାଗିଯାଇଛନ୍ତି; ଏଣୁ ଆଜି ମୁଁ କୌଣସି କଥା କହିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ, ଫଳରେ—'

'ବିଦେଶ ହୋଇଥିଲେ ସ୍ତ୍ରୀ ଜାତିକୁ ଏପରି ଅପମାନ କରି ଖସିଯାଇ ନଥାନ୍ତେ ! ଚାଲ୍‌ରେ ରିକ୍‌ସା ।'

ବନାମାଳୀ କଥାଶୁଣି ଯୁବକଟି ଗୋଟିଏ ଅପୂର୍ବ ଭଙ୍ଗୀ କଲା । ତାହାମାନେ—ତମେ ଯାହା କହ, ମୁଁ ଶୁଣିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି ।

ରିକ୍‌ସା ଚାଲିଲା । ପଛେ ପଛେ ସାଇକେଲ୍ ଚଢ଼ି ଯୁବକଟି ମଧ୍ୟ ଅନୁଧାବନ କଲା ରିକ୍‌ସାକୁ ।

କଚେରୀ ରୋଡ୍ ଦେଇ ନଈ କୂଳେ କୂଳେ ପୁରୀ ଘାଟ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା ରିକ୍‌ସାଟି । ସେଇଠି ବଙ୍କେଇ ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱି-ମହଲା କୋଠା ଆଗରେ ଛିଡ଼ାହେଲା । ବନାମାଳୀ ଓହ୍ଲାଇପଡ଼ି ଫାଟକ ଖୋଲୁଚି ଦେଖିଲା ସେଇ ଯୁବକଟି ତାକୁ ଥରେ ଅନେଇ ଦେଇ ଜୋରରେ ସାଇକଲରେ ଛୁଟିଗଲା ।

ବନାମାଳୀ ପାଟିରୁ ପୁଣି ଥରେ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା—'ଏ ଫାଷ୍ଟକ୍ଲାସ ଲୋଫର୍ ।'

ଯୁବକଟିର ଶରୀର ଗଠନ ମନ୍ଦ ନୁହେଁ । ମୁହଁଟି ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ସୁନ୍ଦର । ମୁଣ୍ଡରେ ଝାମ୍ପୁରି ବାଳ । ସିନେମା ପତ୍ରିକାରେ ବାହାରୁଥିବା ଅଭିନେତାମାନଙ୍କ ଚେହେରା ସହିତ ଯେପରି ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଅଛି ଲୋକଟାର ଚେହେରାରେ । ଉଚ୍ଚାରଣଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ପରିଷ୍କାର । ଶିକ୍ଷାଦୀକ୍ଷା ସାମାନ୍ୟ ଥାଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ବେଶ ପୋଷାକ କୌଣସି କଲେଜ ପଢ଼ୁଆ ଯୁବକଠାରୁ କମ୍ ନୁହେଁ । ଏ ସବୁ ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ଗୋଟିଏ ଲୋଫର । ଭଣ୍ଡାମୀର ଖୋଳ ଭିତରେ ତାର ସ୍ୱରୂପ ପୂର୍ଣ୍ଣମାତ୍ରାରେ ଫୁଟି ନ ଦିଶୁଥିଲେହେଁ ଚିହ୍ନାରୀ ଗ୍ରାହକ ଆଖିକୁ ସେ କେବେ ଫାଙ୍କି ଦେଇ ପାରିବନି । ଶେଷରେ ଲୋକଟା ଘରପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ଆସୁଛି । କି ବିପଜ୍ଜନକ !

ବନାମ୍ନି ସବୁ ଘଟଣାକୁ ଭଲ ଭାବରେ ପୁନବ୍ରୃତ୍ତି କରି ନେଇ ମନର ଗତିକୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ, କିନ୍ତୁ ପାରୁ ନ ଥାଏ । ସମାଜ, ଯୁବକ, ଯୁବତୀ, ପ୍ରେମ, ତ୍ୟାଗ, ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଏଇସବୁ ଭାବନାର ପାହାଡ଼କୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ମନ-ଚଢ଼େଇଟି ତାର ପକ୍ଷ ମେଲି ଦେଇଥାଏ । ବନାମ୍ନି ସେଇ ଆବେଶ ଭିତରେ ନିଜକୁ ହଜେଇ ଦେଇ ଖାଲି ଧାଇଁଥାଏ । ମନର ବିଚିତ୍ର ଗତି ! !

ବନାନୀର ଆଜି ହେଇଚି କଣ ? ଆଜି ଯେପରି କେହି ତା ଦେହରେ କାଉଁଶ କାଠି ଛୁଇଁ ଦେଇ ଯାଇଛି । ସାଧାରଣ ଗୋଟିଏ ଯୁବକ ଯାହାକୁ ସେ 'ଲୋଫର୍' ଆଖ୍ୟା ଦେଇସାରିଛି, ତା ପାଖରେ ନିଜକୁ ଛୋଟ କରାଇବା କି ଅଶୋଭନୀୟ । ଶିକ୍ଷିତା, ରୁଚିସମ୍ପନ୍ନା ବନାମ୍ନିର ନିର୍ବାଚନ ମନ୍ଦ ନୁହେଁ । ଧରି ନିଆଯାଉ ଯୁବକଟିକୁ ସେ ପସନ୍ଦ କଲା ?···ମୋଟେ ନୁହେଁ, ତାକୁ ସେ କାହିଁକି ପସନ୍ଦ କରିବ । ସେ ଜଣେ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତା ମହିଳା, ସ୍କୁଲରେ ନାଁ ଅଛି । ଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଅଭିଭାବକମାନେ ସମ୍ମାନ ଦେଖାନ୍ତି । ଆଦର୍ଶ ସ୍ତ୍ରୀଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ବୋଲି ଖାତିର କରନ୍ତି । ଶେଷରେ କଣ କଲା ନା' ଗୋଟିଏ ଅଜଣା ଅଶୁଣା ପଦ-ମର୍ଯ୍ୟାଦାହୀନ ଟୋକା ପ୍ରେମରେ···ଛି···ଛି···

ବନାମ୍ନି ମନର ଗୋପନ ଦ୍ୱାର ଖୋଲି ଯାଇଛି । ଏତେ ଦିନ ଧରି ସେ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ ଥିଲା । ସୁଇଚ୍ ଟିପିବାମାତ୍ରେ ବନ୍ଦ ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଗଲା । ଶିକ୍ଷିତ-ଅଶିକ୍ଷିତ, ବଡ଼-ଶ୍ରେଷ୍ଠ, କୁଳୀନ-ନୀଚ···ସମାଜର ଏ ପରମ୍ପରାକୁ ବନାମ୍ନି ମାନିବାକୁ ରାଜି ନୁହେଁ । ଇତିହାସ ଗର୍ଭରେ ଏଗୁଡ଼ିକ ଲୀନ ହୋଇଯିବ—ଇତିହାସ ସେ ସବୁକୁ ପୁଣି ଗଳାଧଃକରଣ କରି ନୂଆ ରୂପ ଦେବ । ବନାମ୍ନି ଇତିହାସ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଚାହେଁ । ଯୁବକଟିକୁ କଣ ସେ ମନୋମତ ସଂଶୋଧନ କରିନେଇପାରିବ ନି ? ତେବେ କି ସମାଲୋ-

ତନାରୁ ତାକୁ ଶାନ୍ତି ମିଳିବ ନାହିଁ । ଲୋକମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ ସମାଲୋଚନା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେହିଁ ସମାଲୋଚନା କରିଥାନ୍ତି । ଅସଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବହୁ ଦୂରରେ ଥାଏ । ସବୁବେଳେ ପୁରୁଷ ନାରୀକୁ ନିର୍ବାଚନ କରିଥାଏ । ନାରୀ ଅକୁଣ୍ଠ ଚିତ୍ତରେ ସବୁ ଗ୍ରହଣ କରିନିଏ । କେବେ କେମିତି ଏହାର ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଘଟିଲେ କୁହାର ଚୋପାନ ବଢ଼େ, ସମାଜ ଭୁଷୁଡ଼ିବାର ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଯାଏ । ବିନାଣୀ ଶିକ୍ଷିତା, ସମାଜରେ ତାର ସ୍ଥାନ ଅଛି । ସେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଅସଙ୍ଗତ କାମ କରି ନ ପାରେ ! ! ଗୋଟିଏ କ୍ଷମତାସମ୍ପନ୍ନ ଲୋକର ବାହୁଛାୟା ତଳେ ଆଶ୍ରୟ ନେଲେ ସେ ଆହୁରି ମହୀୟାନ୍ ହୋଇ ଉଠନ୍ତା···ହେଉ ସେ ସପତ୍ନୀକ, ବିନାଣୀଠୁ ଦ୍ୱିଗୁଣ ବୟସରେ ବଡ଼ ହେଲେ ମଧ୍ୟ କ୍ଷତି ନାହିଁ । ବିବାହର କେଇଟି ବର୍ଷପରେ ଯୁବତୀପତ୍ନୀକୁ ବୈଧବ୍ୟ-ସାଗରରେ ଭସାଇ ଚାଲିଯାଇ ପାରେ ସେ·····ସେ କୀର୍ତ୍ତି ଅମର । କିନ୍ତୁ ବିନାଣୀର ସ୍ୱନିର୍ବାଚନ ଅସହନୀୟ ! !

ଏସବୁ ସତ୍ତ୍ୱେ ବିନାଣୀ ନିର୍ବାଚନ କରିବ ନିଜର ରୁଚି ଅନୁସାରେ । ହେଉ ସେ ଅଶିକ୍ଷିତ, ହେଉ ସେ ବେକାର, ହେଉ ସେ ପଦମର୍ଯ୍ୟାଦାହୀନ । ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ପୁରୁଷ ଅଶିକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଗୋଟ୍ ପାଶ୍ ଭବରେ ଯଦି ଚଳାଇ ନେଇ ପାରେ, ଶିକ୍ଷିତା, ରୁଚିସମ୍ପନ୍ନା ନାରୀ ତାର ମନୋମତ ପୁରୁଷକୁ ମନର ଗୋପନ କଥା ଶୁଣାଇବାରେ ଅସଙ୍ଗତ କେଉଁଠି ?

ନାରୀର ଗୋଟିଏ ପୁରୁଷ ଦରକାର, ଠିକ ଯେପରି ପୁରୁଷ ଦରକାର କରେ ଗୋଟିଏ ନାରୀ । ରକ୍ଷଣଶୀଳମାନେ ଆକୁ 'ବିବାହ' ଆଖ୍ୟା ଦେଇ ପାରନ୍ତି—କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ତାକୁ ଜୀବନର ପରିପୂରଣ କହିଲେ ଠିକ ହେବ । ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କ 'ପରିପୂରକ ।'

—ଦୁଇ—

ଅନ୍ଧକାର ଘର ଭିତରକୁ କିଏ ପଶି ଆସି ସୁଇଚ୍ ଟିପି ଦେଲା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶୁଣାଗଲା—'ମିସ୍ ସାଆଁ ତର ଅଛନ୍ତି ?'

ବନାନୀ ମୁହଁ ଫେରାଇ ଦେଖିଲା, ତୃପ୍ତି ଚୌଧୁରୀ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି ।

'କଲେ ! ଘରଟାକୁ ଅନ୍ଧାର କରି କଣ କରୁଥିଲୁ ? ମୁଁ ଭାବିଲି ଶୋଇଥିବୁ; କିନ୍ତୁ ଦେଖୁଛି ସନ୍ଦେହ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ଅଛି'...କହୁ କହୁ ତୃପ୍ତି ଗୋଟାଏ ଚେୟାର ଉପରେ ଆରାମରେ ବସି ପଡ଼ିଲା ।

'କି ସନ୍ଦେହ ଲେ ! ସ୍ୱପନପୁରର ରାଜକୁମାରୀ ପାଖରେ ଶୁଆରୂପରେ ରାଜକୁମାର ରହିଲା ପରି ? କିନ୍ତୁ ସେ ରାଜଅନ୍ତଃପୁର ଏଠି କାହିଁ ? ଏଠି ତ ଖାଲି ରାଜ ବଯୁକ୍ତ କୁମାରୀ ଅଛନ୍ତି । ଆଜି ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ କାହାରି କୌଣସି କଟକଣା ବି ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ତୋ ପରି ସ୍ୱାଧୀନ । ସମସ୍ତଙ୍କର ସମାନ ଅଧିକାର ଅଛି ଖୁସି ଅନୁସାରେ ଯେତେ ଇଚ୍ଛା ସେତେ ପ୍ରେମପତ୍ର ଲେଖିବାକୁ, ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଗୁଡ଼ ନୂଆ ନୂଆ ଏଙ୍ଗେଜମେଣ୍ଟ କରିବାକୁ....' ବନାନୀ କହିଲା ।

'ମିସ୍ ସାଆଁ ତର ! ସେଥିପାଇଁ କହୁଛି ତୁମ ଭିତର ବାତାବରଣ ସନ୍ଦେହଜନକ । ଆଜିକାଲି ପ୍ରେମିକମାନଙ୍କୁ ପଲଙ୍କ ତଳେ ଆଲମାରୀ ଭିତରେ ବି ଲୁଚେଇ ଦେଇ ପ୍ରେମିକାମାନେ ସୁଚରିତ୍ରାର ପରିଚୟ ଦେଇଥାନ୍ତି... ମୁଁ କଣ ମିଛ କହୁଛି ? ହଁ, ବନାନୀ ସତକହ, ଏକା ଏକା କଣ କରୁଥିଲୁ ଘରେ, ଶୋଇବାର ଟିକେ ହେଲେ ଚିହ୍ନ ତ ତୋ ମୁହଁରେ ଦେଖୁନି...!'

'ଆଉ କଣ ଦେଖୁଛୁ ?' ବନାନୀ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ।

'ତୋ ଆଖି ତାର ଯଥେଷ୍ଟ ପରିଚୟ ଦିଏ...।'

‘କଲେଲ କହୁନୁ, କି ପରିଚୟ ପାଇଲୁଣି …?
‘ଏଇ, ମାନେ ତୋ ମୁହଁ ଆଜି ଭାରି ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛି…’ କହି ଖପକିନା ଉଠିଆସିଲା ବନାନୀ ପାଖକୁ । ତା ଦେହକୁ ଘଷି ହୋଇ ବସିପଡ଼ି କହିଲା; ‘ମୁଁ ପୁରୁଷ ହୋଇଥିଲେ ତୁ ଏପରି ଚୁପ୍‌ଟି ହୋଇ ବସି ଏପରି ଗ୍ଲୋପରା ହେଇ ମତେ ଏପରି ଜେରା କରନ୍ତୁ ନି! ସତରେ ବନି ଅପା! ଘଟଣା କଣ?’ ଗେହ୍ଲେଇ ହୋଇ ତୃପ୍ତି ପଚାରିଲା ।
‘ଦୁର୍ଘଟଣା! ସାଂଘାତିକ ଦୁର୍ଘଟଣା!! ତୁ ହୋଇଥିଲେ ବଞ୍ଚି ନ ଥାନ୍ତୁ । ମୁଁ ବୋଲି ଅଳ୍ପକେ ରକ୍ଷା ପାଇଗଲି ।’
‘ସେଇଥିପାଇଁ କହୁଚି ସବୁଦିନକାର ମାଷ୍ଟ୍ରାଣୀ ଗନ୍ଧ ଆଜି ତୋଠାରେ ନାହିଁ । କାହା ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଲୁକି କଲେଲ?’
‘ଯୁଦ୍ଧ ବିଶାରଦମାନେ ସମୁଦ୍ର ଉପରୁ ଦେଖି କହିଦେବେ ପାଣିଭିତରେ ଜାହାଜ କି ଟର୍ପେଡୋ ଯାଉଛି । ତୁ ତ ଜଣେ ଦକ୍ଷ ପ୍ରେମବିଶାରଦା, ତୋଠାରୁ କଣ କିଛି ଲୁଚେଇ ପାରିବ?’
‘ତେବେ କହୁନୁ ଲୁଚଉଚୁ କାହିଁକି?’
‘କହିବି ଲେଲ କହିବି, ମୋ ତୃପ୍ତି ଢ଼’କ ନ କହିବତ କହିବି କାହାକୁ? ଆଗେ କହିଲୁ ଏତେବେଳେ କୁଆଡ଼େ ଆଗମନ?’
‘ଆଲେଲ ଯା! ବନି ତୁ ଭୁଲିଲୁ । ହେଡ୍ ମିଷ୍ଟ୍ରେସ ବିରକ୍ତ ହେଉଥିବେ । ଆଜି ଗାଳି ଶୁଣିବା ଭାଗ୍ୟରେ ଅଛି । ୭ଟା ହେବଣି । କଲେଲ ମୋ ମୁହଁକୁ ଅନେଉଚୁ କଣ? ସଙ୍ଗୀତାର ନିମନ୍ତ୍ରଣ କଥା ମନେ ନାହିଁକି?’
‘କାହିଁକି ନିମନ୍ତ୍ରଣ ବେଳ କଣ ଗଡ଼ିଗଲାଣି କି? ୮ଟାପରେ ଗଲେ ବି ଚଳିବ’ ବନାନୀ କହିଲା ।
‘ମୋଟେ ନୁହେଁ, କୁମାରୀ ସଂଘ ଏହାର ବିରୋଧ କରୁଚି, ଏଣୁ ବିନା ଅନୁମତିରେ କେହି ଯାଇ ପାରିବେ ନି । ତୁ ଆଗେ

ପିଛାଇଲୁ । ଗୁଲ ସେଇଠି ସବୁ ତୃପ୍ତିକୁ, ତୋ ସାଙ୍ଗରେ ଏକେ ଫଟେଇ ହୋଇ ଯାଉବନ ।'

'ହଉ ବସ୍, ୧୫ ମିନଟିରେ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯାଉଚ ।' ତୃପ୍ତି ଅପେକ୍ଷା କଲା, ଦୁହେଁ ରାସ୍ତାକୁ ଆସି ଗୋଟାଏ ରିକ୍ସାରେ ହେଡ଼ମିଷ୍ଟ୍ରେସ୍ ଙ୍କ ଘରକୁ ଆସିଲେ ।

ହେଡମିଷ୍ଟ୍ରେସ୍ ମିସ୍ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଘରେ 'କୁମାରୀ ସଂଘ'ର ଜରୁରୀ ବୈଠକ ବସିଥାଏ । କୁମାରୀ ସଂଘରେ ସଭ୍ୟ ଥାନ୍ତି ଅବିବାହିତା ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ଓ କେତେକ ଡାକ୍ତରଣୀ, ନର୍ସ ଓ ଅଧ୍ୟାପିକାମାନେ । ପୁରୁଷର ଶୃଙ୍ଖଳରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ସମତା ରକ୍ଷା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏ ସଂଘର ପ୍ରତିଷ୍ଠା । ଯଦିଓ ଆମର ବିଧାନରେ ସେ ସବୁର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି କିନ୍ତୁ ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସେ ଅଧିକାରକୁ ପଙ୍ଗୁ କରି ଦିଆଯାଇଛି । ଯାହାର ଗୋଟିଏ ଝିଅ, ଗୋଟିଏ ପୁଅ, ସେ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁଅକୁହିଁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇଚ, ଯେ ହେତୁ ସେ ବଡ଼ ହେଲେ ତାର ସ୍ୱାର୍ଥ ପୂର୍ତ୍ତି ହେବ । ସମାଜର ଏ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ବଦଳାଇବା ପାଇଁ କୁମାରୀ ସଂଘ ବୈଧାନିକ ପନ୍ଥାରେ ଆନ୍ଦୋଳନ ଜାରି ରଖିବ । ସଭ୍ୟା ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ ସଭ୍ୟଫର୍ମ ପୂରଣ କରି କେତେକ ଶପଥ ନେଲା ପରେହିଁ ତାକୁ ସଭ୍ୟା ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ ।

କୁମାରୀ ସଂଘର ସଭ୍ୟାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ପୁରୁଷ ପ୍ରତି ଆନୁଗତ୍ୟ ଭାବ ନ ଥିବ । ହୃଦୟର କୌଣସି କୋଣରେ ହେଲେ ଟିକେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ମମତା, ସ୍ନେହ ବା ପ୍ରେମ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ ନାହିଁ—ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଉଚ ପ୍ରଧାନ ଶୃଙ୍ଖଳା ।

ସଂଘ ଗଢା ହେବା ପରେ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷରୁହିଁ ମିସ୍ ପ୍ରଭାବତୀ ମହାପାତ୍ର ସଭାନେତ୍ରୀ ହୋଇ ଆସୁଛନ୍ତି ।

୪୫ ବର୍ଷ ବୟସରେ ବି ସେ କୁମାରୀ ବ୍ରତ ପାଳନ କରି ସମାଜରେ ପୁରୁଷର ଅଯଥା ଆଧିପତ୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆନ୍ଦୋଳନ କରି ଆସୁଛନ୍ତି । କେତେ ନୂଆ ନୂଆ ସଭ୍ୟା ସଙ୍ଘକୁ ଆସି-ଗଲେଣି । ସେ ସେହିପରି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଭୁଲାଇ ଆସିଛନ୍ତି । କେତେ-ଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ଶାସ୍ତି ବିଧାନ ହୋଇଛି । ସବୁ ଅଭିଯୋଗ ସେଇ ପୁରୁଷ-ନାରୀ ସଂକ୍ରାନ୍ତୀୟ ।

ବନାନୀ କିଛିଦିନ ଆସି ହଷ୍ଟେଲରେ ଥିଲା । ପରେ ସେ ହଷ୍ଟେଲ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲା ଏଇ କୁମାରୀ ସଂଘରେ ଯୋଗ ନ ଦେବା ଯୋଗୁଁ । ଯେ ହେତୁ ସେ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି ଠିକ କରି ନ ଥିଲା ଜୀବନରେ ପୁରୁଷର ସାହାଯ୍ୟ ଓ ସହଯୋଗକୁ ଏଡ଼େଇ ଦେଇ ପାରିବ କି ନାହିଁ । ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ଥାଇ ଆଇ. ଏ ପାଶ କଲା ପରେ ସେ ନିଜକୁ ସ୍ୱାବଲମ୍ବନଶୀଳା ଭାବି କୁମାରୀ ସଂଘରେ ଯୋଗ ଦେଲା । ବନାନୀ ମିସ୍ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଖୁବ୍ ଆଦରଣୀୟା । ବନାନୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ଅଭିଯୋଗ ହୋଇ ନାହିଁ କି ତାହା ବିଷୟରେ କେହି କେବେ ସନ୍ଦେହ ବି କରି ନାହାନ୍ତି । କୁମାରୀ ସଙ୍ଘରେ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ବେଶୀ ପ୍ରଗତିଶୀଳା ବୋଲି ସଙ୍ଘ ନେତ୍ରୀ ଅନେକଥର ପ୍ରଶଂସା କରିଚନ୍ତି ।

ବନାନୀକୁ ଧରି ତୃପ୍ତି ବୈଠକ ଘରେ ପ୍ରବେଶ କଲାମାତ୍ରେ ମିସ୍ ମହାପାତ୍ର ଗର୍ଜନ କରି ଉଠିଲେ, 'ତୃପ୍ତି, କେଇଟା ଆସି ହେଲଣି ? ମୁଁ ତୋତେ କ'ଣ କହିଥିଲି । ତମର ତ ସବୁ ସମୟ ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ, ତମେ ସବୁ ପୁରୁଷ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଛିଡ଼ା ହେବ କ'ଣ ?'

'ନାହିଁ ମାଉସି ! ଘଡ଼ି ଉପରେ ମୋର ଟିକେ ହେଲେ ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ, ସେ ସବୁ ପୁରୁଷ ତିଆରି ।' ତୃପ୍ତି ବସୁ ବସୁ କହିଲା ।

ଏତିକିରେ ଗୋଟିଏ ହସର ଲହରୀ ଉଠି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମଉଳିଗଲା ମିସ୍ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ତର୍ଜନରେ, 'ସାଇଲେଣ୍ଟ !'

'ଆଜି କିଏ କିଏ ଆସି ନାହାନ୍ତି ତୃପ୍ତି ଦେଖିଲୁ । ଆମେ ତ ଏଠି ମୋଟେ ୮ଜଣ ଅଛେ । ଯାହା ହେଉ କୋରମ ହେଉଚିତ । ପ୍ରସ୍ତାବଟାକୁ ପାଶକରି ନେବାକୁ ହେବ ।'

'ପ୍ରସ୍ତାବଟା ଆଗେ କ'ଣ କୁହାଯାଉ' ବିନାମି କହିଲା । ମିସ ମହାପାତ୍ର କହିଲେ, 'ପ୍ରସ୍ତାବଟା ଆଲୋଚନା ପରେ ଲେଖାଯିବ ଆଗେ ସେ ବିଷୟରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ମତାମତ ଦରକାର । ତୃପ୍ତି ଘଟଣାଟା ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ରୂପେ ବୁଝେଇ ଦେ ।'

ସଭାନେତ୍ରୀଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ତୃପ୍ତି ଆରମ୍ଭ କଲା, 'ସଙ୍ଗୀତା, ଆମ ସଙ୍ଘର ସଭ୍ୟ ହୋଇଥିବା କଥା ଆମ ଭିତରେ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି । ସେ ତ ଦିନାକେତେ ଆମ ସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷକତା କରୁଛି । କିନ୍ତୁ ଆମ ସଙ୍ଘରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିବା କଥା ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା ପରେ ତା ବାପମା ଆମ ସଙ୍ଘରୁ ଇସ୍ତଫା ଦେବାପାଇଁ ତାକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇଲେ ଏବଂ ବାହାଘର ଠିକ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ସଙ୍ଗୀତାର ଜଣେ ଉଦୀୟମାନ ଯୁବକ ସହିତ ଅନେକ ଦିନରୁ ବନ୍ଧୁତା ଥିଲା ଏବଂ ସେମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ବିବାହ କରିବେ ବୋଲି ପ୍ରତିଜ୍ଞାବଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲେ ।'

'ଏ କଥା ସଙ୍ଘର ଦୃଷ୍ଟିକୁ କିପରି ଆସିଲା ଏବଂ ଏହାର ସତ୍ୟତା ଜାଣିବାର ଉପାୟ ଅଛି କି ?' ଜଣେ ସଭ୍ୟା ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ।

ସଭାନେତ୍ରୀ ଗୋଟିଏ ଫାଇଲ ଉଠାଇ କହିଲେ, 'ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଦିଆନିଆ ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ଚିଠିର ନକଲ ଏ ଫାଇଲରେ ଅଛି, ଦେଖିଯାଅ ।' କିନ୍ତୁ ଏତିକିରେ ସଭ୍ୟାଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ହେଲା ଏବଂ ତୃପ୍ତି ପୁଣି ଆରମ୍ଭ କଲା, 'ଏହି କାରଣରୁ ସେ ଇସ୍ତଫା ଦେବାରୁ ଆମେ ଗ୍ରହଣ କରିନେଲୁ । କିନ୍ତୁ ସେ ସଙ୍ଘ ଛାଡ଼ିଲାବେଳେ ପ୍ରତିଜ୍ଞାବଦ୍ଧ ହେଲା ଯେ ନାରୀ ଜାତିର ଉନ୍ନତିପାଇଁ ସେ ଯଥାପରୋନାସ୍ତି ଉଦ୍ୟମ କରିବ ।

'ଗୋଟିଏ ଯୁବକ ସହିତ ପ୍ରଣୟଲିପ୍ତ ଥିବା କଥା ଜାଣି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ କିପରି ସଙ୍ଘରେ ନିଆଗଲା ?' ଆଉ ଜଣେ ସଭ୍ୟା ପଚାରିଲେ ।

'ପ୍ରେମିକଟି ସ୍ଥାନୀୟ କଲେଜରୁ ପାଶ କରି ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ବିଲାତ ଗଲେ । ଏଥିରେ ପ୍ରେମିକାଟିର ମନରେ ସନ୍ଦେହ ହେଲା ପ୍ରେମିକଟି ବିଦେଶରୁ ଫେରି ତା ପ୍ରତିଜ୍ଞା ରକ୍ଷିବ କି ନାହିଁ, ଏଣୁ ସେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ବିବାହ ନକରି ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲା ଏବଂ ଯୁବକଟି ଯେତେବେଳେ ବିଦେଶରୁ ଫେରିଲା, ଦେଖାଗଲା ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ପାଇବାର ବ୍ୟାକୁଳତା ସମାନ ଭାବରେ ଅଛି । ଝିଅଟିର ବାପମା ସମସ୍ତ ଜାଣି ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଣିଲେ । ଯୁବକଟି ରାଜି ହୋଇଗଲା, ଯଦିଓ ଯୁବକଟିର ବାପ ମା ବିରୋଧ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ପୁଅ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷିତ ଏଣୁ ବାପ ମା ଯେଉଁଠି ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଣିଥାନ୍ତେ ଭଲରକମ ଯୌତୁକ ପାଇଥାନ୍ତେ । ଏଠୁ ସେମାନେ ପାଇବେ ବା କଣ ! କିନ୍ତୁ ଏକୋଇର ବାଳା ବଶି-କେଶନ ହେତୁ ବାପ ମା ପ୍ରସ୍ତାବରେ ରାଜି ହେଲେ ଏବଂ ଖାନଦାନୀ ବଂଶର ପରମ୍ପରା ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ସାମାନ୍ୟ କିଛି ଯୌତୁକ ଦାବୀ କଲେ । ସଙ୍ଗୀତାର ବାପ ମା ମଧ୍ୟ ସେଥିରେ ରାଜି ହେଲେ ଏଇଥିପାଇଁ ଯେ, ଝିଅ ତ ଶାଶୁଘରକୁ ଯିବ । ସେତେବେଳେ ଶାଶୁ ଶଶୁର କି ସାଇପଡ଼ିଶାରେ ଯେପରି ଗଞ୍ଜଣା ଶୁଣିବାକୁ ନ ମିଳେ 'ବାହାହୋଇ ଆସିଲାବେଳେ ନମକାଠି ଟାଏ ବି ଦେଇ ନାହାଁନ୍ତି ।' ଏଇ ଅପବାଦରୁ ନିସ୍ତାର ପାଇବା ପାଇଁ ସେମାନେ ବରକର୍ତ୍ତା ପକ୍ଷରୁ ଦାବୀ ହୋଇଥିବା ପ୍ରସ୍ତାବ ଗ୍ରହଣ କଲେ ।'

'ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଭାବରେ ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଉ ।' ଡକ୍ଟର ମିସ୍ ଦାସ କହିଲେ ।

'ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଆମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଖକୁ ଆସୁଛୁ । ହଁ, ଏଣେ

ଯୁବକଟି ଯୌତୁକ ଦାବୀ କରୁଥିବା ସମ୍ବାଦ ବେତାର ବାର୍ତ୍ତା ପତ୍ର ତାର ବନ୍ଧୁ ମହଲରେ ଖେଳିଗଲା ଓ ଯୌତୁକ-ନିରୋଧ ସଂଘର ବୈଠକରେ ମଧ୍ୟ ଆଲୋଚିତ ହେଲା । ଯୁବକ ଜଣକ ହେଉଛନ୍ତି ଉକ୍ତ ସଙ୍ଘର ଭୂତପୂର୍ବ ସମ୍ପାଦକ । ସେ ଏଥିରେ ବିଚଳିତ ହୋଇ ଆଜି ସକାଳେ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ଭେଟି ନିଜ ସମସ୍ୟା ବୁଝାଇଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ତାର କୈଫିୟତ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିପାରିନାହିଁ. ସେଥିଯୋଗୁ ସଂଘର ଏକ ବୈଠକରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଗୃହୀତ ହୋଇଚ —କେହି ବାହାଘରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବେ ନାହିଁ ଏବଂ ଠିକ ବିବାହ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଏକ ପଟୁଆର ନେଇ ସେଇ ବାଟେ ଯିବେ ।'

ଜଣେ କିଏ କହିଲେ, 'ମୁଁ ଟିକେ ଜାଣିବାକୁ ଚାହେଁ, ତେବେ କଣ ଯୌତୁକ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଯୁବକଟିର ସମର୍ଥନ ରହିଚି ?'

'ବୋଧହୁଏ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ବାପମାଙ୍କ ସବୁ ଅନୁରୋଧକୁ ଏଡ଼ି ଶେଷରେ ଏଇ ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାବର ସେ ବିରୋଧ କରି ପାରିନି ବାପମାଙ୍କୁ କୁଳୀନତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ । ପୁଣି ସଙ୍ଗୀତାର ବାପ ମା ଯେକୌଣସି ମତେ ଯୌତୁକ ଦେବେ ନିଜ ଝିଅର ଭବିଷ୍ୟତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ । ଯଦିଓ ସଙ୍ଗୀତା ତାର ପୂରାପୂରି ବିରୋଧ କରୁଚି ।

ଏକ୍ଷଣି ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଠିକ କରିବାକୁ ହେବ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେ ସଙ୍ଗୀତାର ନିମନ୍ତ୍ରଣ ରକ୍ଷା କରିବା ନା ନାହିଁ ?'

ବନାନୀ ପଚାରିଲା, 'ସଙ୍ଗୀତା ଯେ ଏ ପ୍ରଥାକୁ ବିରୋଧ କରୁଛି ତାର କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ଆମ ପାଖରେ ଅଛି ?'

'ହଁ, ଏଇ ଘଣ୍ଟାକ ଆଗରୁ ସେ ଯେଉଁ ଚିଠିଟି ଲେଖିଚି, ସେଥିରେ ସେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଚି ଯେ ସେ ବାପ ମାଙ୍କୁ ଯଥାସାଧ୍ୟ ଧମକ ଦେଇ ମଧ୍ୟ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପାରିନି ।'

ମିସ୍ ମହାପାତ୍ର ଏତକ କହିବା ପରେ ବନାନୀ କହିଲା, ଏଥିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ ପ୍ରେମିକ ପ୍ରେମିକା ଦୁଇଟି ପୃଥିବୀର ଯେତେ ବାଧା ବିଘ୍ନ ସତ୍ତ୍ୱେ ବିବାହ ସୂତ୍ରରେ ଆବଦ୍ଧ ହେବାକୁ ଚାହାନ୍ତି । ଦୁଇପକ୍ଷରୁ ବନ୍ଧୁ ମହଲର ପ୍ରବଳ ବିରୋଧ ସତ୍ତ୍ୱେ ସେମାନେ ବାପ ମାଙ୍କ ଅନ୍ୟାୟର ପ୍ରତିରୋଧ କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ହୃଦୟରୁ ସତ୍ୱରେ ଏ ପ୍ରଥାର ବିରୋଧ କରୁଥିଲେ ବାପ ମା କୌଣସି ମତେ ଜୁଲମ କରିବାକୁ ସାହସ କରନ୍ତେ ନାହିଁ । ଏଣୁ ମୋ ମତରେ ସଙ୍ଗୀତାର ପ୍ରକାରାନ୍ତରେ ଏଥିରେ ସମର୍ଥନ ଅଛି । ଏ ପ୍ରଥା ବିରୋଧରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଗ୍ରହଣକରି ଗୋଟିଏ ନକଲ ଯୌତୁକ ନିରୋଧ ସଙ୍ଘ ଓ ଆଉ ଦୁଇଟି ନକଲ ଉଭୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଯାଉ । ସଙ୍ଗୀତାର ନିମନ୍ତ୍ରଣକୁ ମଧ୍ୟ ବିଏକଟ୍ କରାଯାଉ ।'

'ଯଦିଓ ଏହାକୁ ସମାଜର ହିତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କରାଯିବ, ତା ସତ୍ତ୍ୱେ ଏ ପ୍ରକାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଆମ ସଙ୍ଘର ନିୟମାବଳୀରେ ଆଞ୍ଚ୍ ଆଣିବ ଯେ ଆମେ ମଧ୍ୟ ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକାରାନ୍ତରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛେ ।' ମିସ୍ ମହାପାତ୍ର କହିଲେ ।

'ଯଦି ଆଞ୍ଚ୍ ଆଣୁଥାଏ, ତେବେ ଆମ ବାଇ-ଲରେ ସେତକ ସଂଶୋଧନ ଆଣିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ସେ ସଂଶୋଧନ ପ୍ରସ୍ତାବ ମୁଁ ଆଗତ କରୁଚି ।'

ବନାନୀ ଏତକ କହିଲା ପରେ ତୃପ୍ତି ଚୌଧୁରୀ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇ କହିଲା, 'ଆମର ମୌଳିକ ଦାବୀ ହେଉଚି ପୁରୁଷ ପରି ସମାନ ଅଧିକାର ପାଇବା ଏବଂ ପୁରୁଷର ଏକଚ୍ଛତ୍ର ମନୋବୃତ୍ତିକୁ ମଜବୁତ୍ କରୁଥିବା ସବୁପ୍ରକାର ସାମାଜିକ ରୀତିନୀତି ମୂଳରେ କୁଠାରାଘାତ କରିବା । 'ଯୌତୁକ ନିରୋଧ ସଙ୍ଘ ମଧ୍ୟ ଏହି ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲପାଇଁ ଆନ୍ଦୋଳନ କରୁଚି । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏକ—ଏଣୁ ସଂଶୋଧନ ହେବା ଖୁବ୍ ଜରୁରୀ ।'

ସଭାନେତ୍ରୀ ଭୋଟ ଦାବୀ କରିବାରୁ ସପକ୍ଷରେ ୬ ଓ ବିପକ୍ଷରେ ୨ଟି ଭୋଟ ହୋଇ ସଂଶୋଧନ ପ୍ରସ୍ତାବ ଗୃହୀତ ହୋଇଗଲା । ସଭାନେତ୍ରୀ ଓ ଆଉ ଜଣେ ସଭ୍ୟା ବିପକ୍ଷରେ ଥିଲେ ।

ବନାମୀ ପୁଣି କହିଲା, 'ମୁଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଣୁଛି ଯେ, କାଲିକାର ପଟୁଆରରେ ଆମ ସଂଘ ସହଯୋଗ କରୁ ।'

ଏଇଟି ମଧ୍ୟ ଗୃହୀତ ହୋଇଗଲା । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ ପଟୁଆରରେ ଯିବାକୁ ରାଜି ନ ହେବାରୁ ତୃପ୍ତି ଓ ବନାମୀ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିବାକୁ ରାଜି ହେଲେ ।

ସଭା ଶେଷ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ସଭାନେତ୍ରୀ ଆସନ ତ୍ୟାଗ କରି ଚାଲିଗଲେ । ସମସ୍ତେ ଯିବାପରେ ତୃପ୍ତି ଓ ବନାମୀ ଗୋଟିଏ ରିକ୍ସାରେ ଆସିଲେ । ସ୍କୁଲ ହଷ୍ଟେଲ ପାଖରେ ତୃପ୍ତି ଓହ୍ଲାଇ ଗଲାବେଳେ ବନାମୀ ପଚାରିଲା, 'ମିସ୍ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ବୟସ କେତେ ହେବ ତୃପ୍ତି ?'

'୪୫ ପରେ ନିଶ୍ଚୟ ।'

'ତେବେ ରସ ଆସ୍ୱାଦନର ବୟସ ଟପି ଯାଇଛି । ସେଇଥିପାଇଁ ପୁରୁଷ ବିଶେଷତଃ ଯୁବକମାନଙ୍କ ଉପରେ ଏତେ ରାଗ ।' କହି ହସିଉଠିଲା ବନାମୀ ।

ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ କଲେ । ଦୁହିଁଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ ସମାନ ।

—ତିନି—

ସଙ୍ଗୀତା ସହିତ ବିପ୍ଳବୀ ଯୁବକଟିର ବିବାହୋତ୍ସବ ନିରାଡ଼ମ୍ବର ଭାବରେ ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇଯାଇଛି । ଦୁଇ ପକ୍ଷର ବନ୍ଧୁ ମହଲ ସମର୍ଥନ ନ କଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେମାନେ ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ ନ କରି ସାମାଜିକ ବନ୍ଧନରେ ଆବଦ୍ଧ ହେଲେ । ବାପ ମାଙ୍କ ମନର

ଲେଖି ନିଜ ପରିସ୍ଥିତି ବୁଝାଇବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା । ହୁଏତ ସେ ଆଶା କରିଥିଲା ବିନମ୍ରସ୍ବରେ ସେଇପରି ଏକ ଦରଦମିଶା ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର । ବନାମୀ କିନ୍ତୁ କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଇନଥିଲା ।

ସେ ଲେଖିଥିଲା —'ଅପରିଚିତାସୁ, ଆମର ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ଭାଙ୍ଗିଯାଇଥିବାରୁ ମୁଁ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଦୁଃଖିତ । ତମ ବିଷୟରେ ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କଠାରୁ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଶଂସା ଶୁଣି ଅନେକ କଳ୍ପନା ଜଳ୍ପନା କରିଥିଲି । ସେଇଥିପାଇଁ ତମକୁ ଦେଖିବାପାଇଁ ତମ ଘରକୁ ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସହିତ ଯାଇଥିଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ଯେତେବେଳେ ପରସ୍ପରଠାରୁ ବହୁଦୂରକୁ ଦୂରେଇ ଗଲେଣି ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୂର୍ବାପର କଥା ଭାବି ଲାଭ ବା କଣ ? ସମାଜର ଏ ପରମ୍ପରାକୁ ଭାଙ୍ଗି ଆଗେଇବା ସହଜ ନୁହେଁ, ସେ ଦିନକୁ ନୀରବରେ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ଛଡ଼ା । ରକ୍ଷଣଶୀଳ ଆବହାଓ୍ବାରେ ବଢ଼ିଥିବା ଆଜିକାଲିର ଯୁବକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କଣ ବା ହୋଇପାରେ ?

ସାରା ତରୁଣ ସମାଜ ପକ୍ଷରୁ ମୁଁ କ୍ଷମା ଚାହୁଁଛି । ଜୀବନରେ ସୁଖୀ ହୁଅ, ଏଇ ଆଶା ନେଇ ରହିଲି ।

ଶୁଭାକାଂକ୍ଷୀ—ଅପରିଚିତ'

ଚିଠିଟି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବନାମୀ ରଖିଛି । ଆଉ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରେମପତ୍ର କୁହାଯିବନି । କିନ୍ତୁ ବନାମୀ ସ୍କୁଲ ଜୀବନଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି କଲେଜ ଓ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ଜୀବନ-ଯାପନ ଭିତରେ ବହୁ ପ୍ରେମ ପତ୍ର ପାଇଛି । ବୟସ, ସମୟ ଓ ରୁଚିଭେଦରେ ପତ୍ରର କଥାବସ୍ତୁରେ ଯାହା ପ୍ରଭେଦ ଥାଏ—ନଚେତ ସବୁଥିରେ ସେଇ ଗୋଟିଏ ଚିରନ୍ତନ ଦୈହିକ ଆବେଦନ, ମନର କ୍ଷୁଧା, ପ୍ରାଣର ଅଭିଳାଷ ପରିସ୍ଫୁଟ ।

ନାରୀ ପୁରୁଷର ସଂପର୍କ କେତେ ମହିମାମୟ ଅଥଚ ଏଇ ମଣିଷ ତାକୁ କୁତ୍ସିତ କରେ । ସୁନ୍ଦରକୁ କୁତ୍ସିତ କରି ଉପଭୋଗ

କରି ପାରିଲେ ବୋଧହୁଏ ତୃପ୍ତି ମିଳେ, ଆନନ୍ଦ ମିଳେ । ନଷ୍ଟଚରିତ ମଣିଷର ଏ ପ୍ରକାର ଅଭିଯାନ ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଚାଲି ନଥାନ୍ତା । ଖିନଭିନ କରି ସବୁକୁ ଦେଖିବା ପ୍ରବୃତ୍ତିରୁ ସେ ଅନେକ ଦିନୁ କ୍ଷାନ୍ତ ହୁଅନ୍ତାଣି ।

ବନାନୀ ଆଜିକାଲି ଅନେକ ପୁରୁଣା କଥାକୁ ମନେ ପକାଏ, ମନର ନିକତିରେ ତଉଲି କରେ । ହାଲୁକା ଓ ଓଜନ ଭିତରେ ପ୍ରଭେଦ ବୁଝେ । ତା ନିଜର ଓଜନ କେତେ ସେ ଆଜି ଜୁଖିବା କରି ପାରୁଥିବାରୁ ଆଗକଥା ଭାବି ଲଜ୍ଜିତ ହୁଏ । ... ଏଣୁ ସେ କେତେ ହାଲ୍‌କା ଥିଲା । ଏ କଟିକ

ସେତେବେଳକାର ଗୋଟିଏ ଘଟଣା । ଜଣେ ଘରକୁ ବୁଲିଯାଇଥାଏ ବନାନୀ । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ତ୍ରେର ଜଣେ ଆସନ୍ତି, କଲେଜ ଛାତ୍ର ଆଉ ତରୁଣ ଅଧ୍ୟାପକମାନେ୍ଠର ଥାଇ ଆସର ଭଲ ଜମେ । ରାଜନୀତିଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ।ଙ୍କର କିଛି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଲୋଚନା-ସମାଲୋଚନା ହୁଏ । ଫେର ଉକ୍ତିବା ଆଗନ୍ତୁକାମାନଙ୍କ ପରିଚୟ କରାଇଦିଆହୁଏ ଆଗନ୍ତୁଭଙ୍କସ୍ୟତ ସନ୍ଧର । ନିତିଦିନିଆ ଅତିଥିମାନେ ବହୁ ଆଗରୁ ଛୁପୁଣ୍ଡୀ ଭିତରେ ରିହର୍‌ସାଲ କରୁଥାନ୍ତି, ମନ ବନମୟୂର ରିହର୍‌ସାଲ ନାଁ

ବନାନୀକୁ ସେଦିନପରି ଏକ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା-ଧବଳ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଇଣ୍ଟ୍ରୋଡ୍ୟୁସ କରାଇ ଦିଆହେଲା ଜଣେ ସୁଶାନ୍ତ ଯୁବକ ସହିତ । ଏ ଦାୟିତ୍ୱ ଅଧ୍ୟାପିକା ନିଜେ ବହନ କରିଥାନ୍ତି । ବନାନୀ ସେତେବେଳକୁ ବହୁବାର ଯାଇ ଆସିଥାଏ, କିନ୍ତୁ ଯୁବକଟିର ଅନୁପସ୍ଥିତି ଯୋଗୁ ତା ପାଳି ପଡ଼ିନଥିଲା, ଯେତେବେଳେ ପଡ଼ିଲା ସେ ଦେଖିଲା, ରୁମଟିରେ ସେ ଆଉ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୃତିଛାତ୍ର ଶ୍ରୀମାନ••ବିଦ୍ୟମାନ । ମଝିରେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଟେବୁଲର

ବ୍ୟବଧାନ । ଅଧ୍ୟାପିକା କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନମ୍ର ହୋଇଥାନ୍ତି ଥରେ ପ୍ରେମପ୍ରାର୍ଥୀମାନଙ୍କୁ ସୁଯୋଗ ଦେବା ପାଇଁ ।

ବନାମୀ ବାଧା ଦେଲେନ । ଆଳାପ ହେଲା । ମଧୁର ଆଳାପ । ଅନଭ୍ୟସ୍ତ ତରୁଣ ପକ୍ଷେ ରୋମାଞ୍ଚିତ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ, କିନ୍ତୁ ସେ ହେଲେନ । ବନାମୀ ବୁଝିଲେ ତରୁଣଟି ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ । ଖାଲି ପରୀକ୍ଷା ଚଳାଇଛନ୍ତି । ମନରେ ଅଛି ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ଆଶା, ହୃଦୟ ସାକ୍ଷାତ୍କାରର ପରେ ପ୍ରେମ-ସୌଧର ବିରାଟ ପରିକଳ୍ପନା । ବନାମୀ ସେଇଦିନୁ ଅଧ୍ୟାପିକାଙ୍କ ବୈଠକରେ ଯୋଗଦେବା ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ ।

ଅଭ୍ୟାଗତ ଅନେକ ଚିଠି ଆସିଚି—ସ୍ୱନାମୀ, ବେନାମୀ ଉଭୟେ । ବେନାମୀମାନେ ଇଂଗିତ ଦେଇ ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତି ପ୍ରେମିକାଟି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁସାରେ କାମ କରୁଛି କି ନାହିଁ । ଥରେ ସମର୍ଥନ ହେଲେ ଆଉ ବାଧା ନାହିଁ । ରାସ୍ତାରେ ମଧ୍ୟ ରିକ୍ସା ଅଟକାଇ ଆଳାପ କରିବେ । ହୃଦ ଅପା ସମ୍ବୋଧନରେ ଆତ୍ମୀୟତା ବଢ଼ାଇବାକୁ ପଛାଇବେ ନାହିଁ । ତାପରେ ପ୍ରତୀକ୍ଷା, ଅନୁରାଗ, ବିରାଟ ପ୍ରସାଧନ ସାମଗ୍ରୀ ଭେଟି, ସିନେମା-ଥିଏଟର ଦେଖା, ଶେଷରେ ବିଚ୍ଛେଦ । ପ୍ରେମିକଟିର ଶିକ୍ଷା ଦୀକ୍ଷା, କୁଳୀନତା ପଦମର୍ଯ୍ୟାଦାର ଅସଲ ପରିଚୟ ପାଇ ଶିକ୍ଷିତା ପ୍ରେମିକାଟି ଆସ୍ଥା ହରାଏ । ହବେ, ଏତେଦୂର ଆଗେଇ ସେ ଭୁଲ କରିଚି । ଫେରିଯାଏ ପଛକୁ ।

ପତଙ୍ଗଟି ସବୁ ଶିକ୍ଷିତ ହୋଇଥାନ୍ତା, ହୁଏତ ନିଆଁ ପାଖରୁ ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ବା ସେ ଫେରି ଆସି ପାରନ୍ତା ।

ଶିକ୍ଷାବୃତ୍ତି ସେଇଥିପାଇଁ ପ୍ରେମ କରିପାରେନା । ଚିନ୍ତା ଆଉ ଭାବନା କରିଆରେ ପ୍ରଣୟ-କ୍ଷୁଧାକୁ ଶାନ୍ତ କରିବାକୁ ଯାଇ ଦେଖେ ଜୀବନଟା ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇ ଯାଇଚି ।

—ଚାରି—

ଅପରାହ୍ନ ଗଡ଼ିଗଲାଣି । ସୂର୍ଯ୍ୟର ତାପ ବି କମି ଗଲାଣି । ଅସ୍ତମାନ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଶେଷ ଲାଲ ରେଖା ମସଜିଦ୍ ଆଉ ମନ୍ଦିରର ଚୂଡ଼ାକୁ ରଂଜିତ କରୁଥାଏ । ବନାନୀ ନିଜ ଝରକାର ଧଳା ପରଦାଟିକୁ ସାମାନ୍ୟ ଆଡ଼େଇ ଦେଇ ଅନେଇ ଥାଏ ରାସ୍ତାକୁ । ସଂଧ୍ୟାର ରାସ୍ତା ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ମୁଖରିତ ହେଉଥାଏ । କିରାଣୀ ଆଉ ମୋହରିର ବାବୁମାନେ ବଜାର କରି ଯାଉଥାନ୍ତି । ପ୍ରତି ସଂଧ୍ୟାରେ ସେମାନଙ୍କର ଏଇଟି ପ୍ରଧାନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ।

ସଂଧ୍ୟାର କଳା ଅବଗୁଣ୍ଠନ ଯେତିକି ପୃଥିବୀ ଉପରେ ନଇଁ ନଇଁ ଆସୁଥାଏ, କାଠଯୋଡ଼ି କୂଳ ପିଚୁ ସଡ଼କରେ ସେତିକି ଜନ ସମାଗମ ବଢ଼ୁଥାଏ । କଲେଜ ଗ୍ରୁପ ଯେଉଁମାନେ ଗାଁ ହାଇସ୍କୁଲରେ ପଢ଼ିଲାବେଳେ କାଠଯୋଡ଼ିର ବର୍ଣ୍ଣନା ପଢ଼ିଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ବେଶି ଭିଡ଼ କରନ୍ତି । ତାଛଡ଼ା ଯୁବକ-ଯୁବତୀ, ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ ଆସନ୍ତି; ଆଉ ବି ଆସନ୍ତି ଯୁବକଙ୍କ ଭାଇ ସଙ୍ଗରେ ଯୁବତୀ ଭଉଣୀ । ବାହାର ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେମାନେ କିପରି ଦିଶିବେ, ଲୋକେ କି ଧାରଣା କରିବେ, ସେଇଆ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ।

ବନାନୀ ଖିଡ଼କି ପାଖରୁ କାଠଯୋଡ଼ି କୂଳର କିଛି ଅଂଶ ଦେଖାଯାଉଥାଏ । ରାସ୍ତାରେ ବତୀ ଜଳି ଉଠି ଥାଏ । ବନାନୀ ଖିଡ଼କି ପାଖରେ ଥିବା ସୁଇଚ୍‌ଟାକୁ ମାରି ରୁମଟିକୁ ଆଲୋକମୟ କରିଦେଲା ।

ଏତିକିବେଳେ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଶୁଭିଲା 'ବନି ଅପା ଅଛୁ ?' କଥା ଶେଷ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସଶବ୍ଦରେ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲା ତୃପ୍ତି ଚୌଧୁରୀ ।

ବନାନୀ ପଚାରିଲା, 'କିଲୋ ସଂଧ୍ୟାଟାରେ କୁଆଡ଼େ ? ବେଶଟାକୁ ବାଗେଇଚୁ ବୋଧେ ! ମୁଁ ତ ଏଇ ଖିଡ଼କି ପାଖରେ

ଛାଡ଼ା ହୋଇ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇଥିଲି, ତୁ ଆସିଲୁ କୋଉବାଟେ ?'
କହି ବନାନୀ ରେଡ଼ିଓ ମିଟର ମିଳାଇବାକୁ ଲାଗିଲା ।

'ଆରେ ହେ ! ରେଡ଼ିଓ ଶୁଣିବୁ କଣ ? ଭଲ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ କିଛି ଅଛି କି ? ଚାଲ ଆଜି ସିନେମା ଯିବା । ଗୋଟାଏ ବଙ୍ଗଳା ଫିଲ୍ମ ଅଛି ।'

'ଓ ସେଇଥିପାଇଁ ଏମିତି ସାଜିଛୁ ? ଅଭିସାରଟା ତେବେ ସିନେମା ହଲରେ ହେବ ? ନା, ତୁ ଯା ମୁଁ ଗଲେ ତୋର ବିଶେଷ ସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ । ମୁଁ ଆଜି ଗୋଟାଏ ରେଡ଼ିଓ ଏକାଙ୍କିକା ଅଛି ଶୁଣିବି । ଦୀପକ କୁମାରଙ୍କ ଡାଇଲଗ ଶୁଣିକୁ ରହ ।' ବନାନୀ କଣ୍ଟକ ଷ୍ଟେସନରେ ରଖିଲା ।

'ଏକାଙ୍କିକା କାଲି ହେବ, ଦେଖୁନୁ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ । ତା ଛଡ଼ା ରେଡ଼ିଓରେ ଦୀପକର ପାର୍ଟ କ'ଣ ଜାଣିବୁ ? ଯାଉନୁ ଥିଏଟରେ ଦେଖି । ଆସନ୍ତା ଶନିବାର ଗୋଟିଏ ନୂଆ ନାଟକ ଉଦ୍‌ଘାଟନ ହେବ । ସେଥିରେ ସେ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକାରେ ଅଭିନୟ କରିବେ । ସଙ୍ଗରେ ଅପା ଟୋକାଟାର ନାୟିକା ଚେହେରା ! ହଁ, ତୁ କହିଲୁ ସିନେମା ଯିବୁ କି ନାହିଁ, ଛ'ଟା ହେଲାଣି !'

'କିଲୋ, ଆଜି ତ ଭାରି ସ୍ମାର୍ଟ ଜଣାଯାଉଛୁ । ମୁଁ ନ ଗଲେ ତୁ ତ ନିଶ୍ଚୟ ଯିବୁ । ଆଉ ଟିକିଏ ରହ । ମନଟାକୁ ଠିକ୍ କରେ ସେ ଯିବାକୁ ଚାହେଁ କି ନା—' ତୃପ୍ତି ଆଡ଼କୁ ଅନେଇ ଟିକିଏ ମୁରୁକି ହସିଦେଇ ବନାନୀ କହିଲା ।

'ହଉ ଦଶ ମିନିଟ୍ ସମୟ ଦେଲି, ଠିକ କରି ନେ— ନଚେତ୍ ମତେ କହ ଯଦି ଆଉ କିଛି ଏନ୍‌ଗେଜମେଣ୍ଟ ଅଛି ତୋର । ମୁଁ ମିଛଟାରେ ବାଧା ଦେବି କାହିଁକି ? ହେଲା ? କେଶପଟା ହ' ବନାନୀ ତତ୍ପରତା ନ ଦେଖାଇ ରେଡ଼ିଓରେ ମନ ଦେବାରୁ ତୃପ୍ତି ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲା, 'ହେ ବନି ଦେଖ, ତୁ ଏପରି ଛଳ

—ଗ୍ଟର—

ଅପରାହ୍ନ ଗଡ଼ିଗଲାଣି । ସୂର୍ଯ୍ୟର ତାପ ବି କମି ଗଲାଣି ଅସ୍ତମାନ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଶେଷ ଲାଲ ରେଖା ମସଜିଦ୍ ଆଉ ମନ୍ଦିରର ଚୂଡ଼ାକୁ ରଂଜିତ କରୁଥାଏ । ବନାନୀ ନିଜ ଘରକାର ଧଳା ପରଦାଟିକୁ ସାମାନ୍ୟ ଆଡ଼େଇ ଦେଇ ଅନେଇ ଥାଏ ରାସ୍ତାକୁ । ସଂଧ୍ୟାର ରାସ୍ତା ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ମୁଖରିତ ହେଉଥାଏ । କିରାଣୀ ଆଉ ମୋହରିର ବାବୁମାନେ ବଜାର କରି ଯାଉଥାନ୍ତି । ପ୍ରତି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସେମାନଙ୍କର ଏଇଟି ପ୍ରଧାନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାର କଳା ଅବଗୁଣ୍ଠନ ଯେତିକି ପୃଥିବୀ ଉପରେ ନଇଁ ନଇଁ ଆସୁଥାଏ, କାଠଯୋଡ଼ି କୂଳ ପିଚୁ ସଡ଼କରେ ସେତିକି ଜନ ସମାଗମ ବଢ଼ୁଥାଏ । କଲେଜ ଗ୍ରୁପ ଯେଉଁମାନେ ଗାଁ ହାଇସ୍କୁଲରେ ପଢ଼ିଲାବେଳେ କାଠଯୋଡ଼ିର ବର୍ଣ୍ଣନା ପଢ଼ିଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ବେଶି ଭିଡ଼ କରନ୍ତି । ତାଛଡ଼ା ଯୁବକ-ଯୁବତୀ, ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ ଆସନ୍ତି; ଆଉ ବି ଆସନ୍ତି ଯୁବକ ଭାଇ ସଙ୍ଗରେ ଯୁବତୀ ଭଉଣୀ । ବାହାର ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେମାନେ କିପରି ଦିଶିବେ, ଲୋକେ କି ଧାରଣା କରିବେ, ସେଇଆ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ।

ବନାନୀ ଖିଡ଼କି ପାଖରୁ କାଠଯୋଡ଼ି କୂଳର କିଛି ଅଂଶ ଦେଖାଯାଉଥାଏ । ରାସ୍ତାରେ ବତୀ ଜଳି ଉଠି ଥାଏ । ବନାନୀ ଖିଡ଼କି ପାଖରେ ଥିବା ସୁଇଚ୍‌ଟାକୁ ମାରି ରୁମଟିକୁ ଆଲୋକମୟ କରିଦେଲା ।

ଏତିକିବେଳେ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଶୁଭିଲା 'ବନ ଅପା ଅଛୁ ?' କଥା ଶେଷ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସଶବ୍ଦରେ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲା ତୃପ୍ତି ଚୌଧୁରୀ ।

ବନାନୀ ପଚାରିଲା, 'କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାଟାରେ କୁଆଡ଼େ ? ବେଶଟାକୁ ବାଗେଇଛୁ ବୋଧେ ! ମୁଁ ତ ଏଇ ଖିଡ଼କି ପାଖରେ

ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ତଳକୁ ଅନେଇଥିଲି, ତୁ ଆସିଲୁ କୋଉବାଟେ ?' କହି ବନାନୀ ରେଡ଼ିଓ ମିଟର ମିଳାଇବାକୁ ଲାଗିଲା ।

'ଆରେ ହେ ! ରେଡ଼ିଓ ଶୁଣିବୁ କଣ ? ଭଲ ପ୍ରୋଗାମ କିଛି ଅଛି କି ? ଚାଲ ଆଜି ସିନେମା ଯିବା । ଗୋଟାଏ ବଙ୍ଗଳା ଫିଲ୍ମ ଅଛି ।'

'ଓ ସେଇଥିପାଇଁ ଏମିତି ସାଜିଛୁ ? ଅଭିସାରଟା ତେବେ ସିନେମା ହଲରେ ହେବ ? ନା, ତୁ ଯା ମୁଁ ଗଲେ ତୋର ବିଶେଷ ସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ । ମୁଁ ଆଜି ଗୋଟାଏ ରେଡ଼ିଓ ଏକାଂକିକା ଅଛି ଶୁଣିବି । ଦୀପକ କୁମାରଙ୍କ ଡାଇଲଗ ଶୁଣିଲୁ ରହ ।' ବନାନୀ କଟକ ଷ୍ଟେସନରେ ରଖିଲା ।

'ଏକାଙ୍କିକା କାଲି ହେବ, ଦେଖନୁ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ । ତା ଛଡ଼ା ରେଡ଼ିଓରେ ଦୀପକର ପାର୍ଟ କ'ଣ ଜାଣିବୁ ? ଯାଉନୁ ଥିଏଟରେ ଦେଖି । ଆସନ୍ତା ଶନିବାର ଗୋଟିଏ ନୂଆ ନାଟକ ଉଦ୍‌ଘାଟନ ହେବ । ସେଥିରେ ସେ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକାରେ ଅଭିନୟ କରିବେ । ସତରେ ଅପା ଟୋକାଟାର ଲୋଭନୀୟ ଚେହେରା ! ହଁ, ତୁ କହିଲୁ ସିନେମା ଯିବୁ କି ନାହିଁ, ଛ'ଟା ହେବଣି !'

'କିରେ, ଆଜି ତ ଖୁବ୍ ସ୍ମାର୍ଟ ଜଣାଯାଉଚୁ । ମୁଁ ନ ଗଲେ ତୁ ତ ନିଶ୍ଚୟ ଯିବୁ । ଆଉ ଟିକିଏ ରହ । ମନଟାକୁ ଠିକ୍ କରେ ସେ ଯିବାକୁ ଚାହେଁ କି ନା—' ତୃପ୍ତି ଆଡ଼କୁ ଅନେଇ ଟିକିଏ ମୁରୁକି ହସିଦେଇ ବନାନୀ କହିଲା ।

'ହଉ ଦଶ ମିନଟ୍ ସମୟ ଦେଲି, ଠିକ କରି ନେ— ନଚେତ୍ ମତେ କହ ଯଦି ଆଉ କିଛି ଏନ୍‌ଗେଜମେଣ୍ଟ ଅଛି ତୋର । ମୁଁ ମିଛଟାରେ ବାଧା ଦେବି କାହିଁକି ? ହେଲା ? ବେଶପଟା ହଁ' ବନାନୀ ତତ୍ପରତା ନ ଦେଖାଇ ରେଡ଼ିଓରେ ମନ ଦେବାରୁ ତୃପ୍ତି ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲା, 'ହେ ବନି ଦେଖ, ତୁ ଏପରି ଛଙ୍କ

ହେଲେ ସିନେମା ଅପରେଟର ତୋ ପାଇଁ ଆଉ ଅପେକ୍ଷା କରିବ ନାହିଁ । ଚାଲ ଭଲା, ଚାଲ—'

'ଏଇ ଶାଢ଼ୀ ଥାଉ ?' ବନାନୀ ପଚାରିଲା ।

'ନା, ବଦଳା ପକା । କଟେଜ ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରି ପ୍ରଦର୍ଶନୀରୁ ଯେଉଁ ଲାଇଟ ଭାଓଲେଟ ରଙ୍ଗର ଶାଢ଼ୀଟା ଆଣିଥିଲୁ— ସେଇଟା ପିନ୍ଧ... ବେଣୀଟା ସେମିତି ଥାଉ—ମୁହଁଟା ନୁଖୁରା ଦିଶୁଛି, ଧାପେ ସ୍ନୋ ମାରି ଦେ... ହଁ ଏଥରକ ଚାଲ । ୧୦ ମିନିଟ ଅଛି, ଇନ ଟାଇମ ପହଞ୍ଚିବା । ନିଉଜ ରିଲଟା ନ ଦେଖିଲେ ନାହିଁ ।' ବନାନୀ ଖୁବ ଶୀଘ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲା । ତା ପରେ ଦୁହେଁ ବାହାରି ଆସିଲେ ରାସ୍ତା ଉପରକୁ । ଆଗ ଛକରେ ୨।୩ଟା ରିକ୍ସା ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲା । ଭଡ଼ାଫଡ଼ା ଚୁକ୍ତି ନ କରି ଦୁହେଁ ବସିପଡ଼ିଲେ । ରିକ୍ସା ବାଲାଟା ଭଡ଼ାର ନାଁ ଗନ୍ଧ ନେଲାନି ।

କ୍ୟାପିଟାଲରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଶେଷ ବେଲ ହେଉଥାଏ ।

ତୃପ୍ତି ଆଗରୁ ଟିକଟ ମଗେଇ ନେଇଥିଲା । ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ସେମାନେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ଯାଇ ବସିଲେ । ପାଖାପାଖି ଦୁଇଟି ସିଟ୍ ଖାଲିଥିଲା । ତୃତୀୟ ସିଟଟିରେ ଜଣେ ପୁରୁଷ ବସିଥିଲେ । ତୃପ୍ତି ମଝି ସିଟରେ ବସିଲା ।

ବଙ୍ଗଳା ଫିଲ୍ମ ଦେଖିବାକୁ ମନ୍ଦ ଲାଗେନା । ବିଶେଷକରି ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀମାନେ ଭିଡ଼ କରନ୍ତି । ଆଜି କାଲି ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଲେଖକମାନଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକ ଫିଲ୍ମ ହେଉଥିବାରୁ କଥାବସ୍ତୁ ରୁଚିପ୍ରଦ ହେଉଛି । ହିନ୍ଦି ଫିଲ୍ମ ପରି ଶସ୍ତା ଅଭିନୟ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଜୀବନ୍ତ ଓ ବାସ୍ତବ ଚରିତ୍ର ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ବଙ୍ଗଳା ଛବି ଗୁଡ଼ିକରେ ।

ବନାନୀ କଥାବସ୍ତୁ ପଛରେ ଧାଇଁଥାଏ । ସେଇ ପୁରୁଣା ପ୍ରଣୟ-କାହାଣୀ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ନୂତନ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ହୃଦୟର

ଆବେଗକୁ ରୂପ ଦିଆଯାଇ ଥାଏ । ଏଣୁ ଘଟଣା ଓ ସଂଳାପ ଉପଭୋଗ୍ୟ ହେଉଥାଏ । ତୃପ୍ତିକୁ ବେଳେବେଳେ ବନାନୀ ପଚାରିଦିଏ । ତୃପ୍ତି ନୀରବରେ ସମର୍ଥନ ଜଣାଏ ।

ବିଶ୍ରାମ ସମୟ ହେଲା । ବିରାଟ ହଲ୍‌ଟା ମୁଖରିତ ହୋଇ ଉଠିଲା । କର୍କଶ ସଙ୍ଗୀତର ଝଙ୍କାର ଗୁଞ୍ଜରି ଉଠିଲା । ଶସ୍ତା ଯୌନ-ଆବେଦନରେ ଭରା ସଙ୍ଗୀତର ଭାବ, ଭାଷା ଓ ରାଗିଣୀ । ଏପରି ଅଭଦ୍ର ରୁଚିକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେବା ଅପେକ୍ଷା ନ ଶୁଣିବାହିଁ ଭଲ ।

ସିଗାରେଟ ଧୂଆଁରେ ହଲଟା ରୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଯାଇଥାଏ । ବନାନୀ ଟିକି ରୁମାଲଟି କାଢ଼ି ଥରେ ମୁହଁ ଆଖିରେ ବୁଲେଇ ନେଲା । ତୃପ୍ତିକୁ ସେମିତି କେମିତି ଅସହଜ ଜଣା ପଡୁଥାଏ । ଆଗ ସିଟଗୁଡ଼ିକରେ ଥିବା ଦର୍ଶକମାନେ ବାରମ୍ବାର ପଛକୁ ଅନେଇ ଦେଖୁଥାନ୍ତି । ଦର୍ଶନୀୟ ବସ୍ତୁ ଯେଉଁଠି ଦେଖନ୍ତି, ସେଠାରେ ସେକେଣ୍ଡଙ୍କ ପାଇଁ ଦୃଷ୍ଟି ଅଟକି ଯାଏ । ପୁଣି ଖସି ଯାଏ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଧାଡ଼ି ଉପରକୁ । ଅନ୍ଧାର ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଇ ଲୀଳା ଚାଲିଥାଏ । ନାରୀ ଜାତିଟାକୁ ଏମାନେ କ'ଣ ଯେ ଭାବନ୍ତି, ତାହା ସେଇମାନେ ଜାଣନ୍ତି । ପୁରୁଷ ନ ହେଲେ ସେ ଅନୁଭୂତିକୁ ଜାଣିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ ।

ବନାନୀ ଅତିଷ୍ଠ ହୋଇ ଉଠୁଥାଏ ସେଇ 'ଲରେ ଲପା' ବୀଭତ୍ସ ସଙ୍ଗୀତର ଝଙ୍କାରରେ । ଏତିକିବେଳେ ଆଲୋକ ଟିକିଏ ନିଷ୍ପ୍ରଭ ହେଲା । ବିଜ୍ଞାପନ ପାଳି ପଡ଼ିଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ପୁଣି ଫିଲ୍ମ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । କଥାବସ୍ତୁ ପଛରେ ଧାଇଁବାକୁ ଲାଗିଲା ବନାନୀ ।

ଅଧଘଣ୍ଟା ପରେ ବନାନୀର ଏକାଗ୍ରତା ହଠାତ୍ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଉପରୁ ଆସି ନିଜ ଦେହ ଚାରିପାଖେ ବୁଲିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଜାଣିଲା ତା' ପୃଷ୍ଠ ଦେଶରେ କା'ର କରସ୍ପର୍ଶ ବେଳେବେଳେ

ଅନୁଭବ କରୁଚ । ପଛରେ ବସିଥିବା ଦର୍ଶକ ବେଳେବେଳେ ତା ସିଟ ଉପରେ ଗୋଡ଼ ରଖି ଦେଇ ପୁଣି କାଢ଼ି ନେଉଥାଏ । ଏ କି ଅଭଦ୍ରାମି । ବନାନୀ ଜାଣିବାର ବି ଉପାୟ ନାହିଁ । ଘର ଭିତରେ ନିଝୁମ ଅନ୍ଧାର । ବନାନୀ ଟିକିଏ ସତର୍କ ହେବା ଫଳରେ ସେ କ୍ରିୟା ବନ୍ଦ ରହିଲା । ପୁଣି କିଛି ସମୟ ପରେ ଯେଉଁ କଥାକୁ ସେଇ କଥା । ହାତଟା ଆସି ଏକବାରେ ବନାନୀର କାନ୍ଧ ଉପରେ । ବନାନୀ ସିଟ ଉପରେ ନ ଆଉଜି ଆଗକୁ ଝୁଙ୍କି ବସିଲା । ଲୋକଟା ଖଣ୍ଡମତ ବଜାଣ୍ଡ ।

ବନାନୀ କଥାବସ୍ତୁର କ୍ରମ କେତେବେଳୁ ଛାଡ଼ି ଦେଲାଣି । ସେ ତୃପ୍ତିକୁ ପଚାରି ବୁଝିବାକୁ ଉଚିତ ମନେ କଲା ନାହିଁ । ତୃପ୍ତି କଣ ଭାବବ ? ବନ ଅପା ଚୁପଟି ଥାଇ ଭିତରେ ଡୁବ ଡୁବ ପାଣି ପିଉଚି । କିନ୍ତୁ ତାର ଆଉ ବୁଝିବା ଦରକାର ହେଲା ନାହିଁ । ସେ ଆଗକୁ ଝୁଙ୍କି ବସିଲେ ବି ପଛ ଦର୍ଶକଟିର ଗୋଡ଼ର ସ୍ପର୍ଶ ସେ ନିଜ ସିଟ ଉପରେ ଅନୁଭବ କଲା । ବନାନୀ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ହଠାତ୍ ଉଠି ପଡ଼ି ଲୁଗାକୁ ବାଗେଇ ନେଇ ପୁଣି ବସି ପଡ଼ିଲା ।

ତୃପ୍ତି ପଚାରିଲା, 'କଣ ହେଲା ?'

'ନାଁ, ଏ ସିଟଗୁଡ଼ାକରେ ଭୀଷଣ ଛାରପୋକ ।" କହି ଚୁପ ରହିଲା । ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବନାନୀ ଦର୍ଶକଟିର ନିର୍ଯ୍ୟାତନରୁ ରକ୍ଷା ପାଇ ପାରିଲାନି ।

'ସମାପ୍ତ' ପରେ ବନାନୀ ଝଟ୍‌କିନା ଉଠିପଡ଼ି ପଛକୁ ଅନେଇ ଦେଲା । ପଛପଟ ସିଟରେ ବସିଥିବା ଯୁବକଟି ମୁହଁ ବୁଲାଇ ନେବାକୁ ବସିଥିଲା । ବନାନୀ କିନ୍ତୁ ସୁଟପିନ୍ଧା ଯୁବକଟିକୁ ଚିହ୍ନଟ କରି ପାରିଚି । ଆଖି ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଯଦିଓ ଢାଙ୍କି ରଖିଚି ଦୁଇଟା ଧୂସର ଚଷମା, ତେବେ ବି ବନାନୀ ଲୋକଟିର ଅଙ୍ଗ ସୌଷ୍ଠବ

ମୁଣ୍ଡର ଅସଜଡ଼ା ବାଳକୁ ଚହଲି ନେଲା ସେ କିଏ ! ସେ ସେହି ଧନର ଆହତ ଯୁବକଟି । ବନାନୀ କଟାକ୍ଷଶରରେ ସେ ଆହତ ହୋଇଛି ବୋଧେ । ନଚେତ ଏପରି ସିନେମାଟିକ ଢଙ୍ଗରେ ଅଭିସାର ପାଇଁ ଆସନ୍ତା ନା । ଭିଡ଼ ଭିତରେ ନ ପଶି ତୃପ୍ତି, ବନାନୀ ଟିକିଏ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥାନ୍ତି । ପଛରେ ଢେର ଦର୍ଶକ ଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ଆଗେଇଲେ । ଦରଜା ଡେଇଁ ଆସିବାବେଳେ ବନାନୀ ଦେହରେ ଗୋଟିଏ ମୃଦୁ ଧକା ବାଜିଲା । ପଛକୁ ଅନେଇ ଦେଖିଲା, ସେଇ ଯୁବକ । ତା ଓଠରେ ଗୋଟିଏ ଦୁଷ୍ଟ ହସ ।

ପୁଣି ଥରେ ବନାନୀ ମୁହଁରୁ ବାହାରି ଆସିଲା, ଅଭଦ୍ର ।

ଯୁବକଟି ଶୁଣି ପାରିଛି ଏବଂ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇଛି ।

ତୃପ୍ତି ହାତ ଟାଣି ତାକୁ ବାହାରକୁ ନେଇ ଆସିଲା ।

ରାସ୍ତାରେ ବନାନୀ ଓ ତୃପ୍ତି କଥାବସ୍ତୁ ଓ ଚରିତ୍ର ଚିତ୍ରଣ ବିଷୟରେ ଖାପଛଡ଼ା ଆଲୋଚନା କରୁଥାନ୍ତି । ଆଲୋଚନାରେ କାହାର ମନ ବସୁ ନଥାଏ ।

ପ୍ରକୃତରେ ଦୁହିଁଙ୍କ ମନ ପରଦା ଉପରେ ନଥିଲା । ଦୁହେଁ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲେ ଅନ୍ୟ କାମରେ । ବନାନୀର ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ତୃପ୍ତି ମୃଦୁ-ଆଳାପ ଜମେଇ ଦେଇଥିଲା ନିଜ ପ୍ରେମିକଟି ସହିତ ।

ବନାନୀ ନିଜ ରୁମ୍‌ର ବତି ଜଳେଇ ଲୁଗାପଟା ବଦଳାଇଲା । ଆଇନା ପାଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ବ୍ଲାଉଜଟା ଖୋଲୁ ଖୋଲୁ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲା ତା ନୀଳବେଣୀ ଅଗରେ ଝୁଲୁଥିବା ଗୋଟିଏ ରକ୍ତଗୋଲାପ ଉପରେ । କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! ଏଇଟି କୋଉଠୁ ଆସିଲା ? ସେ ବ୍ଲାଉଜ ଖୋଲି ବନ୍ଦ କରି ବେଣୀ ମୁକ୍ତ ଫୁଲଟିକୁ ଦେଖିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଆଘ୍ରାଣ କଲା ।

ନଂ..........
ତା..........

ତାପରେ ରାଗରେ ଜଳି ଉଠି ଗୋଲପଟିକୁ ଟିକି ଟିକି କରି ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲା ଚଟାଣ ଉପରେ । ତାପରେ ଧାଇଁ ଯାଇଁ ଛକିଆ ଉପରେ ମୁହଁମାଡ଼ି ପଡ଼ିଗଲା ।

ରାତିର ଭୋଜନ ଟେବୁଲ ଉପରେ ସେଇପରି ଘୋଡ଼ା ହୋଇ ରଖା ହୋଇଥାଏ ସକାଳ ଯାଏ ।

—ପାଞ୍ଚ—

କଳାଶ୍ରୀ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ।

ଆଜି ଗୋଟିଏ ନୂଆ ନାଟକ ଉଦ୍‌ଘାଟନ ହେଉଛି ସେଥିପାଇଁ ଦର୍ଶକଙ୍କ ଭିଡ଼ ଟିକିଏ ସୀମା ଟପି ଯାଇଛି ସାଧାରଣତଃ ଥିଏଟରମାନଙ୍କରେ ଏତେ ଲୋକ କେବେ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । 'କଳାଶ୍ରୀ' ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେଲା ଦିନୁ ଦର୍ଶକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି-କୋଣ ବଦଳିଥିବା ଜଣାପଡ଼େ । ପ୍ରତି ମାସରେ ମଧ୍ୟ ନୂଆ ନୂଆ ନାଟକ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହେଉଛି ।

'କଳାଶ୍ରୀ' ଥିଏଟର ଗୋଟିଏ ଯୌଥ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ । ଦୁଃସ୍ଥ କଳାକାରମାନେ ଲାଗିପଡ଼ି କଷ୍ଟ ପୁଞ୍ଜି ସଂଗ୍ରହ କରି ହଲଟି ଛିଡ଼ା କରାଇଛନ୍ତି, ଆଜି ସେଇମାନେ ସବୁ ପରିଚାଳନା କରନ୍ତି । ଏଣୁ ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ ଦିନ ଭିତରେ କଳାଶ୍ରୀ ଲୋକଙ୍କର ଆସ୍ଥା ଭାଜନ ହୋଇଛି ।

ଏ ସବୁ ସମ୍ଭବ ହେଇଛି କେବଳ ଜଣଙ୍କର ସଂଗଠନ ଯୋଗୁଁ । ସେ ହେଉଛି କଳାଶ୍ରୀର ବରିଷ୍ଠ କଳାକାର ଦୀପକ-କୁମାର । ଦୀପକକୁମାର ନିଜ କଳା ନୈପୁଣ୍ୟ ବଳରେ ଦର୍ଶକଙ୍କୁ କଳାଶ୍ରୀ ପାଖକୁ ଟାଣି ଆଣି ପାରିଛି । ଦର୍ଶକ ଆଉ ସାମ୍ବାଦିକ-ମାନେ ମଧ୍ୟ ବରାବର ପ୍ରଶଂସା କରି ଆସୁଛନ୍ତି ଦୀପକର ଅଭିନୟକୁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାଟକରେ ଦୀପକକୁମାରହିଁ ନାୟକ

ଭୂମିକାରେ ଦେଖା ଦେଇଥାଏ । କେତେକ ବହିରେ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଏ ।

ସାଢ଼େ ସାତଟାରେ ନାଟକ ଆରମ୍ଭ ହେବା କଥା । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ବିଳମ୍ବ ହେଲା । ମନ୍ତ୍ରୀ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କଲେ । ଏଣୁ ତେଣୁ ଦି'ପଦ କହିବା ପରେ ନାଟକ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।

ସାମନାରେ ଥିବା ୨।୩ଟି ଧାଡ଼ିରେ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ଅତିଥିମାନେ ବସିଥାନ୍ତି । ସହରର ଶିକ୍ଷାବିତ୍, କଳାକାର, ପୃଷ୍ଠପୋଷକମାନଙ୍କୁ ନୂଆ ନାଟକ ହେବାବେଳେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରାହୁଏ । ନିମନ୍ତ୍ରିତ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁ ମଧ୍ୟ ଆସିଛନ୍ତି । ବନାନୀର ଆଗ୍ରହ ଥିବାରୁ ତାକୁ ମଧ୍ୟ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଆସିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ପ୍ରଥମ ଧାଡ଼ିରେ ବସିଥାନ୍ତି ।

ନାଟକର କଥାବସ୍ତୁ ଦର୍ଶକ ମନରେ ଆଗ୍ରହ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ମନ୍ତ୍ରମୁଗ୍ଧ ଭଳି ସମସ୍ତେ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ଉପରକୁ ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀବ ହୋଇ ଅନେଇ ବସିଛନ୍ତି । ବନାନୀ ମଧ୍ୟ କଳାକାରମାନଙ୍କ ଅଭିନୟରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏହା ଭିତରେ ତାର ଭାବାନ୍ତର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ଗଲାଣି । ପ୍ରଧାନ ନାୟକ ଭୂମିକାରେ ଅଭିନୟ କରୁଥିବା କଳାକାରଟିକୁ ସେ ଭଲ ଭାବରେ ନିରୀକ୍ଷଣ କରୁଛି । ତା ମୁହଁର ମାଂସପେଶୀ ଓ କଥା କହିବାର ଭଙ୍ଗୀକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛି । ହୁଏତ ମେକ୍‌ଅପ ଯୋଗୁ ବନାନୀ ଭୁଲ କରୁଛି । ତାର ସେହି ପରିଚୟହୀନ ଅଚିହ୍ନା ଯୁବକଟିର ମୁହଁ ସହିତ ନାଟକର ନାୟକ ମୁହଁର କିଛି ମେଳ ଅଛି କି ନାହିଁ, ଅନେକ ବେଳୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛି; କିନ୍ତୁ କୌଣସି ପ୍ରଭେଦ ଦେଖି ପାରୁନି । କଣ୍ଠସ୍ୱର ମଧ୍ୟ ପ୍ରାୟ ସେଇପରି । କିନ୍ତୁ ବନାନୀ ମନେମନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି କିପରି ସେଇ ଲଫଙ୍ଗା ଯୁବକଟି ସହିତ ପ୍ରତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାର ଯୋଗାଯୋଗ ଘଟି ଯାଉଛି । ତେବେ କଣ

ଏଇ ସେ ଦୀପକକୁମାର, ଯାହାର ସୁନାମ ସହରର ସବୁ ମହଲରେ ଝୁରି ପଡ଼ିଛି । ସହରର ଗଳିକନ୍ଦିରେ ବୁଲୁଥିବା ଗୋଟିଏ ଲଫଙ୍ଗା ଯୁବକ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ ଜଣେ କଳାକାର ହେବାରେ ! ଯୁବକଟିର ପୂର୍ବ ବ୍ୟବହାର ମନେ ପକାଇ ଯେତିକି ଘୃଣା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ, ମନ ତାକୁ ସମର୍ଥନ ଦେଉ ନ ଥାଏ । ତାର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅଭିନୟ ଭଙ୍ଗୀ ଦର୍ଶକ ଚିତ୍ତକୁ ବିମୋହିତ କରୁଥାଏ । ବନାନୀ ତାକୁ ବା କିପରି ଅସ୍ୱୀକାର କରିପାରେ ? ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାୟକକୁ ପ୍ରଶଂସା ନକରି ରହି ପାରିଲାନି ବନାନୀ ।

ଶେଷରେ ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁ ଯେତେବେଳେ କହିଲେ 'ଚମତ୍କାର ଅଭିନୟ କରିଚି ଛୁଆଟି ।'

'ହଁ, ତାରି ଯୋଗୁ ତ ନାଟକଟି ସଫଳ ହୋଇଛି ।' ବନାନୀ କହିଲା ।

ସେମାନେ ବାହାରକୁ ଆସିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ଜଣକର ଭୂରି ଭୂରି ପ୍ରଶଂସା ।

ଦର୍ଶକମାନେ ଭିଡ଼ ଠେଲି ବାହାରି ଆସୁଛନ୍ତି । ଏ ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁ ବନାନୀ ସହିତ ବୁକିଂ ଅଫିସ ପାଖରେ ଟିକେ ଅପେକ୍ଷା କଲେ । ଏତିକିବେଳେ ଜଣେ ଯୁବକ ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସି ପଚାରିଲା, 'କିପରି ଲାଗିଲା ଆଜ୍ଞା ?'

'ଓ ଦୀପକକୁମାର ! ତମର ଅଭିନୟ ଖୁବ ଭଲ ହୋଇଛି ଓଡ଼ିଆ କଳାକାରମାନେ ଏପରି ଅଭିନୟ କଲେଣି ବୋଲି ମୋର ମୋଟେ ଧାରଣା ନଥିଲା । ତମେ କାଲି ଯାଇଁ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଅନୁରୋଧ କରିଥିବାରୁ ଆସିଲି ।' ବାଙ୍କନିଧିବାବୁ କହିଲେ ।

'ଆମ ଲୋକଙ୍କ ଧାରଣାକୁ ବଦଳାଇବା ପାଇଁ ଆମେ ପ୍ରଥମ ରାତିଟି ଏପରି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଛୁ । ସମାଜରେ ନାଟକର

ପ୍ରଭାବ କମ ନୁହେଁ, ଏଣୁ ଆମେ ଭଲ ଭଲ ବନ୍ଧୁ ମଧ୍ୟ ଲେଖକମାନଙ୍କୁ ଲେଖିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରୁଚୁ ।' ତାପରେ ବନାମୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲା, 'ଆପଣଙ୍କର ଝିଅ ବୋଧେ ?'

'ନା, ମୋର ନାତୁଣି । ତେବେ ଝିଅଠୁ ଅଧିକ । ସେ ସିଟି ଗାର୍ଲସ ସ୍କୁଲର ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ । ତା'ର ବି ଦେଖିବାକୁ ଆଗ୍ରହ ଥିଲା । କହିଲି ଚାଲ ଦେଖି ଆସିବା ।' ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁଙ୍କ କଥା ମଝିରେ ବନାମୀ ଆଉ ଦୀପକ ମଧ୍ୟରେ ନମସ୍କାର ବିନିମୟ ହୋଇ ସାରିଥିଲା ସୌଜନ୍ୟତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ।

'ଆପଣଙ୍କୁ ବୋଧେ ଭଲ ଲାଗିନ ! ନୂଆ ନୂଆ ଆର୍ଟିଷ୍ଟମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଆରମ୍ଭ କରିଚୁ । ତା ଛଡ଼ା ସ୍ତ୍ରୀ ଭୂମିକା ପାଇଁ ମୋଟେ ଝିଅ ନାହାନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ ପରି ସୋସାଇଟି ଗାର୍ଲ ନ ମିଳିଲେ ନାଟ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱ ଫୁଟାଇ ହେବ ନାହିଁ ।' ପ୍ରଥମେ ବନାମୀ ମୁହଁକୁ ଅନେଇ ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁଙ୍କ ମୁହଁରେ ବାକ୍ୟଟି ଶେଷକଲା ଦୀପକକୁମାର ।

ନାଟକର 'ଡାଇଲଗ' ପରି ଦୀପକକୁମାରର କଥାଗୁଡ଼ା ଜଣା ପଡୁଥାଏ । ବନାମୀ ଚୁପ ହୋଇ ଶୁଣୁଥାଏ ।

'ଆଚ୍ଛା, ଆମେ ଯାଉଁ ।'

'ବେଳେ ବେଳେ ଆଜ୍ଞା ଯାଇଁ ବିରକ୍ତ କରିବୁ । ଆପଣମାନେ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା ନକଲେ ଆଉ କିଏ କରିବ ?' ହସି ହସି ଏତକ କହି ଦୀପକ ନମସ୍କାର କଲା ।

ବନାମୀ ମଧ୍ୟ ଭଦ୍ରତା ଖାତିରରେ ପ୍ରତି ନମସ୍କାର ଜଣାଇଲା ।

'ହଉ ଆସିବ, ଆସିବ ।' ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁ କହିଲେ ।

ଫାଟକରୁ ବାହାରିଗଲେ ସେମାନେ ।

ବନାନୀ ଗୋଟାଏ ନୂଆ ଲୋକକୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ଯେତିକି ଖୁସି ହେଉଥାଏ, ସେତିକି ବିରକ୍ତ ହେଉଥାଏ ଆଗ ଘଟଣାସବୁ ମନେ ପକାଇ ! ଗୋଟାଏ ଲଫଙ୍ଗା କଳାକାର ହୋଇପାରେ ?

ପ୍ରତିଭା ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି କରେ । ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱବଳରେ ପ୍ରତିଭା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇପାରେ ନା । ପ୍ରତିଭା ନିଜର ବିକାଶପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱକୁ ଅପେକ୍ଷା କରେନା । ଦୀପକକୁମାର ନିଜ ଜୀବନରେ ଏହା ଅନୁଭବ କରିଛି । ସେ ଆଜି ଜଣେ କଳାକାର । କଳାର ବିକାଶ ସେ କେଉଁଠିଦୂର କରିଛି ସେ ଯଦିଓ ନିଜେ ଧାରଣା କରିପାରେନା, ତେବେ ଦେଶର ଅଗଣିତ ଜନତା କଳାକାର ଭାବରେ ତାକୁ ସମ୍ମାନ ଦିଅନ୍ତି, ଶ୍ରଦ୍ଧା କରନ୍ତି । ସଂଖ୍ୟାହୀନ ଜନତା ହୃଦୟରେ ସେ ତାର ଆସନ ଦୃଢ଼ କରି ପାରିଛି । କିନ୍ତୁ ଦୀପକକୁମାର ସେଥିପାଇଁ କେବେ କୃତକୃତ୍ୟ ମନେ କରିନି ନିଜକୁ । ଯେଉଁମାନେ ତାହା ସହିତ ନିକଟସମ୍ପର୍କରେ ଆସିଥିବେ, ସେମାନେ ଜାଣିଥିବେ ଦୀପକକୁମାରର ରୂପ ଦୁଇଟି; ରଙ୍ଗମଞ୍ଚର ସୀମା ଓ ଆବେଷ୍ଟନୀ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ, ଅନ୍ୟଟି ବାହାରେ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ରୂପଟାହିଁ ତାର ପ୍ରକୃତ ରୂପ । କଳାର ନଗ୍ନ ବାସ୍ତବତା ସେ ରୂପ ଭିତରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଯେଉଁମାନେ ତାର ଦୁଇଟି ରୂପ ସହିତ ପରିଚିତ, ଅନେକ ସମୟରେ ବାସ୍ତବ ରୂପଟିକୁ ସେମାନେ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତିନି । ଲୋକଟାର ରୁଚିବୋଧ ଅଛି କି ନାହିଁ ସନ୍ଦେହ କରନ୍ତି । ନରୁବା ଲୋକଟା ତଳସ୍ତରରୁ ଆସିଛି ବୋଲି ସେମାନଙ୍କର ଦୃଢ଼ ଧାରଣା ଜନ୍ମେ । ଦୀପକକୁମାର ଏସବୁ ମୋଟେ ଖାତିରକୁ ଆଣେନା, ଖାତିର କରେନା । ଲୋକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ଲଫଙ୍ଗା ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ କୃତ୍ରିମ ସମ୍ମାନ ଦାବୀ କରିବା ପ୍ରକୃତି ତାର ନୁହେଁ, ଲୋକଙ୍କ ଦାବୀ

ଅନୁଯାୟୀ ନିଜକୁ ତିଆରି କରିବାର ଘୋର ବିରୋଧୀ ସେ । ଏଣୁ ତାର ଯାତାୟାତ ଉଚ୍ଚ ମହଲରେ ନହୋଇ ହୋଇଚି ସାଧାରଣ ଲୋକମାନଙ୍କ ସହିତ । ସେ ବାଛି ନେଇଚି ମଧ୍ୟ ସେଇପରି ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ଘର । ଅତି ନିରାଡମ୍ବର । ସେଠାରେ, ଦୀପକକୁମାରଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବାକୁ ଆସି କେହି ବୈଠକ ରୁମ୍‌ରେ ବସନ୍ତି ନାହିଁ କି ଦେଖା କରିବାପାଇଁ ସମୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୁଏନା । ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସମାନ ଭାବରେ ଆଦର କରେ, ଟାଣି ନିଏ ନିଜ ପାଖକୁ । ଯେଉଁମାନେ ବିଶିଷ୍ଟ କଳାକାର ଭାବରେ ପ୍ରତିଭା ଖାତିରରେ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱକୁ ପୂଜା କରିବାକୁ ଆସନ୍ତି ସେମାନେ ହତାଶ ହୁଅନ୍ତି । ଭିତରକୁ ନଯାଇ ଦୁଆର ମୁହଁରୁ ବିଦାୟ ନିଅନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଜାଗେ ।

ବନାମୀ ଠିକ ସେଇପରି ଭାବିଚି । ସେ ନିଜ ମନକୁ ଗୋଟିଏ ବିନ୍ଦୁରେ ସ୍ଥିର କରି ପାରିନି । ଦୀପକକୁମାର ଯେ ତାହା ଅନୁମାନ କରିନି, ତାହା ନୁହେଁ । ତେବେ ଅନ୍ୟ ଲୋକର ଧାରଣା ଅନୁଯାୟୀ ନିଜକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ତା ଭିତରେ ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତ କଳାକାର ଓ ଦାର୍ଶନିକମାନଙ୍କ ଏଇଟା ହିଁ ବିଶେଷତ୍ୱ । ଏଣୁ ବନାମୀ ପାଇଁ ସେ ବିଶେଷ ଚିନ୍ତିତ ନୁହେଁ ।

ବନାମୀ ।

ନାଁ'ଟି ମନେ ରଖିଚି ଦୀପକକୁମାର । ନୂଆ ନାଟକର ଉଦ୍‌ଘାଟନ ଉତ୍ସବ ଦିନ ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁଙ୍କ ମୁହଁରୁ ସେ ଶୁଣି ମନେ ରଖିଚି । ସେଦିନର ସେଇ ଦୁର୍ଘଟଣା । ରିହରସାଲରୁ ସକାଳ ୧୦ଟାରେ ଫେରୁଥିଲା ଦୀପକକୁମାର । ଟିକିଏ କିପରି ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଥିଲା । ପୁଣି ସଡ଼କର ବାଁ କଡ଼ରେ ରାସ୍ତା ମରାମତି ପାଇଁ ଗୋଡ଼ି ଜମା ହୋଇଥିବାରୁ ସାଇକେଲ୍‌ର ହ୍ୟାଣ୍ଡେଲ୍‌ଟା ଅକ୍ତିଆର୍‌ରେ ନରହି ଖସିଗଲା ରିକ୍‌ସା ଉପରକୁ । ସେଦିନ

ଦୀପକ ପିନ୍ଧିଥିଲା ଗୋଟାଏ ଅଧ ମଇଳା ଟ୍ରାଉଜର ଆଉ ଗୋଟାଏ ହାଫ୍ ସାର୍ଟ । ସେ ତଳେ ପଡ଼ିଥିବା ସମୟରେ ବନାନୀ ରିକ୍ସାରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଖସିଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ନ କରିଥିଲେ ସେ କେବେ ତାକୁ ଥାନା ଫାଟକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟାଣି ନେଇ ନଥାନ୍ତା । ବନାନୀ ସେଦିନ ଖୁବ୍ ରାଗି ଯାଇଥିଲା । ତାକୁ ଅଭଦ୍ର ବୋଲି କହିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଛାଡ଼ି ନଥିଲା । ଇଂରେଜୀ ପଢ଼ୋଇ ଯୁବତୀ ଯୋଗୁ ମୁହଁରୁ କେତେବେଳେ ଯେ 'ଭାଗାବଣ୍ଡ୍, ଲୋଫର୍' ବାହାରି ନ ଆସିଥିବ ଏପରି ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ସେ ସେଥିରେ ଟିକିଏ ହେଲେ ବିଚଳିତ ହୋଇ ନଥିଲା ।

ଦୀପକ ବହୁ ଝିଅ ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିଛି । ନୂଆ ନୂଆ ଯୁବତୀ ସହିତ ଅଭିନୟ କରିଛି । ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ହାତରେ ମେକ୍‌ଅପ୍ କରିଛି । ଅସୁନ୍ଦରକୁ ସୁନ୍ଦର କରି ମଞ୍ଚକୁ ଛାଡ଼ିଛି ଦର୍ଶକମାନଙ୍କ ଚିତ୍ତକୁ ଜୟ କରିବା ପାଇଁ; କିନ୍ତୁ କେବେହେଲେ ନିଜ ହୃଦୟର ଆବେଗକୁ ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କରିନି, ପ୍ରକାଶ କରିବାର ସ୍ପୃହା ବି ଜାଗିନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ଦୀପକକୁମାର ଶୃଙ୍ଖଳା ମାନେ ବୋଲି ରଙ୍ଗମଞ୍ଚର ଅନ୍ୟ କଳାକାରମାନେ ସମ୍ମାନ କରନ୍ତି ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ମନେ ମନେ ଭୟ କରନ୍ତି ।

କେତେଝିଅ ଦୀପକକୁ ପାଇବା ପାଇଁ ଆଶା ପୋଷନ୍ତି । ଭଙ୍ଗୀ ଓ ଠାଣି ଦେଖେଇ ଆକୃଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି । ଶେଷରେ ହତାଶ ହୋଇ ଅନ୍ୟକୁ ଧରି ନିଅନ୍ତି । ଦୀପକ କୁମାର ଆଦର୍ଶ ହୋଇଯାଏ ସମସ୍ତଙ୍କର ।

କିନ୍ତୁ ବନାନୀ ଭିନ୍ନ ଧରଣର ଯୁବତୀ । ରୂପରେ ଜୌଲୁସ ନାହିଁ କି ବେଶରେ ଆଭିଜାତ୍ୟ ନାହିଁ । ଶାନ୍ତ ପୁଷ୍କରିଣୀ ଜଳରେ ଶ୍ୱେତ ମରାଳଟିଏ ଭଳି ତାରି ଗତି, ମୁହଁର ସରଳ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ତା' ଶିକ୍ଷା ଓ ରୁଚିର ପରିଚୟ ଦିଏ; ତାର ଶାନ୍ତ ଚକ୍ଷୁତାରକା,

ହସହୀନ ମୁହଁର ଭାଷା ତା ଅବରୁଦ୍ଧ ଚିତ୍ତର ଇଙ୍ଗିତ ଦିଏ ? ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗିଲା ଏ ତରୁଣୀଟିକୁ ଦୀପକର । ସେଇଥିପାଇଁ ସେ ଦର୍ଶନ ଆକାଂକ୍ଷା ତୃପ୍ତି କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଲ୍ଲଜ ପରି ଧାଇଁଗଲା ରିକ୍ସା ପଛରେ । କଣ ସେଦିନ ବନାନୀ ଭାବିଥିବ ସତେ !

ବନାନୀ ଯାହା ଭାବୁ ପଛକେ ଦୀପକକୁମାର ସେଥିରେ ଟିକିଏ ହେଲେ ବିଚଳିତ ହେଇନି । ତା' ପରଦିନଠାରୁ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ନିୟମିତ ଭାବରେ ସେ ବନାନୀ ଘର ଦେଇ ଯିବାକୁ ଲାଗିଲା । ବନାନୀର ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ ବାତାବରଣ ସହିତ ନିଜକୁ ପରିଚିତ କରାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା ।

ହେଇଥାଉ ବନାନୀ ଜଣେ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତା ଯୁବତୀ, ସେଥିରେ କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନା । ମନର ଉଦ୍ଦାମ କାମନାକୁ ଏଡ଼ିଦେଇ ଯିବା ସହଜ ନୁହେଁ । ମଣିଷ କ'ଣ ଚାହେଁ ସେ ଅନେକ ସମୟରେ ଜାଣେନା । ପୁଣି ଅନୁକୂଳ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସେ ଯାହା ପାଏ, ତାକୁ ସହଜରେ ଛାଡ଼ି ପାରେନା, ଭୁଲି ମଧ୍ୟ ପାରେନା ।

ଦୀପକ କୁମାର ଏତେ ବଡ଼ ସତ୍ୟଟାକୁ ଭୁଲିଯିବ କିପରି ? ବନାନୀ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ କ'ଣ ପ୍ରକୃତରେ ଘୃଣ୍ୟ । ତା ରୁଚି କି କ'ଣ ସେଇ ପରମ୍ପରାଗତ ଆଭିଜାତ୍ୟ ଓ କୃତ୍ରିମ ପଦମର୍ଯ୍ୟାଦା-ଶୃଙ୍ଖଳରେ ଆବଦ୍ଧ ? ତେବେ କାହିଁକି ତାର ପ୍ରତୀକ୍ଷା ? କେଉଁଥି ପାଇଁ ଜୀବନର ଏ ଦୀର୍ଘତମ ସାଧନା ? ସେ ଯାହା ଚାହିଁଥାନ୍ତା ପାଇ ପାରିଥାନ୍ତା ! ଏବେ ବି କଣ ସମୟ ଗଲାଣି କି ?

ଦୀପକ କୁମାର ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ଭାବିଲା ସତରେ ଏବେ ବି ତ ସମୟ ଅଛି !

ତେବେ ବି ସେ ଆଗେଇଲା । ବନାନୀ ବିଷୟରେ ଟିକିନିଖି ସମ୍ବାଦ ସଂଗ୍ରହ କଲା । ମାଟି ଉପରେ ବୃକ୍ଷ ମୂଳର ବ୍ୟାପ୍ତି ଦେଖି ଯେପରି ବୃକ୍ଷର ଶକ୍ତି ବିଷୟରେ ଧାରଣା କରିହୁଏ ଏବଂ ସେଇ

ଅନୁପାତରେ ଶକ୍ତି ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ମୂଳୋତ୍ପାଟନ କରିବାକୁ ହୁଏ, ମଣିଷ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସେଇପରି ହୋଇଥାଏ । ମଣିଷର ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ତାର ଦୃଢ଼ତା ବିଷୟରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସୂଚନା ଦିଏ ଏବଂ ଟିକିଏ ଭଲ ଭାବରେ ଶକ୍ତି ପ୍ରୟୋଗ ନ କଲେ ମନବୃକ୍ଷକୁ ଟଳାଇବା ସମ୍ଭବ ହୁଏ ନାହିଁ । ଦୀପକକୁମାରକୁ ସେଇ ଶକ୍ତି ସଂଗଠିତ କରିବାକୁ ହେବ ।

ସିଟି ଗାର୍ଲସ୍ ସ୍କୁଲ ଅଫିସରେ ଥିବା କିରାଣି ବନ୍ଧୁ ଯଶୋନ୍ଦ୍ର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା ଦୀପକର । ଦୀପକକୁମାର ଯଶୋନ୍ଦ୍ର ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଇ ଖୁବ ଆଶାନ୍ୱିତ ହେଲା । ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଅନୁଯାୟୀ ସିନେମା ହଲରେ ବନାନୀକୁ ପୁଣି ଥରେ ସେ ଭେଟିଲା । ଅବଶ୍ୟ ସବୁ ଘଟଣା ଖୁବ ଗୋପନ ରଖା ଯାଇଛି । ଯଶୋନ୍ଦ୍ର ଦୀପକକୁମାର ଅଭିନୟର ଜଣେ ଚହ୍ଲର ଗ୍ରାହକ । ତା ପାଇଁ ଏତିକି ସାମାନ୍ୟ କାମ କରନ୍ତା ନାହିଁ କିପରି ? ସେଦିନକାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଖୁବ୍ ସଫଳ ହେଲା । ଦୀପକକୁମାରର ଉତ୍ପୀଡ଼ନ ସତ୍ତ୍ୱେ ବନାନୀ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସିନେମା ହଲରେ ରହିଥିଲା । କିଏ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବ ଯେ ତରୁଣ ଯୁବକଟିର ଏ ଇଙ୍ଗିତକୁ ସେ ଭଲ ପାଇନାହିଁ !

ଏ ସବୁ ସତ୍ତ୍ୱେ ବନାନୀର ବାନ୍ଧବୀ ତୃପ୍ତି ଚୌଧୁରୀ ଏ ବିଷୟରେ ବିନ୍ଦୁ-ବିସର୍ଗ ଜାଣେନା । ଦୁଇ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଭିତରେ ସେ କଥା ଖୁବ ଗୋପନ ରଖା ଯାଇଚି ଏବଂ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସତର୍କ ରହିଛନ୍ତି । ତୃପ୍ତି ଯେପରି ଦୀପକ ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣେନା, ଦୀପକ ସେହିପରି ତୃପ୍ତି ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣେନା କି ବନ୍ଧୁଟିର ଏ ତରୁଣୀମାନଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ କ'ଣ ସେ ବୁଝିବାକୁ ଉଚିତ ମଣିନି । ସେ କେବଳ ଥରେ ବନାନୀକୁ ଦେଖିବାକୁ ଚାହିଁଥିଲା । ଦେଖା ହୋଇଗଲା ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଯୋଗସୂତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେଲା ସହରର ମାନ୍ୟମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁଙ୍କ ଜରିଆରେ । ସୁଯୋଗ ମିଳିଗଲା । ଶନିବାରେ

ନୂଆ ନାଟକ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହେଲା । ଦୀପକ ନିଜେ ଯାଇଁ ତାଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ର ଦେଇ ଆସିଲା ନାଟକ ଦେଖିବା ପାଇଁ । ବନାନୀ ନଥିଲା । ଥିଲେ ହୁଏତ ଘଟଣାର ଗତି ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ହୋଇ-ଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଯାହା ହେଉଛି ସବୁ ତା ପକ୍ଷରେ ଅନୁକୂଳ । ବନାନୀ ନାଟକ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଲା । ହୁଏତ ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁ ନ ଆସିଥିଲେ ସେ ଆସିଥାନ୍ତା । ସେଦିନ ଘଟଣାରୁ ଏତିକି ସେ ଉପଲବ୍‌ଧି କରିଛି । ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁଙ୍କ ସହିତ କଥା ହେଲା ବେଳେ ସେ ବେଳେ ବେଳେ ବନାନୀକୁ ଚାହିଁଦିଏ, ସେ ଦେଖେ ବନାନୀ ଠିକ ତା ମୁହଁକୁ ଅନେଇଛି, ସବୁ ଶୁଣୁଛି, ଆଗ୍ରହ ସହକାରେ ।

ବନାନୀ ଭିତରେ ଆହୁରି ଆଗ୍ରହ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ହେବ । ଦୀପକକୁମାର ସେଇଆ ଭାବୁଥାଏ ।

ଛଅ

ଦୀପକକୁମାର ବନ୍ଧୁ ସଞ୍ଜୀବନକୁ ଏଠିରେ ବସିବାକୁ ଡାକିଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ସେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲା; କିନ୍ତୁ ସଞ୍ଜୀବନର ଡେରି ଦେଖି ସେ ଘରେ କବାଟ ଦେଇ ଅଧଘଣ୍ଟାକ ପାଇଁ ବାହାରକୁ ଚାଲି ଆସିଲା ।

ଓଡ଼ିଆ ବଜାର ଛକରେ ଗୋଟିଏ ଖଞ୍ଜାଘର । ଆଗରେ ସଡ଼କକୁ ଲାଗି ଦୁଇଟି ପକ୍‌କାଘର । ଭିତରକୁ ଗୋଟିଏ ଚାଳ ଖଞ୍ଜା । ଖଞ୍ଜାର ତିନୋଟି କୋଠରୀ ଭିତରୁ ଦୁଇଟି ଛୋଟ ଛୋଟ ଉଭୟ ଗୋଟିଏ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ବଡ଼ । ତା ଛଡ଼ା ଗୋଟିଏ ବାରଣ୍ଡା ପଶ୍ଚିମ ପାଖ କାନ୍ଥକୁ ଲାଗିଥାଏ । ବଡ଼ ଘରଟିରେ ଥାଏ ଦୀପକ କୁମାର । ସାମନାରେ ଥିବା ପକା ଘର ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ଦୋକାନ ହୋଇଛି ଆଉ ଗୋଟିଏ ଘର ଦେଇ ଖଞ୍ଜାକୁ ରାସ୍ତା ଯାଇଛି । ସେଇଟି ଏକପ୍ରକାର ବାଟ ଘର ।

ଖଞ୍ଜାର ମାଲିକ ହେମଚନ୍ଦ୍ର ବିନୟୁ ଦାସ । ବୟସ ୪୦ ପରେ ହେବ । ସହରର ଗୋଟିଏ ନିମ୍ନପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷକତା କରନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ଝିଅ, ଗୋଟିଏ ପୁଅ । ଝିଅଟି କିଶୋରୀ, ବୟସ ୧୪।୧୫ ହେବ, ପୁଅଟିକୁ ୧୨ ବର୍ଷ । ସେ ବାଲୁବଜାରର ଗୋଟିଏ ପ୍ରେସରେ କାଗଜ ସଙ୍ଗେ । ଠିକା କାମ କରେ, ପାଏ ମାସକୁ ଟ ୧୫୯ । କିନ୍ତୁ ପୂରାପୂରି ଗୋବର ଗଣେଶ । ଦସ୍ତଖତ ବି ଆସେନା । ଶିକ୍ଷକ ବାପଙ୍କୁ ପୁଅର ମୂର୍ଖତା ବିଷୟରେ କେହି କେବେ ପଚାରିଲେ ଉତ୍ତର ମିଳେ, 'ସେତକ ମାଆର ଗୁଣ । ମୁଁ କଣ କରିବି ।' କିନ୍ତୁ ଏଇ ପଦକ ଯଦି କୌଣସିମତେ ମା କାନରେ ପଡ଼ିଥାନ୍ତା ସେ ଛିନ୍ନପୁର କମ୍ପେଇଥାନ୍ତା ।

୬ଟାରେ ଯତୀନ୍ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ଦୀପକ ବସାରେ । ସେତେବେଳକୁ ଦୀପକ ଆସି ନଥିଲା । କହି ଯାଇଥିଲା ବିନୟୁବାବୁଙ୍କ ଝିଅ ଫୁଲକୁ । ଫୁଲ ଦୀପକକୁମାରର ବୋଲହାକ କରେ; ସେଥିରେ ସେ ଯେପରି ଖୁବ ତୃପ୍ତି ପାଏ; କିନ୍ତୁ ତୃପ୍ତି ପାଇବାର ଅନ୍ୟ କାରଣ ଅଛି । ଫୁଲଙ୍କର ପାଟି ସବୁବେଳେ ବୁଲୁଥାଏ । ଘର ଆଗରେ ବଡ଼ ଗୁଲଗୁଲା ଦୋକାନ । ଫୁଲଙ୍କର ପାଟିକୁ ଗୁଲୁ ରଖିବାରେ ଦୀପକ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।

ଯତୀନ୍ ଆସି ଯେମିତି 'ଦୀପକ ଦୀପକ' ଡାକିଲେ, ବାହାରି ଆସିଲା ଫୁଲ । କଲରେ ଜଳେ ଗୁଲଗୁଲା । କହିଲା, 'ଆସ ବାବୁ, ତମେ ଯତୀନ୍ ବାବୁ ନା ? ଦାପୁ ଭାଇ କହି ଯାଇଛି ବସିବାକୁ, ଆସ ଭିତରକୁ ଆସ । ସାଇକଲଟା ବାଟଘରକୁ ଉଠାଇ ଆଣ ।' ଯତୀନ୍‌କୁ କହିବାକୁ ସୁଯୋଗ ନ ଦେଇ ଏକ ନିଃଶ୍ୱାସରେ କହି ଗଲା ଫୁଲ । ଯତୀନ୍ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ତା କହିବା ମୁତାବକ କଲା । ତା ପରେ ଫୁଲର କହିବାମତେ ଯତୀନ ଯାଇଁ ଦୀପକର ତକ୍ତପୋଷରେ ବସିଲା ।

ଫୁଲ ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲା । ଟିକକ ପରେ ପୁଣି ଆସି କହିଲା, 'ବାପୁ ଘର ଆସି ନାହିଁ ? ଆଚ୍ଛା ମୁଁ ବାହାରେ ଅନେଇ ଆସେ । ସେ ମତେ କହି ଯାଇଥିଲେ ତମକୁ ଡାକି ବସେଇବା ପାଇଁ ।' କଥା ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦରେ ଫୁଲ କହି ଚାଲିଲା । ସଞ୍ଜନ ଭଲ ଭାବରେ ଝିଅଟିକୁ ଦେଖିବାକୁ ଅବସର ପାଇଲା । ମଇଳା କୋଚଟ ଲୁଗାଟିଏ ଶ୍ୟାମଳ ଦେହ ଉପରେ ଘେରିଚି । ଫୁଟି ଆସୁଥିବା ପଦ୍ମ କଳି ପରି ବକ୍ଷ ଉରୋଜକୁ ଚାପି ଧରିଚି ସେହିପରି ଶସ୍ତା ଛିଟ କନାର ବ୍ଲାଉଜଟିଏ । ମୁଣ୍ଡ ଲୁଖୁରା, ଚୂର୍ଣ୍ଣ କୁନ୍ତଳ ଫୁରୁ ଫୁରୁ ଉଡୁଚି । ହାତରେ ୨ ପଟି ରୂପା କାଚ, ଏହା ଛଡ଼ା ଦେହରେ କିଛି ନାହିଁ । ବେକରେ କଳା ଫିତାଟିଏ ।

'ନାଁ, ବାବୁ ଆସି ନାହାନ୍ତି ।' ପୁଣି ଆସି ହାଜର । ସଞ୍ଜନ ମଝିରେ ମଝିରେ ଅନେଇ ଦେଇ ବହି ଉଠାଇ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ରହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ; କିନ୍ତୁ ତାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥାଏ ଝିଅଟି ଉପରେ ।

'ବାବୁ ! ଚାରିଟି ପଇସା ଦିଅନ୍ତୁ ।'

ସଞ୍ଜନ ତଟସ୍ଥ ହୋଇଗଲା । କ'ଣ ଝିଅଟିର ମୁଣ୍ଡ ଖରାପ କି ? ତାର ଯାହା ବୟସ ସେଥିରେ ଏପରି ଭାବରେ ମାଗିବା କେବେହେଁ ଭଲ ଲକ୍ଷଣ ନୁହେଁ ।

'କଣ କରିବୁ ?' ସଞ୍ଜନ ଧମକାଇବା ସ୍ୱରରେ ପଚାରିଲା ।

'ବରା ଆଣିବି । ବାପୁ ଘରେ ନାହାନ୍ତି, ନଇଲେ ମାଗି ନ ଥାନ୍ତି ।' ଫୁଲ ଦୁଆର ବନ୍ଧ ପାଖେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଦାନ୍ତରେ ଲୁଗା କାନିଟାକୁ କାମୁଡ଼ୁ ଥାଏ ।

'ହଉ ନେ । ଆଉ ଥରେ ଦେଖିଲୁ ଧପକ ଆସିଲା କି ନାହିଁ ।' କହି ଦୋଅଣିଟି ଫୁଲହାତକୁ ବଢ଼େଇ ଦେଲା । ଫୁଲ

ଏକା ଝାପଟାକେ ପଳେଇ ଯାଉଥିଲା, ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଯଷ୍ଠାନ ପଚାରିଲା, 'ତୋ ନାଁ କଣ ?'

'ଫୁଲ ।'

'ହଉ ଯା ଦେଖି ଆ ।'

ଫୁଲ ବାହାରକୁ ଚାଲି ଆସିଲା । ପୁଣି ସେଇପରି ଝପଟା ମାରି ଫେରି ଯଷ୍ଠାନକୁ କହି ଆସିଲା, 'ନା' ବାବୁ, ଆସି ନାହାନ୍ତି, ବାପା ଆସୁଚନ୍ତି ।' କହି ଝାପଟା ମାରି ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲା ।

ବନସ୍ତ ବାବୁ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ପାତଳା ଲୋକଟିଏ । ଆସି ଧୀପକ ଦୁଆରି ମୁହଁରେ ଗୋଟାଏ ଡାକ ଦେଲେ, 'କଣ କରୁଚ ଧୀପକ ?'

'ଧୀପକ ନାହିଁ, ବାହାରକୁ ଯାଇଚି ।' ଯଷ୍ଠାନ ଅଗତ୍ୟା ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

'ଓଃ ଆପଣ ତେବେ ତା ଅପେକ୍ଷାରେ ଅଛନ୍ତି ? ହଁ— ଆସ୍ତୁ, ଆମ୍ଭେ ହେ ଫୁଲ ଧୀପକ କେତେବେଳୁ ଗଲାଣି— ଭଦ୍ରଲୋକ ଏକେଲା ବସିଛନ୍ତି !'

'କିଏ ମଉସା ?' କହି ଧୀପକ ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲା । ବନସ୍ତ ବାବୁଙ୍କୁ କହିବାକୁ ନ ଦେଇ ଧୀପକ ପୁଣି କହିଲା ଯଷ୍ଠାନ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, 'କେତେବେଳୁ ଆସିଲୁଣି ?'

'ଅନେକବେଳୁ ସେ ବସିଛନ୍ତି ଫମ୍ପୁ ଭାଇ' ଯେମିତି ସବୁ ଶୁଣୁଥିଲା, ସେହିପରି ଫୁଲ୍ ପହଞ୍ଚିଯାଇ କହିଲା ।

'ଫୁଲ୍, ଭାରି କହିଲବାଲି ହେଲୁଣି' ଧୀପକ ଶାସନ କଲା ।

ଫୁଲ ପଳେଇଲା । ତା ପଛେ ପଛେ ବନସ୍ତବାବୁ ମଧ୍ୟ ଚାଲିଗଲେ । ଧୀପକର ଘର ଭିତରେ ଛୁଡ଼ିଦେଇ ଗଲେ ଗୋଟିଏ ଅଜଣା ଚନ୍ଦ । ଯଷ୍ଠାନ ଆଗରୁ ବାରିପାରି ସାହସ କରୁ ନ ଥିଲା

ଯାପକକୁ ପଚାରିବାକୁ । ସେ ଗଳ୍ପପରେ ହାତରେ ଠାରି ପଚାରିଲା, 'ବୋତଲ ବ ଚାଲେ ?'

'ହଁ ସବୁ ପାଶ୍ । ସେତକ ନ ହେଲେ ଆଜି କାଲିକା ଛୁଆଙ୍କୁ ପଢ଼ାଇ ହେବନି । ବଜାରି ଛୁଆକନା, ମାଷ୍ଟରୁ ସେଇପରି ନ ହେଲେ··ହଉ ଚୁଡ଼୍, ଆଗ ଚା କପେ ଖା, ତା ପରେ କଥା ବାର୍ତ୍ତା—ମୁଁ କହି ଆସେ ।'

'ମୁଁ ଯାଉଚି ଯାପୁଭାଇ ! ଖାଲି ଚା··ଆଉ କିଛି ନାହିଁ ?' ଫୁଲ କୁଆଡ଼େ ଥିଲା ଝପ୍‌ଟି ଆସି ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଉଭା ହୋଇଗଲା ।

'ନା ତୁ'ଯା ! ଝାମ୍ପୁରିମୁଣ୍ଡି—ଯା, ଭାଗ, ନେ—' ଯାପକ ଧମକେଇ ଦେବାରୁ ସେ ପଳେଇ ଯାଉଥିଲା ଫେରିପଡ଼ି ଯାପକ ହାତରୁ ଅଣିଟି ନେଲା । ଫୁଲକୁ ଆଉ ଚା ଆଣିବାକୁ କହିଲା ନି ସେ ଯାପକ ନିଜେ ଯାଇଁ ବାଟ ଘରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ସପନା ଗୁଡ଼ିଆକୁ ଜୋରରେ ଡାକି କହିଦେଲା ଚା' ଆଣିବା ପାଇଁ ।

'ପୁଣି ପାଟି ଚାଲିଲଣି ? ଚାଲୁ, ଚାଲୁ ।' ବନପୂଜାରୁ ଝିଅ ଫୁଲକୁ କହୁଥାନ୍ତି । ଯାପକ ସେ ଆଡ଼େ ଦୃଷ୍ଟି ନ ଦେଇ ଆରମ୍ଭ କଲା, 'ଆଗ କହ, ତମ ଅପ୍‌ସରା ଭୁବନ ଖବର କଣ ?'

'ତୁ ଆଗ କହ ସେ ଅପ୍‌ସରାଟିର ସନ୍ଧାନ ପାଇଲୁ କିପରି ?' ଯଣ୍ଡାନ୍ ପଚାରିଲା ।

'ଖାଲି ଯାହା ସନ୍ଧାନ ପାଇଚି, ତା ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନୁହଁ, ଏତ ଆଉ ପୌରାଣିକ ଯୁଗ ନୁହେଁ ଯେ, ସନ୍ଧାନ ପାଇବାମାତ୍ରେ ଜୋର ଜବରଦସ୍ତି ଧରିଆଣି ପ୍ରେମ କରି ବସିବା । ଆମେ ଆଜି ସଭ୍ୟତାର ମୁଣ୍ଡିଣି ମାରିବା ସନ୍ଧିକ୍ଷଣରେ ଅଛୁ ।' ଯାପକ ଆଉ କଣ କହିଥାନ୍ତା ଯଣ୍ଡାନ ବାଧାଦେଇ କହିଲା, 'ଥେଟ୍ରିକାଲ ଢଙ୍ଗରେ ତୁ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲୁଣି । କହିଲୁ ସେ ପାଖରୁ କିଛି ଇଙ୍ଗିତ ଫିଙ୍ଗିତ ପାଇଲୁଣି ନା ଶୁଖିଲାରେ ନଈ ପହଁରୁଚୁ ?'

'ମୁଁ ତ ପଢ଼ୁଛି, ତେବେ ଆଜ ଡାକିଲ କାହିଁକି ! ମୁଁ ଏତିକି ଜାଣିବାକୁ ଚାହେଁ ସେ ବି ମୋ' ପରି ପଢ଼ୁଛି କି ନାହିଁ' ଦୀପକ ପଚାରିଲା ।

'ଆଚ୍ଛା, ତୁ ଗୋଟାଏ କାମ କର । ଗୋଟାଏ ଖୋଲାଖୋଲି ଚିଠି ଲେଖ ବନାନୀ ପାଖକୁ । କିନ୍ତୁ ଯାହା କହ ତାର ମେଣ୍ଟାଲିଟି ଅନ୍ୟଧରଣର, ଅନ୍ୟ ମିଷ୍ଟ୍ରେସ୍‌ମାନଙ୍କ ସହିତ ତାର ଖୁବ କମ୍ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ । ତେବେ ଦେଖାଯାଉ ପରୀକ୍ଷାରେ କଣ ହେଉଛି । ତୁ କଣ କିଛି ଜାଣି ପାରିନୁ ତା ଢଙ୍ଗ ଢାଙ୍ଗରୁ ?'

'ଆରେ ଭାଇ, ତା ସହିତ ପରିଚୟ ହେଲା କୋଉଠି, ଆଳାପ ହେଲା କେତେବେଳେ ଯେ ତା ମନର ଧାରଣା ଜାଣିବି ।' କମିତ ଟିକିଏ ହତାଶ କଣ୍ଠରେ କହିଲା ଦୀପକ ।

ଘର ଭିତରେ ବୁଲୁ ବୁଲୁ ହଠାତ୍ ଖଟ ଉପରେ ବସିପଡ଼ି ଦୀପକ ପୁଣି କହିଲା, 'ଆଚ୍ଛା ସେ ସ୍ତ୍ରୀଟି କିଏ, ଯାହା ଜରିଆରେ ବନାନୀକୁ ସିନେମା ଆଣିଥିଲୁ ।'

'ସେ ଏକେଲା ନୁହେଁ, ସାରା ସ୍କୁଲର ମିଷ୍ଟ୍ରେସ୍‌ମାନେ ମୋ ହାତରେ, ଯାହା କହିବ ହେବ । ଏପରିକି ହେଡ୍ ମିଷ୍ଟ୍ରେସର ଦୁର୍ବଳତା ମୋତେ ଅଛପା ନାହିଁ ।' ସଶାନ୍ତ୍ର କହିଲା ।

'ମାନେ ଏମାନଙ୍କ ଦୁର୍ବଳତା ଜାଣିଥିବାରୁ ତୁ ଭାବୁଛୁ ସମସ୍ତେ ତୋ ହାତମୁଠାରେ ?'

'ଆଉ କ'ଣ ? ସେଇଠା ତ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ କାରଣ, ଧରା ପଡ଼ିଲେ ବଦନାମ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚାକିରିରୁ ବି ଯିବେ । କେହି ଗୋଟିଏ ବି ନାହିଁ ଯାହାର ପ୍ରେମପତ୍ର ମୋ ହାତକୁ ନ ଆସେ । ମୋ ଜରିଆରେ ପ୍ରେମିକମାନଙ୍କୁ ଚିଠି ଦିଆଯାଏ । ସେଇ ଅନୁସାରେ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ହୁଏ, କେହି କାହାକଥା ଜାଣନ୍ତି ନି··· । ଅଥଚ ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ଦେବୀ-ପ୍ରତିମା ।'

'ଇସ୍, ଏମାନେ ଏତେ ଜଘନ୍ୟ । ଶିକ୍ଷିତା ବୋଲି ଗର୍ବ କରନ୍ତି, ସମାଜରେ ତାଙ୍କ ଆସନ ଖୁବ ଉଚ୍ଚରେ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି । ପୁଣି ଏପରି ନିର୍ଲଜ ଭାବରେ ପ୍ରେମପତ୍ର ଲେଖନ୍ତି ପର ପୁରୁଷ ପାଖକୁ ?"

'ଆରେ ଭାଇ ଦୀପକ, ଏଇଠାବ ଭାବିବାକୁ ହେବ, ସେମାନେ ଶେଷରେ ମଣିଷ । ମଣିଷ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଚରିତାର୍ଥ ପାଇଁ ଯାହା ଯାହା କରିବା କଥା ସେମାନେ କାହିଁକି ନ କରିବେ ? ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନର ଜଟିଳତା ବିଷୟରେ ତୁ ହୁଏତ ଜାଣି ନ ଥିବୁ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତ ନିଜେ ଗୁଡ଼େଟି ମିଷ୍ଟ୍ରେସ୍‌ଙ୍କ ଜୀବନ କାହାଣୀ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣେ—ତୁ ଶୁଣିଲେ ମଧ୍ୟ ତୋର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ବଦଳିଯିବ । ସେଇଥିପାଇଁ ବୟସ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଖୋଜି ବୁଲନ୍ତି ଟିକିଏ 'ସରସତା, ହୃଦୟ ବିନିମୟ ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଉଠନ୍ତି । କଠୋର ବାସ୍ତବତାକୁ ସେମାନେ ପଛରେ ଛାଡ଼ି ଆସିଥାନ୍ତି; ଏଣୁ ସେ ଦିଗ ପ୍ରତି ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ ନ ଥାଏ । ଯେଉଁଠି ମନ ଲାଗିଯାଏ, ବେଳେ ବେଳେ ନିଜର ସର୍ବସ୍ୱ ସମର୍ପି ଦେବାକୁ ସେମାନେ ପଛାନ୍ତି ନାହିଁ । ସବୁ ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଢଙ୍ଗରେ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଅବାନ୍ତର ନୁହେଁ, ବର୍ତ୍ତମାନ ବୁଝିଲୁତ ?' ଯଜ୍ଞେନ୍ ଭାବାବେଗରେ ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏଁ କଥା କହି ଦୀପକ ମୁହଁକୁ ଅନେଇଲା ।

'ତେବେ ତୁ କହୁଚୁ, ବିନାପି ଏ ସବୁରୁ ଅଲଗା ?' ଦୀପକ ପଚାରିଲା ।

'ହଁ ମୁଁ ତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଶେଷ ପରିଚିତ ନୁହେଁ, ତେବେ ମୁଁ ଆଜି ଦେଖେ ତୋ ପାଇଁ କଣ କରିପାରେ ?'

'ଯଜ୍ଞେନ୍ ! ତୁ ଭାବୁଥିବୁ ମୁଁ ଏକବାରେ ପାଗଳ ତା ପାଇଁ, ତାହା ନୁହେଁ । ଜଣକୁ ଭଲ ଭାବରେ ନ ଜାଣି ତାହା ବିଷୟରେ

କଳ୍ପନା କରିବା ପାଗଳାମି ଛଡ଼ା କଣ ହୋଇପାରେ ? ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ମିଳିବାରୁ ମୁଁ ଯାହା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିଛି । ଆଉ, ଟିକାର ଡେରି ହେବ, ଯା, ମୁଁ ବି ଯିବି ସ୍କୁଲକୁ । ଦେଖାହୁଏ ଯେପରି ?'

'ନମସ୍କାର, ନମସ୍କାର ।' କହି ଯଶୋଧର ସାଇକେଲଟା ବାହାର କରି ଚାଲିଗଲା ।

ପାଠକ ନିଜ ରୁମକୁ ଆସିବାରୁ ବିନୟବାବୁ ଆସିଲେ । ପଚାରିଲେ, 'ଘଟଣା କଣ ପାଠକ ବାବୁ ! ଏ କେଇଦିନ ହେଲା ତମ ମନ ଯେପରି ଭଲ ନାହିଁ ଦେଖୁଛି ।'

'ପାଠକ ସେ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ କହିଲା—'ଦେଖ ମଉସା, ସବୁବେଳେ ତମେ ଏ ଗୁଡ଼ାକ ପିଅନା ତମେ ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ । ଲୋକଙ୍କ ଧାରଣା କ'ଣ ହେବ କହିଲ ?' କହି ପାଠକ ପେଣ୍ଟ ପିନ୍ଧିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

'ସେଇକଥା କହିଲେ ତ ଖରାପ । ଆଜି ପରା ଦରମା ମିଳିଛି । ଏ କୁଆଡ଼େ ମା-ଷ୍ଟ-ର ।' ତେଣେ ବିନୟ ବାବୁଙ୍କ ଗୃହିଣୀ ପାଟିକରି ଉଠୁ ଉଠୁ ବିନୟବାବୁ ଦ୍ୱିଗୁଣ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ, 'ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ ! ବାପଘରୁ ନେଇ ଆସିଥିଲୁ ଯେମିତି !'

'ହୁଁ ଅଟା ଆସି ଏତେ ବଡ଼ ହେଲଣି, ସେ କଥା ଟିକିଏ ମୁଣ୍ଡରେ ପଶୁନି । ଯେତେବେଳେ ଦୁର୍ନାମ ହେବ, ଜାଣିବ—'

'ତୋର ଦୁର୍ନାମ ହେବ ନା ମୋର ? କିଏ ତାକୁ ମୁହଁ ଦେଇଛି ? ଆଉ ତାକୁ ପଇସା ମାଗିବାକୁ କିଏ ଶିଖେଇଛି ? ବଡ଼ ରାସ୍ତାରେ ଥିବା ଦୋକାନରୁ ବିଡ଼ି, ଗୁଲଗୁଲି ଆଣିବାକୁ କିଏ ପଠଉଛି ? ମୁଁ ? ଯେସା ମା, ତେ୍ୱସା ବେଟି ।'

'ଏଁ, କଣ କହିଲୁ, କ'ଣ କହିଲୁ, ତୁ ଗୋଟାଏ ମରଦ ହେଇ ମଦଭାଟିରେ ପଇସା ଉଡ଼େଇବୁ । ମୁଁ ଆଉ କୋଉଠୁ ପଇସା ଆଣନ୍ତିମ ? ଦେଖୁଛ ସ୍ତ୍ରୀ ବାହାପକୁ ?' ସେତିକିବେଳେ

ଧାପକ ବାହାରକୁ ଆସୁଥିଲା । କହିଲା, 'ମାଉସି, ତମେ ସବୁ-ବେଳେ ଏପରି ହେଲେ ମୋତେ ଏଘର ଛାଡ଼ିବାକୁ ହେବ ।'

'ନାଇ ଦେଖୁଚ ନା ପୁଅ, ଆଜ ଦରମା ପାଇ ମତେ ଦଶଟା ଟଙ୍କା ଧରେଇ ଦେଉଚି, ପୁଣି ମୁହଁ ତୋଡ଼ି ଦେଖଉଚି ।' ସେତେବେଳକୁ ବିନୟ ବାବୁ ଚାଲି ଯାଇଥାନ୍ତି । ଧାପକକୁମାର ଟିକିଏ ଧୀର କଣ୍ଠରେ କହିଲା, 'ଯେତେ ହେଲେ ସେ ତମର ସ୍ୱାମୀ, ଏପରି କହିବା ଠିକ ନୁହେଁ ।' କହି ସେ ବାହାରି ଆସିଲା ।

ସଡ଼କକୁ ଓହ୍ଲେଇ ଆସିଲାବେଳେ ଏତକ ତା କାନରେ ବାଜିଲା 'ସୁ-ଆ-ମି- । ଆଲୋ ହେ ଟୋକି, ଯାଲୋ ଧାପୁ ଭାଇ ଘରେ ଟିକିଏ ପହଁଚ ବୁଲେଇ ଆଣ ।'

ଧାପକ ଭାବୁଥାଏ ଏମାନେ ବି ମଣିଷ !

—ସାତ—

ଦିନରେ ଅସହ୍ୟ ଗରମ ପଡ଼ିବା ହେତୁ ବନାନୀ କୁଆଡ଼େ ବାହାରି ପାରେନ । ଅକାରଣରେ ଏଣେ ତେଣେ ବୁଲିବା ମଧ୍ୟ ସେ ପସନ୍ଦ କରେ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଅବସରର ବେଶୀ ସମୟ ସେ ଘରେ କଟେଇ ଥାଏ । କେତେବେଳେ ବହି, କେତେବେଳେ ରେଡ଼ିଓ ଶୁଣି ଶୁଣି ସମୟ କାଟିଦିଏ । ଦୈବାତ୍ କେତେବେଳେ ସାଥୀମାନେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ଟିକେ ଆଲୋଚନା ହୁଏ ନାନା ପ୍ରସଙ୍ଗ ନେଇ । ତା ଭିତରେ 'ନାରୀପ୍ରଗତି ସଂଘ' ନେଇ ମଧ୍ୟ ଆଲୋଚନା ହୁଏ । ନାରୀପ୍ରଗତି ସଂଘର ସଭ୍ୟା ଥିବା ତରୁଣୀମାନେ କାହା ସହିତ ଗୋପନରେ ଅଭିସାର କଲେ, କାହାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇ ଶପଥ ଭାଙ୍ଗିଲେ । କାହାକୁ ସର୍ବସ୍ୱାନ୍ତ କରି ଶେଷରେ 'ନା' ଶୁଣାଇଲେ, କିଏ ବା ଟିକିଏ ନର୍ମଳ ଆନନ୍ଦ ଲାଭ କରିବା ଆଶାରେ ମଧୁର ମିଳନରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କଲେ ।

ଏଇ ସବୁ ଆଲୋଚନା ସାଧାରଣତଃ ହୁଏ । ଏମିତି ଭାବରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ସନ୍ଦେହ କରନ୍ତି, ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମନେ ମନେ ରଫାନାମା କରି ନିଅନ୍ତି ।

ବନାନୀ ଏସବୁ ଭିତରେ ବେଳେବେଳେ ଅତିଷ୍ଠ ହୋଇ-ଉଠେ । ବୃନ୍ଦେ ଏ ସବୁଠୁ ଦୂରରେ ରହିବାକୁ, ଆଜି କୌଣସି ପ୍ରକାର ନୂଆ ଜୀବନ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରି ପାରିଲେ ହୁଏତ ଏ ଗତାନୁଗତିକ ଧାରାରୁ ସେ ନିସ୍ତାର ପାଆନ୍ତା !

କିନ୍ତୁ କୌଣସି ନୂଆ ଜୀବନର କଳ୍ପନା ସେ କରିପାରେନା ପୁରୁଣା ଜୀବନର ଦୈନନ୍ଦିନ ରୂପରେ ।

ଖରା ବେଳଟା ନିଦ୍ଧୁମ ଶୋଇ ଅପରାହ୍ଣଟା ପଢ଼ାପଢ଼ି ଭିତରେ କଟାଇଦେଲା ବନାନୀ । ସଂଧ୍ୟାପରେ ରେଡ଼ିଓଟା ଖୋଲି ବିଭିନ୍ନ ବେତାର କେନ୍ଦ୍ରର ସଙ୍ଗୀତ ଶୁଣିଲା । ତା ପରେ କଟକ କେନ୍ଦ୍ର ଖୋଲି ଉର୍ବଶୀ ଶୁଣିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଉର୍ବଶୀ ପରେ ଗୋଟାଏ ଏକାଙ୍କୀ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଓ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକାରେ ଦୀପକ କୁମାର । ଗୋଟିଏ ନର୍ତ୍ତକୀ ଜୀବନକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଏକାଙ୍କୀଟି ରଚିତ ହୋଇଛି । ନାଟିକାର ନାମକରଣ ମଧ୍ୟ ହୋଇଛି ସେଇ 'ନର୍ତ୍ତକୀ' ।

ସମାଜର ଅତି ନିମ୍ନସ୍ତରରୁ ଉଦ୍ଭବ ହୋଇ ସେ ସମାଜର ଖୁବ ଉଚ୍ଚସ୍ତରକୁ ଉଠି ପାରିଥିଲା । ଉପରକୁ ଉଠି ସେ ଭୋଗ ବିଳାସରେ ନିଜକୁ ହଜେଇ ଦେଇ ନଥିଲା । ବରଂ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେ ଥରେ ନିଷ୍ପେଷିତ, ଅବଲୁଣ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା, ସେଇମାନଙ୍କୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦିବାଲୋକରେ ଚାବୁକ ମାରି ନେଲା ପ୍ରତିଶୋଧ !

ଜୀବନର ଏଇପ୍ରକାର ହାହାକାର ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ନର୍ତ୍ତକୀର ସୁପ୍ତ ହୃଦୟକୁ ଜୟ କରିଥିଲା ଆଜି ଗୋଟିଏ ତରୁଣ ହୃଦୟ ।

ଶୁଣିପାରୁ—ବାଇ—ବାଇ’ କହି ଗ୍ଡଲ ଯାଉଥିବା ବେଳେ ତୃପ୍ତି ପଣତକଣାକୁ ଟାଣି ଧରିଲା ବନାନୀ । ତାପରେ ତାକୁ ତା ପାଖରେ ବସାଇ କହିଲା, ‘ହଉ ହେଲା । ସେ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ୍ ଶେଷ ହୋଇଯିବଣି ବସ୍ ।’

କିଛିକ୍ଷଣ ଦୁହେଁ ନୀରବ ରହିଲେ । ତୃପ୍ତିର ପ୍ରକୃତି ସହଜେ ଚଞ୍ଚଳ । ସେ ଉଠିଯାଇଁ ବହି ସେଲଫ ଉପରେ ଆଖି ବୁଲାଇବାକୁ ଲାଗିଲା ।

‘ତୃପ୍ତି ଚୌଧୁରୀଙ୍କୁ ମୁଁ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣେ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ-ହୀନ ଭାବରେ କୌଣସି କଥା ସେ କୁହେନା । ଭବିଷ୍ୟତର ଏକ ବିରାଟ ସମ୍ଭାବନାକୁ ରୂପ ଦେବା ପାଇଁ ସେ ଖୁବ୍ ଆଗରୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ତାର ମୂଳପତ୍ତନ କରେ । ତୃପ୍ତି ଏଥିରେ ଖୁବ୍ ସିଦ୍ଧହସ୍ତା ।’ ବନାନୀ କୌଣସି ବହିରୁ ପାଠୋଦ୍ଧାର କଲାପରି ଏତକ କହୁଥିଲାବେଳେ ତୃପ୍ତି ବୁକ୍‌ସେଲ୍‌ଫ ଆଡ଼କୁ ସେଇପରି ମୁହଁକରି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଗ୍ରୀବା ଟେକି ପଛକୁ ଅନେଇଥିଲା ଏକ ସିନେମାଟିକ ଭଙ୍ଗୀରେ । ଦୃଷ୍ଟିର ଶୀର୍ଷକ ଗୁହାଣି ବନାନୀ ଓଠ ଉପରେ ନିବଦ୍ଧ ଥାଏ ।

‘ଭାବିଲି ଇତିହାସ ନୋଟ ପଢ଼ୁଚୁ । ବିଶ୍ଳେଷଣ ମନ୍ଦ ନୁହେଁ । ମିସ୍ ବନାନୀଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଶୁଣିପାରେ କି ତୃପ୍ତି ଚୌଧୁରୀଙ୍କ ବିଷୟରେ ସେ ଏ ଐତିହାସିକ ଆବିଷ୍କାର କିପରି କଲେ ?’ ତୃପ୍ତି ଗୋଟାଏ ମୋଟା ବହି ଖୋଲି ଅକ୍ଷରଗୁଡ଼ାକ ଉପରେ ଆଖି ବୁଲାଉ ବୁଲାଉ କହୁଥାଏ ।

‘ଆବିଷ୍କାର କେବେ ହଠାତ୍ ହୁଏନା । ପୃଥିବୀରେ ଯେତେ ସବୁ ଆବିଷ୍କାର ହୋଇଚି, ଭୌଗଳିକ ହେଉ, ଐତିହାସିକ ହେଉ ବା ବୈଜ୍ଞାନିକ ହେଉ ସବୁ ପଛରେ ରହିଚି ଅକ୍ଲାନ୍ତ ଉଦ୍ୟମ । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବଶ୍ୟ ସେତେ ପରିଶ୍ରମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିନି । ଆବିଷ୍କାରଟି

ଆପେ ଆପେ ଧରାଦେଇଚ, ଏଣୁ ତୃପ୍ତି ଚୌଧୁରୀ ବିଶେଷ ଆତଙ୍କିତ ହେବାର କାରଣ ନାହିଁ ।'

ଟିକଏ ରହି ପୁଣି ଆରମ୍ଭ କଲା ବନାମୀ, 'ତୃପ୍ତି ଚୌଧୁରୀ କହି ପାରିବେ କି ଜଣେକ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ଅଭିନେତା ଓ ଖ୍ୟାତିହୀନ ଗୋଟିଏ ଯୁବକ ସହିତ ଜଣେକା ଭଦ୍ର ମହିଳାର ନାମକୁ ଯୋଡ଼ି ଶସ୍ତା ଆନନ୍ଦ ଉପଭୋଗ କରିବା ପଛରେ କି ଯୁକ୍ତି ଅଛି ।···ଏହା ଦ୍ୱାରା କ'ଣ ଏହା ଅନୁମାନ କରାଯାଇ ପାରେନା ଯେ ଅପର ଦୁଇଟି ଯୁବକ ଯୁବତୀର କାଳ୍ପନିକ ପ୍ରେମ ଆକାଂକ୍ଷା କରିବାମାନେ ପ୍ରକାରାନ୍ତରେ ନିଜର ଅତୃପ୍ତ କାମ ପିପାସାକୁ ଚରିତାର୍ଥ କରିବା ବୁଝାଏ·····।' ବନାମୀ ବିଦୁରପଣ୍ଡିତର ଭାଷ୍ୟ ଶୁଣାଇବା ପରି ଏତିକ କହି ତୃପ୍ତିକୁ ଅନେଇଲା ଉତ୍ତର ଶୁଣିବା ଆଶାରେ ।

ତୃପ୍ତି ପୂର୍ବପରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥାଏ । ବହିର ଅକ୍ଷର ଭିତରେ ସେ ବନାମୀ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଖୋଜୁଥାଏ ମନେ ମନେ । ତାପରେ ହଠାତ୍ ବହିଟା ସେଲ୍ଫରେ ରଖିଦେଇ ଆସି ବନାମୀ ପାଖରେ ବସିଲା ।

'ତେବେ କଣ ବନାମୀ ଦେବୀ ଏଇଆ କହିବାକୁ ଗୃହାନ୍ତ ଅଜ୍ଞାତ ଦୀପକକୁମାର ପାଇଁ ତାଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଟିକିଏ ହେଲେ ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ତେବେ ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଦୀପକକୁମାରଙ୍କ ସଂଳାପ ଶୁଣିବା, ତାଙ୍କର ଅଭିନୟ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଥିଏଟରେ ଯିବା, ତାଙ୍କର ନିକଟ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିବାପାଇଁ ସିନେମା ଯିବା, ଏ ସବୁ ଛଳନା ··।'

'ତୃପ୍ତି ! ଏ ସବୁ କଣ କହି ଚାଲିଚ ? ବନାମୀର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ ଭାବରେ ନା ନାରୀ-ପ୍ରଗତି ସଂଘର ସମ୍ପାଦିକା ଭାବରେ ସବୁ କହୁଚ ?' ବନାମୀ ଟିକଏ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ କହିଲା ।

'ନାଇଁନେ ବନ ଅପା ! ତୁମ ଗଲ୍ପକ ? ମତେ ବ କଣ ତୁ ଅବିଶ୍ୱାସ କରୁଚୁ ? ପୁରୁଷ ହେଲେ ଅବା ସନ୍ଦେହ ହୋଇ ପାରେ । ଆମେ ତ ସମସ୍ତେ ସେଇ ଗୋଟିଏ ପଥର ଯାତ୍ରୀ । କିଏ ବା କାହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ ଆଣିବ ? ମୋ ବନ ଅପାଙ୍କୁ ମୁଁ ଭାରି ଭଲପାଏ···।' କହି ଗୋଟିଏ ନରମ ଚୁମ୍ବନ ଆଙ୍କି-ଦେଲା ବନାନୀ ଚିକଣ ଚିବୁକରେ । ତାପରେ ହଠାତ୍ ଭୁଲିପଡ଼ି ନିଷ୍କ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଗଲା 'ଶୁଭଶ୍ରୀ' ଜ୍ଞାପନ କରି ।

ତୃପ୍ତି ଚାଲିଗଲା । ସେ ଯେପରି ପୃଥିବୀର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ଜୟ କରି ବିଜୟୋଲ୍ଲାସରେ ମତ୍ତ ହୋଇ ଚାଲିଗଲା । ବନାନୀ ମନରେ ରଖିଦେଇଗଲା ଗୋଟିଏ ଅଜ୍ଞାତ କ୍ଷତ ଚିହ୍ନ ।

ବନାନୀ ଏଥିରେ ଯେତିକ ବ୍ୟଥିତ ହେଲା, ସେତିକ ମନେ ମନେ ତୃପ୍ତି ଅନୁଭବ କଲା ତା ମନର ଗୋପନ କଳିଟି ବାହାରର ମଳୟ ସ୍ପର୍ଶରେ ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ ହେଉଥିବାରୁ ।

—ଆଠ—

ସକାଳ ଆଠଟା ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମଦିନ ହେତୁ ସକାଳ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସହର କର୍ମ-ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠିଥାଏ । ବାଙ୍କନିଧିବାବୁ ନିଜ ଦୋମହଲା ବୈଠକ ରୁମରେ ଏକୁଟିଆ ବସି ଚା'ପାନ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କାଗଜ ଉପରେ ମନୋନିବେଶ କରିଥାନ୍ତି । କାଗଜ ପଢ଼ିବା ଦୈନନ୍ଦିନ କର୍ମସୂଚୀ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ କାମ । ଘାର୍ଘ ଦୁଇଘଣ୍ଟା ଧରି ସେ ଗୋଟିଏ ଇଂରେଜୀ ଦୈନିକ, ଦୁଇଟି ଓଡ଼ିଆ ଦୈନିକ ପଢ଼ି ଶେଷ କରନ୍ତି । 'ସମାଜ' ଦେଖିସାରି 'ଷ୍ଟେଟ୍‌ସମ୍ୟାନ'ର ପୃଷ୍ଠା ଖୋଲିଛନ୍ତି ଦର୍ଶନପ୍ରାର୍ଥୀ ଦୁଇଟି ତରୁଣ ତରୁଣୀ ବୈଠକଘରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ।

ବାଞ୍ଛନିଧିବାବୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବାମାତ୍ରେ ଆନନ୍ଦ ପ୍ରକାଶ କରି କହିଲେ 'ଆରେ ଆସ । ଭିତରକୁ ଆସ ଦୀପକବାବୁ ! ଆସନ୍ତୁ ।' କହି ସେ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ପାଖ କାଉଚ ଉପରେ ବସିବାକୁ ଇଂଗୀତ ଦେଲେ ।

ଦୀପକକୁମାର ବସୁ ବସୁ କହିଲେ, 'ଏ ହେଉଛନ୍ତି ସ୍ୱରଶ୍ରୀ ଦେବୀ, ଆମ ରଂଗମଞ୍ଚର ଜଣେ ଅଭିନେତ୍ରୀ ତଥା ସହଯୋଗୀ କର୍ମୀ !'

'ପରିଚୟ ଦେବା ବିଶେଷ ଦରକାର ନାହିଁ—ତାଙ୍କର ଅଭିନୟହିଁ ତାଙ୍କର ପରିଚୟ । ସେଦିନକାର ଆକ୍ଟିଂଗ ମତେ ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗିଚି ।' ବାଞ୍ଛନିଧିବାବୁ କହିଲେ ।

'ଆପଣ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିବେ, ଆମେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଆଡ଼େ ଯିବୁ । ସେଦିନ ଆମ ରଂଗମଞ୍ଚର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା କଥା କହୁଥିଲି । ଆରମ୍ଭ ହେବାର ବର୍ଷେ ବି ହୋଇନି । ତା ଛଡ଼ା ପ୍ରତି କଳାକାରହିଁ ତାର ପୃଷ୍ଠପୋଷକ; ଏଣୁ ଅର୍ଥର ଅନାଟନ ସବୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆମକୁ ବାଧା ଦେଉଛି—ସେଇଥି ପାଇଁ ଏ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା । ଟିକିଏ ପରିଶ୍ରମ କଲେ ଆମ ଉଦ୍ୟମକୁ ଲୋକେ ବୁଝି ନିଶ୍ଚୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ । ସ୍ଥାୟୀ ଡୋନର୍ ଯେଉଁମାନେ ହେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ଆମେ ଗୋଟିଏ ପରମାନେଣ୍ଟ ପାଶ୍ ମଧ୍ୟ ଦେବୁ । ତା ଛଡ଼ା ପ୍ରତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ନେବୁ । ଏ କାମ ତ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲାଣି, ଆପଣ କିପରି ପସନ୍ଦ କରୁଛନ୍ତି ?'

ଦୀପକ ଏକା ନିଶ୍ୱାସରେ ଏତକ କହି ଗୋଟିଏ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ମାରିଲା ।

'ଦୀପକ ବାବୁ ! ଆପଣ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୁଅନ୍ତୁ, ମୁଁ ଟିକେ ବିଜାମି ଦେବୀଙ୍କ ସହିତ ଦେଖାକରି ଆସେ—' ସ୍ୱରଶ୍ରୀ ଏତକ କହି ଉଠିଲା ।

ବାଙ୍କନିଧିବାବୁ କହିଲେ, 'ବନାମୀକୁ ତମେ ଚେନେ ତାହା ? ହଉ ଯାଅ—ଅଗଷ୍ଟ୍ ମାସର ପ୍ରଥମ ରୁମଟା ଗୁଡ଼ ବିଶ୍ରାମ ସ୍ଥଟାରେ ସେ ରୁହେ—ତା କାମ ସାରିବଣି କି ନା ସନ୍ଦେହ—ହଉ ଦେଖ ।'

ଭରଣି ଚାଲିଗଲା ।

'ଯାହାହେଉ, ତମର ଗ୍ରୁପ୍‌ଟି ବେଶ୍ ଭଲ ହୋଇଚି, ସବୁ ଟାଇପର ଅଭିନୟ କରିବାପାଇଁ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି । କେବଳ ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ସ୍ୱଚ୍ଛଳ ନ ଥିବାରୁ ଯେତେଦୂର ଆଗେଇବା କଥା ହେଇ ପାରୁନ । ଅବଶ୍ୟ ତମର ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ହେଲାଦିନୁ ନୂଆ ଢଙ୍ଗର ନାଟକ ମଧ୍ୟ ପରିବେଷିତ ହେଉଚି । ପ୍ରକୃତରେ ଲୋକଙ୍କର ରୁଚି ନ ଥାଏ, ଯେଉଁମାନେ ନିର୍ମାତା ସେମାନଙ୍କୁ ରୁଚି ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ହୁଏ—ଲୋକେ ଏଯ଼ା ଚାହାନ୍ତି ବୋଲି ସେହି ଗତାନୁଗତିକ ଧାରାରେ ଅଭିନୟ କରି ଚାଲିଥିବା, ଏହା ଦେଶପକ୍ଷରେ କେବେହେଁ ମଙ୍ଗଳଜନକ ନୁହେଁ—ନୂଆ ସମସ୍ୟା ଉପରେ ନାଟକ ରଚନା ହେବା ଦରକାର । ଭଲ ହେଲେ ଲୋକ ପସନ୍ଦ କରିବେ ହିଁ କରିବେ··ତମର ସମ୍ପୃ ନଷ୍ଟ ହେବ··ଡୋନେସନ୍ ଫର୍ମ ଆଣିଚ ? ଦିଅ, ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଖୁବ୍ ସାମାନ୍ୟ ଦଉଚି, ପରେ ପୁଣି ଦେଖିବା··' କହି ଦୀପକ ହାତରୁ ଫର୍ମଟା ନେଇ ନିଜ ନାଁ, ଠିକଣା ଲେଖି ଶହେ ଟଙ୍କା ପୂରିଣ କରିଦେଲେ ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁ ।

ମୁଁ ଆଶାକରିଥିଲି ଆପଣ 'ଲାଇଫ୍ ଡୋନର' ହେବେ··!' ଦୀପକ କୃତଜ୍ଞତା ମିଶା ଗଳାରେ କହିଲା ।

'କୋଠା ଦେଖି ତମେ ଅନୁମାନ କରୁଥିବ ଆମେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପୁଞ୍ଜିପତି; କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ତା ନୁହେଁ । ମଧ୍ୟବିତ୍ତଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗ ହେଲେ ଆମେ ପ୍ରଥମ ଗ୍ରେଡ୍‌ରେ ରହିପାରୁ । ତା'ଛଡ଼ା ମଣିଷ ସାରା ଜୀବନ ରୋଜଗାର କରି ରୁଚି ଅନୁସାରେ ନିଜର ଗୋଟିଏ ବାସ କରି ନ ପାରିଲେ ବ୍ୟାଙ୍କରାର ମାନେ କ'ଣ ହୋଇ-

ପାରେ ? ଆମ ଦେଶରେ ଜୀବନଯାପନର ମାନ ଖୁବ୍ କମ୍ ହୋଇ ଥିବାରୁ କୋଠାଘର ଦେଖି ଲୋକଙ୍କ ଧାରଣା ବଡ଼ ହୋଇଯାଏ । ବିଦେଶରେ ଏସବୁ ସାଧାରଣ କଥା—ହଁ, ମୁଁ ଟଙ୍କାଟା ଆଣେ···' କହି ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁ ଭିତରକୁ ଗଲେ । ଦୀପକ ଚୁପ୍ ଚାପ୍ ବସି ଅପେକ୍ଷା କଲା ।

କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁ ଶହେ ଟଙ୍କା ଆଣି ଦୀପକକୁ ଦେବାରୁ ଦୀପକ ବିଦାୟ ନେଲା । ସେ ରୁମ୍ ବାହାରକୁ ଆସିଚି, ବାଙ୍କନିଧି ଜୋରରେ କହି ଉଠିଲେ, 'ହଁ, ତମର ସର୍ଟିଫିକେଟ କୁଆଡେ଼ ଗଲେ ଦୀପକ ବାବୁ ! ହଉ ଆସ ଦେଖିବା, ବନାନୀଠୁ ସେ କେତେ ଅମୂଲ କଲା !' କହି ଦୀପକକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ବନାନୀ ରୁମ୍ ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଲେ ।

ବନାନୀ ସହିତ ଭରଣୀ ସେତେବେଳକୁ ଆଳାପ ଜମେଇ ସାରିଥାଏ । ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁ ରୁମ୍ ଭିତରକୁ ପଶି ଯାଉଁ ଯାଉଁ କହିଲେ, 'ମିସ୍ ବନାନୀ ଅଛନ୍ତି ? ଓ ହୋ !! ମୁଁ ଭାବିଲି ଅବା ପ୍ରାଇଭେଟ କାମ ସରି ନଥିବ ! ଆରେ-ଦୀପକ ବାବୁ ଆପଣ ବାହାରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲେ କାହିଁକି ? Don't be so shy ! ଏ ଯୁଗରେ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଯେତେବେଳେ ଲଜ୍ଜା ଛାଡ଼ି ସାରିଲେଣି, ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଏଇଟା ବଡ଼ ଅନ୍ ନାଚୁରାଲ ।'

ଦୀପକ ସେତେବେଳକୁ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରି ବନାନୀକୁ ଅନେଇ ନମସ୍କାର କରି ସାରିଥିଲା ନୀରବରେ । ବନାନୀ ଅନନ୍ୟୋ-ପାୟ ହୋଇ ସାମାନ୍ୟ ହସରେ ଯୁକ୍ତ କରପୁଟରେ ପ୍ରତି ନମସ୍କାର ଜଣାଇଥିଲା ।

ବାଙ୍କନିଧି ପୁଣି କହିଲେ, 'ଭରଣୀ ଦେଖ, କିଛି ଆଦାୟ କଲେଣି ? ଯଦି ନ କରିଥାନ୍ତି ଦୀପକ ବାବୁଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ନିଅନ୍ତୁ । ମୁଁ ଯାଏ । ନାତୁଣୀଟି ମୋର ପୋଷ୍ଟାଲ ସାଭିଂସ ମନ୍ଦିରକ୍ଷିକା । ଖାଲି ଗୋଟିଏ ପସନ୍ଦ ମୁତାବକ—'

'ଅଜା, ତମେ ବଡ଼...' ବନାମୀ ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁଙ୍କୁ ଆଗେଇବାକୁ ନଦେଇ କଥା କାଟି କହିଲା । ମୁହଁଟା ଲଜ୍ଜା ପରଶରେ ଲାଲ ହୋଇ ଯାଇଥାଏ ।

ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁ ଠୋ ଠୋ ହସି ସେତେବେଳକୁ ପ୍ରସ୍ଥାନ କରି ସାରିଥାନ୍ତି । ଦୀପକ ସେଇପରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥାଏ । ବନାମୀ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହୋଇ ଦୀପକକୁ ସେଇପରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିବା ଦେଖି ଆସି ଇତଃସ୍ତତ ହୋଇ କହିଲା, 'ବସନ୍ତୁ ।' । ଟିକକ

'ନାଁ, ଆଜି ବସିବା ପାଇଁ ବେଳ ନାହିଁ—ଆପଣ ନେଇ ଗଲେ ତ ବୁଝିଥିବେ—ଆଜି ରବିବାର, ସମସ୍ତଙ୍କର ଦେଖା ପାଇଁ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ଆଶାରେ ସକାଳୁ ବାହାରିଛୁ ।' ଦୀପକ କହିଲା । କାଗଜ ଆଡୁ ଆଖି କହିଲା, 'ବନାମୀ ଦେବୀ କହୁଚନ୍ତି ପରେ ଭାବ ବେଶଭୂଷାରୁ କୌଣସି

'ବେଶ୍ ! ଆମ କାମ ସରିଲେ ଆମେ ଉଠିଥିଲୁ । ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁ ସମ୍ଭବତ ଯୋଗସୂତ୍ର ଛିନ୍ନ କରିଦେବୁନ—ଇ କହିଲେ, 'ମିସ୍ ବନାନୀ, ଆସିବାର ରାସ୍ତା ପରିଷ୍କାର ହୋଇଗଲା । ଭାବିକାନ୍ତ ବର୍ମା, ଡେପୁଟି ବିରକ୍ତ କଲୁ । ଆମେ ଆସୁ ।' ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ରୁ ଏଠାକୁ ବଦଳି ହେଲା ।

'ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଏହାଦ୍ୱାରା କାନ୍ତ ପ୍ରସନ୍ନତା ସହକାରେ କରି ଯେପରି ଭାବନ୍ତୁ ନାହିଁ । ନମସ୍କାର ଜଣାଇ ବସିଲା । କାମ ସମ୍ବନ୍ଧ ଭାବରେ ହେଲେ ସେଇ ଆଗ ସ୍କୁଲରେ ଅଛନ୍ତି ? ଧାରଣା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବନାନୀ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଏଇଘରେ ଆପଣଙ୍କୁ ବନାମୀ ମୁହଁକୁ ଅନେଇ କହିଲେ ମୁଁ ସବ୍ ଡେପୁଟିରେ ଆପଣଙ୍କ ହର୍ଷ ହେଉଥାଏ । ପଢ଼ୁଥିଲି । ଏହା ଭିତରେ ଆପଣ

ଧାରଣା ଉଠି ଯାଇ ସାରିଦେଣି ମନେ ହୁଏ ।'

'ମୁଁ ଭାବିଥିଲି, ମୋ ବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଭୁଷାଇ କାନ୍ତ ଆଳାପ ହୋଇଥିବେ । ଦେ

ଯଶରସ୍ୱ ଜାଣିଥିବେ ବୋଧହୁଏ ବନାମ୍ମ ଦେବ !' ପ୍ରାଣ୍ଣିକ
ଦୃଷ୍ଟିରେ ଭରଣି ବନାମକୁ ଅନେଇଲା ।

ବନାମ୍ମ ଥରେ ଧୀପକକୁ ଅନେଇ ତାପରେ ଛୋଟ 'ହଁ'ଟିଏ
ଦ୍ୱାରା ସମ୍ମତି ଜଣାଇଲା । ତାପରେ ଧୀପକ କହିଲା, 'ଖରଚପୁ ଖୁବ୍
ଗରୁ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ଆଳାପ ଆଲୋଚନା ଅଭାବରୁ ଘନିଷ୍ଠତା
ହେବାନି । କ୍ଷମା କରିବେ ବନାମ୍ମ ଦେବୀ, ଯଦି କଥାରେ କଥାରେ
ବାଙ୍କନିଧି ୀନ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରିଥାଏ । ଆସ୍ତୁ, ପରେ ଆମେ ଆସିବୁ ।
ଗଲେ ଧୀପକବି ଦୁହେଁ ବାହାରି ଆସିଲେ ।
କେତେ ଅମୂଲ୍ୟ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇବା ପୂର୍ବରୁ ସେମାନେ ଡ୍ରଇଁନ୍
ରୁମ୍ ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଥିଲେ । ବନାମ୍ମ ଟୋଲକନୀରେ ଝୁଙ୍କିପଡ଼ି

ବନାମ୍ମ ସହିତ କୁ ବାହାରି ଯିବା ଦେଖି ପୁଣି ଫେରି
ସାରିଥାଏ । ବାଙ୍କନିଧି । ତଜଲଆଁଠାରେ ଧର୍ମାକ୍ତ ମୁହଁକୁ
କହିଲେ, 'ମିସ୍ ବନାମ୍ମ ଅଙ୍କାରେ ଗଡ଼ିଗଲା । ଯେପରି ସକାଳଠା
କାମ ସରି ନଥିବ ! ଆରେ— କଟିଚି ସେଇପରି ତାକୁ ବୋଧ
ହୋଇ ରହିଲେ କାହିଁକି ? D
ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଯେତେବେଳେ ଲଜ୍ଜା ... କଥା ସେ ମନେ ମନେ
ପକ୍ଷେ ଏଇଟା ବଡ଼ ଅନ୍ ନାଚୁରା ... ନାହିଁ ଦେଖୁଚି । କୌଣସି ନା

ଧୀପକ ସେତେବେଳକୁ ଭି... ଷ୍ଟିତା କରିବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ।
ଅନେଇ ନମସ୍କାର କରି ସାରିଥିଲା ମା... କରିପାରେ ? ତାର କ'ଣ
ଯାସ୍ତୁ ହୋଇ ସାମାନ୍ୟ ହସରେ ସୂକ୍ତ...
ଜଣାଇଥିଲା ।

ବାଙ୍କନିଧି ପୁଣି କହିଲେ, 'ଭରଣି ... ଲାଗିଲା ବନାମ୍ମ ।
କଲେଣି ? ଯଦି ନ କରିଥାନ୍ତି ଧୀପକ ବାବୁଙ୍କଠା କରି କଟେଇ
ମୁଁ ଯାଏ । ନାରୁଣୀଟି ମୋର ପୋଷ୍ଟାଲ ସାଇଜରେ ! ପ୍ରେମଫ୍ରିନ୍,
ଖାଲି ଗୋଟିଏ ପସନ୍ଦ ମୁତାବକ—' ...ପାଟରେ ?

ବନାନୀ ଖରାବେଳଟା ନିଜ ଜୀବନ-ଦର୍ଶନ ଘାଣ୍ଟି ଘାଣ୍ଟି କୌଣସି ସମାଧାନ ଖୋଜି ପାଇଲା ନାହିଁ । ଚିନ୍ତାର ସଙ୍ଘର୍ଷ ଭିତରେ ସେ ବିଶ୍ରାମ ବି କରିପାରିନି । ଚାରିଟାବେଳେ ସେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା ଟିକିଏ ବାହାରେ ବୁଲି ଆସିବାକୁ । ହଷ୍ଟେଲରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ସାଥୀ ମିଳିଯିବେ ।

ସେ ବାହାରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ କାର ଆସି ତାଙ୍କ କୋଠା ଆଗରେ ଛିଡ଼ା ହେବାର ଶବ୍ଦ ହେଲା । ଟିକକ ପରେ ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁ ଆସି ବନାନୀକୁ ଡାକନେଇ ଗଲେ ବୈଠକ ରୁମ୍‌କୁ । ବନାନୀ ବୈଠକ ରୁମ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚି ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲା—ଗୋଟିଏ କଣରେ ମୁହଁକୁ କାଗଜ ଆଡ଼ ଆଳ କରି ବସିଥିଲେ ଜଣେ ଭଦ୍ର ଯୁବକ । ବେଶଭୂଷାରୁ କୌଣସି ଉଚ୍ଚପଦସ୍ଥ କର୍ମଚାରୀ ବୋଲି ଜଣା ପଡ଼ୁଥିଲା । ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ପରିଚୟ କରାଇ ଦେବାକୁ ଯାଇ କହିଲେ, 'ମିସ୍ ବନାନୀ, ମୋର ନାତୁଣୀ; ଆଉ ଶ୍ରୀ ତୁଷାରକାନ୍ତ ବର୍ମା, ଡେପୁଟି ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ । ଏଇ ହପ୍ତାହେ ହେଲା ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ରୁ ଏଠାକୁ ବଦଳି ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି ।'

'ନମସ୍କାର !' ତୁଷାର କାନ୍ତ ପ୍ରସନ୍ନତା ସହକାରେ କର ଯୋଡ଼ିଲେ । ବନାନୀ ପ୍ରତି ନମସ୍କାର ଜଣାଇ ବସିଲା ।

'ଆପଣ ତେବେ ସେଇ ଆଗ ସ୍କୁଲରେ ଅଛନ୍ତି ? ମନେଥିବ କି ନାହିଁ ଚାରିବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଏଇଘରେ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଖିଥିଲି । ସେତେବେଳେ ମୁଁ ସବ୍ ଡେପୁଟିରେ ଆପଣଙ୍କ ହେଇ ଲ' ମଧ୍ୟ ପଢ଼ୁଥିଲି । ଏହା ଭିତରେ ଆପଣ ଗ୍ରାଜୁଏଟେଡ଼ ହୋଇ ସାରିବେଣି ମନେ ହୁଏ ।' ଘନିଷ୍ଠତା ବଢ଼ାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତୁଷାର କାନ୍ତ ଆଳାପ କଲେ ।

ବନାମୀ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ନିଜର ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯୋଗ ଦେଲା ।

'ହଁ, ବର୍ଷେ ହେଲା ମୁଁ ବି. ଏ. ପାଶ କରି ସାରିଲିଣି ।'

'ଟ୍ରେନିଂଟା ଦେଲେ ନାହିଁ ?' ପୁଣି ପ୍ରଶ୍ନ ।

'ଦେଇନି—'ସ୍ପଷ୍ଟ ଉତ୍ତର ଦେଲା ବନାମୀ ।

'ଦେଲେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଭଲ ଚାନ୍‌ସ ମିଳି ପାରନ୍ତା । ଆମର ଏକ୍ଷଣି ଶିକ୍ଷାର ଯେପରି ପ୍ରସାର ହେଉଛି ଆପଣମାନେ ସ୍କୋପ ନ ପାଇଲେ ଆଉ କିଏ ପାଇବ ?' ତୁଷାର ବନାମୀକୁ ଅନୁପ୍ରାଣିତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା ।

'ହଁ ମୁଁ ବି ସେଇ ସଜେସନ ଦେଇଥିଲି ତୁଷାର, କିନ୍ତୁ ତାର ବିଶେଷ ମନ ନ ଥିବାରୁ ମୁଁ ଜୋର କଲିନି । ହଉ, ମଝିରେ ବର୍ଷ ଟିଏ ମୁଣ୍ଡକୁ ବିଶ୍ରାମ ଦେଉ ।' ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁ କହିଲେ ।

'ପଦ ପଦବୀ ଲୋଭରେ ପଢ଼ିବା ଅପେକ୍ଷା ଘରେ କଲ୍‌ଚର କଲେ ପଢ଼ାରେ ଆନନ୍ଦ ଆସେ । ଏଣୁ ଆଉ ପଢ଼ିବା ଲୋଭ କ'ଣ ?' ବନାମୀ କହିଲା ।

ବନାମୀ ସବୁ କଥାଗୁଡ଼ା ବାଙ୍କନିଧିବାବୁଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅନେଇ କହୁଥାଏ । ତୁଷାରବାବୁ ମୁଗ୍‌ଧ ନୟନରେ ଅନେଇ ଥାନ୍ତି ବନାମୀକୁ । ଏତିକିବେଳେ ବନାମୀ ଯିବାକୁ ତରତର ହୋଇ କହିଲା, 'ଜେଜେ ! ମୁଁ ଟିକେ ହଷ୍ଟେଲଆଡ଼େ ଯିବାକୁ ବାହାରିଥିଲି, ଆପଣ ବସନ୍ତୁ ।'

'ଆରେ, ମୁଁ ଭାବିଥିଲି ତମେ ଦୁହେଁ ଆଳାପ କରିବ, ମୁଁ ଟିକିଏ ନିଷ୍କୃତି ନେଇଥାନ୍ତି । ମଝିରେ ତୁ ଯିବାକୁ ବାହାରିଲୁଣି । ପୁଣି ଅନେକ ଦିନ ପରେ ତୁଷାର ଆସିଛି, ଯେତେହେଲେ ମୋର ଜଣେ ଘନିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ପୁଅ, ସେଥିପାଇଁ ସାମାନ୍ୟ ଟି'ର ମଧ୍ୟ ଯୋଗାଡ଼ ହେଉଛି । ପ୍ରୋଗ୍ରାମଟା ଟିକିଏ ଘୁଞ୍ଚାଇ ଦେଲେ

ସେଇଥି ପାଇଁ ଏତେ ଗୁଡାଏ ପଡ଼ିଲେ ମଧ୍ୟ ପୂର୍ବପୂର ଆକାଂକ୍ଷି ଶକ୍ତ ହୋଇନ । She is a pity after all । ଜୀବନଟାକୁ ଏଭିପର କଟେଇ ଦେବନା କଣ ମୁଁ ବୁଝି ପାରୁନ—ଯେତେ ପ୍ରସଙ୍ଗ ମୁଁ ଆଣୁଚ, ସେ ଆଭଏଡ କରି ଗ୍ଲଲଚ ।'

'ତେବେ କଣ ବନାମୀ ବାହା କରିବାକୁ ଗ୍ହାନ୍ତ ?' ତୁଷାର ଅସୀମ ଆଗ୍ରହ ସହକାରେ ପଗ୍ଚରିଲେ ।

'ମୁଁ ଠିକ୍ ବୁଝି ପାରୁନି । ତେବେ ମୋର ସେଇଆ ଇଚ୍ଛା ।'

'ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ମୁଁ ଯଦି ରାଜି ହୁଏ······।' ତୁଷାର କୃତକୃତ୍ୟ ହୋଇ କହିଲ ।

'ସତରେ ତୁଷାର ? ସତ କହୁଚ ? ବନାମୀକୁ ତମେ ବାହା ହେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛ ? କିନ୍ତୁ ଜାଣ ବନାମୀକୁ ବାହାହେଲେ କାଣି କଉଡ଼ିଟିଏ ବି ପାଇବନ ?'

'ଆଇ ହେଟ୍ ଅଲ୍ ଦିଜ୍ ଡିମାଣ୍ଡ—ଡାଉରି—ଆମ ସମାଜର ଗୋଟାଏ କଳଙ୍କ । ଆପଣ ମତେ ଶେଷ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଜଣାଇଲେ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବ ।'ତୁଷାର କହିଲେ ।

'ଶେଷ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଆଉ କ'ଣ ? ବନାମୀର ମତହିଁ ଫାଇନାଲ । ଆଚ୍ଛା ଗ୍—ନିଅ ।' ଗ୍ଳକର ଆସି ଚା ଦେବାରୁ ଦୁହେଁ ଚା ପିଇଲେ । ଚା ପିଇବା ଭିତରେ ଦୁହେଁ କଣ ଗଭୀର ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲେ । ଏଣୁ କାହାରି ପାଟିରୁ ଟୁଁ ଟିଏ ବି ଶବ୍ଦ ବାହାରୁ ନ ଥିଲ ।

ଗ୍' ପାନ ପରେ ଆଉ ଅଳ୍ପ ସମୟ ରହି ବାହାରି ଆସିଲ ତୁଷାର । ବନାମୀ ସେତେବେଳକୁ ହଷ୍ଟେଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବାହାରି ଯାଇଥିଲ ।

—ନଅ—

ତୁଷାର ଆଜି ଧାପକ ।

ବନାନୀକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ସମାନ ବ୍ୟବଧାନ ରଖି ଦୁଇଟି ଉପଗ୍ରହ ପରି ଘୁରି ବୁଲୁଛନ୍ତି । କେନ୍ଦ୍ରଚ୍ୟୁତ ଯିଏହେବ ତାରି ଧ୍ୱଂସ ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ।

ବନାନୀ ବଡ଼ ଭୁଲ କରିଚି ମନର ଦୁର୍ବଳତାକୁ ମୁଠିରେ ମୁଠିରେ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେଇ । ସେଥିରୁ ଫାଇଦା ଉଠାଉଛନ୍ତି ଅନ୍ୟମାନେ । ତାର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ମଧ୍ୟ ହେଉଚି ବନାନୀ ମନରେ । କିନ୍ତୁ ସେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା କେତେକ୍ଷଣ ସ୍ଥାୟୀ କିଏ ଜାଣେ !

ବନାନୀର ଭାବନା ଆଜିକାଲି ଖୁବ୍ ବଢ଼ିଯାଇଚି । ନୂଆ ନୂଆ ଭାବନା, ନୂଆ ନୂଆ ଅନୁଭୂତି ବେଳେ ବେଳେ ତା ମନକୁ ସରସକରି ତୋଳୁଚି । ତା ସଜାଗ ମନର ପ୍ରହରୀ ସେ ଅଜ୍ଞାତ ଉଲ୍ଲାସରେ ଟିକେହେଲେ ବାଧା ଦେଇ ପାରୁନି ।

ବନାନୀ ପାଖରେ ଆଜି ସମସ୍ୟା ଦେଖା ଦେଇଛି ଅଜାଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସେ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ ହେଁ ଆଗନ୍ତୁକ ତୁଷାର ଯୁବକଟି ଛାଇ ପରି ଲାଗିରହିଛି ତା ପଛରେ । ପ୍ରଥମ ଦିନର ପରିଚୟରେହିଁ ମଠରରେ ନେଇ ହଷ୍ଟେଲରେ ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ ବସିଥିଲା । ହୁଏତ ସେଥିରେ ବନାନୀ ମନ ଦୋହଲି ଯାଇଥାନ୍ତା, ସେଇଥିରେ ସେ ଆପ୍ୟାୟିତ ହୋଇ କରମର୍ଦ୍ଦନ କରି ଦରସ୍ମିତ ହାସ୍ୟରେ ବିଦାୟ ସମ୍ଭାଷଣ ଜଣାଇ ଥାନ୍ତା । ମହୀୟସୀ ନାରୀ ଜାରରୁ ଅବତରଣ କଲାବେଳେ ପୁରୁଷ ଆଗେଇ ଆସି ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଦିଏ । ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ପ୍ରେମ-କୋରକଟି ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ ହୁଏ । ଅଦୂର ଭବିଷ୍ୟତରେ ତାହା ବିରାଟ ସମ୍ଭାବନାରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ହୁଏତ ସେଇପରି ଏକ ରଙ୍ଗୀନ ନିଶା ତୁଷାର ମନକୁ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରିଚି ଏବଂ ସେଇଥିପାଇଁ ବନାନୀକୁ ନିଭୃତରେ ନିଜ ମନକଥା

ଜଣାଇବାକୁ ଅନେକ ଚେଷ୍ଟା କରିଚି । କିନ୍ତୁ କେଉଁଥିରେ ହେଲେ ବନାମି ମନ ଟିକିଏ ହେଲେ ବିଚଳିତ ହୋଇନି । ସେ ସ୍ଥିର, ଗମ୍ଭୀର, ସମୁଦ୍ରଜଳ ପରି ପ୍ରଶାନ୍ତ ରହିଚି ।

ତୁଷାର ମଧ୍ୟ ଅବାକ୍ ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି ବନାମିର ଏକାଗ୍ରତାରେ ।

ଏହା ଭିତରେ ଥରେ ଦି'ଥର ସିନେମା ଦେଖା, ଶୁଦ୍ଧ ସମୀରଣ ସେବନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମଟରରେ ଭ୍ରମଣ ଯେ ନ ହୋଇଚି ତା ନୁହେଁ, ବାଙ୍କନିଧିବାବୁଙ୍କ ଆତିଶଯ୍ୟରେ ବନାମି ବାଧା ନଦେଇ କେତେଥର ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗ ଦେଇଚି । କିନ୍ତୁ ନିଜ ମନର ଅନୁକୂଳ ପରିସ୍ଥିତିର ସୁବିଧା ନେବାକୁ ତାଙ୍କୁ କେବେ ସେ ସୁଯୋଗ ଦେଇନି ।

ବନାମି ଯେ ବାହା ହୋଇପାରେ ଏ କଥା ସେ କେବେ ନିଜ ମାନସପଟରେ କଳ୍ପନାର ରଙ୍ଗ ଦେଇ ବି ଆଙ୍କିନି । ବାଙ୍କନିଧିବାବୁ କିମିତି ଜାଣିଲେ ବନାମି ବାହାହେବ, ସେ ନିସ୍ତାର ପାଇବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ । ହାୟରେ ପୁରୁଷ ଜାତି, ନାରୀପ୍ରତି ଦୟାର କି ଚରମ ନିଦର୍ଶନ !

ବନାମି ବାହା କରିବ । କଲେଜ ଫେରନ୍ତା ଯୁବକ ଯାହାକୁ ଦରବୁଢ଼ୀ ଆଖ୍ୟା ଦେବେ ! ସେ କେବେ କାହାର ନବବଧୂ ହୋଇପାରେ ? କି ଅସାମଞ୍ଜସ୍ୟ, କି ବିକୃତ ରୁଚି !! ଏ ଭୁଲ କିଏବା କାହିଁକି କରିବ !!

ତୁଷାରକାନ୍ତ ଆଗେଇ ଆସିଛନ୍ତି ବନାମିର ପାଣି ଗ୍ରହଣ ପାଇଁ । ପ୍ରସ୍ତାବକ ବାଙ୍କନିଧିବାବୁ, କିନ୍ତୁ ବନାମି ନିସେ ଦିନର କଥା ଭୁଲି ପାଇନି । ଯେଉଁଦିନ ଗୋଟିଏ ଅସହାୟା ବାଳିକାକୁ ବାହା ହେବାକୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇ ତାର ମନପ୍ରାଣ ସବୁକୁ ଅଧିକାର କରି ଶେଷରେ ଠେଲି ଦେଲେ କଳଙ୍କର ଖାଲି ଭିତରକୁ । ବୃଦ୍ଧ

କଷ୍ଟଣୀ ପିତା ହୁଏତ ଆଜ କେଉଁ ପଲ୍ଲୀକୋଣରେ ଅଶ୍ରୁବିସର୍ଜନ କରୁଥିବେ କଲ୍ୟାଣୀୟା ଝିଅଟି ପାଇଁ···ସେଇ ଯୁବକ ଏ ଭୂଷାର କାନ୍ତ । ସେତିକରେ ବି ଏ ପ୍ରେମଦଗ୍ଧ ଯୁବକଟି କ୍ଷାନ୍ତ ନ ହୋଇ ଦିନ ଦି'ପହରେ ଗୋଟିଏ ପରିଚିତ ଝିଅକୁ ଘରକୁ ଡାକି ନେଇ ବଳାତ୍କାରପୂର୍ବକ ତାର ନାରୀତ୍ୱକୁ ଅବମାନନା କରିଥିଲା । ସେଇଥିରେ କଲେଜରୁ ବିତାଡ଼ିତ ହୋଇ ସୁଦୂର କଲିକତା ପଳେଇଲା ଏମ୍. ଏ. ଟା କୋଣସି ମତେ ଶେଷକରିବା ପାଇଁ ।

ସମାଜରେ ଏପରି ଉଦ୍ଧତ ଗର୍ବୀ ଯୁବକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କମ ନୁହେଁ । ସେଇପରି ଏକ ଯୁବକକୁ ବନାନୀ ବାଛିନେବ ଜୀବନସଙ୍ଗୀ ରୂପେ ?

ବନାନୀ କଣ ଭାବୁଚି; କି ଉଦ୍ଭଟ ଭାବନା !! କାହାକୁ କାହାହେବ ? କେବେ ? ଛି, ଛି, ଏପରି ନିର୍ଲଜ୍ଜା ହୋଇପାରେ ସେ !!

*   *   *   *

ଦୀପକ ଆସିଥିଲା । କେଇଥର ସେ ଆସିଲାଣି । ସେଇ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କାମରେ ବାହାନାରେ ଆସି ବନାନୀକୁ ଦେଖି ଯାଇଛି ଖୁବ୍ ପାଖରେ । ଯତ୍ସାମାନ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ନେଇଯାଇଚି ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ପାଣ୍ଠି ପାଇଁ । ବନାନୀ ଥିବା ବେଳ ଦେଖି ଆସେ, ଅଳ୍ପ ସମୟ ରହି ଚାଲିଯାଏ । ଆଳାପ କରେନା କି ଅନ୍ୟକୁ ଆକୃଷ୍ଟ କଲାଭଳି କୌଣସି ପ୍ରକାର ଇଙ୍ଗିତ ଦିଏନା । ଛୋଟ ଛୋଟ ବାକ୍ୟରେ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଶେଷ କରି ଚାଲିଯାଏ । ସେତିକରେ ବନାନୀ ମନରେ ଆନନ୍ଦର ଗୋଟାଏ ତରଙ୍ଗ ଖେଳିଯାଏ । ଅଥଚ କିଏ କାହାକୁ ଚିହ୍ନେ ବୁଝିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ ।

ସୌମ୍ୟ ଶାନ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତି । ଏଇ କ'ଣ ସେ ଖେପକ ? ଜଣେ ଉଦ୍ଧତ ଯୁବକ ଭାବରେ ଯେ ସେଦିନ ତା ରିକ୍ସା ସହିତ ସାଇକଲ ଧକା ଦେଇଥିଲା । ସେଦିନ ବନାନୀ ତାକୁ କରିଥିଲା ଘୃଣା, ଆଜି ସେ ବନାନୀ ମନକୁ ପୁରାପୁରି ଆକର୍ଷି ବସିଚି । ଖେପକର ଉଦ୍ଧତ ଭାବ ବନାନୀର ଦୃଷ୍ଟିପାତରେ ଯେପରି କ୍ରମେ କ୍ଷୟ ହୋଇ ଚାଲିଚି, ଏଇଠାହିଁ ବଡ଼ ଆକର୍ଷଣ ବନାନୀ ପାଖରେ ।

ଖେପକ କଥାପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଯାଇଚି ବନାନୀକୁ ଥିଏଟର ଦେଖିଯିବା ପାଇଁ । ଗୋଟିଏ ନୂଆ ନାଟକର ଶୁଭ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ହେବ ଶନିବାର ସନ୍ଧ୍ୟାରେ । କିନ୍ତୁ ଖେପକର ଅନୁରୋଧ ସେ କାହିଁକି ବା ରଖିବ ? ସେ ଭୁଲରେ କେବେ ଏତେବଡ଼ ଭୁଲ କରିବନି । ପୁରୁଷ ଟିକିଏ ସୁବିଧା ପାଇଲେ ତାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଯୋଗ କରିବାକୁ ଛାଡ଼ିବନି । ଖେପକ ସେଇ ପୁରୁଷ ଜାତିର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ତ !

ମଠର ଘଣ୍ଟି ଶୁଭିଲା ।

ତୁଷାର କାନ୍ତ ଆସିଲେ । ବାଙ୍କନିଧିବାବୁଙ୍କ ସହ ଦେଖା ନକରି ସିଧା ଆସିଲେ ବନାନୀ ରୁମକୁ । ବନାନୀ ମନେ ମନେ ଖୁବ୍ ବିରକ୍ତ ହେଲେ ହେଁ ମୁହଁରେ ଟିକିଏ ହେଲେ ତାର ସୂଚନା ଦେଲାନି ।

'ନମସ୍କାର ବନାନୀ ଦେବି !' ତୁଷାର ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ସମ୍ମାନ ଜଣାଇଲେ ।

'ନମସ୍କାର ! କିନ୍ତୁ ପ୍ରତିଦିନ ଯେଉଁଠି ଦେଖାହୁଏ ସେ ସ୍ଥଳେ ଏପରି ନମସ୍କାର ବିନିମୟ ପୁନରାବୃତ୍ତି ଛଡ଼ା ଆଉ କ'ଣ ?' ବନାନୀ କହିଲା ।

'ହଁ, ଆପଣ ଠିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ପ୍ରକୃତରେ ଅନେକ ସମୟରେ ବଡ଼ ବିରକ୍ତିଜନକ ଜଣାପଡ଼େ । ତାହାହେଲେ ଆଜି ସନ୍ଧ୍ୟାରୁ ତାକୁ ବିଦାୟ ଦିଆଯାଉ ?'

ବନାମୀଠୁ କୌଣସି ଉତ୍ତର ନପାଇ ପୁଣି ତୁଷାର କହିଲା, 'ଆପଣ ବ୍ୟସ୍ତ ଅଛନ୍ତି ବୋଧେ ବନାମୀ ଦେବି ?'

'ଠିକ୍ ବ୍ୟସ୍ତ ନୁହେଁ, ତେବେ ଟିକେ ହଷ୍ଟେଲ ଆଡେ ଯିବି, କାମ ଅଛି । ମନ ବି ଟିକିଏ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବ ।' ବନାମୀ କାମ ଭିତରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥାଇ ଉତ୍ତର ଦେଲା । ପ୍ରକୃତରେ ସେ ଯେ ଆଳାପ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ, ତାହା ଜଣା ପଡ଼ୁଥିଲେହେଁ ତୁଷାର ଆଳାପ ଜମେଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେହିଁ ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ଚାଲିଚି ।

'ସବୁବେଳେ କଣ ହଷ୍ଟେଲଆଡ଼େ ଚାଲିଛନ୍ତି ଆପଣ ? ଅବସରବେଳେ ନିଜ କଥା ବି ଟିକିଏ ଚିନ୍ତା କରିବା ଦରକାର । ସବୁବେଳେ ସେ ସ୍କୁଲ ଚିନ୍ତାରେ ମୁଣ୍ଡକୁ ବ୍ୟସ୍ତ ରଖିବା ଠିକ ନୁହେଁ ଆସନ୍ତୁ ଟିକିଏ ବାହାରେ ବୁଲି ଆସିବା । ମଉସାଙ୍କୁ ଖବର ଦିଏଁ ।' କହି ଉଠି ଯାଉଥିଲା ତୁଷାର, ବନାମୀ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କହିଲା, 'ଅଜା ସହିତ ବୁଲି ଆସନ୍ତୁ । ମୁଁ ତ ଏଣେ ଯିବି ।'

'ଏକା କଥା, ଗୋଟାଏ ଟ୍ରିପ୍ ଦେଇ ତେଣେ ଆପଣଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିବି, ହେବ ନାହିଁ ?' ତୁଷାରର ବ୍ୟଗ୍ରତା ଦେଖି ବନାମୀ ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲା । ନାଁ, ଏ ଲୋକଟାକୁ ଆଉ ବେଶୀ ଆଗେଇବାକୁ ଦେବା ମୋଟେ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ନୁହଁ । ଶେଷରେ କୌଣସି କଳ୍ପନାଶ୍ରିତ କାମ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଏ ପଛେଇବ ନାହିଁ ।

ପୂର୍ବ କଥାର ଖିଅ ଯୋଡ଼ି ଉତ୍ତର ଦେଲା ବନାମୀ, 'ହେଇଥିଲେ ଆପଣ କହିବାମାତ୍ରେ ମୁଁ ମଟରରେ ବସି ସାରନ୍ତିଣି । ଯାହା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, ତାହା ମୁଁ କଳ୍ପନା ବି କରେନା । ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ଏକା ମଟରରେ ପୁଣି ପାଖାପାଖି ବସିଥିବା ବେଳେ ନାସ୍ତି-ପ୍ରଗତି ସଂଘର କେହି ଦେଖିନେଲେ, ମୋର ସର୍ବନାଶ ହେବ ।'

'ମାନେ, ?'

'ଗୃକର୍ମ ଅବଶ୍ୟ ଯିବନି ! କିନ୍ତୁ ନୈତିକ ଅଧଃପତନ ନିଶ୍ଚୟ ହେବ ।'

'ତେବେ ଆପଣଙ୍କ ସଂଘର ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ଖୁବ୍ କଡ଼ା ହେଇ ଯାଇଛି । ସେଥିରେ ସଂଶୋଧନ ଦରକାର ।'

'କିଏ ସଂଶୋଧନ କରିବ ? ପ୍ରତି ସଭ୍ୟାର ସେଥିରେ ସମର୍ଥନ ରହିଛି । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସହଯୋଗ ଅଛି । ପୁରୁଷ ସହିତ ବେଶୀ ସମୟ ଖୁସିଗଳ୍ପ କରିବା ବି ନିୟମ ବିରୁଦ୍ଧ । ଅଚ୍ଛା, ମୋର ସମୟ ହେଲଣି, ଆପଣ ଅଜାଙ୍କ ସହିତ ବୁଲି ଆସନ୍ତୁ ।' କହି ଲୁଗାପଟା ପିନ୍ଧିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା ସେ ।

'ଅଚ୍ଛା, ଆଜି ତ ଫାଙ୍କି ଦେଲେ, କାଲି ସୋ ଦେଖିଯିବା ପାଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ରହିଲା । ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଫିକ୍ସଡ୍ ।'

'ଆମ ସଂଘର ଅନୁମୋଦନ ଦରକାର । ଏଣୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇ ପାରୁନି । ଆଶାକରେ ଅନ୍ୟଥା ଭାବିବେନି । ତା ଛଡ଼ା, ମତେ ଏ ସବୁ ଫୂର୍ତ୍ତି ଭଲ ଲାଗେନା ଭୁଷାର ବାବୁ ! କ୍ଷମା କରିବେ । ମୋର ସମୟ ହେଲଣି ।'

'ବେଶ, ଆପଣଙ୍କ ଖୁସି । ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତା ଯୁଗରେ ଆପଣଙ୍କ ଖୁସି ଅନୁସାରେ ଯାହା ତା' କରିବା ପାଇଁ ଆପଣଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନତା ଅଛି । ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବାଧ-ବାଧକତା କାମ ଦେବନି ।' କହି ବିଷଣ୍ଣ ମନରେ ବନାନୀ ଘରୁ ବାହାରି ଆସିଲା ଭୁଷାରକାନ୍ତ ।

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମଟର ଗୁଡ଼ୁବାର ଶବ୍ଦ ହେଲା । ଆଜି ବାଙ୍କନିଧିବାବୁଙ୍କ ସହିତ ଦେଖା ନ କରି ସେ ଚାଲିଗଲା । ବାଙ୍କନିଧିବାବୁଙ୍କୁ ଆଳ କରି ସେ ଯେ ବନାନୀକୁହିଁ ଦେଖା କରିବାକୁ ଆସିଥିଲା, ତା ବନାନୀ ପାଖରେ ଖୁବ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା ଏବଂ ବନାନୀ ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା ।

କିନ୍ତୁ ତୁଷାର ଭଳି ଜାଣିସୁ ପୁରୁଷ । କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ନ ହୋଇ ଯୁଦ୍ଧ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ପଳାୟନ କରିବା ମଣିଷ ସେ ନୁହେଁ । ସଗୌରବେ ବିଜୟ ନଚେତ ପତନ । ଦୁଇଟିରୁ ଗୋଟିଏ ନିଶ୍ଚୟ ଘଟିବ ।

ବନାନୀକୁ ଗତ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ କହିଥିବା ଅନୁଯାୟୀ ସେ ବନାନୀ ପାଖରେ ଆସି ପୁଣି ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା । ମୁହଁରେ ଟିକିଏ ହେଲେ ହତାଶା କି ବିଷଣ୍ଣତାର ଚିହ୍ନ ନାହିଁ । ପୁଣି ନୂଆ ଉତ୍ସାହ ନେଇ କାମରେ ଲାଗି ପଡ଼ିବାରେ କି ଅଦମ୍ୟ ସାହସ !

ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁ ବୈଠକ ରୁମରେ ଥିଲେ । ଏଣୁ ତୁଷାର-କାନ୍ତ ସିଧା ବନାନୀ ରୁମ୍ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବାହାରିଥିଲେହେଁ ରାସ୍ତାରେ ଅଟକି ଯିବାକୁ ବାଧ ହେଲା ।

'ମଉସା ! ଆସନ୍ତୁ ଟିକିଏ ବୁଲି ଆସିବା । ଗରମ ଦିନଟା ବାସ୍ତବିକ ଅସହ୍ୟ···।' କାଉଚ୍‌ରେ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇ ବସି ପଡ଼ି ପଡ଼ୁ କହିଲା ।

'ମୁଁ ସବୁବେଳେ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ମୋର ଆଉ କାମ କଣ ? ସଭା-ସମିତି, କାଗଜପତ୍ର ପଢ଼ିବା, ବନ୍ଧୁମେଳରେ ଯୋଗ ଦେବା-ଏ ବୟସରେ ଏସବୁ ନିତ୍ୟ ନୈମିତ୍ତିକ ଘଟଣା । ତୁ ଆସିଲୁବୋଲି ଟିକିଏ ଟିକିଏ ବୁଲାବୁଲି ବି ହେଉଛି—ହଉ ଟିକିଏ ବସ, ହଁ ବନାନୀକୁ ପଚ୍ଛର ଯଦି ଆମ ସହିତ ଯାଏ ତ···!' କହି ବାଙ୍କନିଧିବାବୁ ତୁଷାର ମୁହଁକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ବନାନୀ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ତା ମୁହଁରେ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଉଚି କି ନାହିଁ ।

'ମୁଁ ତ କାଲଠୁ ଇନ୍‌ଭାଇଟ୍ କରି ଯାଇଚି ସୋ' ଦେଖିଯିବା ପାଇଁ; କିନ୍ତୁ ସେ ସଫା ମନା କରିଦେବେ—ସେ ସବୁବେଳେ ସ୍କୁଲ କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହୁଛନ୍ତି ।'

'ବାସ୍ତବିକ ତା'ପରି ଝିଅଟିଏ ମୁଁ ଦେଖିନି । ହଁ, ତୁଷାର, ମୁଁ ଯେଉଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଉତ୍‌ଥାପନ କରିଥିଲି, ସେଥିରେ ବେଶୀ

ଆଗେଇବା ଉଚିତ ନୁହେଁ, ବନାମ୍ନି ବାହା ହବନି । ଏହା ତାର ସ୍ପଷ୍ଟ ମତ ।'

'କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତ ସେ ଆଶା ଛାଡ଼ିନି, ତାଙ୍କ ପରି ଗୋଟିଏ ସହଧର୍ମିଣୀ ପାଇଲେ ବାସ୍ତବିକ ମୁଁ ସୁଖୀ ହୁଅନ୍ତି···ଯଦିବା ସେ ଏଥିରେ ରାଜି ନ ହେଉଥାନ୍ତି—ତାର ଏକମାତ୍ର ଅନ୍ତରାୟ ହେଲା ନାରୀ ପ୍ରଗତି ସଂଘ । ସେ ସଂଘର ନିୟମ କାନୁନ ମଧ୍ୟ ଅସମ୍ଭବ ରକମର···That's a bogus institution !' ବିରକ୍ତିମିଶା ଗଳାରେ କହିଲା ତୁଷାର ।

'ସେପରି କୁହନା ତୁଷାର ! ତା ପଛରେ ଶିକ୍ଷିତା ମହିଳାମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ କାମ କରୁଚି, ଯେତେହେଲେ ନାରୀ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଯୁଗ ଏ । ପୁରୁଷ ପରି ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସମାନ ଅଧିକାର ପାଇବା ଉଚିତ । ଏଇତ ବନାମ୍ନି ବାହାରି ଆସୁଚି ।'

ତୁଷାର ବୁଲିପଡ଼ି ଦେଖିଲା ବନାମ୍ନି ବେଶ ସାଧା ଆଭରଣରେ ସଜ୍ଜିତା ହୋଇ ବାହାରି ଆସୁଚି । ସେ କଣ କହିବ ହଠାତ ଠିକ୍ କରି ପାରିଲାନି ।

ତୁଷାରକୁ ଦେଖି ବନାମ୍ନି ଆଗ ନମସ୍କାର ହେଲା । କହିଲା, 'ଆଜି ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ଆଳାପ ହେଇ ପାରିଲାନି, ମୁଁ ଟିକିଏ ବାହାରିକୁ ଯାଉଚି—ଆମ ସଂଘର କେଇଟି ନୂଆ ପ୍ରସ୍ତାବ ପାଶ ହେବାକୁ ଯାଉଚି । ଅନା ଆପଣ ଭାଗ୍ୟବାନ୍, ତୁଷାରବାବୁଙ୍କ ମଟରରେ ହାଉଆ ଖାଇ ପାରୁଛନ୍ତି ।'

ବାଙ୍କନିଧିବାବୁ ଟିକିଏ ବ୍ୟଙ୍ଗ କରି କହିଲେ, 'But my girl, the car is always at your disposal ହେଁ, ହେଁ ।' କହି ଜୋରରେ ହସି ଉଠିଲେ ।

'ଆମର ସେ ଭାଗ୍ୟ କାହିଁ ? ଆଚ୍ଛା, ଆସେ ।' କହି ପାହାଚରେ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଲା ବନାନୀ ।

ବନାନୀ ପାହାଚରେ ଓହ୍ଲାଇଚି ତା ପଛରେ ଯୋତା ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା । ସେ ପଛକୁ ଅନାଇ ଦେଖିଲା ତୁଷାର କ୍ଷିପ୍ର ଗତିରେ ଓହ୍ଲାଇ ଆସୁଛି । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାକୁ କହିବାର ଶୁଣାଗଲା, 'ମିନତିଏ ବନାନୀ ଦେବୀ, ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଲି । ଅଥଚ ଆପଣ ସିଧା ସିଧା ଅନ୍ୟଆଡ଼େ ଚାଲିଛନ୍ତି, ତେବେ ବି ଭଦ୍ରତା ଖାତିରରେ ମୁଁ ମୋ କାମ କରିଯିବି—ଆଶାକରେ ଅନୁରୋଧ ରକ୍ଷା କରିବେ ।'

'ଅନୁରୋଧ ? କଣ, କାମ ଥିଲା କୁହନ୍ତୁ—' ଆସୁ ଆସୁ ବନାନୀ କହିଲା ।

'ନାଁ, କାମ କଣ ! ସୋ' ନ ହେଲା ନାହିଁ, ଆସନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କୁ ହଷ୍ଟେଲରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ମୁଁ ଘରକୁ ଫେରିବି—' କହି ଫ୍ରଣ୍ଟ ସିଟ୍‌ରେ ବସି ବାମପାଖ ସିଟ୍‌ଟି ଖୋଲିଦେଲା ବନାନୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ।

'Really sorry ତୁଷାର ବାବୁ, ଆପଣଙ୍କ ଅନୁରୋଧ ରକ୍ଷା କରି ପାରୁନି । ଏଇଟିକ ରାସ୍ତା ମୁଁ ଚାଲିଯିବି ।' କହି ପାଦେ ଆଗେଇଚି ଉପର ବାଲକୋନିରୁ ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁଙ୍କୁ କହିବାର ଶୁଣାଗଲା—'ତୁଷାର, ତମେ ଘରକୁ ଯାଉଚ ତ, ବନାନୀକୁ ଗୋଟିଏ ଲିଫ୍‌ଟ ଦିଅ ହଷ୍ଟେଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।'

'ହଁ, ଆସନ୍ତୁ ବନାନୀ ଦେବି, ମୋର କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହେବନି ।' ତୁଷାର ଆପ୍ୟାୟିତ ହୋଇ କହିଲା ।

ବନାନୀ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଫ୍ରଣ୍ଟ ସିଟ୍‌ଟା ଧଡ଼ାସ୍ କରି ବନ୍ଦ କରିଦେଇ ପଛ ସିଟରେ ବସିପଡ଼ିଲା । କାରଟା ଷ୍ଟାର୍ଟ ଦେଇଚି କି ନାହିଁ ଆଗ ମୋଡ଼ରୁ ହଠାତ୍ ଗୋଟିଏ ଯୁବକ ଆସି ସାଇକେଲରେ କାର୍ ପାଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଗଲା । ସେ ପାହାଚ ଉଠିବା ପୂର୍ବରୁ ଥରେ ମଟର ଭିତରେ କିଏ ଦେଖିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯେପରି

ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରିତ ଭିତରେ ବନାନୀକୁ ଦେଖି ତଟସ୍ଥ ହୋଇଗଲା, ମୁଖ ତାର ବିବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲା । 'ଓଃ ଆପଣ ! ବନାନୀ ଦେବୀ ... ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁ ଅଛନ୍ତି ?' ଖୁବ କଷ୍ଟରେ ଯେପରି ଏତକ ଉଚ୍ଚାରଣ କଲା ଯୁବକଟି ।

'ହଁ, ଅଛନ୍ତି—ଏଁ...।' ବନାନୀ ଏତକ କହିବା ମଠର ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଟେଣ୍ଡି ନେଇ କାଠଯୋଡ଼ି ପିଚ୍‌ରୋଡ଼ରେ ଲୀନ ହୋଇଗଲା ।

ସ୍ଥାଣୁ ପାଲଟି ଗଲା ଦୀପକକୁମାର ସେଇ ପାହାଚ ଉପରେ । ଉପରକୁ ନ ଉଠି ସେଇଠୁ ଫେରିଲା ।

ବନାନୀ ରାସ୍ତାରେ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେଇନି ତୁଷାରକାନ୍ତର ।

ହଷ୍ଟେଲ ଗେଟରେ ବନାନୀକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ତୁଷାର ଚାଲି ଗଲା, କିନ୍ତୁ ବନାନୀର ଗତିବିଧି ତାକୁ କିଛି ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ରାସ୍ତାସାରା ନୀରବ ରହି ଅଭଦ୍ରାମିର ପରିଚୟ ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତୁଷାରର ପୁରୁଷତ୍ୱକୁ ସେ ରୀତିମତ ଅପମାନ କରିଛି । ସେ ମନେ ମନେ ହିଂସ୍ର ହୋଇ ଉଠିଲା; କିନ୍ତୁ ନିରୁପାୟ ।

ବନାନୀ ହଷ୍ଟେଲରେ ତୃପ୍ତିକୁ ପାଇଲା ତା ରୁମରେ । ତୃପ୍ତି ବନାନୀ ଘର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବାହାରିଥିଲା । ତୁଷାର ହାତରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ ବନାନୀ ଯେ ନିଜେ ଫଧ ବୈଠକର ବାହାନା କରି ଧାଇଁ ଆସିଛି ତୃପ୍ତି ପାଖକୁ, ଏ କଥା ସେ ପ୍ରକାଶ କଲାନି, କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ବିଷଣ୍ଣ ମୁଖମଣ୍ଡଳ ତା ଆଖି ଆଗରେ ଭାସି ଉଠି ମନକୁ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ କରି ଚୋଳିଲା । କଣ ବା ସେ କରିପାରେ ? କିପରି ବା ସେ ବୁଝେଇବ, କାହାକୁ ବୁଝେଇବ ଏବଂ କଣ ବୁଝେଇବ ସେ ଠିକ୍ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ ।

'ତୃପ୍ତି, ସମୟ ଅଛି, ଚାଲ ଥିଏଟର ଯିବା ।'

ଏହାକରେ ପାଟିତୁଣ୍ଡ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା—'ନା—ନା, ଟଙ୍କା ଫେରାଅ, ଆମେ ଦୀପକକୁମାରଙ୍କ ଅଭିନୟ ଦେଖିବାକୁ ଚାହୁଁ ।' ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ତୃତୀୟାଂଶ ଦର୍ଶକ ସିଟ୍ ଛାଡ଼ି ଉଠି ପଡ଼ିଲେ ।

ମାନେଜର ମଞ୍ଚ ଉପରୁ ପୁଣି ବିନୟ ସହକାରେ କହିଲେ, 'ଦେଖନ୍ତୁ, ଟିକେଟ ଫେରସ୍ତ ଦେବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, ଆମର ଶିଳ୍ପୀମାନେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଏଣୁ ଆଶାକରେ କ୍ଷମା ଦେବେ । ଦୀପକ ବାବୁ ଯେତେବେଳେ ଆକ୍‌ସିଡ଼େଣ୍ଟ ହୋଇଛନ୍ତି ଏ ହପ୍ତାକ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଅଭିନୟ କରିବା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷେ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ ।' ତେବେ ବି କେତେକ ଦର୍ଶକ ଜିଦ୍ ଧରିଥାନ୍ତି ଟିକଟ ଫେରାଇ ଦେବାପାଇଁ । ଏହିପରି ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଭିତରେ ବନାନୀ ଓ ତୃପ୍ତି ହଲରୁ ବାହାରି ଆସିଲେ ।

ଥିଏଟର ଅଫିସକୁ ଯାଇ ବନାନୀ ବୁଝିଲା ଦୀପକ ବାବୁ ସାଇକେଲରେ ଆସୁଥିବା ବେଳେ ଗୋଟିଏ ଟ୍ରକ ସହିତ ଧକ୍କା ହେବା ଫଳରେ ସେ ସାଇକେଲରୁ ଛିଟକି ପଡ଼ିଲେ । ବେହୋସ ଅବସ୍ଥାରେ ତାଙ୍କୁ ହସପିଟାଲକୁ ନିଆ ଯାଇଛି ।

ବନାନୀ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ମଧ୍ୟରେ ଘଟଣାଟିର ଆଗପଛ ଭାବି ନେଲା । ବନାନୀ ଦୀପକକୁମାରକୁ ଦେଖିଥିଲା ତାଙ୍କ କୋଠା ପାହାଚ ଉପରେ । ସେତେବେଳେ ସେ ତୁଷାର ବାବୁ ସହିତ ମୋଟରରେ ବସିଥିଲା । ଦୀପକକୁମାର ବିଷଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଥରେ ମାତ୍ର ବନାନୀକୁ ଦେଖିଚି—ମଟର ଛୁଟିଗଲା ।

ତାପରେ ହୁଏତ ପ୍ରେମିକର ମନ ସନ୍ଦେହରେ ଭରି ଯାଇଚି ନିଜ ପ୍ରେମିକାକୁ ଅନ୍ୟ ସହିତ ଅଭିସାର ରଚିବା ଦେଖି । ବିଭ୍ରାନ୍ତ ମନରେ ପ୍ରେମିକଟି ନିଜ ପୂର୍ବ ପରିସ୍ଥିତି କୋଳକୁ ଫେରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଚି, ପାରୁନି—ସେଇ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ···ଅତି ପ୍ରବଞ୍ଚନା···ହୃଦୟ ବିନିମୟର ସମସ୍ୟା···ତା ପରେ ପରେ ଦୁର୍ଘଟଣା !

ତୃପ୍ତିକୁ ଅଧ ରାସ୍ତାରେ ଛାଡ଼ି ବହାନୀ କିପରି ଯେ ଘରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି ସେ ଜାଣି ପାରିନାହିଁ ।

ତୃପ୍ତି ପାଖରେ ତା ଦୁର୍ବଳତା ଧରା ପଡ଼ିନ ତ !

—ଦଶ—

ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆସିବା ବେଳେ ଦୀପକର ସାମାନ୍ୟ ଚେତା ଥିଲା । ଆଣ୍ଠୁ ଉପରରେ ବ୍ୟାଣ୍ଡେଜ ହେବା ପରେ ସେ ଘରକୁ ଚାଲି ଆସିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଲେହେଁ ଡାକ୍ତର ଅନୁମତି ଦେଲେ ନାହିଁ । ଅଗତ୍ୟା ତାକୁ ମେଡ଼ିକାଲ ଶେଯରେ ବିଶ୍ରାମ ନେବାକୁ ହେଲା ।

ଦୁର୍ଘଟଣା ଯେ କିପରି ଘଟିଲା ସେ ବିଷୟରେ ତାର ସଠିକ ଧାରଣା ନାହିଁ । ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁଙ୍କ କୋଠା ପାହାଚ ପାଖରୁ ଫେରି ସାଇକେଲରେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଗତି ଦେଇଛି ଦୀପକ —ମେନ୍ ରୋଡ଼କୁ ବାହାରି ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ମୋଡ଼ରେ ଗୋଟିଏ ଟ୍ରକ ଟର୍ଣ୍ଣ ନେବା ମୂହୂର୍ତ୍ତରେ ଟ୍ରକରେ ଜୋରରେ ପିଟି ହୋଇ ଗଲା ଦୀପକର ସାଇକେଲ । ତା ପରେ ଟ୍ରକ ଛୁଟି ଚାଲିଗଲା । ଦୀପକ ସାଇକେଲଠାରୁ କିଛି ଦୂରରେ ପଡ଼ିଲା । ତା ପରେ ରାସ୍ତାରେ ଯାଉଥିବା ଲୋକେ ଦଉଡ଼ି ଆସିଲେ ଏବଂ ଦୀପକ କୁମାରକୁ ଚିହ୍ନିବାରେ କାହାରି ବିଳମ୍ବ ହେଲା ନାହିଁ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାକୁ ମେଡ଼ିକାଲକୁ ଅଣାଗଲା ।

ମେଡ଼ିକାଲରେ ଯେତେବେଳେ ବ୍ୟାଣ୍ଡେଜ ବନ୍ଧା ହେଉଚି ଦୀପକ ଗୋଡ଼ ହାତରେ ହୋଇଥିବା କ୍ଷତସ୍ଥାନରେ, ସେତିକିବେଳେ ନୂଆ ନାଟକ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହେବା କଥା । ସେହି ଅସ୍ୱସ୍ତିରେ ସେ ମୋଟେ ରାଜି ହୋଇ ନ ଥିଲା ମେଡ଼ିକାଲରେ ରହିବାପାଇଁ । ଦର୍ଶକମାନେ ଟିକଟ ନେଇ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିବେ । ଦୀପକ

ଆହତ ଅବସ୍ଥାରେ ଦର୍ଶକଙ୍କ ଆଗରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ନିଜ ପରିସ୍ଥିତି ଜଣାଇଥିଲେ ହୁଏତ ଦର୍ଶକମାନେ ଶାନ୍ତ ହୋଇ ଦେଖିଥାଆନ୍ତେ । ଦୀପକ ସେ ଅବସ୍ଥା କଳ୍ପନାକରି ପାରିଲା ନ ।

ଘଣ୍ଟାଏ ପରେ ଷ୍ଟେଜ ମାନେଜର ଆସି ସବୁ ଘଟଣା ଜଣାଇଲେ । ଯାହି ତ୍ରୁଟି ହେଲେହେଁ ଦର୍ଶକମାନେ ଶେଷରେ ଧୀରସ୍ଥିର ଭାବରେ ନାଟକ ଦେଖିଲେ । ଦୀପକ ଭୂମିକାରେ ଆଉ ଜଣେ ସହକର୍ମୀ କାମ ଚଳାଇ ନେଲେ । ସେ ରାତିରେ ଆଉ କେହି ଆସି ନାହାନ୍ତି ଦୀପକ ପାଖକୁ । ଯେହେତୁ ସେତେବେଳେ ମେଡ଼ିକାଲ ଭିତରକୁ ଯିବା ସମୟ ନଥିଲା ।

ଦୀପକ ଜଣେ ଭଲ ସାଇକେଲ ଚଢ଼ାଳୀ । ସେ ଏପରି ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ପଡ଼ିପାରେ ଏହା ତାର କଳ୍ପନାର ବାହାରେ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ଘଟଣାବେଳେ ସେ ନିଜ ଆୟତ୍ତରେ ନଥିଲା । ତା ମନ ଅନ୍ୟ କଣ ଭାବୁଥିଲା··ହୃଦୟ କାହାକୁ ହଜାଇ ଯେପରି ବ୍ୟଥିତ ହେଉଥିଲା, ପ୍ରାଣ ଯେପରି କାନ୍ଦୁଥିଲା କାହାର ଅଭାବରେ·· କେବଳ ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟା ରାସ୍ତା କାଟି ଚାଲିଥିଲା ପାଡାଲ ଜରିଆରେ । ସେଦିନ ନାଟକରେ ଦୀପକର ଭୂମିକା ଥିଲା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପରୀତ । ନାଟକର ଅର୍ଦ୍ଧେକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାୟକ ଭୂମିକାରେ ସେ ଯୁବକ ସୁଲଭ ପ୍ରସନ୍ନତା ଓ ରଙ୍ଗୀନ ପ୍ରେମ-ମାଦକତାରେ ବିଭୋର ରହିଥାନ୍ତା । ତା ପରେ ଟିକିଏ ବିଚ୍ଛେଦ, ଆଦର୍ଶ ନେଇ ଦଳାଦଳି ପୁଣି ମିଳନ । ଏପରି କ୍ଷେତ୍ରେ ଦୀପକର ମନ ପ୍ରତିକୂଳ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଦୋଳାୟିତ ହେଉଥାଏ । ବନାନୀ କିଏ, କେତେ ବା ତା ସହିତ ପରିଚୟ । ତା ସହିତ ଅଭିନୟ କରୁଥିବା ଯୁବତୀ ଅଭିନେତ୍ରୀଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା କଣ ବେଶି ପରିଚିତା ବନାନୀ ? ବୋଧହୁଏ ନୁହେଁ !! ତେବେ ବି ବନାନୀ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ଆସନ ମାଡ଼ି ବସିଛି ଦୀପକ ହୃଦୟର ଗୋଟିଏ କୋଣରେ । ବନାନୀର ଜଣ ସେଥିରେ

'ନାଁ, ତେବେ ହାତ ସାମାନ୍ୟ ଆଘାତ ପାଇଛି । ମୁଁ ବୁଲା ଚଲା କରି ପାରୁଥାନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଡାକ୍ତରମାନେ ଛାଡ଼ିଲେ ନାହିଁ ।' ଦୀପକ କହିଲା । ଡାକ୍ତର ସେତେବେଳକୁ ଚାଲି ଯାଇଥାନ୍ତି ।

'ଆପଣ କାଲି ସଂଧ୍ୟାରେ ଆମ ବସାକୁ ଯାଇଥିଲେ । ଆକ୍ସିଡ଼େଣ୍ଟ କୋଉଠି ହେଲା ?' ବନାନୀ ଆଗକୁ ଆସି ପଚାରିଲା ।

'ଏଁ···ହଁ, କେତେବେଳେ ? ଓଃ ଆପଣ ମତେ ଦେଖିଛନ୍ତି ବୋଧହୁଏ ! ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଦେଖା ହେବାରୁ ମୁଁ ଫେରି ଆସିଲି । ତା ପରେ ପରେ ଆକ୍ସିଡ଼େଣ୍ଟ ! ! ଯାହା ହେବାର ଥିବ କୌଣସି ମତେ ହୋଇଯିବ । ନାଟକଟା କାଲି ଖରାପ ହୋଇ-ଯାଇଥିବ ।'

ଦୀପକ ଏଣୁ ତେଣୁ ହୃଦୟାବେଗରେ କହିପକେଇଲା ପରେ ବାଙ୍କନିଧିବାବୁ କହିଲେ, 'ସେଇ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ପାଖରୁ ତ ବନାନୀ ଶୁଣି ଆସିଲା ଯେ ନାଟକ ସୋ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ, ଦୀପକବାବୁ ଆକ୍ସିଡ଼େଣ୍ଟ ହୋଇଛନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଟିକିଏ ବାହାରି ଆସିଲୁ ।'

'ବନାନୀ ଦେବୀ ଦେଖିବାକୁ ଯାଇଥିଲେ ବୋଧେ, କିନ୍ତୁ ନାଟକତ ପୁଣି ହେଲା । ମୋ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଆଉଜଣେ ପାର୍ଟ କଲେ ।' ଦୀପକ କହିଲା ।

'ହଉ, ଆମେ ଆଉ ବେଶି ସମୟ ଏଠି ନେଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । କାରଣ ପରିଦର୍ଶନ ସମୟ ଏ ନୁହଁ । ଖାଲି ଅବସ୍ଥାଟା ଦେଖିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଚାଲିଆସିଲୁ । ଆଚ୍ଛା ! ହଁ, ଚାଲ୍ ବନାନୀ ?'

'ବନାନୀ ଦେବୀ କୁଆଡ଼େ ଆସିଥିଲେ ? କଣ ମେଡ଼ିକାଲରେ କିଛି କାମ ଥିଲା ?' ଦୀପକ ବେଶ ପ୍ରସନ୍ନତା ସହକାରେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ବାଙ୍କନିଧିବାବୁଙ୍କୁ ବନାନୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ।

ହ, ମୋର ଟିକେ କାମ ଥିଲା । ସେଇ କାମ ଭିତରେ ଏଆଡ଼େ ଚାଲିଆସିଲି ।' ବନାନୀ କହିବା ଶେଷ କରିଚି କି ନାହିଁ ବାଙ୍କନିଧିବାବୁ କହିଲେ, 'ଆରେ ନା, ବନାନୀ ତ ମୋ ସାଙ୍ଗେ ଆସିଚି ସିଧା ଚମଣି ପାଖକୁ ବରଂ କହିଲେ ଠିକ ହେବ ମୁଁ ମିସ୍ ବନାନୀ ସହିତ ଆସିଚି ।'

'ଅଜା, ସବୁ ଜାଗାରେ ରହସ୍ୟ ଶୋଭା ପାଏନା, ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବାକୁ ହେବ ନର୍ସେସ ହଷ୍ଟେଲରେ, ଚାଲନ୍ତୁ । ଆଚ୍ଛା, ଆମେ ଆସୁ ଦୀପକ ବାବୁ ! ନମସ୍କାର !'

'ନମସ୍କାର' । ଦୀପକ ପ୍ରତି ନମସ୍କାର ଜଣାଇଲା ।

ବାଙ୍କନିଧିବାବୁ, ବନାନୀ ଚାଲିଗଲେ । ବାରଣ୍ଡା ଶେଷରେ ପାହାଚରେ ହୋଲ୍ଡ ହୋଲ୍ଡ ବନାନୀ ଚମକିପଡ଼ି କହିଲା, 'ଆରେ ମୋ ଭ୍ୟାନିଟି ! ଅଜା, ଏଇ ମୁଁ ଆସୁଚି ।' କହି ସେ ଦୀପକ ପାଖକୁ ଆସିଲା । ଶେଯର ଧାର ପାଖକୁ ଥରେ ନୀରବରେ ଚାହିଁଦେଇ ଫେରି ଯାଉଚି, ଦୀପକ ଡାକିଲା ଖୁବ୍ ଧୀର ଗଳାରେ, 'ବନାନୀ ଦେବୀ !'

ବନାନୀ ପାଖକୁ ଆସିଲା ।

ଦୀପକ ନିଜ ବାଲିସ ତଳୁ ବ୍ୟାଗ୍ କାଢ଼ି ବନାନୀକୁ ଦେଲା ।

'କିଛି ମୂଲ୍ୟବାନ ଜିନିଷ ନ ଥିଲା ତ ? ସେଥିପାଇଁ ଏଠି ରଖି ଦେଇଥିଲି ।' ମୃଦୁହସି ଦୀପକ କହିଲା ।

'ମୂଲ୍ୟବାନ ଜିନିଷ ଥିଲେ ବି ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ ଯେ ହଜି ଯିବନି ଏ ଭରସା ମୋର ଅଛି ।'

'ସତରେ ?'

ଏ ଦୁର୍ଘଟଣା ପାଇଁ ମୁଁ ଲଜ୍ଜିତ ଦୀପକ ବାବୁ ! କ୍ଷମା ଦେବେ । ଆଶାକରେ ଭୁଲ ବୁଝିବେ ନାହିଁ ।'

ଏତିକି କହି ବ୍ୟାଗଟି ନେଇ ବନାନୀ ନିଷ୍କ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଗଲା । ଦୀପକକୁ ନିକ୍ଷେପ କରି ଦେଇଗଲା ଭାବନାର ଗଭୀର ସମୁଦ୍ରରେ ।

ଦୀପକ କୁମାର ଫେରି ଆସିଛି ମେଡ଼ିକାଲରୁ । କିନ୍ତୁ ଆଘାତପ୍ରାପ୍ତ ସ୍ଥାନ ପୂରାପୂରି ଭଲ ହୋଇ ନ ଥିବାରୁ ସେ ଥିଏଟରରେ ଅଭିନୟ କରିନାହାଁନ୍ତି । ଆଉ କିଛି ଦିନ ବିଶ୍ରାମ ନେ କାମ କରିବାକୁ ଡାକ୍ତର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ସେ ସକାଳେ ସଞ୍ଜେ ଯାହା ଟିକେ ବାହାରେ ବୁଲି ଆସେ । ଖୁବ୍ ବେଶି ହେଲେ ରିକ୍ସାରେ ଚାଲିଯାଏ କାଠଯୋଡ଼ି ଆଡ଼େ ।

ଦୀପକକୁ ଦେଖିବାକୁ ଘରକୁ ଆସୁଛନ୍ତି ବନ୍ଧୁମାନେ । ମଞ୍ଚ କର୍ମୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଆସୁଛନ୍ତି । ମାନେଜର ସକାଳବେଳା ଆସି ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଆଲୋଚନା କରି ଯାଉଛନ୍ତି । ପରାମର୍ଶ ନେଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ପରବର୍ତ୍ତୀ ନାଟକର ଦୃଶ୍ୟ ସଜା ଓ ସେଟିଙ୍ଗ ଆଇଡ଼ିଆ ନେଉଛନ୍ତି । ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଭାବରେ ଦୀପକ କୁମାରହିଁ ଏ ସବୁ ଚିନ୍ତା କରିବା କଥା । ଦୀପକ କୁମାରର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁସାରେ କାମ ହୁଏ । ସେ ତୃପ୍ତି ପାଏ । କଳାକାର ନିଜ ମନମୁତାବକ କଳା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଫୁଟାଇ ପାରିଲେ ସେଇଥିରେ ତାର ସନ୍ତୋଷ··· ଏଇଥିପାଇଁ ସେ ପଡ଼ି ରହେ ଅର୍ଦ୍ଧବୁଭୁକ୍ଷୁ ଅବସ୍ଥାରେ, ମାସ ମାସ ଧରି ଦରମା ନ ପାଇ ମଧ୍ୟ କଳାର କୋଳ ଛାଡ଼ି ସେ ପଳାଇ ପାରେନା ।

ଦୀପକ କୁମାର ସବୁ ପ୍ରକାର ଆର୍ଥିକ ଅନାଟନକୁ ପାଦରେ ଦଳି ଦେଇ ପରିଶ୍ରମ କରି ଚାଲେ । ନୂଆ ବହି ସିଲେକ୍ଟ କରେ । ସିନେରିଓ ଠିକ କରେ । ସେଟିଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଏ । ହିରୋଇନ ବାଛେ, ଏପରିକି ମେକଅପ୍ ରୁମରେ ବେଳେ ବେଳେ ପଶି ସ୍ ଧରାଇ ଦିଏ । ନିଜେ ଅଭିନୟ କରେ । ଏଇଥିରେ ସେ ବଞ୍ଚେ··· ଏସବୁହିଁ ତାର ଅବଲମ୍ବନ··· ।

ସମସ୍ତେ ଆସୁଛନ୍ତି, ଯାଉଛନ୍ତି; ପୁଣି ଆସୁଛନ୍ତି । ଏଠିକାର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଥରକୁଥର ଦେଖି ଦୀପକକୁ ବି ବିରକ୍ତ ଲାଗିଲାଣି ।

ମେଡ଼ିକାଲରୁ ଆସିବାର ୪୫ ଦିନ ହେଲାଣି । ଯିଏ ଆସିବା କଥା ସମସ୍ତେ ୨।୩ ଥର ଆସି ଗଲେଣି । କେବଳ ଜଣକୁ ଛାଡ଼ି, ସେ ଆଉ କେହି ନୁହେଁ, ଦୀପକର ଶିକ୍ଷିତା ବାନ୍ଧବୀ ବନାନୀ । ଯଦିଓ ପରିଚୟ ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ ଦିନର, କିନ୍ତୁ ଅନୁଭୂତି ବହୁଦିନର ପରି ମନେ ହୁଏ, ମନେ ମନେ ସେ ଯେପରି ବନାନୀକୁହିଁ ଖୋଜୁଚି; କିନ୍ତୁ କା'ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କରି ପାରୁନି ବନାନୀ କାହିଁକି ଆସୁନି । କାହାକୁ ବା ସେ କହିବ ବନାନୀକୁ ଡାକି ଦେବା ପାଇଁ । କାହିଁକି ବା ଡାକିବ ? ଡାକିଲେ କଣ ବା କହିବ ? କହିବାକୁ ତ କିଛି ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ଅପରିଚିତା ଯୁବତୀ ସହିତ ତାର ବା କି ସମ୍ବନ୍ଧ !

ଦୀପକ ବନାନୀ ପାଇଁ ଆକୁଳ ବିକୁଳ ହେଉଥିଲାବେଳେ ଡାକରେ ଗୋଟିଏ ଚିଠି ପାଇଲା । ଚିଠିଟି ଲଫାପାରେ ଆସିଥିଲା । ଠିକଣାରେ କେବଳ ଦୀପକ କୁମାର ଲେଖା ହୋଇ କେଆରଅଫ୍ ଥିଲା ବିନୟ ବାବୁଙ୍କର । ଦୀପକ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା କୋଉଠୁତ ତାର ଚିଠି ପାଇବାର ନଥିଲା । ସେପରି ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ କେହି ନାହିଁ ଯିଏ କି ଚିଠି ଦେଇପାରେ ! ଲଫାପା ଉପରେ ଦେବା ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଲ୍ଲେଖ ନାହିଁ । ଆଗ୍ରହରେ ଦୀପକ ଖୋଲି ଦେଖିଲା ଚିଠିଟି ଆସିଚି ବନାନୀ ପାଖରୁ । ତେବେ କ'ଣ ବନାନୀ କଟକ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲାଣି । କୁଆଡ଼େ ଗଲା; କିନ୍ତୁ ପର ମୂହୂର୍ତ୍ତରେ ଚିଠିର ଡାହାଣ ପାଖରେ କଟକ—ତା ପାଖକୁ ଗତ କାଲିର ତାରିଖ ଦେଖି ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲା ସେ ।

ପଢିଲା—

'ଦୀପକ ବାବୁ,

ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ମେଡ଼ିକାଲକୁ ଥରୁଟିଏ ଯାଇଥିଲି । ଆଉ ଥରେ ଯିବାପାଇଁ ସମୟ ଥିଲେ ହେଁ ସାହସର ଅଭାବ ହେଲା ।

ଅଯଥା କାହାର ହୃଦୟର ଆବେଗ ବଢ଼ାଇବାକୁ ମୁଁ ଚାହେଁନା । ଶେଷରେ ଭୁଲ ଲାଗି ଅନୁଶୋଚନା କରିବାକୁ ହୁଏ । ତେବେ ବି ଶାନ୍ତି ମିଳେନା । ଆପଣ ଏହା ଭିତରେ ସୁସ୍ଥ ହୋଇ-ଗିଲେଣି ବୋଲି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ । ଦୁଇଦିନ ତଳେ ଫୋନ କରି ଅଜା ବୁଝିଥିଲେ ଆପଣ ମେଡ଼ିକାଲରୁ ରିଲିଜ ହୋଇଲେଣି, କିନ୍ତୁ ଅଜାଙ୍କୁ ବାରମ୍ବାର ଆପଣଙ୍କ ବିଷୟରେ ସଚେତନ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଚାହେଁନା । ସେ ଅନ୍ୟକିଛି ଭାବି ପାରନ୍ତି । ଭାବିବା କିଛି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ନୁହେଁ; ଏଣୁ ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଘରକୁ ଯାଇ ଦେଖି ଆସିବା ସମ୍ଭବ ହେଲାନି । ସେଥିପାଇଁ ଚିଠି ଦେଲି । ଆଶାକରେ ସେଦିନକାର ସେ ଭୁଲ ଲାଗି କ୍ଷମା ଦେଇଥିବେ ।

ଆପଣ ଆସିବେ କି ? ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ପ୍ରାୟ ମୁଁ ରହୁଚି । ଚିଠିର ଉତ୍ତର ଚିଠିରେ ନଦେଇ ବରଂ ସଶରୀରେ ଆସିଲେ ଭଲ ।

ଚିଠିଟି ପଢ଼ି ବନାନୀକୁ ପଢ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲା ଦୀପକ । ଅଦ୍ଭୁତ ଏଇ ଯୁବତୀ ବନାନୀ । ଧରାଦେଇ ବି ଧରା ଛୁଆଁ ଭିତରେ ବାହାରେ । ଶିକ୍ଷିତ ମନ, ମାର୍ଜିତ ରୁଚି । ଏ ଧରଣର ନାରୀ ଆଗରେ ହୃଦୟର ଉତ୍ତେଜନାକୁ ନଗ୍ନ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ କରିବା ମଧ୍ୟ ସାଂଘାତିକ । ଏ ସବୁ ସତ୍ତ୍ୱେ ଏପରି ଶିକ୍ଷିତା ବାନ୍ଧବୀ କେତେ ଜଣଙ୍କ ଭାଗ୍ୟରେ ଜୁଟେ । ଏମାନେ ନିଜକୁ ଖୁବ୍ ଆୟତ୍ତରେ ରଖି ସମାଜରେ ମିଶନ୍ତି । ସନ୍ଧାନୀ ଦୃଷ୍ଟି ନହେଲେ ଏମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ହେବନି, କିନ୍ତୁ ଚିହ୍ନା ଚିହ୍ନି, ଦିଆ ନିଆ ହେଲା ପରେ ମଧ୍ୟ ହୃଦୟର ସ୍ପର୍ଶ ମିଳେନା । ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରୟୋଜନ ହୁଏ ଭରସା !

ବନାନୀ କ'ଣ ସେଇଆ ଚାହେଁ ? ସେ କ'ଣ ଦୀପକକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଭଲପାଏ ? ନହେଲେ ସେଦିନ ଏତେ ପରିଶ୍ରମ କରି ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ମେଡ଼ିକାଲକୁ ଧାଇଁଯାଇ ନଥାନ୍ତା, ପୁଣି ନାଟକର

ଶୁଭ ଉଦ୍‌ବୋଧନୀ ରଜନୀରେ ସେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା ନାଟକ ଦେଖିବାକୁ । ତୃଷ୍ଣାପୂତଃ ଆଜ ଏପରି ଏକ ଚଠି ଦୀପକ ପାଇ ନଥାନ୍ତା ବନାନୀ ପାଖରୁ । ସେଥିରେ ପୁଣି ସେଇ ପୂର୍ବ କ୍ଷମାର ପୁନରାବୃତ୍ତି ହୋଇଚ ।

କିନ୍ତୁ ଯୁବକ ଯୁବତୀର ଦେଖାଚାହାଁ, କଥାବାର୍ତ୍ତା, ଚଠିର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ହେବା ମାନେ ଯେ ପ୍ରେମର ସୂତ୍ରପାତ ହେଲା, ଏହା ଭାବିବା ମାନେ ଆକାଶ-କୁସୁମ ତୋଳିବା ।

ସେଇଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ।

ନିଜ ମନର ଭାବ ପ୍ରବଣତା ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ହେଉ ବା ଆକାଶ-କୁସୁମ ତୋଳିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହେଉ ଦୀପକ ସଶରୀରେ ବନାନୀ ପାଖରେ ଉଭା ହେଲା । ଦ୍ୱିତୀୟ ମହଲାକୁ ଉଠି ଦେଖିଲା ବୈଠକ ଘରେ ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁ ନାହାନ୍ତି । ନିଃଶଙ୍କ ଚିତ୍ତରେ ସେ ବନାନୀ ରୁମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆଗେଇଲା ।

ବନାନୀ ରୁମର ପରଦାଟା ଅର୍ଦ୍ଧ ମୁକୁଳିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଝୁଲୁଚ । ଦୀପକ ଅନୁମାନ କରନେଲା ବନାନୀ ନିଶ୍ଚୟ ଭିତରେ ଅଛି । ବାଟାର ରବର ସ୍ଲିପରଟାକୁ ଘୋଷାଡ଼ି ଘୋଷାଡ଼ି ନିଃଶବ୍ଦ ଗତିରେ ବନାନୀ ଦରଜା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଗୋଟିଏ ହାତରେ ପରଦା ଟେକିଦେଇ ରୁମ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ପାଦ ରଖିଚ କି ନାହିଁ ପଛକୁ ଫେରି ଆସିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲା ସେ । ବନାନୀ ପ୍ରସାଧନ ଆଇନା ଆଗରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପ୍ରାୟ ଅର୍ଦ୍ଧନଗ୍ନ ଅବସ୍ଥାରେ ବ୍ଲାଉଜରେ ଟିପା ବୋତାମ ଚିପୁଥିଲା । ହଠାତ୍ ସେ ଶାଢ଼ୀଟାକୁ ବ୍ୟସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ଦେହ ଉପରେ ଘୋଡ଼ାଇ ଦେଇ ପାଟି କରି ଉଠିଲା, 'କିଏ ?' ଦୁଆର ମୁହଁକୁ ଆସି ପୁଣି ଥରେ ପଚାରିଲା, 'କିଏ, ଅଜା ?'

ଦୀପକ ସେତେବେଳକୁ ଫେରି ଆସି ବାଙ୍କନିଧିବାବୁଙ୍କ ବୈଠକ ରୁମ ଆଗରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥାଏ । ବନାମୀ ଉତ୍ତର ନ ପାଇ ଚାଲି ଆସି ଦୀପକକୁ ଦେଖି ସାରିଲଣି ।

'ଆରେ ଆପଣ, ଚାଲି ଆସିଲେ କାହିଁକି ? ଭାବିଲି ତୃପ୍ତିକ ଭୁଷାଢବାବୁ ହୋଇଥିବେ ।'

'ନଚେତ ଏପରି ଅଭଦ୍ର କିଏ ହେବ ?' ଦୀପକ କଥା କାଟି କହୁ କହୁ ଦୁହେଁ ହସି ଉଠିଲେ ।

ମନ ଖୋଲି ହସ । ଏଇ ପ୍ରଥମ । ବନାମୀ ଆଜି ଆଉ ନିଜକୁ ଲୁଚାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁନି । ନିଜକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବା ପାଇଁ ସେ ଯେମିତି ବ୍ୟାକୁଳ ।

ବନାମୀ ଡାକି ନେଇଗଲା ଦୀପକକୁ ନିଜ ରୁମକୁ । ରୁମର ପରଦାଟି ପୂରାପୂରି ଉପରକୁ ଉଠିଗଲା । ଘର ଭିତରେ ପ୍ରଚୁର ଆଲୁଅ । ଦୀପକ ଚେୟାରରେ ବସିଲା । ବନାମୀ ନିଜର ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରସାଧନ କାମ ଶେଷ କରିନେଲା । ଏତିକିବେଳେ ଦୀପକ କ'ଣ ଗୋଟାଏ ବାହାନା କରି ବାରଣ୍ଡାକୁ ଉଠି ଆସୁଥିଲା, ବନାମୀ କହି ଉଠିଲା, 'ଆପଣ ବସନ୍ତୁ, ମୋର ସରିଲଣି, ସଞ୍ଜ ନ ଥିଲେ ଆପଣଙ୍କୁ ଅଜାଙ୍କ ବୈଠକ ଘରେ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ହୋଇଥାନ୍ତା ।'

ଦୀପକ କିଛି ନ କହି ସବୁ ଶୁଣୁଥିଲା ।

'ଆପଣଙ୍କ ଜଖମ ପୂରାପୂରି ଭଲ ହୋଇଗଲାଣି ନା ଆଉ କିଛି ଅସୁବିଧା ଅନୁଭବ କରୁଚନ୍ତି ?'

'ଜଖମଟା ପୂରାପୂରି ଭଲ ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଦରଜଟା ନାହିଁ । ଦରଜ ଥିଲେ ମୁଁ ଏପରି ବାହାରେ ବୁଲି ପାରୁ ନ ଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ... ।'

'କିନ୍ତୁ... ?' ବନାମୀ ନିଜ ତକ୍ତପୋଷ ଉପରେ ବସି ପଡ଼ି ଦୀପକକୁ ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ ଚାହାଣିରେ ଅନେଇଲା ।

ତାହା ହେଉଛି-ଆପଣମାନଙ୍କ ସାହଚର୍ଯ୍ୟ । ଆକ୍‌ସିଡେଣ୍ଟ ଭିତରେ ଆପଣମାନଙ୍କ ସହିତ ମୋର ଘନିଷ୍ଠତା ଢେର ବଢ଼ିଛି ସେଇଟାକୁ ଲାଭ ବୋଲି ଧରି ନିଆଯାଇ ପାରେ ।'

'ଅବଶ୍ୟ ଆପଣଙ୍କୁ କେହି ବାଧ କରୁନ । ହେଉ ହେଲା ଏବେ ଟିକିଏ କ୍ଷତ, ସେହି କ୍ଷତଟାହିଁ ପ୍ରମାଣଦିଏ ଆମମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆପଣଙ୍କର କେତେ ସ୍ନେହ ମମତା ଅଛି ।'

'ବାସ୍ତବିକ ବାଙ୍କନିଧିବାବୁ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଲୋକ, ଥରେ ଭାବ ହେଲେ ସହଜରେ ଛାଡ଼ନ୍ତିନି । ମୋ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ସେଇପରି ସ୍ନେହ ଶ୍ରଦ୍ଧା ନ ଥିଲେ ସେ ପରିଶ୍ରମ କରି ମେଡ଼ିକାଲକୁ ଦେଖିବାକୁ ଯାଇ ନ ଥାନ୍ତେ ?' କହି ଦୀପକ 'ବନାନୀକୁ ଅନାଇବା ମାତ୍ରେ ବନାନୀ ଦୃଷ୍ଟି ଆନତ କଲା । ବନାନୀ ବୁଝିଲା ଯେପରି ଦୀପକ ସବୁ ଜାଣିଛି ଏବଂ ଏଇକଥା ସେ ବନାନୀକୁ ଥରେ ଶୁଣାଇ ଦେବାକୁ ଚାହେଁ ।

'ଆପଣ କଣ ଅଜା ସହିତ ଦେଖା କରିବେ ?'

'ଆପଣ କଣ ଅନୁମାନ କଲେ ?'

'ଦେଖନ୍ତୁ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଜବାବ ନ ଦେଇ ମତେ ଓଲଟି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ବସୁଚନ୍ତି—ଅଜା ନାହାନ୍ତି । ଆପଣ ଅପେକ୍ଷା କରିବେ କି ?' ବନାନୀ କୌଣସି ପ୍ରକାର ସଙ୍କୋଚ ନ କରି ଦୀପକକୁ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଅନେଇ ପଚାରିଲା ।

'ଅପେକ୍ଷା କଲେ ଯଦି ଆପଣଙ୍କର କ୍ଷତିର ଆଶଙ୍କା ନ ଥାଏ...'

'ନା—ତାହା ମୁଁ କହୁନି, ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଟିକିଏ ବୁଲି ଆସିଲେ ହୁଅନ୍ତା ନ ? ଗରମ ତ ଖୁବ୍ ପଡ଼ୁଛି ।' କହି ବନାନୀ ଉଠିଲା ।

'ହଁ, ଗରମ ଖୁବ୍ ହେଉଛି । ବୁଲିଯିବେ ତ ଯାଆନ୍ତୁ । ମୁଁ ଆସି ଆପଣଙ୍କ ସମୟ ନଷ୍ଟ କଲି । ଆଉମଧ୍ୟ ବୁଲିଯିବା ସମୟ

ଗଡ଼ି ଗଲଣି, ଅନ୍ଧାର ହେଲଣି ଯେ ।' କହି ଦୀପକ ଉଠି ଆସିଲେ ବାହାରକୁ । ବନାନୀ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦରଜା ବନ୍ଦକଲା । ଦୁହେଁ ନୀରବରେ ବାହାରକୁ ଆସିଲେ । ବାଙ୍କନିଧିବାବୁ ଆସି ନ ଥିବାରୁ ବୈଠକ ରୁମ୍ ଖାଲି ପଡ଼ିଥାଏ । କୋଠାର ସାମନା ପଟଟା ଖାଁ ଖାଁ ଲାଗୁଥାଏ ନିବିଡ଼ ଶୂନ୍ୟତା ଯୋଗୁଁ ।

କୋଠା ଫାଟକରୁ ବାହାରି ଆସି ବନାନୀ ଦୂରରେ ଥିବା ରିକସାକୁ ଡାକିଲା, 'ହେ ରିକ୍ସା !'

ରିକ୍ସା ଆସିଲା । କିନ୍ତୁ ଏକା ଛକରେ ୨ଟି ରିକ୍ସା ଥିବାରୁ ନିଜ ଭିତରେ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରି ଦୁଇ ଜଣଯାକ ଆସିଲେ ।

'ଆରେ ଜଣେ ଆସ !'

ବନାନୀ କହିବାମାତ୍ରେ ଦୀପକ କହିଲା, 'ଆସୁ, ମୁଁ ବି ଘରକୁ ଯାଇ କ'ଣ କରିବି ? ଆପଣ ଆଗରେ ଚାଲନ୍ତୁ, ମୁଁ ପଛରେ । ଆପଣ ବସି ପଡ଼ନ୍ତୁ ।' କହି ଦୀପକ ବସି ପଡ଼ିଲା । ରିକ୍ସା ଚାଲିଲା ।

ବନାନୀ କେବେ ଭାବି ନ ଥିଲା ଯେ ଦୀପକ ଆଉ ଗୋଟିଏ ରିକ୍ସାରେ ଯିବ—। ସେ ଗୋଟିଏ ରିକ୍ସା ଡାକିଥିଲା ଦୁଇ ଜଣଯାକ ଯିବାପାଇଁ । ଆଗକାର ସେ ଲୋଫର ଯୁବକଟି ଯୁ ଭିତରେ କେତେ ଖୁବ୍ ଭଦ୍ର ହୋଇ ଉଠିଛି ।

ରିକ୍ସାରେ ବୁରୁଜ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସି ସେମାନେ ଓହ୍ଲାଇଲେ । ଦୀପକ ପରିବର୍ତ୍ତେ ରିକ୍ସାଭଡ଼ା ଚୁକ୍ତି କଲା ବନାନୀ ।

'ଆପଣ ନଥିଲେ ମୁଁ ବଡ଼ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଦେଖୁଛି ପକେଟରେ ପଇସାଟିଏ ବି ନାହିଁ ।' ଦୀପକ କହିଲା ।

'ଆସନ୍ତୁ ଟିକିଏ ବସିଯିବା !' ବନାନୀ କହିଲା ।

ଆଖପାଖରେ କେହି ନ ଥାନ୍ତି । ଦୂରରେ ଲୋକମାନେ ବୁଲୁଥାନ୍ତି, ବସିଥାନ୍ତି । ବନାନୀ ସିମେଣ୍ଟ ବେଞ୍ଚର ଗୋଟିଏ

ପାଖରେ ବସି ଆଉ ପାଖରେ ବସିବା ପାଇଁ ଜାଗା ଛାଡ଼ି ଦେଲେ ଦୀପକଙ୍କୁ । ଦୀପକ ବସିଲେ ।

କିଛିକ୍ଷଣ ଦୁହେଁ ନୀରବ । ହୁଏତ ପ୍ରକୃତିର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ଦୁହେଁ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ବାକ୍‌ଶକ୍ତିରହିତ ହୋଇଚନ୍ତି କି ସିମେଣ୍ଟ ବେଞ୍ଚ ମଝିର ବ୍ୟବଧାନକୁ କମାଇବା ପାଇଁ ଦୁହିଁଙ୍କ ମନରେ ତୁମୂଳ ସଂଘର୍ଷର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଚି—କିଏ କହିବ ।

ଆଗେ ନୀରବତା ଭଙ୍ଗ କଲେ ବନାନୀ ।

'ଦୀପକ ବାବୁ, ଆପଣ ବାହା ହେଇଛନ୍ତି ?'

ଦୀପକ ବନାନୀକୁ ଅନେଇଲେ କିନ୍ତୁ ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ତା ମୁହଁକୁ ଦେଖି ପାରିଲେନି । ଜହ୍ନ ସେତେବେଳେ ଖଣ୍ଡେ କଳାମେଘ ତଳେ ଲୁଚି ଯାଇଥାଏ । ବନାନୀ ଏପରି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ପାରେ ? ନିଜ ଭାବନାକୁ ସଂଯତ କରି ଉତ୍ତର ଦେଲେ ଦୀପକ, 'ଆପଣଙ୍କର କିପରି ମନେ ହୁଏ ?'

'ମୋର ମନେହୁଏ...ଆପଣ ବିବାହିତ ।'

'ଜାଣନ୍ତିତ, ପୁଣି ପଚାରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା କେଉଁଠି ?'

'ସ୍ତ୍ରୀ ଘରେ ନାହାନ୍ତି ବୋଧହୁଏ ?

'ନା—'

'ବାପ ଘରେ ?'

'ହଁ'

'ପାଖକୁ ନେଇ ଆଣୁ ନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ?'

'ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ବୋଲି । ନିଜକୁ ଚଳାଇବା ମୁସ୍କିଲ୍; ସେଥିରେ ପୁଣି ଆଉ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଣୀକୁ ବିଦେଶରେ ବେକରେ ବାନ୍ଧିବା—'

'ଏପରି କୁହନ୍ତୁନି ଦୀପକବାବୁ, ଆପଣ ସ୍ତ୍ରୀ ନୁହନ୍ତି, ହୋଇଥିଲେ ଅନୁଭବ କରିଥାନ୍ତେ...ଯା ହେଉ, ସେ କଥା ଥାଉ ।'

ପୁଣି ନୀରବତା । ଟିକକ ପରେ ବନାନୀ ଆରମ୍ଭ କଲା ।

'ଆପଣ ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିବେ ଆପଣଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନ ବିଷୟରେ ମୁଁ କାହିଁକି ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁଚି—ଆପଣ ଜାଣି ନାହାଁନ୍ତି । ନାରୀ-ପ୍ରଗତି ସଙ୍ଘର ସଭ୍ୟା କୌଣସି ଅବିବାହିତ ଯୁବକ ସହିତ ମିଶିବା ବା ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିବା ନିଷେଧ । ଆମ ନିୟମାବଳୀରେ ଏସବୁ ଅଛି । ଏଣୁ ସେପରି ଏକ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଦରକାର କ'ଣ । ତା' ଛଡ଼ା ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ମୋର... କେତେଦିନର ବା ପରିଚୟ ! ମାନେ ଅଜା ଆଉ ମୁଁ—ଆମମାନଙ୍କ ସହିତ ବନ୍ଧୁତା ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପଦିନର.....ଆପଣଙ୍କ ବୟସ ?'

ଦୀପକ ପୁଣି ଆଉ ଥରେ ସେହିପରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାତ୍ମକ ଚାହାଣିରେ ଅନେଇଲା ବନାନୀକୁ । ଏଥରକ ଚନ୍ଦ୍ର ଉପରୁ ବାଦଲ ଖସିଯାଇଥାଏ—ସେଇ କାରଣରେ ଦେଖାଗଲା ବନାନୀ ବି ଅନେଇଚି ଦୀପକକୁ ।

'ଆଗେ ଆପଣଙ୍କ ବୟସ କୁହନ୍ତୁ—ଯଦି କିଛି ମନେ ନ ଭାବିବେ ନା ?' ଦୀପକ ପଚାରିଲା ।

'ବାଃ, ଭାବିବି ଆଉ କ'ଣ ? ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଆପଣଙ୍କୁ ପଚାରୁଚି, ଆପଣ ମତେ କାହିଁକି ପଚାରି ପାରିବେନି । ସେଇଟା ତ ସାଧାରଣ ଅଧିକାର—ମାନେ ଭଦ୍ରତା ଖାତିରରେ—' କଥା ଛେପ ଢୋକିଲା ବନାନୀ । ଯେପରି ଭୁଲରେ ସେ କଣ କହି ପକାଇଚି । ଦୀପକ ବୁଝିଲା 'ଅଧିକାର' ଶବ୍ଦଟି ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ବଡ଼ ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ିଯାଇଚି ବନାନୀ ।

'ନା, ଅଧିକାର ଅବଶ୍ୟ ମୋର ନାହିଁ, ତାଛଡ଼ା ବନ୍ଧୁତା ଖାତିରରେ ଅନେକ କିଛି ହୁଏ । ମନର ଭାବ ଆଦାନପ୍ରଦାନ

ମାନେ ତ ବନ୍ଧୁତା । ମଣିଷ ଭାବରେ ସେତିକ କରିବା ପାଇଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନତା ନ ରହିଲେ ଏପରି ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଜୀବନ ଜଘନ୍ୟ । ସଭ୍ୟତା ଏହାଦ୍ୱାରା କଳୁଷିତହିଁ ହେବ । ହଁ, ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପାଇଲିନି ଯେ…?' ଦୀପକ କହିଲା ।

'ମୁଁ ଯଦି ସେଇ ପ୍ରଶ୍ନ ପୁଣି ପଚାରେ ?' ବଙ୍କିମ ଗ୍ରୀବା ଟେକି ବନାନୀ ଅନେଇଲା ଦୀପକକୁ ।

'ଓହୋ, ଆପଣ ମୋର ବୟସ କେତେ ଜାଣିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ? ବେଶ୍ ସ୍କୁଲ୍ ବୟସ ୨୨, ସର୍ଭିସ୍‌ରେ ୨୫, ଜାତକ ବୟସ ୨୭ । ଏଥରକ କୁହନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କର ?'

ବନାନୀ ସେତେବେଳକୁ ହସୁଥିଲା । କହିଲା, 'ଆପଣ ନିଆଁ-ଝୁଣ୍ଟିଆ ଭାଷାରେ ବି କହି ଜାଣନ୍ତି । ନ ହେଲେ କ'ଣ ଅଭିନେତା ହେବା ସହଜ କଥା । ହଉ ଚାଲନ୍ତୁ । ଏଥରକ ଯିବା ।' କହି ବନାନୀ ଉଠିଆସି ଦୀପକ ଆଗଦେଇ ଚାଲି ଆସୁଥିଲାବେଳେ ଦୀପକ ବନାନୀର ବାଁ ହାତଟା ଟାଣି କେଉଁଉପରେ ଏକ ପ୍ରକାର ଜୋରରେ ବସେଇ ଦେଲା, 'ବସ, ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ କଣ ନା ଯିବା ?'

ପ୍ରଥମ ସ୍ପର୍ଶ । ବନାନୀ କୌଣସି ଅସଙ୍ଗତି ପ୍ରକାଶ ନକରି ବସି ପଡ଼ିଲା । ହଠାତ୍ ବସିପଡ଼ିଲାବେଳେ ଦୀପକର ବାହୁରେ ମଧ୍ୟ ତା ଦେହ ସାମାନ୍ୟ ଘଷି ହୋଇଗଲା । ଏତିକରେ ଶିହରଣ ଖେଳିଗଲା ଅଙ୍ଗସାରା । ବନାନୀ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ଅବାକ ହୋଇଗଲା । ଦୀପକଟି ସେତେ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଇନି କେବଳ ବନାନୀର ଅବସ୍ଥାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା ଛଡ଼ା । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବନାନୀର ଦୁଇଟି କଅଁଳ ଆଙ୍ଗୁଠି ଆବଦ୍ଧ ଥିଲା ଦୀପକର ହାତ ମୁଠାରେ । ଦୀପକକୁ ଥରେ ନୀରବ ଚାହାଣିରେ ଅନେଇ ବନାନୀ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଟାଣି ନେଇଗଲା ନିଜ ହାତକୁ । ସେ କିଛି କହିପାରିଲା ନି ।

'ବନାମୀ ଦେବୀ !'

....

'ବନାମୀ ଦେବୀ !'

'ହଁ, କୁହନ୍ତୁ......'

'ବନ୍ଧୁତା ଖାତିରରେ ଯଦି କିଛି ଭୁଲ ହୋଇଥାଏ କ୍ଷମା ଦେବେ...'

'ହଉ, ଚାଲନ୍ତୁ ଯିବା...'

'ଚାଲନ୍ତୁ'—

ଦୁହେଁ ଉଠିଲେ । ଚାଲିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

'ଏଣେ କିଆଡେ ?' ଦୀପକ ପଚାରିଲା ।

'ଚାଲନ୍ତୁ, କଚେରୀ ହତା ପାଖରୁ ସଡ଼କକୁ ଗଡ଼ିବା, ସେ ରିକ୍ସା ଧରି ଆପଣ ଯିବେ ଘରକୁ, ମୁଁ ଯିବି ହଷ୍ଟେଲ ପାଖକୁ ।'

'ବେଶ୍ ଚାଲନ୍ତୁ ।'

ଦୁହେଁ ପାଖାପାଖି ହୋଇ ଚାଲିଲେ । ରାତି ହୋଇଥାଏ । ନଦୀକୂଳକୁ ଯେଉଁମାନେ ସାଂଧ୍ୟ ସମୀରଣ ସେବନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆସିଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କମିଗଲାଣି । ବନାନୀ ନିର୍ଭୟରେ ଚାଲିଚି । ତାର ସାହସ ବଢ଼ି ଯାଇଚି—ପାଖରେ ଅଛି ଦୀପକ ।

ଦୀପକ ଆଜି ଏପରି କିଛି ନୂଆ ଅନୁଭୂତି ସଂଗ୍ରହ କରୁଚି । ସେଇ ଆବେଶ ଭିତରେ ଆତ୍ମହରା ହୋଇ ସେ ଚାଲିଚି । ଏଇପରି ରାତି ସାରା ଚାଲିଲେ ବି ସେ ଟିକିଏ କ୍ଲାନ୍ତ ଅନୁଭବ କରିବନି । ତାର ଜଖମ କୁଆଡ଼େ ଉଭେଇ ଯାଇଚି ।

କିଛି ଦୂର ଆସି ସେ ଅନୁଭବ କଲା ବନାମୀ ବାଁ ହାତର କେଇଟି ଆଙ୍ଗୁଠି ଧରି ଦେଇଚି ତା ଡାହାଣ ହାତରେ । ସଚେତ

ଏଇପରି ଘଡ଼ି ଘଡ଼ି ଚାଲିଲେ ବି ଟିକିଏ କ୍ଳାନ୍ତ ଆସି ବନି.....

ହେବା ପରେ ସେ ସେ ଘୁଞ୍ଚିଲେନି । ବନାନୀ ସ୍ୱ ଛଡ଼େଇ ନେବାକୁ ଚାହେଁନା ।

ନଦୀକୂଳେ ଚାଲି-ଚନ୍ତି । ଆଗରେ କଟେଜ ହତା । କଟେଜ ଭିତରଟା ନିଜ୍ ଅନ୍ଧାର । ବନାନୀ ଏକେଲା ହୁଏତ ଆସି-ପାରି ନଥାନ୍ତା । ଏତିକି-ବେଳେ ଦୁଇଟି ମଦୁଆ କଟେଜ ଗେଟ୍‌ରେ ଟଳି ଟଳି ଆସୁଥାନ୍ତି । ବନାନୀର ଗତି ଶିଥିଳ ହୋଇଗଲା । ସେମାନଙ୍କୁ ସଡ଼କ ଛାଡ଼ି ପଥରବନ୍ଧ ଉପରକୁ ଉଠିବା ଦେଖି ବନାନୀ ଲଗିଗଲା ଦୀପକ ଦେହରେ—ଦୀପକ ମଧ୍ୟ ମନେ ମନେ ଟିକିଏ ଭୟ ପାଇଲା—ସେ ଆଗକୁ ନ ଯାଇ ବନାନୀକୁ ଧରି ସଡ଼କକୁ ଗଡ଼ିପଡ଼ିଲା । ବନାନୀ ଦେହରେ ତାର ବାହୁଟା ଜଡ଼ି ଯାଇଥାଏ ଅଭୟ ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ।

'ଭୟ ପାଇଲେ ବନାନୀ ଦେବି ?'

'ନାଁ, ଆପଣ ସାଙ୍ଗରେ ଅଛନ୍ତି ଯେତେବେଳେ !' ମୃଦୁ ହସି ଖୁବ ଆସ୍ତେ ଦୀପକର ହାତଟାକୁ ନିଜ ଦେହରୁ ଘୁଞ୍ଚେଇ ଦେଲା ବନାନୀ ।

'ଏଥର ଗୋଟିଏ ରିକ୍ସା ହେଲେ ହେଲା ।'

କିଛିଦୂର ଆସିବା ପରେ ଗୋଟିଏ ରିକ୍ସା ପାଇଲେ । ଦୁହେଁ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ଦୁହେଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିଲେ । ଦୁହେଁ ନିଜକୁ ମନେ କଲେ ଅଭିନ୍ନ ।

ରିକ୍ସା ଚାଲିଲା ସିଟି ଗାର୍ଲସ ସ୍କୁଲ ହଷ୍ଟେଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ । ବନାନୀକୁ ଛାଡ଼ି ରିକ୍ସା ଚାଲିଯିବ ଓଡ଼ିଆବଜାର । କିଛି ଦୂର ଆସିବା ପରେ ବନାନୀ କହିଲା, 'ମୋ ବୟସ ଜାଣିବାକୁ ଆପଣ ଯେତେ ଆଗ୍ରହୀ, ଶୁଣିଲା ପରେ ହୁଏତ ସେ ଆଗ୍ରହ ନଷ୍ଟ ହୋଇ-ଯିବ । ତେବେ ବି କ'ଣ ଆପଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଜାଣିବାକୁ ?'

'ନ ଜାଣିଲେ ଚଳିବ । ସେତେବେଳେ ଦରକାର ଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ ନୁହେଁ ।' କହି ସାମାନ୍ୟ ଆଘାତ କଲା ବନାନୀର କୋମଳ ପାପୁଲିରେ । ବନାନୀ ହାତଟା ସେତିକିରେ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା ଦୀପକର କୋଳ ଉପରୁ ।

ଆଗରେ ହଷ୍ଟେଲ ଫାଟକ । ବନାନୀ ଓହ୍ଲେଇବ—କିନ୍ତୁ ଦୈବାତ୍ ଯଦି ଜଣାପଡ଼େ ସେ ଜଣେ ଯୁବକ ସହିତ ରିକ୍ସାରେ ଆସିଚି, ତେବେ ସର୍ବନାଶ । ଗଛ ଛାୟାଟିରେ ରିକ୍ସା ଛିଡ଼ାକରି ଖୁବ୍ ଆସ୍ତେ ଓହ୍ଲେଇ ପଡ଼ିଲା ବନାନୀ । ଦୀପକ ରିକ୍ସା ଭିତରେ ଥାଇ ନମସ୍କାର କଲା ।

ବନାନୀ କ୍ଷିପ୍ର ଗତିରେ ଫାଟକ ଭିତରେ ପଶିଗଲା ।

—ଏଗାର—

ରାତି ସାଢ଼େ ଆଠଟା ହେବ ।

ଭୃପ୍ତିକି ନ ପାଇ ହଷ୍ଟେଲରୁ ବାହାରି ଆସିଲା ବନାନୀ ହଷ୍ଟେଲରେ ଅନ୍ୟ କେତେକ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ

ସନ୍ଧିତ ବନାମାର 'ସେଠେ ଘନିଷ୍ଠତା ନାହିଁ । ଏଣୁ ବସାକୁ ଫେରି ଯିବାକୁ ସେ ଉଚିତ ମଣିଲା ।

ବନାମା ଫାଟକ ଖୋଲୁଚ ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ କାର୍ ଆସି ଛିଡ଼ା ହୋଇଗଲା ଫାଟକ ଆଗରେ । ସାମନା ସିଟରୁ ବାହାରି ଆସିଲା ତୃପ୍ତି । ଭିତରୁ ତୁଷାର ବାବୁ ଟିକିଏ ବାହାରକୁ ଅନେଇ ଶୁଭରାତ୍ରି ଜ୍ଞାପନ କଲେ । ତୃପ୍ତି ଗୋଟିଏ ମ୍ଲାନ ହସରେ ବିଦାୟ ଦେଇ ଫାଟକ ଆଗକୁ ଆସିଚ, ଦେଖିଲା ଆଗରେ ବନାମା । ବନାମା ? ଏତେବେଳେ ଏଠି କିପରି ? ସେ ଯେତିକ ବିସ୍ମିତ ହେଲା ସେତିକ ଲଜ୍ଜିତ ହେଲା ବନାମା ଆଗରେ ଏପରି ଧରା ପଡ଼ିଯିବା ହେତୁ ।

'ବନ ଅପା ତୁ ?'

'ହଁ, ତୋ ପାଖକୁ ଆସିଥିଲି । ଅଗତ୍ୟା ଫେରି ଯାଉଚି ।

'ତୋ ପାଇଁ ତ ଆମେ ଅନେକ ସମୟ ଧରି ଅପେକ୍ଷା କଲୁ...' କୈଫିୟତ ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତୃପ୍ତି କହିଲା ।

'ଆମେ' ଭିତରେ କାହାକୁ ନେଉଚୁ ତୁ ତୃପ୍ତି ? ଓ, ତୁଷାର ବାବୁଙ୍କୁ ?'

'ହଁ, ସତରେ ବନ ଅପା ତୁଷାର ବାବୁଙ୍କ ତୋ ବିଷୟରେ ଖୁବ ଉଚ୍ଚ ଧାରଣା । ତୋ ଘର ପାଖରୁ ମୋତେ ଗୋଟାଏ ଲିଫ୍ଟ ଦେଲେ ସେ—'

'ତୁଷାର ବାବୁଙ୍କ ପାଇଁ କେବେଠୁ ଓକିଲାତି ଆରମ୍ଭ କଲୁଣି ?'

'ମାନେ ?'

'ମାନେ ତୁଷାର ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ତୋର ଘନିଷ୍ଠତା ଦେଖି ମୁଁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଉଚି ।'

'କିନ୍ତୁ ଯାହା କି ଘନିଷ୍ଠତା ହୋଇଚି ସେ ସବୁ ତତେଇ କେନ୍ଦ୍ର କରି । ତୁ ନ ଥିଲୁ ବେଳେ ଅଗତ୍ୟା ତୋ ଭଜାଙ୍କ ବୈଠକ ରୁମ୍‌ରେ ଆଲୋଚନା ଚାଲେ...।'

'ତୃପ୍ତି ! ମତେ ପିଲ୍ ଭାବନା । ସବୁ ବେଳେ ଛଳନା କାମ ଦିଏ ନା— ବରଂ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ସୃଷ୍ଟି କରେ— ଆଶା କରେ ତୁ ଯେଉଁ ରାସ୍ତାରେ ଗୋଡ଼ ଦେଇଚୁ ଖୁବ୍ ହୁସିଆରରେ ଆଗେଇବୁ, ନଚେତ୍— ଅଚ୍ଛା, ମୁଁ ଯାଏ···' କହି ଆଗେଇ ଆସିଲା ବନାନୀ । ତୃପ୍ତି କିଛି କହିବାକୁ ସୁଯୋଗ ପାଇଲାନି । କେବଳ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ୱରରେ ବନାନୀ କାନରେ ବାଜିଲା, 'ଛ—ଳ—ନା—ହୁଁ !'

ବନାନୀ ଛକକୁ ଆସି ଗୋଟିଏ ରିକ୍ସା ଧରିଲା । ତୃପ୍ତିର ଜଣେ ଦକ୍ଷ ଶିକାରୀ । ତୃପ୍ତି କି ସେ ଯେ ସହଜରେ ଧରାଦେବନି ଏଥିରେ ତାର ବିନ୍ଦୁମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ରହିଲାନି ।

* * * *

ତା ପରଦିନ ସକାଳ ।

ସକାଳ ଜଳଖିଆ ଖାଇସାରି ବନାନୀ ଚେୟାରଟା ଉପରେ ବସି କାଗଜ ଦେଖୁଚି, ବାହାରେ ତୃପ୍ତିର କଣ୍ଠ ଶୁଭିଲା ।

ବନାନୀ ପ୍ରଥମେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । କାଲି ରାତିରେ ତା କଥାରେ ତୃପ୍ତି ଯେ ଅପମାନିତ ନ ହୋଇଚି ଏପରି ନୁହେଁ, ତା ସତ୍ତ୍ୱେ ମାତ୍ର ଦଶ ଏଗାର ଘଣ୍ଟା ବ୍ୟବଧାନ ପରେ ସେ ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହେବ ଯୋ ସେ ଆଶା କରି ନ ଥିଲା । ଆଗରେ ତୃପ୍ତି । ଗମ୍ଭୀର ମୁହଁ । କଠିନ ବସ୍ତୁର ସ୍ପର୍ଶରେ ସବୁ ଜିନିଷର କୋମଳତା ଚାଲିଗଲା ପରି ତୃପ୍ତି ମୁହଁର ସୁଷମା ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଇଛି ।

'ବସ୍ ! ସେଠି ସେପରି ଅପରାଧୀ ପରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଚୁ କାହିଁକି ?' ବନାନୀ କହିଲା ।

'ହଁ, ଏଥର ବସିବ ।' କହି ବସି ପଡ଼ିଲା ଆଉ ଗୋଟାଏ ଚେୟାରରେ ତୃପ୍ତି ।

'ଓ ! ବସିବା ଅନୁମତି ଅପେକ୍ଷାରେ ଥିଲୁ ତେବେ, ଜାଣି ନ ଥିଲି ।'

'ହୁଁ !'

'ମାନେ ! ଭଦ୍ରତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନା ସୌଜନ୍ୟତା ଖାତିରରେ ?'

'ହୁଁ, ଅବଶ୍ୟ ତୃପ୍ତି ବନାନୀ ସମ୍ବନ୍ଧ ଯାହା ସେଥିରେ ଏ ସବୁ ଦରକାର ହେଉ ନ ଥିଲା; କିନ୍ତୁ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧଟା ଯେତେବେଳେ ରହୁନି—ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ·····।'

'ଓ, ତାହାହେଲେ ତୁ ନିଜକୁ ଅଲଗା କରି ସାରିଲୁଣି ?' ବନାନୀ ଚେୟାର ଛାଡ଼ି ଉଠି ପଡ଼ି ବହି ସେଲଫ ଆଡ଼କୁ ଆସୁ ଆସୁ କହିଲା ।

'କାଲିକା ଘଟଣା ପରେ ପରେ ତୁ ବି ହୁଏତ ସେଇଆ ଅନୁଭବ କରୁଥିବୁ··ଯେଉଁଠି ସସ୍‌ପିସନ··ମିସ୍‌ଅଣ୍ଡରଷ୍ଟାଣ୍ଡିଙ୍ଗ ମନକୁ ବିଷାକ୍ତ କରେ ସେଠାରେ ବନ୍ଧୁତ୍ୱର ଆବହାଓଆ ଶୁଦ୍ଧ ରହି ପାରେନା···'

'ତୃପ୍ତି !'

'ଆଉ କହୁ ଅଛୁ କହିବାକୁ କାଲିକା ଘଟଣା ପରେ ?'

'ତା ଯଦି ତୋ ମନକୁ ଉତ୍ତେଜିତ କରିଥାଏ ମୁଁ ନାଚାର । ନାରୀ-ପୁରୁଷ ସମ୍ବନ୍ଧ ନେଇ ସଙ୍ଘରେ ଆମର ଖୁବ୍ ଆଲୋଚନା ହେଇଚି । ତେବେ ବି ଆମ ଭିତରୁ ଅନେକଙ୍କର ଧାରଣା ପରିଷ୍କାର ହୋଇନି । ଫଳରେ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଦେଖି ପ୍ରେମ ନାଁରେ ବ୍ୟଭିଚାର ଚାଲିଚି । ଆଜି ମୋର ଟଗୋଟିଏ ଯୁକ୍ତି ବାରମ୍ବାର ମନେ ପଡ଼ୁଛି ତୃପ୍ତି । ତୋତେ ହୁଏତ କହିଥିବି ସେଇ ସ୍ତ୍ରୀ-ପୁରୁଷ ଡିବେଟିଂ ନେଇ—'ପୁରୁଷ ପରି ସ୍ତ୍ରୀ କାହିଁକି ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇ ପାରିବନି ?'

ବନାନୀ ଟିକିଏ ରହି ତୃପ୍ତି ମୁହଁକୁ ଅନେଇଲା । ତୃପ୍ତି କହିଲା, 'ମୋର ଠିକ ମନେ ପଡ଼ୁନି ।'

'ସବୁ ଯୁକ୍ତିପରେ ଗୋଟିଏ ଦାମ୍ଭିକ ଯୁବକ ସେଦିନକାର ସଭାରେ ଉଠି କହିଲା, ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରକୃତିହିଁ ଦାୟୀ। ସ୍ତ୍ରୀମାନେ କେବେବି ପୁରୁଷର ସମାସ୍କନ୍ଧ ହୋଇ ପାରିବେନି।

ହଲରେ ଶିକ୍ଷିତ ଦମ୍ପତିମାନେ ବି ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ, ଅଧ୍ୟାପିକା ବି ଥିଲେ, ଅନୂଢ଼ା ଯୁବତୀ ବି ଥିଲେ। ରାତି ସେତେବେଳକୁ ସାଢ଼େ ଆଠ ହୋଇଥାଏ। ଯୁବକଟିର କଥାରେ କେତେକ ବିଦ୍ରୂପର ହସ ହସିବାରୁ ସେ ଆହ୍ୱାନ କରି କହିଲା, ସଭାପତିଜୀ, ମୋତେ କ୍ଷମା କରିବେ, ଏଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ବିବାହିତା, ଅବିବାହିତା ନାରୀମାନଙ୍କୁ କୁହନ୍ତୁ ଥରେ ମୋ ସହିତ ଏକ୍ଷଣି ଏଇ ନିର୍ଜନତା ଭିତରେ କାଠଯୋଡ଼ିକୂଳ ଆଡ଼େ ବୁଲିଯିବାକୁ। ପାରିବେ କି? କାହାରି ସାହସ ହେବନି। ଅଥଚ ପୁରୁଷବନ୍ଧୁଟିଏ ନିଃସଙ୍କୋଚରେ କାନ୍ଧରେ ହାତପକାଇ ଆଗେଇ ଯିବ, ଯେତେ ହେଉ ସେ ଅପରିଚିତ।

ସେଦିନ ପ୍ରଥମ ବକ୍ତା ଭାବରେ ସଭାପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିବେଚିତ ହେଲା।'

'ବଡ ଅପା! ମୋ ମତରେ ଆମର ଗୋଟିଏ ଜରୁରୀ ବୈଠକ ଡକାଯାଉ। ଏଜେଣ୍ଡାରେ ଏ ବିଷୟସବୁ ରଖିବାକୁ ହେବ। ଲକ୍ଷ୍ୟ ଆଉ ଆଦର୍ଶ ପରିଷ୍କାର ନ ହେଲେ ଶୃଙ୍ଖଳା ଯେତେ କଠୋର ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ଠିକ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚି ହେବନି। କିଏ ନ କରୁ ମୁଁ ଏ କଥା ନିଜେ ଅନୁଭବ କରୁଚି। ଆଉ ଆଜି ଏ ସକାଳୁ ଆସିବାର କାରଣ କ'ଣ ଜାଣୁ? କଥା ନିହସରେ ତ ଅନେକ ଆଲୋଚନା ହୋଇଗଲାଣି।'

'କଣ ଲୋ? କାଲି ମନ ତୋର ଦୁଃଖ ହୋଇଥିବ, ହୁଏତ ତୋ ପ୍ରେମକୁ ମୁଁ ଅପମାନିତ କରିଚି.....ନୁହଁ ଲୋ?'

ଟିକିଏ ହସି ତୃପ୍ତି କହିଲା, 'ନା ବଡ ଅପା, ତା ନୁହେଁ, ପ୍ରେମ କିଏ କରୁଚି ଲୋ? ଆଜି ଯାହା ଘଟିଛି, ନାରୀ ସମାଜ

ପ୍ରତି ତାହା ଗୋଟାଏ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ, ହଁ ହଁ, ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ ନୁହେଁତ କଣ ? ଭ୍ରୂଣ ହତ୍ୟା !'

'ଏଁ···!' ବନାନୀର ଆଖି ବିସ୍ଫାରିତ ହୋଇଗଲା । 'କେଉଁଠିକାର ଘଟଣା, କେତେବେଳେ ଘଟିଛି ?'

'ଅନ୍ୟ କେଉଁଠି ହୋଇଥିଲେ ଆମେ ଏତେ ଚିନ୍ତାକରନ୍ତୁ କାହିଁକି ବନ ଅପା ! ଆମ ହଷ୍ଟେଲର ପାଚେରୀ ପଛପଟେ ନର୍ଦ୍ଦମାରେ ଗୋଟାଏ ମାଂସ ପେଣ୍ଡୁଳା···ମେହେନ୍ତରାଣୀ ଆଗେ ଦେଖି ଆମକୁ ଖବର ଦେଲା ।'

'ଛି, ଛି···କି ଲଜ୍ଜାର କଥା । ସବୁ ଦୋଷ ତ ହଷ୍ଟେଲ ଉପରେ ଆସି ପଡ଼ିବ···।'

'କିନ୍ତୁ ଆମେ ଯେମିତି ଶୁଣିଲୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମେହେନ୍ତରାଣୀକୁ କିଛି ପଇସା ଦେଇ ବୁଝେଇ ଦେଲୁ; କିନ୍ତୁ ଲୋକେ ଯେ ନ ଦେଖିଥିବେ ଏପରି ନୁହେଁ, ସେଇଥିରୁ କାନକୁ କାନ ହୋଇ ପ୍ରଚାର ହୋଇଯିବ·····।'

ବନାନୀ ସେଇପରି ଚୁପ୍‌ଥାଏ ।

'ଏଇ ସବୁ ଜିନିଷକୁ ବିଚାର କଲେ ମୋର ମନେ ହୁଏ ଗୋଟାଏ ଜରୁରୀ ବୈଠକ ଡାକି କେତେକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଉପରେ ପରିଷ୍କାର ହୋଇଯିବା ଉଚିତ—ଅବଶ୍ୟ ଏ ଘଟଣା ପ୍ରକୃତରେ ଆମ ହଷ୍ଟେଲକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଯେ ହୋଇଛି ତା ନୁହେଁ, ପ୍ରେମର ପରିଣତି ଆଜିକାଲି ବହୁତେ ପଞ୍ଚାନବେ ଭାଗ ଏପରି ହେଉଛି ···ଶୁଣେ ଆଖ ପାଖ କୌଣସି ଭଦ୍ର ପଡ଼ା ଭିତରେ ଏପରି ଘଟି-ଥାଇପାରେ—କାହା ଜରିଆରେ ସ୍କୁଲ ପାଖ ନର୍ଦ୍ଦମାରେ ଫିଙ୍ଗି ଦିଆଯାଇଛି ।' ତୃପ୍ତି କହିଲା ।

'କିନ୍ତୁ ଯୁକ୍ତି ଆମ ସପକ୍ଷରେ କେବେ ଯିବନି ତୃପ୍ତି! ଲୋକଙ୍କ ଧାରଣା ହଷ୍ଟେଲରେ ରହୁଥିବା ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀମାନେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ରୁଚିସମ୍ପନ୍ନା ଶିକ୍ଷିତା ଗଣିକା

'ଆମକୁ ଏଥିରୁ ସତଅଷ୍ଟ ଶିଖିବାକୁ ଅଛି ।' ତୃପ୍ତି କହିଲା ।

'ତେଣୁ ସଭାନେତ୍ରୀଙ୍କ ସହ ପରାମର୍ଶ କରି ତୁ ବୈଠକ ଡାକ୍ । ଏସବୁ ପ୍ରହସନ ଅପେକ୍ଷା ଯିଏ ଯାହାକୁ ଚାହେଁ ବା ଭଲ ପାଏ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ସେ ସବୁ ହେଲେ କିଛି କ୍ଷତିନାହିଁ । ବରଂ କ୍ଷମ୍ୟପୃଷ୍ଟ ସମାଜ ପକ୍ଷେ ବରଂ ତାହା ମଙ୍ଗଳ କର ।'

ତୃପ୍ତି ଉଠିଲା ।

'ହଉ, ସ୍କୁଲ ବେଳ ବି ତ ହେଲାଣି । ତୋର ଆଜି କୁଆଡ଼େ କାମ ନଥିଲା ତ, ମୁଁ ଆସି ସବୁ ଭଣ୍ଡୁରି କଲି ।'

'ହଁ, ଥିଲା ଗୋଟାଏ ଏନ୍‌ଗେଜ୍‌ମେଣ୍ଟ' କହି ହସହସ ଓଠରେ ତୃପ୍ତିକୁ ଅନେଇଲା ବନାନୀ । ସେଇ ଚାହାଣିରେ ହିଁ ହସର ଜୁଆର ଥିଲା; ହୁଏତ ତୃପ୍ତି ବୁଝିଥିବ ସେ ତାକୁ ବ୍ୟଙ୍ଗ କଲା, କିନ୍ତୁ ତାଭିତରେ ଲୁଚିଥିଲା ନିଜ ମନ କଥା !

ଏସବୁ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ଅପେକ୍ଷା ଗୋଟିକୁ ନଜର କଲେ ମନ କ'ଣ ହୁଅନ୍ତା ।

ତୃପ୍ତି ସେତେବେଳକୁ ବାଙ୍କନିଧିବାବୁଙ୍କ ବୈଠକ ଘର ଦେଇ ତଳମହଲା ସିଡ଼ିରେ ଓହ୍ଲାଉଥାଏ—ସ୍ଲିପରର ଶବ୍ଦ ଶୁଭୁଥାଏ ।

❋ ❋ ❋ ❋

କୃଷ୍ଣ ପକ୍ଷରେ କଟକ ସହରର ରାସ୍ତାକଡ଼ ବତିଗୁଡ଼ିକ ଜଳେନା । ଧୂସର ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକରେ ସହରଟି ଆଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । ଜଣାଯାଏ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ଅଦୃଶ୍ୟ ଅବଗୁଣ୍ଠନ ତଳେ ମାୟାପୁରୀ ପରି ସହରଟି ନିଦ୍ରା ଯାଇଚି । ରାସ୍ତାକଡ଼ର ଦୁଇମହଲା କୋଠାର ଛାଇ ସଡ଼କ ଉପରେ 'ସେଡ୍' ସୃଷ୍ଟି କରିଚି । ସେଇ ସେଡ୍ ତଳେ ଅଳ୍ପବେଗରେ ଚାଲିଚି ରିକ୍ସାଟିଏ । ଓଡ଼ିଆ ବଜାର ଦେଇ ଯାଇଥିବା ପିଚୁରାସ୍ତାର ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ରିକ୍ସାଟି

ରହିଲା । ରିକ୍ସାରୁ ଗୋଟିଏ ନାରୀମୂର୍ତ୍ତି ସନ୍ତର୍ପଣରେ ଓହ୍ଲାଇ ହଠାତ୍ ଗୋଟିଏ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା । ସମ୍ମୁଖ ଘରଟି ଅତିକ୍ରମ କରି ଖଞ୍ଜା ଭିତରକୁ ଯିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଦେଖିଲା ଖଞ୍ଜାର ଶେଷ ଭାଗରେ ବତିଟିଏ ଜଳୁଚି । ପାଖ ଘର ଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ଧାର ।

ସେ ସେଇଠି ଅଟକି ଯାଇଁ ଡାକିଲା, 'ଦୀପକ ବାବୁ ଅଛନ୍ତି କି ?'

ଭିତର ଖଞ୍ଜାଟି ପୁରାପୁରି ରୋଷଘର । ସଂଲଗ୍ନ କୋଠରୀ ଭିତରୁ କିଏ ପାଟି କରି ଉଠିଲା, 'ଫୁଲ, ଆଲୋ ବତି ଆଣିଲୁ ?'

'ନଉଚି' କହି ଝିଅଟିଏ ଟେବୁଲ ଲ୍ୟାମ୍ପଟିଏ ଧରି ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଯାଉ ଯାଉ ବାରଣ୍ଡାରେ ଅଟକି ଗଲା ।

'ଫୁଲ ! ଦୀପକବାବୁ ଅଛନ୍ତି ?'

'ଦୀପୁ ଭାଇ ? ହଁ ଅଛନ୍ତି । ଆସୁନା !' ନର୍ଥକ ସ୍ବରରେ କହି ବତି ନେଇ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା । ବତିଟାକୁ ସେମିତି ଥୋଇ କହିଲା, 'ଦୀପୁ ଭାଇ, କିଏ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ତମକୁ ଡାକୁଚନ୍ତି ?'

'କିଏ ! ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ?' ଏତିକି କହି ଖଟ ଉପରୁ ତର-ବରରେ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଲା ଦୀପକ ।

'ହାଁ ବାପ୍ପା ଆସ୍ତେ, ଗୋଡ଼ରେ ଜଖମ ଅଛି, ଆସ୍ତେ ଯାଅ !' ବିନୟବାବୁ ପାଟି କରି ଉଠିଲେ ।

ଦୀପକ ସେତେବେଳକୁ ଝଡ଼ ବେଗରେ ବାହାରକୁ ଯାଇ ପୁଣି ଘର ଭିତରକୁ ଫେରି ଆସି ବିନୟବାବୁଙ୍କୁ କହିଲା, 'ମଉସା ! ଟିକେ ଭିତରକୁ ଯାଆନ୍ତୁ, ମୋର ଜଣେ ଆତ୍ମୀୟା ଆସିଛନ୍ତି ।'

'ଆଚ୍ଛା, ଆଚ୍ଛା' କହି ବିନୟ ବାବୁ ଚାଲିଯିବା ପରେ ଦୀପକର ଆହ୍ୱାନରେ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା ଅନବଗୁଣ୍ଠିତା ବନାନୀ ।

'ମତେ ଟିକଏ ଖବର ଦେଇଥିଲେ ହେଇଥାନ୍ତା ବନାମୀ ଦେବ ! ଏଇ ଚେୟାରରେ ବସନ୍ତୁ ।' କହି ଗୋଟିଏ ଚେୟାର ଟାଣି ଦେଲା ଦୀପକ ।

'ଆପଣ ବସନ୍ତୁ !'

'ମୋ ଆସନଟା ପଡ଼ିଚି, ସେଥିରେ କେହି ବସି ପାରିବେ ନା ।' କହି ତକ୍ତପୋଷ ଉପରେ ଗୋଡ଼ ଯାକି ଆରାମରେ ବସିଲା । ବନାମୀ ଘରର ଚାରିଆଡ଼କୁ ଥରେ ଅନାଇ ହଠାତ କଣ ଗୋଟିଏ ଗନ୍ଧ ପାଇ ନାକରେ ରୁମାଲ ଦେଲା । ଦୀପକ ପଚାରିଲା, 'ଏକେଲା ଆସିଚନ୍ତି ?'

'ନାଁ, ରିକ୍‌ସାବାଲା ବାହାରେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଚି ।' କହି ବନାମୀ ଦୀପକ ମୁହଁକୁ ଅନେଇବା ମାତ୍ରେ ଦୁହେଁ ହସି ଉଠିଲେ ।

ଫୁଲ ବାରଣ୍ଡା ଦେଇ ଚାଲି ଯାଉଥିଲା । ଦୀପକ ଆସ୍ତେ ଡାକ କହିଲା, 'ଫୁଲ, ଚା ପାଇଁ କହିଲୁ ?'

'ହଉ' କହି ଚାଲିଯିବାବେଳେ ପୁଣି କଣ ପଚାରିବ ବୋଲି ଯେମିତି ଦୀପକକୁ ଫେରି ଚାହିଁଚି ଦୀପକ ଆଙ୍ଗୁଠିଠାରେ କ'ଣ ଇଙ୍ଗିତ ଦେବାରୁ ସେ ଚାଲିଗଲା । ବନାମୀ ଫୁଲକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ଦେଖୁଥିଲା ।

'ଶ୍ରୀକାନ୍ତବାବୁ—ଏଘର ମାଲିକଙ୍କ ଝିଅ' ଦୀପକ କହିଲା ।

'ଏପରି ଅବସ୍ଥା କାହିଁକି ଏମାନଙ୍କର । କଟକ ସହରରେ ଯାର ଘର ଅଛି ମଫସଲର ଜମିଦାରୀ ସଙ୍ଗେ ତାହା ସମାନ । ଆପଣ ଘରଭଡ଼ା କେତେ ଦିଅନ୍ତି ?'

'ପନ୍ଦର ଟଙ୍କା, ଏଇ ଗୋଟିକ ରୁମ ।' ଦୀପକ କହିଲା ।

'ତେବେ କୁହନ୍ତୁ ? ମୋ ପ୍ରଶ୍ନ କିଛି ଅବାନ୍ତର ନୁହେଁ, ଚାଳ ଘର, ତଳ ବି ପକା ନୁହେଁ; ଅଥଚ ଭଡ଼ା ଜଣେ କିରାଣୀ ଦରମାର ଚାରି ଭାଗରୁ ଭାଗେ, ତେବେ ବି ଏମାନେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନୁହନ୍ତି । କ'ଣ କରନ୍ତି ଭଦ୍ରଲୋକ ?'

'ଶିକ୍ଷକ, ପ୍ରାଇମେରୀ ସ୍କୁଲରେ—'

'ଓଃ ତାହାହେଲେ ମୋର ହିସାବ ଏକବାରେ ଭୁଲ—ଶିକ୍ଷକ ଯେତେବେଳେ ନିଶ୍ଚୟ ଅଭାବ ହେଉଥିବ—ପରିବାରଟି ଚଳାଇବା ସହଜ କଥା ନୁହେଁ ?' କହି ବନାମୀ ପୁଣି ନାକରେ ରୁମାଲ ଦେଲା ।

ଦୀପକ ଟିକଏ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଲାପରି ଜଣାଗଲା । ଏତିକିବେଳେ ଚା' ଆଣି ଥୋଇଲା ଫୁଲ । ଚା ଟ୍ରେଟ ଟେବୁଲଟି ଉପରେ ରଖି ଦେଇ ଚାଲିଗଲା ।

'ନିଅନ୍ତୁ, ଥଣ୍ଡା ହୋଇଯିବ—।' ଦୀପକ ଗୋଟିଏ କପ ଧରି ବନାମୀ ଆଡ଼େ ଅନେଇଲା ।

'ବାଃ, ଅତିଥି ସତ୍କାର ପାଇଁ ଧନ୍ୟବାଦ କିନ୍ତୁ ଅତିଥି କେବେ ଚା ପିଅନ୍ତି ନାହିଁ ।'

'ଥରେ ଅଧେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହେଲେ ଚଳିବ । ଅତିଥି କ'ଣ କେବେ କଳ୍ପନା କରିଥିଲେ ଏପରି ଏକ ଅପରିଚ୍ଛନ୍ନ ବସ୍ତିର ଗୋଟିଏ ଅନ୍ଧାରୁଆ ଘରେ ବସି ଜଣେ ଯୁବକ ସହିତ··'

'ଆଚ୍ଛା ଥାଉ, ପିଉଚି' କହି ଯେପରି ନରମ ଓଠ ହଳଟିରେ ତରଳ ଚା'ର ସ୍ପର୍ଶ ଦେଇଚି, ଉହୁ ଉହୁ କହି ପିଆଲ ସୁଦ୍ଧା ଚାପୂର୍ଣ୍ଣ କପକୁ ଟେବୁଲ ଉପରେ ରଖିଦେଲା ବନାମୀ । ଗରମ ଚା ଡାଳି

ହୋଇ ବାହାର ଧାପୁଲମୟ ହୋଇଗଲା । ଦୀପକ ଶଯ୍ୟା ଆନନ୍ଦ ପାଇ ହସିଉଠିଲା ।

'ଥଣ୍ଡା ହୋଇଯିବ, ଆଜ୍ଞ ପିଇବେ କ'ଣ ?'

'ହଉ ଥଣ୍ଡା, ଗରମ ପାଣି ପିଇବା ମୋର ଅଭ୍ୟାସ ନାହିଁ ।'

ଏତିକବେଳେ ଦୀପକ ନିଜ କପ୍‌ଟି ଶେଷକରି ଟେବଲ ଉପରେ ରଖିଦେଲା । ଫୁଲ ପାନ ଗୁଡ଼ି ଖଣ୍ଡି ଓ ସିଗାରେଟ ରଖି ଦେଇ ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲା ।

'ପାନ ଚଳିବ ?' ଦୀପକ ପଚାରିଲା ।

'ନା'—

'ଆଜ୍ଞ କ'ଣ ହେଲେ ଅତିଥି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେବେ ?'

ବନାମି ନାକରେ ରୁମାଲ ଦେବା ଗୁଡ଼ା ନ ଥାଏ । ସେ ଥଣ୍ଡା ଚାରୁ ଢୋକେ ଦି' ଢୋକ ପିଇ ରଖିଦେଲା । ତା' ପରେ ପଚାରିଲା, 'ଆପଣ କ ଔଷଧ ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି ?'

'ନାଁ ତ ?'

'ଶୁଣିଲି ଆପଣଙ୍କ ଚାଲିବାରେ କଷ୍ଟ ହେଉଛି ସେଇ ଜଖମ ଯୋଗୁ—'

'ଆପଣ କିପରି ଜାଣିଲେ—?'

'କୁହନ୍ତୁ ସତ କି ମିଛ ?' ବନାମି ଭବିତବ୍ୟ ଶୁଣାଇବା ଭଙ୍ଗୀରେ ଦୀପକକୁ ପଚାରିଲା !

'ଓହୋ, ଆପଣ ଆସିଲା ବେଳେ ମଞ୍ଜୁସା କହୁଥିଲେ ମତେ, କିନ୍ତୁ ଔଷଧ ତ କିଛି ବ୍ୟବହାର କରୁନ ।'

'ନଇଲେ ମାଲିସ କରୁଥିବେ ।'

'ନା ।'

'ନା ?'

'ହଁ, କୌଣସି ପ୍ରକାର ଔଷଧ ମୁଁ ବ୍ୟବହାର କରୁନ ।'

'ତେବେ ଆପଣଙ୍କ ଘରେ କେଉଁଠି 'ଆଲକହଲ' ଅଛି। କୁହନ୍ତୁ ।'

'ଠିକ ଧରି ପାରିଛନ୍ତି । ଆଲକହଲ ପ୍ରାୟ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ମୋ ପାଖରେ ଥାଏ ।'

'ମାନେ ଡାକ୍ତର କ'ଣ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଛନ୍ତି···?'

'ମତେ ନୁହ, ଏ ଘରର ମାଲିକଙ୍କର ଲାଇସନ୍‌ସ ଅଛି ରଖିବା ପାଇଁ, କିନ୍ତୁ ଗୃହିଣୀଙ୍କର ଲାଇସନସ୍ ପାଇ ନ ଥିବାରୁ ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ ନିଷେଧ ହୋଇଚି । ମୋର ପାଖରେ ଷ୍ଟକ୍‌ଥାଏ, ଆଜି ଠିକ ଆପଣଙ୍କ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ସେବନ କରୁଥିଲେ—' କହି ଖଟ ତଳେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ମଦ ବୋତଲ ପ୍ରତି ଆଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କଲି ଯାପକ ।

'ଆପଣ କହୁଥିଲେ ନା ସେ ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ ?'

'ହଁ, ୧୫।୨୦ ବର୍ଷ ସର୍ଭିସ ହେବଣି । ଭଲ ପଢ଼ାନ୍ତି ମଧ୍ୟ ।'

ଏତିକିବେଳେ ଖଞ୍ଜା ଭିତରେ ପାଟିଗୁଣ୍ଡି ଶୁଣାଗଲା— 'ଛିଣ୍ଡାଲ ଟୋକା ! ବାହାର କର ପଇସା—ବଜାଖ ଟୋକାଙ୍କଠୁ ପଇସା ମାଗି ଗୁଲଗୁଲା ଖାଇବୁ ନୁହେଁ, ବାହାର କର କହୁଚି, ନଇଲେ ମାରି ମାରି ମାରି ଦେ—ବି···।' ପିଚ୍ ପିଚ୍ ହୋଇ ଗୋଟାଏ ବେତର ପ୍ରହାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା । ତାପରେ ନାରୀକଣ୍ଠ ଶୁଭିଲା । 'ଇଲେ ମାଲେ, ମୋ ଝିଅକୁ ମାରି ପକାଇଲା ଲେ ଏ ଅଲେଇସା—'

'ଚୁପ୍ ! ଚୁପ୍ ! ହାରାମଜାଦୀ—ମା' ଝିଅ ଧନସାର ବସି, ପିଆଜ ଖାଇ ପେଟ ଭର୍ତ୍ତି କରି ସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲାଯାଣି ଦେ ଟଙ୍କା··'

'ଆରେ ଭଡ଼ୁଆ, ତୁ ତ ମଦରେ ସବୁ ଉଡ଼େଇବୁ, ମୁଁ କ'ଣ ଭଡ଼ା ନାଗି ତୋତେ ଖୋଇବି—ସେଦିନୁ କହୁଚି ଆଜି ଗୋଟିଏ ଲୋକ ଦେଖି ଘର ଭଡ଼ା ଦେବାକୁ—ନାହିଁ, ମୋ କଥା ଗନ୍ଥେଇଲ, ଅବକା··?'

'ଚୁପ୍—ଭଦ୍ରଲୋକ ଅଛନ୍ତି—ଚୁପ୍‌କର ବଦମାସ୍ ମାଇ-
କିନିଆ, ନଚେତ୍ ଏଇ ବେତରେ ସେକ ଦେଇଦିବି · !'

'ହଁ, ହଁ, ଦେଖିବ କେତେ ଭଦର ଲୋକ··ସେଥିରେ
ପୁଣି ପ୍ରେମ ବାହାରୁଚି —'

ଦୀପକ, ବନାନୀ ଏ ଘରେ ଆଇ ସବୁ ଶୁଣୁଥାନ୍ତି । ସ୍ୱାମୀ-
ସ୍ତ୍ରୀ ଏପରି ତଳସ୍ତରକୁ ଯାଇପାରନ୍ତି ସେ କଳ୍ପନା ବି କରିପାରୁ
ନ ଥାଏ । ଯେତେ ଅଭାବ ହେଲେ ବି ମଣିଷ ଏତେ ହୀନ ହୋଇ
ପାରେ ନା । ବନାନୀ ଏ ସବୁ ଭାବୁଥିବା ବେଳେ ଦୀପକ ବନସ୍ପ
ବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର କଦର୍ଯ୍ୟ ଟିପ୍ପଣୀ ଶୁଣି ନିଜ ବିବେକକୁ ଧିକ୍କାର
କରୁଥାଏ ।

ବନସ୍ପ ବାବୁ ସେତେବେଳକୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ବାହାରକୁ
ବାହାରି ଯାଉଥାନ୍ତି । ନିଶା ସାମାନ୍ୟ ଧରିଥାଏ । ଦୀପକ ଘର
ଆଗଦେଇ ଗଲାବେଳେ ମନେ ମନେ କହି ଚାଲିଥାନ୍ତି, 'ଦୀପକ
ବାବୁ, ତମେ କିଛି ଭାବନା ଭଲ୍ଲା ସକାଶେ—ମୁଁ ତାକୁ ଠିକ
କରିଦେବି । ବଜାରୀ ମାଇକିନିଆ— ଆଗୁ ଦେଖେ ଟୋକାଟା
କୁଆଡ଼େ ଗଲା । ରୁହ ଉପାସ—'କହି ଚାଲି ଚାଲି ଚାଲିଗଲେ ସେ ।

ବନାନୀ ନୀରବ ନିସ୍ପନ୍ଦ ହୋଇ ବସିଥାଏ । ଦୀପକ ଭାବୁଥାଏ
ଏ ଆବେଷ୍ଟନୀ ଭିତରୁ କେବେ ତାକୁ ନିଷ୍କୃତି ମିଳିବ !

ବନାନୀ ଦେଖିଲା ଦୀପକ ମୁହଁରେ ଆଗକାର ସେ ପ୍ରସନ୍ନତା
ନାହିଁ । ମୁହଁଟା ଯାକ କଅଁଳ ଦାଢ଼ୀ । ଚାରି ଦିନ ତଳେ ସେ ତାକୁ
ଦେଖିଥିଲା । ସତରେ ଏ କେଇଟି ଦିନ ଭିତରେ ଦୀପକ ଖୁବ୍
ବଦଳି ଯାଇଚି । ଦୀପକର ଦୈନ୍ୟ ବନାନୀ ପାଖରେ ଅଛପା
ରହିଲାନି । ହୁଏତ ଅଭାବରେ ପଡ଼ି ସେ ଘରଭଡ଼ା ବି ଦେଇ
ପାରୁନି ।

'କଣ ଭାବୁଚନ୍ତି ଦୀପକ ବାବୁ ?'

'ଏ, ନାଁ ତ !' ଦୀପକ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହେଲା ।

'ମୁଁ ଉଠୁଚି ।' କହି ଚେୟାର ଛାଡ଼ି ଠିଆ ହେଲ ବନାନୀ ।

ଦୀପକ ଏହା ଭିତରେ ତକିଆ ଉପରେ କହୁଣି ଭରା ଦେଇ ଆରାମରେ ବସିଥିଲା । ବନାନୀ ଉଠିବା ପରେ ସେ ଟିକିଏ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ତକ୍ତପୋଷ ଛାଡ଼ି ଉଠି ଆସିବ କଣ ହଠାତ୍ ଆଣ୍ଠୁ ମାଡ଼ି ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ।

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବନାନୀ ଜୋରରେ ଗୋଟିଏ ବାହୁ ଧରି ଦୀପକକୁ ଟେକି ଉଠାଇ ଖଟରେ ବସାଇ ଦେଲା । ଦୀପକ ହଠାତ୍ ଉପର ଜଖମ ଅନୁଭବ କଲା ସେଇ କ୍ଷତ ସ୍ଥାନରେ ।

'ଆପଣ ବସନ୍ତୁ, ଉଠିବା ଦରକାର ନାହିଁ, ଆପଣଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଏମିତି, ଅଥଚ ମାନିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହନ୍ତି—' ବନାନୀ ଦୀପକର ବାହୁ ଛାଡ଼ି ଆଗରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥାଏ ।

'ନାଁ, ସତ କହୁଚି ହଠାତ୍ କାହିଁକି ଏପରି ହୋଇଗଲା ।'

'କହିବେ ତ ଔଷଧ ଦେଇ ପଠେଇବି—।'

'ନାଁ, କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ, ତା ଅପେକ୍ଷା ବରଂ ନିଜେ ଟିକେ କଷ୍ଟ କଲେ ବେଶୀ ଉପକାର ହେବ—'

'ସେ ପୁଣି କଣ ?'

'ମାତ୍ର ସାମାନ୍ୟ ଦର୍ଶନ ମୋର କାମ୍ୟ !' ବେଶ୍ ରହସ୍ୟମିଶା ଗଳାରେ କହିଲା ଦୀପକ ।

'ଆପଣ ଲଗ ଲଗ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହିବା ହେତୁ ଆସିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲି, କିନ୍ତୁ ମୋର ଆସିବା ଉଚିତ ନ ଥିଲା'—ବନାନୀ ନିଜ ପରିସ୍ଥିତି ବୁଝାଇବାକୁ ଚାହିଁଲା ।

'ଏ ଗଳକନ୍ଦର ଅପରିଷ୍କାର ଘର ଆପଣଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ହତାଶ କରିଚି ।'

'ତା ଅପେକ୍ଷା ବେଶୀ ହତାଶ କରୁଚି ଆପଣଙ୍କ ଅବସ୍ଥା । ଏ ଅବସ୍ଥାରେ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଖି ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ବି ଏଠି ଆପଣଙ୍କୁ ରଖିବାକୁ ମୋର ଇଚ୍ଛା ନୁହେଁ—'

'ନା—ନା—ମୋ ପାଇଁ ଅଯଥା ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି, ମୁଁ ଏଠି ବେଶ ଭଲ ଅଛି—ଏ ସବୁ ଅବସ୍ଥା ମୋର ଦେହସହା ହୋଇ ଗଲାଣି—'

'ହଁ, ଆପଣଙ୍କ ଡେରି ହେଉଚି । କାଲି ଆସିବେ ?'

'ଆପଣ ମୋ ଜାଗାରେ ଥିଲେ ଏ ଅନୁରୋଧ କରନ୍ତେ ନାହିଁ । ୨।୪ ଦିନ ଭିତରେ ଆମ ସଂଘର ଗୋଟିଏ ସଭା ହେବ । ସେଥିରେ ଆମ ଦୁହିଁଙ୍କର ସମ୍ପର୍କହିଁ ପ୍ରଧାନ ଆଲୋଚ୍ୟ ବିଷୟ ହେବ ।'

'କଣ କହୁଚନ୍ତି ବନାନୀ ଦେବି ? ମୋ ଯୋଗୁ ଆପଣ ଅଯଥା ହଇରାଣ ହେଲେ ।' କାତର ନୟନରେ ବନାନୀ ଆଡ଼କୁ ଅନେଇ ଦୀପକ ଉଠିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲା । ବନାନୀ ଦୀପକକୁ ଉଠିବାକୁ ନ ଦେଇ କରସ୍ପର୍ଶରେ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ ବସେଇ ଦେଲା ।

ସେତିକରେ ଦୀପକ ଅସୀମ ତୃପ୍ତି ଅନୁଭବ କଲା । ହଁ, ତୃପ୍ତି ନୁହେଁତ କଣ ? ଗୋଟିଏ ନାରୀର ଅକୁଣ୍ଠ ସେବା··· ତାର ପ୍ରେମ···ତାରି ଭିତରେ ହୃଦୟର ସ୍ପନ୍ଦନ ଅନୁଭୂତି····· ଏହା ଅପେକ୍ଷା ମଣିଷର ବଡ଼ କାମନା କ'ଣ ହୋଇପାରେ ?

ବନାନୀ ମନ ଭରି ଦେଖୁଥିଲା ଦୀପକକୁ । ଦୀପକର ବିମର୍ଷ ଆନନ, ପିପାସୁ ଦୃଷ୍ଟି ବନାନୀ ହୃଦୟରେ ଦୟା ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ଦୀପକର ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିବା ମାତ୍ରେ ସେ ଦୃଷ୍ଟି ଫେରାଇ ଆଣିଲା ।

—ବାର—

ନାରୀ-ପ୍ରଗତି ସଂଘର ଜରୁରୀ ବୈଠକ ।

ସବୁଥର ପରି ଏଥରକ ମଧ୍ୟ ମିସ୍ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଘରେ ବସିଛି । ମିସ୍ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଘର ସେଥିପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ । ପୂ ରୁଷର

ରୁଇ ସେଠାରେ ନାହିଁ । ବେଳେବେଳେ କେତେକ ପରିଚିତ ଲୋକଙ୍କ ଛଡ଼ା ପୁରୁଷଙ୍କ ପାଦ ସେଠି ପଡ଼େ ନା ।

ଆଗରୁ ସବୁ ସଭ୍ୟାଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦିଆ ହୋଇଥିଲା ବୈଠକ ପାଇଁ । 'କୁମାରୀ ସଙ୍ଘ' ନାମ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବା ପରେ କେତେକ ବିବାହିତା ବି ସଭ୍ୟା ହୋଇଛନ୍ତି । ବିବାହ ପରେ ସଙ୍ଘରୁ ବିଦାୟ ନେଇଥିବା କେତେକ ନାରୀ-ପ୍ରଗତିକାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ପୁଣି ଫେରି ଆସିଛନ୍ତି ସଙ୍ଘକୁ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଆଜି ଅଧିକାଂଶ ସଭ୍ୟା ବୈଠକରେ ଉପସ୍ଥିତ ଅଛନ୍ତି ।

ଏଇ ଅବସରରେ ମିସ୍ ମହାପାତ୍ର ଗୋଟିଏ ଟ୍ରେଟ ଟି ବ୍ରେକର ଆୟୋଜନ କରିଥିଲେ । ବ୍ରେକ ପରେ ଆଲୋଚନା ଶୀଘ୍ର ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ବିବାହିତା ସଭ୍ୟାମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ଦାବି ହେଲା । ସେତେବେଳକୁ ପାଞ୍ଚଟା ବାଜିଥାଏ ।

ସଭାନେତ୍ରୀ ମିସ୍ ମହାପାତ୍ର ପ୍ରଥମେ ଉଠି କହିଲେ, 'ଏପରି ଏକ ଜରୁରୀ ବୈଠକ ଡାକିବାରେ ଆମର କେତେକ ସଭ୍ୟା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବେ । ଗତ ଛ'ମାସ ଭିତରେ ଆମ ସଙ୍ଘ ନିୟମାବଳୀରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଛି, ସଙ୍ଘର ନାଁ ମଧ୍ୟ ବଦଳି ଦିଆଯାଇଛି । ନାରୀଜାତିର ସମୂହ ଉନ୍ନତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏସବୁ କରାଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ ଏହାଦ୍ୱାରା ବାସ୍ତବରେ କିଛି କାମ ହୋଇନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ପୁଣି ଥରେ ଆମକୁ ପଛକୁ ଫେରି ଚାହିଁବାର ସମୟ ଆସିଛି ।'

ଜଣେ ସଭ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ—'ଆମର ଯାହା କରିବା କଥା ତାର କିଛି ଚିଠା ହୋଇଥିଲା କି ?'

ମିସ୍ ମହାପାତ୍ର ପୁଣି କହିଲେ, 'ଅବଶ୍ୟ ନିୟମ ମୁତାବକ କିଛି ହୋଇନ । ଅନେକ ସମୟରେ 'ଗ୍ରୁପ୍ ଟକ୍' ପାଇଁ ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆ ଯାଇଥିବା ସଭ୍ୟା ମଧ୍ୟ ନିଜ ଦାୟିତ୍ୱ ଭୁଲିଇ ନାହାନ୍ତି । ଏ

ପୁରୁଷ ଅନୁଗତା ନାରୀ ଯେ ବାସ୍ତବରେ କିଛି କରି ପାରିବ ନି ଏହାର ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ଆମେ ପାଇଲେ ।'

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବନାନୀ ଉଠି ପଡ଼ି ପ୍ରତିବାଦ ସୁରରେ କହିଲା, 'ଆମର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଭାବରୁ ଏ ସବୁ ହେଉଛି । ପୁରୁଷ ନାରୀର ସମ୍ପର୍କ ଠିକ ହୋଇଯିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଆମ ସଭ୍ୟା-ମାନଙ୍କ ପ୍ରତି 'ପୁରୁଷ ଅନୁଗତା' ଇତ୍ୟାଦି ଶବ୍ଦ କହି ଆକ୍ଷେପ କରିବା ଅନୁଚିତ । ନାରୀ ପ୍ରଗତି ପାଇଁ ପୁରୁଷର ସହଯୋଗ ଯେତିକି ଦରକାର ଆମକୁ ତାହା ଆଦାୟ କରିବାକୁ ହେବ । ସବୁବେଳେ ଅତିମାତ୍ରାରେ ପୁରୁଷ ବିରୋଧୀ ହେବାଦ୍ୱାରା ଯେ ଆମ ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ହେବ ଏ ଧାରଣା ଏକବାରେ ଭୁଲ । ପ୍ରକୃତରେ ଆମ ଭଉଣୀମାନଙ୍କର ଯାହା ଦୈନନ୍ଦିନ ସମସ୍ୟା ସେଥିପ୍ରତି ସଭ୍ୟାମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆକୃଷ୍ଟ କରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ଉଚିତ ।

ଆଜି ନାରୀ ଜାତି ପଦେ ପଦେ ଲାଞ୍ଛିତା, ଅପମାନିତା । ସମାଜରେ ତାର ସ୍ୱର ଅସ୍ପଷ୍ଟ । ନିଜକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ତାଠାରେ ସାହସର ଅଭାବ । ତାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ନାହିଁ କହିଲେ ଚଳେ । ପୁରୁଷ ହାତରେ ଖେଳ କୁଣ୍ଢେଇ ସେ । ତା ଛଡ଼ା ନାରୀଧର୍ଷଣ, ନାରୀ ଅପହରଣ ଆଧୁନିକ ସମାଜର ଭୂଷଣ କହିଲେ ଚଳେ । ପୁରୁଷର ଲୋଲୁପ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେ ତ୍ରାହି ପାଇପାରେନା, ପୁରୁଷର କୃତ୍ରିମ ପ୍ରେମରେ ଭୁଲି ପ୍ରେମପାଗଳିନୀ ନାରୀ ଖୋଜେ ଜୀବନର ଆଶା ଭରସା, ବଞ୍ଚିବାର ଅବଲମ୍ବନ, କିନ୍ତୁ ଶେଷ ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରତାରିତ ହୁଏ—ପୁରୁଷର ପ୍ରବଞ୍ଚନାରେ କରେ ଭ୍ରୁଣହତ୍ୟା......ଏହାର ପ୍ରମାଣ ପାଇଁ ବେଶୀ ଦୂରକୁ ଯିବାକୁ ହେବ ନାହିଁ । ସେ ବିଷୟରେ ସମ୍ପାଦିକା ବିଶେଷ ବିବରଣୀ ଦେବେ ।' କହି ବସି ପଡ଼ିଲା ବନାନୀ ।

ସଂପାଦିକା ତୃପ୍ତି ଚୌଧୁରୀ ଉଠିଲେ ।

'ବିନାମି ଦେବୀ ଯାହା କହିଲେ ତାହା ଯେ ଆଜିକାର ନାରୀ ସମାଜର ପ୍ରକୃତ ସମସ୍ୟା, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ସମଗ୍ର ନାରୀ-ସମାଜ ଆଜି ପୁରୁଷର ମୁଖାପେକ୍ଷୀ । ପ୍ରତାଡ଼ିତ, ଲାଞ୍ଛିତ ହେଲେବି ଖୋଜେ ପୁରୁଷର ଆଶ୍ରୟ । ସ୍ୱାଧୀନତା ଅପେକ୍ଷା ବଞ୍ଚିବାର ମୋହ ତା ପାଖରେ ବଡ଼ ହୋଇ ଉଠେ । ଏଣୁ ଜୀବନର ସଂଘର୍ଷକୁ ପ୍ରାଣପଣେ ଏଡ଼େଇ ଚାଲେ । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇନ ।'

ଜଣେ ନବ ବିବାହିତା ସଭ୍ୟା ଉଠି କହିଲେ—'ଏ ସଂଘର ନାମକରଣ ମୋ ମତରେ ଯଥାର୍ଥ ହୋଇନ । ଅସଲ କାର୍ଯ୍ୟ-କ୍ରମକୁ ଆଗରେ ନ ରଖି ପୁରୁଷ ବିରୋଧୀ ଆଲୋଚନାକୁ ଯେପରି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି, 'ନାରୀ ପ୍ରଗତି ସଂଘ' ପରିବର୍ତ୍ତେ 'ପୁରୁଷ ବିରୋଧୀ ସଂଘ' ରଖାଯାଉ ।'

ସମ୍ପାଦିକା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏହାର ପ୍ରତିବାଦ କଲେ 'ପୁରୁଷ ପାଇଁ ସଫାଇ ଦେବା ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ । ହଁ, ମାନନୀୟ ସଭ୍ୟା ଯାହା କହିଲେ କେବଳ ପୁରୁଷ ଜାତିକୁ ଆକ୍ଷେପ କଲେ ଆମ ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ହେବନି । ଆମର ଲକ୍ଷ୍ୟ—ପୁରୁଷ ପ ସମାଜରେ ସମାନ ଅଧିକାର ନାରୀର ରହୁ । ପରିସ୍ଥିତି ଯୁ କେହି କାହା ଉପରେ ବଳତ୍କାର ନ କରୁ ଏବଂ ଦୁହିଁଙ୍କ ସହଯୋଗ ଜୀବନ ସୁନ୍ଦର ହେଉ, କିନ୍ତୁ ଏ ସହଯୋଗିତା ଭିତରେ କୌଣ ପ୍ରକାର କୃତ୍ରିମତା ଆଦୌ ସ୍ପୃହଣୀୟ ନୁହେ । ନାରୀ ସବୁବେ ଦୁର୍ବଳ । ତାର ପ୍ରେମ, ସଦିଚ୍ଛା ସବୁ ଗୌଣ ହୋଇଯାଏ ଅନ୍ନ-ସମ ଆଗରେ । ପୁରୁଷ ସେଥିରୁ ଫାଏଦା ଉଠାଏ । ଅନ୍ତତଃ ବିନାମୟୀ ନିଜ ପକ୍ଷ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଚରିତାର୍ଥ କରେ ।'

ସଭାନେତ୍ରୀ ହଠାତ୍ ଛଟିପଡ଼ି କହିଲେ, 'ନିଜ ଭିତରେ ପ୍ରକାର ସଂଘର୍ଷ ବାଞ୍ଛନୀୟ ନୁହେଁ । ଆମେ ଯାହା ଉପଲବ୍ଧ

କରୁଛେ, ତାକୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ରୂପ ଦେବା ଦରକାର । ଆମ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଓ ଆଦର୍ଶରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଅନୁପ୍ରାଣିତ କରିବା ହେଉଛି ପ୍ରଧାନ କାମ । ଅବଶ୍ୟ କୌଣସି ସାଧାରଣ ସମସ୍ୟା ଉପରେ ଆନ୍ଦୋଳନ କଲାବେଳେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ନିଆଯାଇ ପାରେ; କିନ୍ତୁ ତା ପୂର୍ବରୁ ଆମର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ସଭ୍ୟାଙ୍କର ଆତ୍ମ-ବିଶ୍ୱାସ ଓ ମନର ଦୃଢ଼ତା ଥିବା ଦରକାର । ସେଥିପାଇଁ ନୈତିକ ଦିଗ ପ୍ରତି ମୁଁ ଆମ ସଭ୍ୟାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରୁଚି ଏବଂ ଆମ ଭିତରୁ ଯଦି କେହି କେହି ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ବା ଅପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ନିଜ ଶରୀର ଦୁର୍ବଳତାକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେଉଥାନ୍ତି ସେମାନେ ସାବଧାନ ହେବା ଉଚିତ ।

ନୈତିକ ଅଧଃପତନ ହେଲେ ଆମର ଆଦର୍ଶ କଳଙ୍କିତ ହେବ । ଫଳରେ ଆମକୁ ଫେରି ଯିବାକୁ ହେବ ସେଇ ପୁରାତନ ଅସଭ୍ୟ ଯୁଗକୁ । ଏଣୁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଗତ କରୁଛି—ଆମ ସଭ୍ୟାମାନଙ୍କର ଏ ଦିଗ ପ୍ରତି ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା ପାଇଁ ସଂଘକୁ କ୍ଷମତା ଦିଆଯାଉ ।'

'ଏହା ଏକ ଗୁରୁତର ପ୍ରଶ୍ନ । ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଉପରେ ଆଞ୍ଚ ଆଣିବ । କିନ୍ତୁ ନାରୀ-ପ୍ରଗତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସଂଘକୁ ମଜବୁତ କରିବାକୁ ହେଲେ ସଂଘକୁ ଏପରି କ୍ଷମତା ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ।' ଜଣେ ସଭ୍ୟା କହି ବସି ପଡ଼ିଲେ ।

'ଏପରି ଏକ କ୍ଷମତା ଦିଆଯିବା ପୂର୍ବରୁ ନୈତିକ ମାନଦଣ୍ଡ ସ୍ପଷ୍ଟ ହେବା ଉଚିତ କୌଣସି ଘଟଣା ଘଟିଥିଲେ ଜଣାଇବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।' ଆଉ ଜଣେ ସଭ୍ୟା କହିଲେ ।

'ନାରୀ ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ଏହା କ୍ଷୁଣ୍ଣ କରିବ । ସ୍ୱାଧୀନତାବିହୀନ ପ୍ରଗତି ମଣିଷ ସମାଜର ଶେଷ ରୂପରେଖ ନୁହେଁ । ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀ ଭିତରେ ସମତା ରକ୍ଷା ଦିଗରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରିବ । ଏଣୁ ନାରୀ ପ୍ରଗତି ନାଁରେ ଏପରି ଏକ ନୈତିକ ଅଙ୍କୁଶ ପ୍ରୟୋଗ

କରି ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ କ୍ଷୁଣ୍ଣ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ବୋଲି ମୋର ଦୃଢ଼ ମତ ।' ବନାମୀ ବେଶ୍ ଦାମ୍ଭିକତା ସହକାରେ କହି ବସି ପଡ଼ିଲା ।

ବୈଠକରେ ବନାମୀର ମତ ଉପରେ କେଶୀ ସମର୍ଥକ ମିଳିଲାନ ବରଂ କ୍ଷମତା ଦେବା ପ୍ରସ୍ତାବ ଉପରେ ଜୋର ଦିଆଗଲା । ବନାମୀ ପୁଣି କହିଲା, 'ତେବେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟବିହୀନ ନାସ୍ତି-ପ୍ରଗତି ଆମ ସଂଘର ଲକ୍ଷ୍ୟ ବୋଲି ଆଗେ ଘୋଷଣା କରାଯାଉ ।'

'ମୋ ମତରେ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ଉପରେ ମତ ନିଆଯିବା ଉଚିତ ।' ସଭାନେତ୍ରୀ କହିବା ପରେ ସେଇଆ ହେଲା । ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ୧୨ ଜଣ ସଭ୍ୟାଙ୍କ ଭିତରୁ ୮ ଜଣ ସମର୍ଥନ କଲେ ୪ଜଣ ବିରୋଧ କଲେ । ଏ ୪ଜଣ ଭିତରେ ଥିଲେ ବନାମୀ ଓ ତୃପ୍ତି ।

ସଭାନେତ୍ରୀ ପୁଣି କହିଲେ, 'ଏଣିକ ବୋଧେ ମତନୈକ୍ୟର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିବନି ।' କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ସେ ପୁଣି କହିଲେ, 'ନୈତିକତା ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିବା ଆଗରୁ ଆମର କେତେକ ତଥ୍ୟ ହସ୍ତଗତ ହୋଇଛି । ଯାହା ଫଳରେ ଏ ପ୍ରକାର କ୍ଷମତାର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିଲା । ଶୃଙ୍ଖଳା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେ ସବୁ ତଥ୍ୟକୁ ପ୍ରକାଶ ନ କଲେ ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ବିଶିଷ୍ଟ ସଭ୍ୟା ବନାମୀ ସାଆନ୍ତାଣୀଙ୍କୁ ଏ ଦିଗରେ ସାବଧାନ ହେବାକୁ ଆମେ ଅନୁରୋଧ କରୁଛୁ ।' କହି ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ବସିପଡ଼ିଲେ ମିସ୍ ମହାପାତ୍ର ।

ବନାମୀ ଦେହରେ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ବିଜୁଳି ଖେଳିଗଲା । ସେ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲା ସମସ୍ତଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ତା ଉପରେ ପଡ଼ିଛି । ସେ ଉଠିପଡ଼ି ପ୍ରତିବାଦ ସ୍ୱରରେ କହିଲା, 'ଏପରି ଏକ ସାବଧାନୀ ବାଣୀ ଶୁଣାଇବା ମୂଳରେ କିଛି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲେ ମୁଁ ସଭାନେତ୍ରୀଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରୁଛି ତାହା ପ୍ରକାଶ କରିବା ପାଇଁ । ଏହାଦ୍ୱାରା ମୋ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱକୁ ଆକ୍ଷେପ କରାଯାଇଛି ।'

'ଆମକୁ ଏ ପ୍ରକାର ମନୋବୃତ୍ତି ଛାଡ଼ିବାକୁ ହେବ । ସଙ୍ଘର ଏପରି ଏକ ଉପଦେଶକୁ ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିଲେ କୌଣସି କାମ ହୋଇପାରିବ ନି । ବନାନୀ ଦେବୀଙ୍କୁ ଏ ଦିଗରେ ସାବଧାନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଆମ ପାଖରେ ଯଥେଷ୍ଟ ତଥ୍ୟ ଅଛି ।' ମିସ୍ ମହାପାତ୍ର କହିଲେ ।

'ମୁଁ ଆଗରୁ କହିଛି ଏହାଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାଧୀନତା କ୍ଷୁଣ୍ଣ ହେବ । ଆଗରୁ ଆମର ମତ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଥିବାରୁ ଗତ ବୈଠକରେ କେତେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ ପୁରୁଷ ନାରୀ ଭିତରେ ସଂପର୍କ ଠିକ କରି ଦିଆହେଲା । ଯାହା ଫଳରେ ନାରୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ପ୍ରତି ସମର୍ଥନ ଥିବା କେତେକ ବିବାହିତା ସଭ୍ୟା ସଂଘରେ ଯୋଗଦେଲେ । ତାପରେ ବି ଏପରି ଏକ ଅଙ୍କୁଶ ରଖିବାମାନେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରର ସନ୍ଦେହକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେବାଛଡ଼ା କିଛି ନୁହେଁ ।' ବନାନୀ ଏକ ନିଃଶ୍ୱାସରେ କହି ବସିପଡ଼ିଲା ।

ସଭାନେତ୍ରୀ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, 'ନାରୀ-ପ୍ରଗତି ପାଇଁ କାମ କରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ସଭ୍ୟା ସମାଜରେ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହେବା ଦରକାର—ସେ ସବୁ ପ୍ରକାର ତ୍ୟାଗ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିବା ଉଚିତ ।ଏପରିକି ହୃଦୟ ଓ ମନର ସୂକ୍ଷ୍ମ ଆକର୍ଷଣକୁ ମଧ୍ୟ ଆୟତ୍ତାଧୀନ କରିବା ଉଚିତ । ସେଇ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମେ ବନାନୀ ଦେବୀଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲୁ ମାତ୍ର ।'

'ମନ ଉପରେ ଏପରି କଟକଣାକୁ ମୁଁ ଘୃଣା କରେ । ନାରୀ-ପ୍ରଗତି ମାନେ ଏହା ନୁହେଁ, ଯେଉଁମାନେ ସମାଜରେ ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳା, ଶିକ୍ଷିତା ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱାଧୀନ ସତ୍ତା କିଛି ରହିବନି, ଆନନ୍ଦ ଉପଭୋଗ କରିବାର ଅଧିକାରରୁ ସେ ହେବ ବଞ୍ଚିତ ବରଂ ସେ ପୁରୁଷର ଏକଚାଟିଆ ଅଧିକାରକୁ ଛିନ୍ନ କରି ଜୀବନକୁ ସମାନ ଭାବରେ ଉପଭୋଗ କରିବ; ତା ନହେଲେ ସବୁଦିନ

ପାଇଁ ଏକପାଖିଆ ହୋଇ ରହିଯିବ ସେ । ସମାଜର ଗତାନୁଗତିକ ସ୍ରୋତରେ ଗଡ଼ି ଗଡ଼ି ବାଲିଗରଡ଼ା ପରି ଦିନେ ତାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ ।

ସଂପାଦିକା ଉଠି କହିଲେ, ରାତି ବେଶୀ ହେଲାଣି, ଆଜିକା ଆଲୋଚନା ଏଇଠି ବନ୍ଦ ରହୁ । ଏ ବିଷୟରେ ଶେଷସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟଦିନକୁ ବୈଠକ ସ୍ଥଗିତ ରହିଲା ।

ସମସ୍ତେ ଚାଲିଗଲେ । ଗୋଟିଏ ରିକ୍ସାରେ ବନାନୀ ଓ ତୃପ୍ତି ଆସିଲେ । ରାସ୍ତାରେ ଦୁହିଁଙ୍କ ଭିତରେ ବିଶେଷ କିଛି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୋଇନ । ତୃପ୍ତି ହୁଏତ ଈର୍ଷାପରାୟଣା ହୋଇ ସଭ୍ରେନସୀ କାନକୁ ବନାନୀ ଚରିତ୍ର ବିଷୟରେ ଅନେକ କଥା ଆଣିଛି । ଅଥଚ ଆଗରୁ ଟିକିଏ ହେଲେ ଇଂଗିତ ବି ଦେଇନ ତାକୁ । ହଷ୍ଟେଲ ଫାଟକ ପାଖରେ ତୃପ୍ତି ଓହ୍ଲାଇଗଲା । ବନାନୀ କିଛି କହିଲାନି ।

—ତେର—

ବନାନୀ ଘରକୁ ଆସି ଖୁବ ଚିନ୍ତା କଲା ବୈଠକରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ୟା ଉପରେ । ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀଙ୍କ ସମ୍ପର୍କ କଣ ହୋଇପାରେ ? ଚଳନ୍ତି ସମାଜରେ ଯାହା ଥାଉନ କାହିଁକି, ଯେତେବେଳେ ପ୍ରକୃତରେ ସମାଜରେ ସାମାଜିକ ସାମ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବ ସେତେବେଳେ ଏହା କି ରୂପ ନେବ ? ଏ ଦୁହେଁ କଣ ଦୁଇଟି ଭିନ୍ନ ପଦାର୍ଥ ? ଦୁଇଟି ଭିନ୍ନ ଉପାଦାନରେ ଗଢ଼ା ବୋଧହୁଏ ନୁହେଁ ! ଆଉ କଣ 'ସନ୍ତ୍ରାସବାଦ' ମତ ପୋଷ କରୁଥିବା ରାଜନୀତିକ ଦଳର ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ପରି ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କ ଗୁପ୍ତଚର ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ସହାବସ୍ଥାନ ଆମର କାମ୍ୟ ?

ବନାନୀ କିଛି ଠିକ କରି ପାରିଲାନି । ବେଗମଣି ଚିନ୍ତା ସ୍ରୋତରେ ତା' ମନ ଭସି ଚାଲିଲା । ଆଜିକାର କୃତ୍ରିମ ମଣିଷ ସଭ୍ୟତା

ରୂପ କେବେ, କପରି ଭାବରେ ପ୍ରକଟିତ ହେବ ସେଇ ନବ-ପ୍ରଭାତକୁ ମନେ ମନେ ଅପେକ୍ଷା କଲା ସେ ।

ଦୁଇଟି ଦିନ ପୂରାପୂରି ବିଶ୍ରାମ ନେଲା ବନାନୀ । ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଇଁ ପାଠ ପଢ଼ାଇବା ମନୋବୃତ୍ତି କାହାରବା ଥାଏ ? ଅନେକ ଦିନ ହେଲା ଦୀପକ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ ହୋଇନ । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସେ ଦୀପକ ପାଖକୁ ଆସିଲା । ବିଚରା ଦୀପକ ! ବନାନୀ ତା ପ୍ରତି ଅବିଚାର କରି ପାରେନା ।

ଇଲେକ୍‌ଟ୍ରିକ୍ ଖମ୍ବରେ ବଣ୍ଟାଗୁଡ଼ା ଅନେକ ବେଳୁ ଜଳୁଛନ୍ତି । ଦିନପରି ଚାରିଆଡ଼ ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେଖା ଯାଉଛି । ବନାନୀ ରିକ୍‌ସାଟିରେ ଚାଲିଚି ଦୀପକ ପାଖକୁ । କେହି ପରିଚିତ ଲୋକ ଏତେବେଳେ ତାକୁ ଏକୁଟିଆ ଯିବା ଦେଖିଲେବି ତାର ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ ନାହିଁ ସେଥିପ୍ରତି । ମାନବିକତା ହରାଇଲେ ମଣିଷ ସବୁ କରି ପାରେ; ଏଣୁ ତା ବିଷୟରେ ଅନ୍ୟ କାହାର ଧାରଣାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ବିବ୍ରତ ହେବା ଜାଣି ବନାନୀ ନୁହେଁ ।

'ଦୀପକ ବାବୁ !'

ସେଇ ବାହାର ଘରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଡାକିଲା ବନାନୀ । କେହି ଆସିଲେନି । କାହାର ସ୍ୱର ଶବ୍ଦ ବି ମିଳୁନି । ମନେ ମନେ ସେ ଫୁଲକୁ ଖୋଜୁ ଥିଲା ।

'ଦୀପକ ବାବୁ ଅଛନ୍ତି ?' ପୁଣି ଡାକିଲା ।

'ଦୀପୁଭାଇ ଏଠୁ ଚାଲି ଗଲେଣି' କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ଫୁଲ ଆସି କହିଲା ।

ବନାନୀ ଏପରି ଉତ୍ତର ଶୁଣିବ ବୋଲି ଧାରଣା କରି ନ ଥିଲା । ତା ଭାବନା ସବୁ ଗୋଳମାଳ ହୋଇଗଲା । ତାକୁ ଚୁପ୍ ଥିବା ଦେଖି ଫୁଲ ପୁଣି ପଚାରିଲା, 'ଆଉ କ'ଣ କହୁଚ ?'

ବନାନୀ କଣ କହିବା ପୂର୍ବରୁ ଭିତରୁ 'ଫୁଲ-ଫୁଲ' କିଏ
ଡାକିବାରୁ ଫୁଲ ଚାଲିଗଲା । ଭିତରେ ଫୁଲକୁ ତା ବୋଉ ଯାହା
ପଚାରୁଥାଏ, ବନାନୀ ସ୍ପଷ୍ଟ ଶୁଣି ପାରୁଥାଏ ।

'କିଏ କଲୋ ସେ ?'

'ସେଇ ସେଦିନ ଯେ ଦୀପୁଭାଇ ପାଖକୁ ଆସିଥିଲେ ।'

'ସେଇ ମାଇକିନିଆଁଟା ? ବାହାରେ ପେରେମ । ମରଦଙ୍କୁ
ମାସର ଭଡ଼ା ନ ଦେଇ ପଳେଇଚ । କହିବେ ଦେଖା କରିବାକୁ
ଟଥେଟର ପାର୍ଟିକୁ ଯାଉ । ସେଇଠି ଦେଖାଦେଖି ହେବେ ।···ଏତେ
ପେରେମ ବାହାରୁଚ, ତା ପାଇଁ ୭୦।୮୦ଟା ଟଙ୍କା ଦେଇ ପାରିଲାନି
ଯା ଲୋ—ସେ ଛୁଣ୍ଡା ହେଇଚି କହିଦେ ।'

ଫୁଲ ଆସି ବନାନୀ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବା ପୂର୍ବରୁ ବନା
ଚାଲି ଆସିଥିଲା । ସମଗ୍ର ନାରୀ ଜାତିର କଳଙ୍କ ଏମାନେ । ଏ
ନାରୀମାନେ ପରଶ୍ରୀକାତର ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷଙ୍କ ପବିତ୍ର ସ୍ତ୍ରୀପୁରୁଷ ସମ୍ବନ୍ଧ
କଳଙ୍କିତ କରନ୍ତି ସବୁଦିନେ । ବନାନୀ ସିଧା ଆସିଲା ଘରକୁ ।

କଲାଶ୍ରୀ ମଞ୍ଚକୁ ଯାଇ ଦୀପକ ସହିତ ଦେଖା କରିବା ପା
ବନାନୀ ଠିକ୍ କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତା ପୂର୍ବରୁ ଦୀପକ ନିଜେ ଆସି
ତା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଯେ କୌଣସି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ବନାନୀ
ଦୀପକର ଉପସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟ ଆଶା କରୁଥିଲା । ଝିଅ ବଜାରୁ
ଫେରି ବନାନୀ କଲାଶ୍ରୀ ଥିଏଟର ଠିକଣାରେ ଦୀପକକୁ ଲେଖି
ଥିଲା ଆସିବା ପାଇଁ । ସାକ୍ଷାତର ସମୟ ମଧ୍ୟ ବନାନୀ ନିର୍ଦ୍ଧି
କରି ଦେଇଥିଲା । ଠିକ୍ ସମୟରେ ଦୀପକ ଆସି ବନା
ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଛି ।

ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଓଡ଼ିଆ ବୟନ ଶିଳ୍ପୀର ନିପୁଣ ହାତ
ପରଦା ଝୁଲୁଚି । ପରଦାଟି ଦୁଆରର ଦୁଇପାଖକୁ ଲାଗିଥି
ଫଳରେ ଭିତରର କୌଣସି ଅଂଶ ବି ଦୃଷ୍ଟିରେ ପଡ଼ୁନି । ଦୀ

ସେ ପରଦା ପାଖରେ ଠିଆ ହେଲା । ଟିକକ ପରେ ଏହ୍ନୁଙ୍କ ଗଳାରେ କହିଲା, 'ଭିତରକୁ ଆସି ପାରେ କି ?'

'କଏ ?' ଭିତରୁ ସନ୍ଦେହଯୁକ୍ତ ଗଳାର ଉତ୍ତର ଆସିଲା

'ଦୀପକ'

'ଆରେ ଆପଣ ?' ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ବନାନୀ ପରଦାଟାକୁ ଟେକି ଦେଇ ଯାଉଥିଲେ ନେଇଗଲା ଭିତରକୁ । 'ମୁଁ ଭାବିଲି କେହି ନୂଆ ମଣିଷ । ଗଳା ବି ମୋଟେ ବାରିପାରିଲି ନାହିଁ । ତା' ଛଡ଼ା ଆପଣ ଏପରି ଅଭିନନ୍ଦ କରିବେ ବୋଲି ମୋର ଧାରଣାରେ ନ ଥିଲା ।' ବନାନୀ ଖୁବ୍ ତରତରରେ କଥାଗୁଡ଼ା କହିଯାଇ ଦୀପକ ମୁହଁକୁ ଆଗ୍ରହରେ ଅନେଇଲା ।

'ଆପଣ ଭୁଲିଯାଉଛନ୍ତି—ଆମର ବୃତ୍ତି ହେଲା ଅଭିନୟ । ବସିପାରିବେ ?' ସେତିକବେଳେ ଦୀପକ ଚେୟାରଟାକୁ ଧରି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଥିଲା । ବନାନୀ ଦୀପକର ଆବିର୍ଭାବରେ ଏତେ ବିଭୋର ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା ଯେ ତାକୁ ବସିବାକୁ ବି ଅନୁରୋଧ କରିପାରିନ । ସେ ମନେ ମନେ ଲଜ୍ଜିତ ହେଲା ।

'ସତରେ ବଡ଼ ଅଭଦ୍ରାମି ହୋଇଚି । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବସିବାକୁ ବି ଆପଣଙ୍କୁ କହିନି । ଆଚ୍ଛା ଆପଣ ବସନ୍ତୁ ମୁଁ ଆସୁଚି !'

'ବେଶ୍ ଆସନ୍ତୁ ।' ଦୀପକ କହିଲା ପରେ ବନାନୀ ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲା । ଦୀପକ ଘରଆଡ଼କୁ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଉ ପକାଉ ଦେଖିଲା ଖଟ ଉପରେ ଗୁଡ଼ାଏ କାଗଜ ଖେଳା ହୋଇଚି । ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ଗୁଡ଼ା କୁଣ୍ଢେଇ ପଡ଼ିଚି । ରଙ୍ଗ ବେରଙ୍ଗର କାଗଜ । ସେ କି ଉଠି ସେଇଠୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲା । ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା ପାଖକୁ ଯାଇ ଦେଖିବାକୁ, କିନ୍ତୁ ସୌଜନ୍ୟତା ତାର ଗୋଡ଼ ଚିପି ଧରିଲା । ସେ ଉଠି ପାରିଲାନି । ଏହା ଭିତରେ ବନାନୀ ଆସିଗଲା ।

'କୁହନ୍ତୁ, କିଛି ବିଷୟରେ କୋଉଥି ମୁଁ ପହଞ୍ଚିଚି ?' ଦୀପକ ପଚାରିଲା ।

ବନାମୀ ଶେଯ ଉପରକୁ ଯାଇ ବସିପ୍ର କାଗଜଗୁଡ଼ିକୁ ସଜାଡ଼ୁ ସଜାଡ଼ୁ କହିଲା, 'ମୋର ସନ୍ଦେହ ବି ଥିଲା ଆପଣଙ୍କ ଆସିବା ନେଇ।'

'ଏଣୁ ଆପଣ ସମୟ ନଷ୍ଟ ନ କରି ପୁରୁଣା ଚିଠିଗୁଡ଼ିକ ଘାଣ୍ଟୁ ଥିଲେ ?'

ଖାଲି ଘାଣ୍ଟୁ ନ ଥିଲି । ତା ସାଥେ ସାଥେ ଅତୀତର କେତେ ବନ୍ଧୁ ଓ ବାନ୍ଧବୀଙ୍କ ସହିତ ଆଳାପ ବି କରୁଥିଲି । ନିଃସଙ୍ଗ ଜୀବନର ସାଥୀ ଏମାନେ । ୨/୪ ଦିନ ହେଲା ମନ ବି ଭଲ ନ ଥିଲା ।' କହୁ କହୁ ଦୀପକ ଦେଖିଲା ବନାମୀ ମୁହଁର ପ୍ରଫୁଲ୍ଲତା ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଉଭେଇ ଯାଉଚି । ଚିନ୍ତାର ଏକ ଅଦୃଶ୍ୟ ଛାୟା ତା ମୁହଁକୁ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ କରି ଦେଉଚି ।

'ମନ ଭଲ ନ ଥିଲା ମାନେ ?' କହି ଦୀପକ ଚେୟାରରୁ ଉଠି ଆସିଲା ବନାମୀ ପାଖକୁ ।

'ସେଇଥିପାଇଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଲେଖିଲି ଶୀଘ୍ର ଆସିବାକୁ । ଆପଣ ଆସି ଖୁବ ଉପକାର କରିଛନ୍ତି ।'

'ଉପକାର ? ହୁଁ...' ହସିଲା ଦୀପକ ।

'ହସିଲେ !' ବନାମୀ ମୁହଁ ଟେକି ପଚାରିଲା ।

'ଏଇଟା ତ ସାଧାରଣ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଏଥିରେ ଉପକାର ଅପକାରର ପ୍ରଶ୍ନ କାହିଁ ?' ଦୀପକ କହିଲା ।

'ସାଥୀହୀନ ଜୀବନ ଯେ କେତେ ଦୁର୍ବିସହ ତାହା ନ କଲେ ଜାଣିହୁଏନା ଦୀପକ ବାବୁ ।'

'ମୋର କିଛି କିଛି ଅନୁଭୂତ ହେଉଚି । ଆଉ ସାଥୀ ସଂଯୋଗରେ ତାହା କିପରି ମଧୁମୟ ହୁଏ ତାହା ବି ମୁଁ ପରଖ କରୁଛି ।' ଦୀପକ ଠିଆ ହୋଇ ତଳକୁ ଚାହିଁଥିଲା । ତଳୁ କର୍

ହିଁ ଟେକ ଅନେଇବାମାତେ ଦୁହିଁଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ବିନିମୟ ହେଲା । ସେଥିରେ ଦୁହିଁଙ୍କ ହୃଦୟର ସମର୍ଥନ ଥିଲା ।

'ଦେଖ, ଚା ।' ଅଳ୍ପବୟସୀ ଝିଅଟିଏ ଚା ରଖିଦେଇ ଗଲା ଟେବୁଲ ଉପରେ ।

'ବସନ୍ତୁ, ଏ ଗୁଡ଼ାକ ରଖିଦିଏ । କେତେବେଳେ ପୁଣି ମାନଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିପାରେ । ସ୍ନେହ, ଶ୍ରଦ୍ଧା, ପ୍ରେମ ସବୁ ଳେ ଏଗୁଡ଼ିକ ଭିତରୁ ।' ଗୋଟାଏ ଡ୍ରୟର ଖୋଲି ଚିଠିବିଡ଼ାଟାକୁ ରଖୁ ରଖୁ ବନାନୀ କହିଲା ।

'ବାଃ, ସ୍ନେହ, ଶ୍ରଦ୍ଧା, ପ୍ରେମ ପାଇଲା ପରେ ଆଉ କି କାମନା ମଣିଷର ଥାଇପାରେ ?'

'ସେ ସବୁ ପାଇଲାପରି ପାଇଥିଲେ ମଣିଷର କାମନା ନ ରହିବା କଥା । ଆସନ୍ତୁ ଚା' ଥଣ୍ଡା ହୋଇ ଯାଉଛି ଯେ, ଆପଣ ଭାରି କଥାପ୍ରିୟ ।' ବନାନୀ ଟେବୁଲ ପାଖକୁ ଯାଇ ହସୁ ହସୁ କହିଲା ।

'କ'ଣ ଦି'କପ ଯାକ ମୋର ପାଇଁ ?' ପିଆଲାରେ ଚା ଢାଳିଲା ଦୀପକ ।

'ନାଁ, କପେ ଅତିଥିଙ୍କର ଆଉ କପେ ଅତିଥି ସତ୍କାରକର, ଏଥରକ ଚାଲୁ—'

'ଚାଲୁ—'

ଦୁହେଁ ଚା ପିଇଲେ । ବନାନୀର ଅଭ୍ୟାସ ନ ଥିବାରୁ ସେ ଥଣ୍ଡା କରି ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ପିଉଥାଏ । ଦୀପକ କପ ନିଃଶେଷ କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥାଏ ।

ଚା ପିଆଲା ଉପରେ ଖାଲି କପଟିକୁ ରଖିଦେଇ ଦୀପକ ଆରମ୍ଭ କଲା, 'ବନାନୀ ଦେବୀ ସତ କହିବେ, ଆପଣ କେଉଁଦିନ ହେଲା ଦାନୀ ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ?'

ପ୍ରଶ୍ନଟାକୁ ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝି ନେବାକୁ ଯେତିକି ସମୟ ଲାଗେ ସେତିକି ସମୟ ଉତ୍ତର ବନାନୀ ଉତ୍ତର ଦେଲା, 'ଅବଶ୍ୟ ଅଳ୍ପଦିନ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଦାନ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ନି ତ ? ଦାନ ଯେ କରେ ସେଥିରେ କାମନା ନ ଥାଏ, ଏଥିରେ ଅଛି । ଆଉ କିଛି କହିବାକୁ ଅଛି ?'

ଏତିକିରେ ଦୀପକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ କହିଲା, 'ଏହା ଦ୍ୱାରା ଆପଣ ମୋତେ ଆଘାତ ଦେଇଛନ୍ତି । ମୋ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ପ୍ରତି.....'

'ଦୀପକ ବାବୁ !' ବନାନୀ ଜୋରରେ ଏ ପଦଟି ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ଦୀପକକୁ ସଂଯତ କଲା ।

'ବନ୍ଧୁତା ଖାତିରରେ କଣ ଏ ସବୁ ହୁଏନା—ଆପଣ ପରେ ସୁବିଧା ହେଲେ ଦେଇଦେବେ—ସତରେ ସେଦିନ ମତେ ଖୁବ୍ ବାଧିଲା ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିର କୁତ୍ସିତ ଇଙ୍ଗିତ ଶୁଣି । ବିନୟବାବୁ ଥିଲେ ହୁଏତ ସେ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା । ତାପରେ ବିନୟବାବୁଙ୍କୁ ଡକାଇ ମୁଁ ଟଙ୍କାଟା ଦେଇଦେଲି ।' ବନାନୀ କହିସାରି ଦୀପକକୁ ଅନେଇଲା ତା ମୁହଁରେ ଏ ସବୁର କି ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ହେଉଛି ଦେଖିବା ପାଇଁ ।

'କିନ୍ତୁ ମୋର ତ ସବୁ ଜିନିଷପତ୍ର ସେଇଠି ଅଛି । ହୁଏତ ମତେ ସେମାନେ ଆସିବାକୁ ଦେଇ ନ ଥାନ୍ତେ । ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଥିଏଟରକୁ ଚାଲି ଆସିଲି । କିନ୍ତୁ ଥିଏଟରର ଯାତ୍ରା ଭିତରେ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଯାଇଚି ।'

'ହଁ, ଆପଣଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଦର୍ଶକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଖୁବ୍ କମି ଯାଇଥିବ ।'

'ନା, ଖାଲି ସେଇଆ ନୁହେଁ; ଦଳଟି ମୁମୂର୍ଷୁ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଅଛି । ଯାହା ସବୁ ଘଟିଚି ତାହା କୌଣସି ସଭ୍ୟ ମଣିଷ ପକ୍ଷରେ ମୋଟେ ସମ୍ଭବ ହୁଅନ୍ତାନି । ଏକବାରେ ଜଘନ୍ୟ...।'

'ଫଳ କ'ଣ ହେଲା ?' ବନାନୀ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ ପଚାରିଲା ।

'ଖୁବ୍ ଭଲ । ଆଜି କେତେକ ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନ ଯାପନ କରୁଚନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଆମ ଦଳରେ ନାହାନ୍ତି । ସମାଜର ତଳ ସ୍ତରକୁ ଆସିଥିବା ଝିଅ ଗୁଡ଼ିଆଦର ବେକ ମୋଡ଼ି ଆଜି ସମାନ ଭାବରେ ଉପଭୋଗ କରୁଚି ନିଜର ଅଧିକାର ।'

'ଅଧିକାର ?'

'ହଁ, ବଞ୍ଚିବାର ଅଧିକାର । ନଚେତ୍ କେଇଟି ବର୍ଷ ଥିଏଟର ଦଳରେ କଟାଇ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଭଟ୍ଟା ପଡ଼ିଲା ପରେ କରିଥାନ୍ତା ବେଶ୍ୟାବୃତ୍ତି···ସହରର କେଉଁ ଗଳିକନ୍ଦିରେ ପସରା ମେଲାଇ ଆକୃଷ୍ଟ କରିଥାନ୍ତା ଅବାଞ୍ଛିତ ପଥଚାରୀଙ୍କୁ । ତାପରେ···'

'ବନ୍ଦ କରନ୍ତୁ ଦୀପକ ବାବୁ, ବନ୍ଦ କରନ୍ତୁ । ଏସବୁ ମୋତେ ମୁଁ ଶୁଣିବାକୁ ଚାହେଁନା ।' ବନାନୀ ସହ୍ୟକରି ପାରିଲାନି ଏସବୁ । ସେ ମୁହଁରେ ହାତ ଦେଇ ଟେବୁଲ ଉପରେ ନଇଁ ପଡ଼ିଲା ।

ଦୁଇ ମିନିଟ କଟିଲା । ଦୀପକ ଉଠି ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ ସୁଇଚ୍ ଟିପି ଦେଲା । ଆଲୁଅର ସ୍ପର୍ଶ ପାଇ ବନାନୀ ମୁହଁ ଟେକିଲା ।

'ଆପଣ ତେବେ ସେଠି କାହିଁକି ପଡ଼ି ରହିଛନ୍ତି ଦୀପକ ବାବୁ ?'

'ଥାଉ, ଏସବୁ ନ ଶୁଣିବା ଭଲ, ଆଉ ଦିନେ ଶୁଣିବେ··'

'ଆପଣ କଣ ଯାଉଛନ୍ତି ?'

'ହଁ, ଆଉ କଣ କାମ ଅଛି କହନ୍ତୁ ।'

'ଏମିତି କଥାବାର୍ତ୍ତା । ଅଜା ଛଡ଼ା ମୋର କେହି ଆତ୍ମୀୟ ନାହାନ୍ତି ଦୀପକ ବାବୁ, ଯେଉଁଠିକି ଯାଇ ଦି'ପଦ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୁଅନ୍ତି । ବନ୍ଧୁ ବି ସେପରି କେହି ନାହାନ୍ତି ଯାହାକୁ କି ବିଶ୍ୱାସ କରିହେବ ପାରେ, ନିର୍ଭର କରିହେବ ପାରେ କୌଣସି ବିପଦରେ କେତେବେଳେ··ସେଥିପାଇଁ ଆପଣ ଆସିଲେ ଛାଡ଼ିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏନା··

ଆଉ ମଧ୍ୟ ଆଜକାଲି ରାତିରେ ମତେ ଭୀଷଣ ଭୟ ଲାଗୁଚି । ରାତିରେ ଅନେକଥର ଉଠି ବସି ଝିପି ଟିକଏ ବସେ, ପୁଣି ଶୁଏ । ଏ ସବୁ ନୂଆ ଅନୁଭୂତିର ଲକ୍ଷଣ କ'ଣ ହୋଇପାରେ ଆପଣ ଅନୁମାନ କରୁଛନ୍ତି ?'

ଦୀପକ ଦେଖିଲା ବନାନୀ ମୁହଁରେ ଗୋଟାଏ ଅଜଣା ଭୟର ପ୍ରଲେପ । ଦୁନିଆରେ ଏକମାତ୍ର ଅସହାୟା ରମଣୀର ପ୍ରତୀକ ପରି ସେ ଦେଖାଯାଉଛି । ଆଶ୍ୱାସମିଶା ଗଳାରେ ଦୀପକ କହିଲା, 'ଆପଣ ଖୁବ୍ ଡରି ଯାଇଛନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ସସ୍ତବନ୍ତ ଆଘାତ ହୁଏତ ପାଇଛନ୍ତି । ବେଶ୍, ଯେତେବେଳେ ଦରକାର ହେବ ମୋ ପାଖକୁ ଖବର ପଠାଇବେ···'

ଦୀପକ ହଠାତ୍ ଉଠିଗଲା ଦୁଆର ମୁହଁରେ କାହାର ପାଦ-ଶବ୍ଦ ଶୁଣି । ବନାନୀ ଉଠିଆସି ଦେଖିଲା ତୃପ୍ତି ଠିଆ ହୋଇଛି । ସେ ଭଲ ଭାବରେ ତୃପ୍ତିକୁ ଅନେଇ ପାରିଲାନି—'ଆ ତୃପ୍ତି !' ବନାନୀ ଡାକି ଭିତରକୁ ଗଲା ।

'ମୁଁ ଏକେଲା ନୁହେଁ ବନ ଅପା ! ମିସ୍ ମହାପାତ୍ର, ମିସେସ୍ ଗୁପ୍ତ, ମିସ ଦାସ ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁଙ୍କ ପାଖେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଛନ୍ତି' ତୃପ୍ତି ଭିତରକୁ ନ ଯାଇ ସେଇଠି ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲା ।

'ହଉ ତୁ ଆ, ସେମାନେତ ସେଠି ଅଛନ୍ତି ।' କହି ଦୀପକକୁ [illegible]ନେଇଲା ବନାନୀ । ଆଖିର ଇଶାରାରେ ନୀରବରେ ସେ ବସିବାକୁ କହିଲା ଦୀପକକୁ ।

'ତୃପ୍ତି ! ମିସ୍ ସାଆଁତର ଅଛନ୍ତିତ ?' ମିସ୍ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ କଣ୍ଠ ଶୁଣାଯିବା ମାତ୍ରେ ଦଳଟିଯାକ ରୁମ୍ ଆଗରେ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଗଲେ । ବନାନୀ ଟିକେ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ବସିବାର ଆୟୋଜନ କଲା । ସମସ୍ତେ କିନ୍ତୁ ଆଖିର ଚାହାଣିରେ

ଆଳାପ କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଦୀପକର ଉପସ୍ଥିତି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚମତ୍କୃତ କରିଚି ।

ବନାନୀ ମଧ୍ୟ ଭାବୁଚି ଏ ଦଳଟି ଏପରି ଭାବରେ ଏଠି କିପରି ପହଞ୍ଚିଲେ । ନାରୀ-ପ୍ରଗତି ସଙ୍ଘର ପୂରାପୂରି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କମିଟି ଉଠି ଆସିଚି ସେପରି କ୍ୟାମ୍ପ କରିବାପାଇଁ ।

ଦୀପକ ନିଜକୁ ଏ ଅପୂର୍ବ ସମାବେଶ ଭିତରେ ବଡ଼ ଅସହାୟ ମନେକଲା । ସେ ଉଠିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି କହିଲା, 'ମୁଁ ଯାଉଛି ବନାନୀ ଦେବୀ ।'

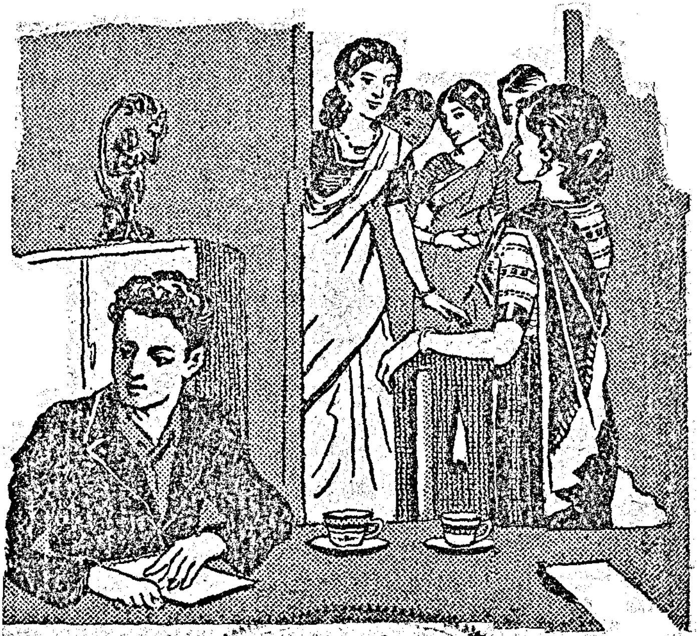

ଦୀପକ ନିଜକୁ ଏ ଅପୂର୍ବ ସମାବେଶ ଭିତରେ ବଡ଼ ଅସହାୟ ମନେକଲା ।

ସଂଘ
ନଂ ....
ତା ....

'ଆଚ୍ଛା !' କହି ସଂକ୍ଷେପରେ ଦୀପକର ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସେ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇଲା । କିନ୍ତୁ ଦୀପକ ଉଠି ପାରିଲାନି । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମିସ୍ ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ କହିବା ଶୁଣାଗଲା—'ମିସ୍ ସାଆଁତରା, ଆମ ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବା ଦରକାର ନାହିଁ, ତୁମେ ବ୍ୟସ୍ତ ଅଛ, ଏମିତି ଟିକେ ବୁଲି ଆସିଲୁ···।'

'ନା, ଦୁଆର ମୁହଁରୁ ଫେରିଯିବା ବଡ଼ ଅଭଦ୍ରାମି ହେବ. ଏଥର ଭିତରକୁ ଆସନ୍ତୁ, ଆପଣମାନେ ବସନ୍ତୁ ।' ବନାନୀ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଆସନ ଠିକ୍ କରୁଥାଏ ।

'କିନ୍ତୁ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କୁ ହଠାତ ବିଦାୟ ଦେବା ମଧ୍ୟ କମ ଅଭଦ୍ରାମିର ପରିଚାୟକ ନୁହେଁ, ଏଥିରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ସଶ୍ଳିଷ୍ଟ ହେବା ଯେ··!' ମିସେସ୍ ଗୁପ୍ତ କହିଲେ ।

ଏତିକରେ ଗୋଟାଏ ଶ୍ଳେଷ ହସ ଖେଳିଗଲା । ଦୀପକ ରାସ୍ତା ଖୋଜୁଥାଏ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ ଦୁଆର ମୁହଁ ଘେରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ । ବସିବା ସ୍ଥାନ ଠିକ ହେବା ପରେ ସମସ୍ତେ ବସିଲେ ।

'···କିନ୍ତୁ ଲେଡିଜ ଫାଷ୍ଟ, ବନାନୀ ଦେବୀ ବା ଆପଣ ମାନେ କେହି ଏଥିପାଇଁ କଷ୍ଟ ଭାବିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଆଶା ।' କହି ଦୀପକ ଦୁଆର ମୁହଁ ପାଖେ ପହଞ୍ଚିଛି ମିସ ମହାପାତ୍ର କହିଲେ, 'ମିସ ସାଆନ୍ତରା, ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ପରିଚୟ ଆମେ ପାଇଲୁ ନି ଯେ। ତୁମର ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନ ନିଶ୍ଚୟ ?··· ଶ୍ଳେଷମିଶା କଣ୍ଠରେ ମିସ୍ ମହାପାତ୍ର କହିଲେ ।

'ନା, ମୋର ଜଣେ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ବନ୍ଧୁ···ଦୀପକ କୁମାର ! ଆଉ ଦୀପକ ବାବୁ, ଏମାନେ ମୋର ବାଂଧବୀ ଆଉ ମିସ ମହାପାତ୍ର, ଆମ ଗାର୍ଲ ସ୍କୁଲର ହେଡ଼ ମିଷ୍ଟ୍ରେସ ଓ ମୋର ଜଣେ ହିତୈଷିଣୀ ।'

ଦୀପକ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବିନୀତ ନମସ୍କାର କଲା । ସମସ୍ତେ ଯୁକ୍ତ କରପୁଟରେ ପ୍ରତିନମସ୍କାର ଜଣାଇବା ପରେ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ

ଅବରୋଧରୁ ଶିକାର ଖସିଗଲା ପରି ଦୀପକ ସବେଗେ ପ୍ରସ୍ଥାନ କଲା ରୁମରୁ ।

ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥିବା ଭୂ କପ ଗୁଡ଼ିକୁ ଉଠାଇଲା ବେଳେ ତୃପ୍ତି କହିଲା, 'ବନ ଅପା, ରୁ ଅଭ୍ୟାସ କଲୁଣି ନା କଣ ?'

'ହଁ, ବେଳେ ବେଳେ ଖାଇ ନଏ ।' ତାପରେ ଆଲୋଚନାର ମୋଡ଼ ବଦଳେଇ କହିଲା, 'କୁହନ୍ତୁ ଆପଣମାନେ କୋଉଠାକେ ଯାଇଥିଲେ ?'

ମିସ ମହାପାତ୍ର ପୂର୍ବ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉତ୍ଥାପନ କରି କହିଲେ, 'ଦୀପକ କୁମାର···ଗୋଟିଏ ପେନ୍‌ନେମ୍ ପରି ଜଣା ଯାଉଚି । ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ଆଉ କିଛି ନାଁ ନାହିଁ ?' ମନେ ମନେ କହିଲେ ମିସ୍ ମହାପାତ୍ର ।

'ଦୀପକ କୁମାର ଭାବରେ ହିଁ ସେ ପରିଚିତ । କଳାଶ୍ରୀ ଥିଏଟରର ସେ ଜଣେ ଖ୍ୟାତନାମା ଅଭିନେତା ଓ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ।' ବନାନୀ ମିସ ମହାପାତ୍ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲା ।

'ତମ ସହିତ ବେଶ ଘନିଷ୍ଠତା ଅଛି ତା ହେଲେ ?'

'ହଁ, ଅଛି ।'

'କିନ୍ତୁ ଶେଷରେ ଯେପରି କୌଣସି ଅଶୋଭନୀୟ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ନହୁଏ ମିସ୍ ସାଆନ୍ତସି ! ନାରୀ ପ୍ରଗତି ସଂଘର ବରିଷ୍ଠ ସଭ୍ୟା ଭାବରେ ସେତିକ ଦାୟିତ୍ୱ ଜ୍ଞାନ ତମର ଥିବା ଦରକାର । ନଚେତ୍ ନାରୀ ପ୍ରଗତି ସଂଘର ସବୁ ସୁନାମ ଧୂଳିସାତ ହୋଇଯିବ ।' ଅନ୍ୟମାନେ ନୀରବରେ ସମର୍ଥନ କଲେ ମିସ ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ।

'ଦେଖୁଚି ପୁରୁଷ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯେଉଁ ମନୋବୃତ୍ତି ଥିଲା ତାହା ମୋଟେ ବଦଳି ନାହିଁ । ଆଉ ବୋଧେ ଏପରି ସତର୍କତା ଅବଲମ୍ବନ ମୋ ପାଇଁ ଯେତେ କରି ଯାଉଛି, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସେପରି କରି ଯାଉଛି କି !'

'ଆଜି କାହା କଥା କହୁଚ ବନାନୀ ଦେବୀ ?' ମିସ୍ ଦାସ କହିଲେ ।

'ନାରୀ-ପ୍ରଗତି ସଙ୍ଘର ସଭ୍ୟାମାନଙ୍କ କଥା କହୁଚି—।'

'ମିସ୍ ସାଆନ୍ତରା !' ମିସ୍ ମହାପାତ୍ର ଗର୍ଜି ଉଠିଲେ ।

'ପ୍ରମାଣ ନ ରଖି ମୁଁ କେବେ ପଦାକୁ ବାହାରେ ନା ମିସ୍ ମହାପାତ୍ର । ଏଥିରେ ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ଲିପ୍ତ । ଆଜି ଆପଣମାନେ ନାରୀ ସୁଲଭ ଈର୍ଷାରେ ଜର୍ଜରିତ ହୋଇ କେବଳ ମୋତେ ହଇରାଣ କରିବାକୁ ବଦ୍ଧ ପରିକର । ସେ କଥା ପ୍ରମାଣିତ କରିବାକୁ ପୁଣି ସଦଳବଳେ ଏଠାକୁ ବି ଧାଇଁ ଆସିଲେ ?'

'ମିସ ସାଆନ୍ତରା ! ତମେ କେଉଁମାନଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଚ ବୁଝିବା ଉଚିତ ।' ମିସ୍ ମହାପାତ୍ର ସେଇପରି ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ କହିଲେ ।

'ହଁ, ସବୁ ବୁଝିଚି । ଘଣ୍ଟାକ ଆଗେ ମି: ଖୁଣ୍ଟିଆଙ୍କ ମଠର ଏଠାକୁ ଆସିଥିଲି, ତାପରେ ତୃପ୍ତି ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଖବର ଦେଇଛି ।' ବନାନୀ ରାଗି ଉଠି କହିଲା ।

'ଏହା କଞ୍ଚା ମିଛ...' ତୃପ୍ତି ପ୍ରତିବାଦ କଲା ।

'ମୁଁ ଏକ୍ଷଣି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ କାହାକୁ expose କରିବାକୁ ଚାହେଁନା । ଆପଣମାନଙ୍କୁ କେବଳ ହୁସିଆର କରିଦେଲି ନାରୀ-ପ୍ରଗତି-ସଙ୍ଘର ହିତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ।' ବନାନୀ ମୁହଁ ଲାଲ ପଡ଼ି ଯାଇଚି ।

'ଓ, ପୁରୁଷ ବନ୍ଧୁଟି ତେବେ ଖୁବ୍ ମଜେଇଚି ? ଚୁଲିଆସ, ସ୍ୱତମତ ଅପମାନ ।'

'ଆଉ ଶୁଣିଯାନ୍ତୁ । ଆଶାକରେ ଆପଣମାନେ ଏ ବିଷୟରେ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଇବେ ନାହିଁ । ମୋ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ଶାସ୍ତି ବିଧାନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ମୋର ସଭ୍ୟା ପଦରୁ ଇସ୍ତଫା ପତ୍ର ସଭାନେତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଥିବ । ଆଉ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ

ଅବରୋଧରୁ ଶିକାର ଖସିଗଲା ପରି ଦୀପକ ସବେଗେ ପ୍ରସ୍ଥାନ କଲା ରୁମରୁ ।

ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥିବା ଟି କପ ଗୁଡ଼ିକୁ ଉଠାଇଲା ବେଳେ ତୃପ୍ତି କହିଲା, 'ବନ ଅପା, ଟି ଅଭ୍ୟାସ କଲୁଣି ନା କଣ ?'

'ହଁ, ବେଳେ ବେଳେ ଖାଇ ନିଏ ।' ତାପରେ ଆଲୋଚନାର ମୋଡ ବଦଳେଇ କହିଲା, 'କୁହନ୍ତୁ ଆପଣମାନେ କୋଉଠାକେ ଯାଇଥିଲେ ?'

ମିସ ମହାପାତ୍ର ପୂର୍ବ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉତ୍ଥାପନ କରି କହିଲେ, 'ଦୀପକ କୁମାର··ଗୋଟିଏ ପେନ୍‌ନେମ୍ ପରି ଜଣା ଯାଉଚି । ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ଆଉ କିଛି ନାଁ ନାହିଁ ?' ମନେ ମନେ କହିଲେ ମିସ୍ ମହାପାତ୍ର ।

'ଦୀପକ କୁମାର ଭାବରେ ହିଁ ସେ ପରିଚିତ । କଳାଶ୍ରୀ ଥିଏଟରର ସେ ଜଣେ ଖ୍ୟାତନାମା ଅଭିନେତା ଓ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ।' ବନାନି ମିସ ମହାପାତ୍ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲା ।

'ତମ ସହିତ ବେଶ ଘନିଷ୍ଠତା ଅଛି ତା ହେଲେ ?'

'ହଁ, ଅଛି ।'

'କିନ୍ତୁ ଶେଷରେ ଯେପରି କୌଣସି ଅଶୋଭନୀୟ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ନହୁଏ ମିସ୍ ସାଆନ୍ତରା ! ନାରୀ ପ୍ରଗତି ସଙ୍ଘର ବିଶିଷ୍ଟ ସଭ୍ୟା ଭାବରେ ସେତିକ ଦାୟିତ୍ୱ ଜ୍ଞାନ ତମର ଥିବା ଦରକାର । ନଚେତ୍ ନାରୀ ପ୍ରଗତି ସଙ୍ଘର ସବୁ ସୁନାମ ଧୂଳିସାତ ହୋଇଯିବ ।' ଅନ୍ୟମାନେ ନୀରବରେ ସମର୍ଥନ କଲେ ମିସ ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ।

'ଦେଖୁଚି ପୁରୁଷ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯେଉଁ ମନୋବୃତ୍ତି ଥିଲା ତାହା ମୋଟେ ବଦଳି ନାହିଁ । ଆଉ ବୋଧେ ଏପରି ସତର୍କତା ଅବଲମ୍ବନ ମୋ ପାଇଁ ଯେତେ କରି ଯାଉଛି, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସେପରି କରି ଯାଉନ୍ଥି କି !'

'ଆଉ କାହା କଥା କହୁଚ ବନାନୀ ଦେବୀ ?' ମିସ୍ ଦାସ୍ କହିଲେ ।

'ନାରୀ-ପ୍ରଗତି ସଙ୍ଘର ସଭ୍ୟାମାନଙ୍କ କଥା କହୁଚି—।'

'ମିସ୍ ସାଆନ୍ତରା !' ମିସ୍ ମହାପାତ୍ର ଗର୍ଜି ଉଠିଲେ ।

'ପ୍ରମାଣ ନ ରଖି ମୁଁ କେବେ ପଦାକୁ ବାହାରେ ନା ମିସ୍ ମହାପାତ୍ର । ଏଥିରେ ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ଲିପ୍ତ । ଆଉ ଆପଣମାନେ ନାରୀ ସୁଲଭ ଈର୍ଷାରେ ଜର୍ଜରିତ ହୋଇ କେବଳ ମୋତେ ହଇରାଣ କରିବାକୁ ବଦ୍ଧ ପରିକର । ସେ କଥା ପ୍ରମାଣିତ କରିବାକୁ ସୁବିଧା ସବୁଲବେଳେ ଏଠାକୁ ବି ଧାଇଁ ଆସିଲେ ?'

'ମିସ ସାଆନ୍ତରା ! ତମେ କେଉଁମାନଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଚ ବୁଝିବା ଉଚିତ ।' ମିସ୍ ମହାପାତ୍ର ସେଇପରି ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ କହିଲେ ।

'ହଁ, ସବୁ ବୁଝିଛି । ଘଣ୍ଟାକ ଆଗେ ମି: ଖୁଣ୍ଟିଆଙ୍କ ମଟର ଏଠାକୁ ଆସିଥିଲା, ତାପରେ ତୃପ୍ତି ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଖବର ଦେଇଛି ।' ବନାନୀ ରାଗି ଉଠି କହିଲା ।

'ଏହା କଞ୍ଚା ମିଛ...' ତୃପ୍ତି ପ୍ରତିବାଦ କଲା ।

'ମୁଁ ଏକ୍ଷଣି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ କାହାକୁ expose କରିବାକୁ ଚାହେଁନା । ଆପଣମାନଙ୍କୁ କେବଳ ହୁସିଆର କରିଦେଲି ନାରୀ-ପ୍ରଗତି-ସଂଘର ହିତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ।' ବନାନୀ ମୁହଁ ଲାଲ୍ ପଡ଼ି ଯାଇଚି ।

'ଓ, ପୁରୁଷ ବନ୍ଧୁଟି ତେବେ ଖୁବ୍ ମଜେଇଚି ? ଚାଲଆସ, ଯଥେଷ୍ଟ ଅପମାନ ।'

'ଆଉ ଶୁଣିଯାନ୍ତୁ । ଆଶାକରେ ଆପଣମାନେ ଏ ବିଷୟରେ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଇବେ ନାହିଁ । ମୋ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ଶାସ୍ତି ବିଧାନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ମୋର ସଭ୍ୟା ପଦରୁ ଇସ୍ତଫା ପତ୍ର ସଭାନେତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଥିବ । ଆଉ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ

ଏତକ ଆଶ୍ୱାସନା ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଦେଇପାରେ ଯେ ଏ ସନ୍ଦେହରୁ ଆପଣମାନଙ୍କ ଈର୍ଷାପରାୟଣ ମନକୁ ମୁକ୍ତି ଦେବାପାଇଁ ମୁଁ ଦୀପକକୁମାରକୁ ବିବାହ ନ କରିବାରେ…'

ସମସ୍ତେ ଯେପରି ଆକାଶରୁ ଖସି ପଡ଼ିଲେ । ବନାନୀ ଯା କହି ପାରିଲା ?

'ଏଁ, ଗୋଟାଏ ଥିଏଟରବାଲାକୁ ବିବାହ କରିବୁ…'

'ଏ ସବୁ କହିବାକୁ ଟିକିଏ ଲଜ୍ଜା ବି ଲାଗୁନି ?'

'ଛି, ଛି, ମିସ୍ ସାଆନ୍ତରା ତୋର କି ରୁଚି !'

'ବନ ଅପା ! ଶେଷରେ ଏଇଆ କଲୁ ?'

'ହଁ, ସ୍ୱତରେ ଗୋପନ ଅଭିସାର ଅପେକ୍ଷା ସ୍ପଷ୍ଟ ଦିବାଲୋକରେ ନିଜ ମନର ମଣିଷର ଦେହ ଘସି ଚାଲିଲେ ନାରୀଜାତିର ଅଧଃପତନ ହେବନି ବରଂ ସେ ସମ୍ମାନିତ ହେବ । ଏଥର ଆପଣମାନେ ବିଦାୟ ନେଇ ପାରନ୍ତି ।' ସମସ୍ତେ ଘଦାକୁ ବାହାରି ଆସିଲେ । ପଛରୁ ଡାକିଲା ବନାନୀ, 'ତୃପ୍ତି, ଶୁଣିଯିବୁ ।'

ତୃପ୍ତି ଆସିଲାରୁ କହିଲା, 'ଭୟ ପାଇଲୁ କିଲୋ ? ତତେ ମୁଁ expose କରୁନି, ମି: ଖୁଣ୍ଟିଆକୁ ଛାଡ଼ ନାହିଁ, ଶେଷରେ ପୁଣି କୋଉ କୁଳର ହେବୁନି ।'

ତୃପ୍ତି ଗୋଟିଏ ବିଦ୍ରୂପ ହସ ହସି ଚାଲିଗଲା । ବନାନୀ ଯାହା କହିଲା ସେଥିରେ ତାର ହୃଦୟ ସମର୍ଥନ ଦେବାକୁ ଯେପରି ନାରାଜ ।

ସମସ୍ତେ ଚାଲିଗଲେ । ବାଲକୋନିରୁ ଫେରି ଆସି ବନାନୀ ଆଇନା ଆଗରେ ଛିଡ଼ା ହେଲା । ଦେହର ସୁଷମା ମଳିନ ପଡ଼ି ଆସୁଛି । ତେବେ ବି ତା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ରହିଚି । ଗୋଟିଏ ଯୁବକ ମନକୁ ରସାପ୍ଳୁତ କରିବା ପାଇଁ ସେତିକି ଯଥେଷ୍ଟ ।

—ଚଉଦ—

ପୁଷ୍ପ ।

ନୀଳସାଗରର କୂଳେ କୂଳେ ଶୁକ୍ଳଚନ୍ଦ୍ର ଦୀପକ ଆଉ ବନାନୀ । ଗୋଧୂଳି ଗଡ଼ିଯାଇଚି । ଶୁଭ୍ର ଜୋଛନାର ସ୍ପର୍ଶରେ ଆକାଶ ଆଉ ସାଗରର ମିଳନ ସୁନ୍ଦର ହୋଇଛି । ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାରରୁ ଗାନ୍ଧୀ ଘାଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖାଲି ପାଦରେ ବାଲି ଉପରେ ଚାଲି ଚାଲି ଥକି ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଆସି ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ଦୂରରେ ବତୀଘର ଦେଖାଯାଉଚି । କେହି କାହାକୁ କିଛି ନକହି ଅସୀମ ସାଗରକୁ ଅନାଇ ଦୁହେଁ ମୋହାବିଷ୍ଟ ହୋଇଥାନ୍ତି । କେତେବେଳକେ ଦୀପକ କିଛି କହିବାକୁ ଯାଇ ଡାକିଲା, 'ବନାନୀ ଦେବି !'

'ଉଁ' । ବନାନୀ ଏ ପରିବେଶ ଭିତରେ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ରହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ । ତରଙ୍ଗୋଚ୍ଛ୍ୱସିତ ସାଗରର ଦୃଶ୍ୟ ତା ମନକୁ ଯେପରି ରହସ୍ୟାବୃତ୍ତ କରିଛି ଏଇଆ ସେ ଦେଖାଇବାକୁ ଚାହୁଁଥାଏ ଦୀପକ ପାଖରେ । କିନ୍ତୁ ମନର ଇଙ୍ଗିତ ସେ ଛଳନାକୁ ଧରି ପକାଇ ଦେଉଥାଏ । ଦୀପକ ବନାନୀ ମନର ଧାରେ ଧାରେ ଖୁବ ସନ୍ତର୍ପଣରେ ଚାଲିଥାଏ ।

ସମୁଦ୍ରରେ ଜୁଆର ଆସୁଚି, ପୁଣି ଭଟ୍ଟା ପଡୁଛି । ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଢେଉ ଆସିଲା, ଚାଲିଗଲା । ହେଇ ଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଢେଉ ଆସୁଚି । ଦେଖୁ ଦେଖୁ ବନାନୀ ଓ ଦୀପକର ପାଦ ଧୋଇ ଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ହଠାତ୍ ସେମାନେ ପଛକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଆସି ନ ଥିଲେ ପୁରାପୂରି ତିନ୍ତି ଯାଇଥାନ୍ତେ । ଏତିକବେଳେ ବନାନୀର ଚିନ୍ତା ଭିନ୍ନମୁଖୀ ହୋଇଗଲା । ମନର ଆଲୋଡ଼ନ ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା ।

'ମୋ ଶାଢ଼ୀ ତିନ୍ତିଗଲା ।' ଟିକିଏ ହସି ବନାନୀ ଅନେଇଲା ଦୀପକ ଆଡ଼କୁ । ଦୀପକ ମୁହଁରେ ସିଧା ହୋଇ ଜୋଛନାର କିରଣ

ପଡ଼ୁଛି । ବନାମୀ କହି ସାରି ସେଠୁ ଦୃଷ୍ଟି ଫେରାଇ ଆଣି ପାରିଲାନି ।

'କଣ ଦେଖୁଛନ୍ତି ? ଶାଢ଼ୀ ଭିଜି ଗଲା ? ସମୁଦ୍ର କୂଳକୁ ଆସିଛନ୍ତି ଯେତେବେଳେ ତାର ଟିକଏ ଉତ୍ପୀଡ଼ନ ସହିବାକୁହିଁ ହେବ ···।'

'ହଉ ବାବା ଥାଉ, ଟିକଏ ପଚାରିଲେ ଏତେ ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା କଥା କହିବେ···ସବୁବେଳେ କଣ ଡ୍ରାମାଟିକ ସ୍ପିଚ ଭଲ ଲାଗେ ।' ବନାମୀ ତାର ଦି ଆଣ୍ଠୁକୁ ଦି ବାହୁରେ ଆବେଷ୍ଟନ କରି ସମୁଦ୍ରକୁ ଅନେଇ ରହିଲା ।

ଦୀପକ ଅନୁଭବ କଲା ବନାମୀ ଅଭିମାନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଚି । କଣ ସବୁ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ?

'ବନାମୀ ଦେବୀ !'

ବନାମୀ ନୀରବ ।

'ବନାମୀ···'

'ଆଃ, ଆପଣ ଟିକେ ଦୃଶ୍ୟ ବି ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ ଦେବେନି !'

'ହେଇ ଦେଖନ୍ତୁ, ଆଉ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଢେଉ ଆସୁଚି-ଏଥରକ ଏ ଢେଉ ପାଣି ଆମ ଉପର ଦେଇ ଚାଲି ଯାଇ ପାରେ, ଆସନ୍ତୁ ଉପରକୁ ଉଠି ଆସନ୍ତୁ···' କହି ବାଲି ଉପରେ ପଡ଼ିଥିବା ଦୀପକର ହାତଟାକୁ ଟାଣି ଧରିଲା ବନାମୀ ।

'ନା, ନା, ସେ ଢେଉ ମୋଟେ ଆମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିବନି, ଆପଣ ବସନ୍ତୁ···!' ବନାମୀର ପାପୁଲିଟାକୁ ଜୋରରେ ଚିପିଧରି ଟାଣି ରଖିଲା ଦୀପକ । ପୁଣି କହିଲା, 'ଆସୁ ପାଣି, ଜୁଆର ଭଙ୍ଗା ତ ଚାଲିଚି, ଆମକୁ ପୁଣି ଆଣି ଯଥାସ୍ଥାନରେ ଫିଙ୍ଗି ଦେଇଯିବ । ସମୁଦ୍ର ଏତେ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ନୁହେଁ ବନାମୀ··ଦେ—ବୀ··, ଗୋଟିଏ

ର ମନୋବାଞ୍ଛା ପୂରଣ ନ ହେଉଣୁ ସେ ଏପରି ଅନ୍ୟାୟ
ସିବ...'

'ଆଜ୍ଞା, କହିଲି ପରା ଶହଗୁଡ଼ାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ... ଏଙ୍କ
-ମୀ ଦେ-ବୀ ନ କହି ଖାଲି ବନାମୀ ବା ବନି କହିଲେ କଣ
ନ ?'

'ଚଳିବ । ମିସ୍ ବନି ! ହେଲା ?'

'କଣ କହିଲେ ମି. ଦୀପକ କୁମାର ବର୍ମା !'

'ଓହୋ ଆପଣ ଏକବାରେ ନାଛୋଡ଼ ବନ୍ଦା, ଆଗରୁ ଏପରି
ଣିଥିଲେ—'

'ଥାନା ପାଖରୁ ପୁରୀଘାଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରିକ୍ସା ପଛରେ
କେଉଁ ଗୋଡ଼େଇ ନ ଥାନ୍ତି...'

'ହଁ, ସେଇଆ ତ ଆଗରୁ ଜାଣିଥିଲେ କେଉଁ...'

'ଅନ୍ତତଃ ପୁରୀ ଆସି ନ ଥାନ୍ତି...' କହି ଦୁଷ୍ଟାମୀ ଚାହାଣିରେ
ଅନେଇଲା ବନାମୀ ।

'ସେଇଆ ତ, ହଉ ହେଲା...'

'କଣ ହେଲା ?'

'ବନି !'

'କୁହନ୍ତୁ—ତା ପରେ ?'

'ତାପରେ ?'

'ହୁଁ...'

'ତା ପରେ ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ଚାହେଁ, କୌଣସି ପ୍ରୋଗ୍ରାମ୍ ଠିକ
ନ କରି, ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ହୋଇ ହଠାତ୍ ଆତ୍ମଗୋପନ କଲା ଭଳି
ସନ୍ଧ୍ୟା ଲୋକାଲରେ ପୁରୀକୁ ପଳାଇ ଆସିବା ମାନେ କଣ ?'

'ମାନେ ହାଓଆ ପରିବର୍ତ୍ତନ...'

'ହାଓଆ ପରିବର୍ତ୍ତନ ନା ମନ ପରିବର୍ତ୍ତନ...?'

'ଉଭୟର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦରକାର ଥିଲା, ଆଶା କରେ ଆପଣଙ୍କର କିଛି କ୍ଷତି ହୋଇନି…?'

'କ୍ଷତି ହୋଇନି ?' ଜଣେ ମାନମାୟା ମହିଳାଙ୍କୁ ରାତିରେ ହରଣଚାଳ କରି ଘୁରି ନେଇ ଆସିବା ଘୋର ଅପରାଧ । ଏହା ଦ୍ୱାରା ମାନସମ୍ମାନ ହାନି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆର୍ଥିକ କ୍ଷତି ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ—'

ବନାନୀ ହସି ହସି ଗଡ଼ି ଗଲା । ଦୀପକ ବି ହୋ ହୋ ହୋଇ ହସି ଉଠିଲା । ଦୁହିଁଙ୍କ ହସ ଦୁହିଁଙ୍କ ଦୂରତ୍ୱକୁ ନିକଟତର କଲା । ଦୁହେଁ ପାଖାପାଖି ହୋଇ ବସିଲେ । ଦୀପକ ବାହୁରେ ଏକପ୍ରକାର ଦେହ ଭାର ଦେଇ ବସିଲା ବନାନୀ ।

ସମୁଦ୍ରକୂଳ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ନିର୍ଜନ ହୋଇ ଆସୁଚି । ଦୀପକ ଆଉ ବନାନୀ ଗୋଟାଏ ବାଲିସ୍ତୂପର ପାଦ ଦେଶରେ ବସିଥାନ୍ତି । ଲମ୍ବା କଣ୍ଡ ହଣ୍ଡ ଖୁଣ୍ଟିରୁ ଆଲୁଅ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କ ପାଖେ ତାର ସତ୍ତ୍ୱ ହଜେଇ ଥାଏ । ଦୂରରେ କାଇଁ କଏ କିମିତି ବୁଲୁଥିଲେହେଁ ଜହ୍ନ-ଆଲୁଅରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କେହି କାହାକୁ ଚିହ୍ନିବା ସମ୍ଭବ ହେଉ ନଥାଏ ।

ବନାନୀ କାନ୍ଧ ଉପରେ ମୃଦୁଚାପ ଦେଇ ଦୀପକ ଖୁବ୍ କୋମଳ ସ୍ୱରରେ ଡାକିଲା, 'ବନି !'

'ଉଁ…'

'ସମୁଦ୍ରକୂଳ ତମକୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗେ, ନୁହେଁ ?'

'ତମକୁ ?' ବନାନୀ ହଠାତ୍ 'ଆପଣ'ର ସୀମାଡେଇଁ ଏଇ ଏତକରେ ଦୀପକକୁ ଆପଣାର କରିନେଲା ।

'ମତେ ବି, କିନ୍ତୁ କେଉଁଦିନ ନିଜ ଆବେଷ୍ଟନୀ ଠାରୁ ଏପରି ଦୂରେଇ ରହିହେବ ?'

'ମନ ବାନ୍ଧିଲେ ସବୁ ହୋଇପାରେ…ପ୍ରବଳ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ପାଖରେ କେହି ତିଷ୍ଠି ପାରିନି…'

'ସେ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ତମର ଅଛି ?

'ତମର କ'ଣ ଏଥିରେ କିଛି ସନ୍ଦେହ ଅଛି ଦୀପକ ?'

'କିନ୍ତୁ ବନି, ତମର ଏହା ସ୍ଥାୟୀ ନହେଲେ ଶେଷରେ ତମେ ନଷ୍ଟଭ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ । 'ତମେ...'

'ଦୀପକ...!'

'ହଁ ବନି, ଯାହା କରିବାକୁ ଯାଉଛ ଖୁବ୍ ଭଲ । ତମେ ଶିକ୍ଷିତା, ଆଗପଛ ଭଲ ମନ୍ଦର ନିକତିରେ ତଉଲ କରିବା ଶକ୍ତି ତମର ଅଛି...ତମେ ଗୃହୀ ଜୀବନର ଗତିକୁ ବଦଳାଇବା ପାଇଁ; ଏହା ତମ ପକ୍ଷରେ ମୋ ଅପେକ୍ଷା—ମାନେ ଯେ କୌଣସି ପୁରୁଷ ଅପେକ୍ଷା ବେଶି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ – ତମପକ୍ଷେ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଭରଶୀଳ ଅବଲମ୍ବନ ବେଶୀ ଶ୍ରେୟସ୍କର...'

'ଦୀପକ, ବାରମ୍ବାର ମତେ ଏପରି ଆଘାତ ଦିଅନି !'

'ଶୁଣ ବନି, ପିଲାପରି ହୁଅନାହିଁ । ଏସବୁ କରିବାକୁ ତମ ବିବେକ କେବେ କହିବନି, ମୁଁ ଜାଣେ । ଯୌବନସୁଲଭ ଚପଳତାରେ ସମ୍ଭବା ତମେ ଗୋଟିଏ ରୁଚିସମ୍ପନ୍ନ ଯୁବକ ଆଗରେ ତମ ମନର ଗୋପନ କଥା ଶୁଣାଇଛ, ସେଥିରେ କିଛି ଯାଏ ଆସେନା । ସେ ରହସ୍ୟ କେବେ କାହାରି ଆଗରେ ଉଦ୍ଘାଟିତ ହେବନି, ସେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ତମକୁ ମୁଁ ଦେଇପାରେ । ଦିନାକେତେ ପରେ ଜଣେ ଅପରିଚିତ ବନ୍ଧୁର ସ୍ନେହମମତାକୁ ତମେ ବି ଭୁଲିଯିବ । ଆମ ସମାଜରେ ଏହାରି ପରମ୍ପରା ଅଛି । ବନି, ପୁଣି ଥରେ କହୁଚି, ମୋତେ ତୁମେ ବିଶ୍ୱାସ କର । ତମକୁ ଜୀବନରେ ମୁଁ ସୁଖୀ ଦେଖିବାକୁ ଚାହେଁ ।'

ଦୀପକର କଣ୍ଠ ଭାରି ଗଦ୍‌ଗଦ୍ ହୋଇ ଆସିଲା । ଏହା ଭିତରେ ବନାନୀର ଗ୍ରୀବାଟି ଦୀପକର ବାହୁ ଛାଡ଼ି ବକ୍ଷ ଉପରକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଯାଇଚି । ସେ ଯେପରି ନିର୍ଭରଶୀଳ ଆଶ୍ରୟ ପାଇ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହୋଇଚି ।

'ପାଠକ, କାହାର ମନ କଥା କାହା ପାଖରେ ଆଉ ଗୋପନ ହୋଇ ନାହିଁ । ମୁଁ ଖାଲି ହଁ ଭରିଥିଲେ ଖୁବ ଉଚ୍ଚପଦସ୍ଥ ସରକାରୀ ହାକିମମାନେ ମଧ୍ୟ ମତେ ବାହା ହେବାକୁ ଆଗେଇ ଆସିଥାନ୍ତେ । ଅନେକ ଯେ ଚେଷ୍ଟା କରି ନାହାନ୍ତି ଏପରି ନୁହେଁ, ଅନେକ ମୋ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ପ୍ରତି ଦୟା ବି ଦେଖାଇଛନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ଧନ ପାଖରେ ମନର ଆନୁଗତ୍ୟକୁ ମୁଁ ସବୁବେଳେ ଘୃଣା କରି ଆସିଚି । ଫଳରେ ସଙ୍ଘର୍ଷକୁ ମୁଁ ଭଲ ପାଇଚି ଏବଂ ନ୍ୟସ୍ତସ୍ୱାର୍ଥମାନେ ଆପେ ଆପେ ଦୂରେଇ ଯାଇଛନ୍ତି ମୋ ପାଖରୁ । ସମସ୍ତଙ୍କ କୁପ୍ରବୃତ୍ତି ପଣ୍ଡ ହୋଇଚି ମୋର ଦୃଢ଼ତା ଆଗରେ । ଶେଷ ସୁଦ୍ଧା ଅଜାଙ୍କ ଇଙ୍ଗିତରେ ସବ୍‌ଡେପୁଟି ଭୁଷାର କାନ୍ତ ବି ଆଗେଇ ଆସିଥିଲା । ମନ୍ଦିରରେ ଥରେ ପଥର ବସାଇ ସାରିଥିଲି ମୁଁ ତା' ହାତ ମୁଠାରେ —କିନ୍ତୁ ବିଦାୟ ନେବାକୁ ତାକୁ ବି ବେଶୀ ସମୟ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ସେ ଆଜି ତୃପ୍ତିକୁ କରାୟତ୍ତ କରି ମୋ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅସ୍ତ୍ର ନିଆରି କରୁଛି । ତୃପ୍ତି ଅଳ୍ପକେ ଭୁଲିବା ସ୍ତ୍ରୀ; କିନ୍ତୁ ତୃପ୍ତି ଜାଣେନା ଭୁଷାର ମତେ ବଦନାମ କଲା ପରେ ବି ମୋର ସମ୍ମତି ପାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆଗେଇ ଆସିବ ମୋ ପାଖକୁ···।'

'ଡେନ୍‌ଜର୍‌ସ ଏଲିମେଣ୍ଟ···!'

'ସମାଜରେ ଏପରି ଲୋକ ୧୦୦ରେ ୯୯ ଜଣ ପାଠକ । କିଏ ଦେବ ମୋତେ ଆଶ୍ରୟ, କିଏ ହେବ ମୋର ନିର୍ଭରଶୀଳ ଅବଲମ୍ବନ···ମୁଁ କାହାର ଆଶ୍ରୟ ଚାହେଁନା, ମୁଁ ନିଜେ ନିଜର ଅବଲମ୍ବନ···ସେଇଥିପାଇଁ ୭ବର୍ଷ କାଳ ମୁଁ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ କାମ କରି ଆସିଲି । ସମାଜରେ କିଏ ଖାଲି ପୁରୁଷ ନାରୀର ଆଶ୍ରୟସ୍ଥଳ ? ପୁରୁଷସର୍ବସ୍ୱ ସମାଜ ଏଥିରେ 'ହଁ' ଭରିବାକୁ ଟିକେ ହେଲେ ଦ୍ୱିଧା କରିବ ନାହିଁ—କିନ୍ତୁ ପାଠକ, ଏ ସବୁ ଶୁଣିଲା ପରେ ବି ତମେ କହିବ ମୁଁ ଖାଲି ଗୋଟାଏ ନିର୍ଭରଶୀଳ ଆଶ୍ରୟ ଚାହେଁ··· ଆଉ କିଛି ଚାହେଁନା ?' କହୁ କହୁ କିନାରୀର ଓଠ ଥରି ଉଠିଲା ।

'ବନ !'

ଦୀପକ ଗଭୀର ଆଶ୍ଲେଷରେ ବନାନୀକୁ ବକ୍ଷରେ ଚୁପି ଧରିଲା । ବନାନୀର ପ୍ରକମ୍ପିତ ଓଠ ଦଉଟି ଦୀପକର ବକ୍ଷରେ ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇ ବାକ୍‌ସ୍ଫୁର୍ତ୍ତି ହରାଇ ଥାଏ ।

'ମୁଁ ନିଃସ୍ୱ ବନ୍ଧ, ଜୀବନରେ ଏତେ ସୁଖ ପାଇବି ବୋଲି କେବେ ଆଶା ବି କରି ନ ଥିଲି, ତମ ପ୍ରେମ ଆଜ ମତେ ଧନ୍ୟ କରିଚି, ମୋ ଜୀବନକୁ ସୁନ୍ଦର କରିଚି···ବନ୍, ବନ୍···'

ବନାନୀ ଦୀପକର ଗଭୀର ଆଶ୍ଲେଷରେ ହଜିଯାଇଥାଏ । ସମୁଦ୍ରର ଗର୍ଜ୍ଜନ ବି ତାର ଧ୍ୟାନ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେଉ ନ ଥାଏ ।

* * * *

ବନାନୀ ସେଦିନ ରାତିରେ ଖୁବ୍ ଭାବିଚିନ୍ତି ଠିକ୍ କଲା ଦୀପକ ଆଗରେ ସବୁ କଥା ଖୋଲି କହିବାକୁ । ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଯେ ଏକାନ୍ତ ଭାବରେ ଚାହାନ୍ତି ଏଥିରେ କାହାରି ମନରେ ସନ୍ଦେହ ନ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଏ ଚାହିଁବାର ଶେଷ କେଉଁଠି ହୁଏତ ଦୀପକ ଧାରଣା କରି ପାରି ନ ଥିଲା ।

ବନାନୀ ବରାବର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଚି ପ୍ରଥମେ ଯେତେବେଳେ ତା ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିଲା, ସେତେବେଳେ ଦୀପକ ଯେପରି ବନାନୀର ସାନିଧ୍ୟଲାଭ ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା, ତା ଅନେକାଂଶରେ ପ୍ରଶମିତ ହୋଇଚି । ଦୀପକର ସେ ଯୁବକସୁଲଭ ଉଚ୍ଛୃଙ୍ଖଳ ମନୋଭାବ ଅସମ୍ଭବ ଭାବରେ ସଂଯତ ହୋଇଚି, ଭଦ୍ର ହୋଇଚି । ସେ ଯାହା ଆଶା କରି ନ ଥିଲା, ତାହା ବାସ୍ତବରେ ଫଳବତୀ ହେବା ଫଳରେ ତା ଜୀବନର ଗତି ବଦଳି ଯାଇଚି । ତା ଅବଚେତନ ମନରେ ବନାନୀକୁ ପାଇବା ଆଶା ଦୃଢ଼ରୁ ଦୃଢ଼ତର ହେବା ଫଳରେ ତା ବାହାର ଦୁନିଆ ସଙ୍ଘର୍ଷ ସୃଷ୍ଟି କରିଚି ଏବଂ

ତାହାର ଉପରେ ଅନେକ ସମୟରେ ସେ ଘରୁଚ ବନାମୀକୁ ନେଇ ସେ କଣ କରିବ ?

ଦୀପକ ବିଷୟରେ ଅନେକ ଭାବି ଶେଷରେ ବନାମୀଙ୍କ ଦୀପକର ଧାରଣାକୁ ପରିଷ୍କାର କରିଦେଲା ଏବଂ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ ଦୀପକ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ପୁଣି ଆସିବାକୁ ବାଧ କଲା ବନାମୀ ।

ଏଣିକି ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁଙ୍କ କୋଠା ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ ବି ସେ ଠିକ୍ କରିଛି । ସେଥିପାଇଁ ତେଲେଙ୍ଗା ବଜାରରେ ଗୋଟାଏ କୋଠା ଘର ଭଡ଼ା ନେବାକୁ ଯୋଗାଡ଼ କରୁଛି । ପାଖରେ ଦୀପକ ବି ରହିବ । ଦୁହିଁଙ୍କ ଏକାଠି ରହିବା ଅନେକଙ୍କର ଚକ୍ଷୁଶୂଳ ହୋଇପାରେ; କିନ୍ତୁ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୁରୁଷ ଆଉ ନାରୀ ମନରେ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ନ ଆସିଛି ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରସ୍ପରର ପ୍ରେମ, ଆକର୍ଷଣ ଘୃଣା ଓ ସନ୍ଦେହରେ କଳୁଷିତ ହେଉଥିବ । ଏଣୁ ବନାମୀ ସମାଜର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ବଦଳାଇବାକୁ ଚାହେଁ । ହୋଇପାରେ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ଗୋଟାଏ ମସ୍ତବଡ଼ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ।

ପୂର୍ବରେ ଦୁଇଦିନ କଟାଇ ସକାଳେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଲେ । ଭୁବନେଶ୍ୱରର ରମଣୀୟ ସ୍ଥାନମାନ ପରିଦର୍ଶନ କରି ସେଇ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଫେରି ଆସିଲେ କଟକ ।

—ପନ୍ଦର—

ବନାମୀ ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁଙ୍କ କୋଠାଘର ଛାଡ଼ି ତେଲେଙ୍ଗା ବଜାରର ନୂଆ ବସା ଘରକୁ ଆସିଲାବେଳେ ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁ କିଛି ଆପତ୍ତି କଲେ ନାହିଁ । କେଇଦିନ ହେଲା ବନାମୀର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିଚାର ଢଙ୍ଗ ଦେଖି ସେ କୌଣସି ବିଷୟ ଉପରେ ମତାମତ ଦେବାକୁ ଉଚିତ ମଣୁ ନ ଥିଲେ । କେବଳ ନୂଆ ଘରକୁ ଆସିବା

ପୂର୍ବରୁ ବନାନୀକୁ ସେ ଏତିକିମାତ୍ର କହିଥିଲେ ଯେ, ନିଜ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ବଜାୟ ରଖି ସେ ଏଠି ରହିପାରେ, କିନ୍ତୁ ବନାନୀ କୌଣସି କାରଣ ନ ଦର୍ଶାଇ ସେଠୁ ଚାଲି ଆସିଲା । ଅଜାଙ୍କ ଉପରେ ତା' ମନ ଟିକିଏ ହେଲେ ବିଷାକ୍ତ ହେଇନି ।

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦୀପକ ଚାଲି ଆସିଲା ପାଖକୁ । ଦୁହିଁଙ୍କର ଛୋଟ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କକ୍ଷ । ଗୋଟିଏ ରୋଷାଇ ଘର । ବନାନୀ ରୋଷାଇ କରେ, ସେଥିରେ ତାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ଗୋଟିଏ ଝିଅ । ବଡ଼ ଭୋରରୁ ଦୀପକ ପାଇଁ ଚା' କରିଦିଏ । ଦୁହେଁ ଚା' ପିଅନ୍ତି । ୧୦ଟାବେଳେ ବନାନୀ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଏ । ଦୀପକ ଆସେ 'କଳାଶ୍ରୀ' ଥିଏଟରକୁ ।

ବନାନୀ ସ୍କୁଲରୁ ଆସିବା ଆଗରୁ ଦୀପକ ଫେରିଥାଏ । ସାମାନ୍ୟ ଚା' ପାନ ପରେ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଦୀପକ ଥିଏଟରକୁ ଆସେ । ବେଳେବେଳେ ବନାନୀ ଓ ସେ ବଜାର କରି ଆସନ୍ତି, ସିନେମା ଦେଖିଯାନ୍ତି । ଚାରି ସୁଅପରି ଦିନଗୁଡ଼ିକ ବହି ଚାଲେ । ଦୁହିଙ୍କୁ ବେଶ ଆନନ୍ଦ ଦିଏ ଏ ନୂଆ ଜୀବନ ।

ଦୀପକ କିନ୍ତୁ ଏ ଜୀବନର ସ୍ୱାଦୁ ପୁରାପୁରି ଉପଭୋଗ କରି ପାରୁନି । 'କଳାଶ୍ରୀ ଥିଏଟର'ର ପତନ ହେଇଚି ଏ ସବୁ ଅଶାନ୍ତିର ମୂଳ କାରଣ । ହସପିଟାଲରେ ରହିବା ଦିନଠାରୁ 'କଳାଶ୍ରୀ' ଶ୍ରୀହୀନ ହୋଇ ଆସିଚି । ଜନ ସାଧାରଣଙ୍କଠାରୁ 'ଡୋନେସନ' ଆଣି ପାର୍ଟିର ଅର୍ଥନୈତିକ ଅବସ୍ଥାକୁ ସୁଧାରୁଥିବାବେଳେ ଦଳଟି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବେ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ହୋଇଗଲା । ମ୍ୟାନେଜରଙ୍କ କୁକର୍ମ ଫଳରେ ଥିଏଟରର ପ୍ରଧାନ ନାୟିକାକୁ ହରାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କିଛି ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟ ଅପସାରଣ ହେଇଚି । ସବୁର ଚାପ ପଡ଼ିଚି ଦୀପକ ମୁଣ୍ଡରେ । ଯେ କେଇଜଣ ରହିଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ଖୋଇ ପେଇ ରଖିବାକୁ ହେବ ନଚେତ ଚଳିବାନ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ବିଦାୟ ଦେବାକୁ ହେବ । ଏସବୁ ପରେ ମଧ୍ୟ ଦୀପକ ନିଷ୍ଠୁର

୧୩୫

ପାଇବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ନିଜ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଋଣ ଆଣିଥିବା ସହସ୍ରାଧିକ ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟ ତାକୁ ପରିଶୋଧ କରିବାକୁ ହେବ ।

ପ୍ରତିଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ପାଉଣାଦାରମାନେ ରୁଣ୍ଡ ହେଉଛନ୍ତି । ଦୀପକ ଉପରେ ଦାବୀ କରୁଛନ୍ତି । ଦୀପକ 'କଳାଶ୍ରୀ' ସମ୍ପତ୍ତିର ଆଳ କରି ସମସ୍ତ ଗଡ଼ାଇ ବୁଲିଛି । ଶେଷ ପରିଣତି କ'ଣ ହେବ, ସେ ବି ଠିକ କରି ପାରୁନି । ଥିଏଟର ଯେତେବେଳେ ପୂରାପୂରି ବନ୍ଦ ସେ କାହାକୁ କଣ ବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇ ପାରେ । କିନ୍ତୁ ବେଶି ପାଣ୍ଠି ନହେଲେ ଥିଏଟର ପୁଣି ଆରମ୍ଭ ମଧ୍ୟ କରି ହେବନି । ୨।୩ ମାସର ଦରମା ବାକି ପଡ଼ିଛି ଅଭିନେତାମାନଙ୍କର । ଖାଲି ଗଣ୍ଡେ ଖାଇ ପଡ଼ି ରହିଛନ୍ତି ଯାହା ।

ପରିଣତି ଖରାପଆଡ଼କୁ ଗତି କଲା । ଫଳରେ ଦୀପକ ଯାହା 'କଳାଶ୍ରୀ' ରଙ୍ଗମଞ୍ଚକୁ ଯାଇ ପରିସ୍ଥିତି ସମ୍ଭାଳୁ ଥିଲା, ତାହା ପୂରାପୂରି ବନ୍ଦ କରି ଦେଲା । କିନ୍ତୁ ପାଉଣାଦାରମାନେ ନୀରବ ନ ରହି ଘରକୁ ଆସି ଉତ୍ପୀଡ଼ନ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

ସେ ଦିନ ରବିବାର । ବନ୍ଦୀଆ ଥାଏ । ଦୀପକ ତ ପ୍ରାୟ ଘରେ ରହୁଥାଏ । ସଉଦା ଦେଇ ଥିବା ଦୋକାନୀ ଆସି ଦୀପକକୁ ଖୋଜିଲା । ଦୀପକ ବାହାରକୁ ଆସି କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲା ଏବଂ ଥିଏଟର ଆରମ୍ଭ ହେଲେ ସବୁ ଧାର ପରିଶୋଧ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଲା । କିନ୍ତୁ ଦୋକାନୀଟି ହଠାତ୍ ଶିଷ୍ଟାଚାର ଲଙ୍ଘନ କରି କୁଭାଷା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ଛାଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ଦୀପକ ନୀରବରେ ଶୁଣୁଥାଏ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜବାବ ବା କଣ ସେ ଦେଇପାରିବ ? ଶେଷସୁଦ୍ଧା କହିଲା, 'ଯାଅ, କୋର୍ଟ ଜରିଆରେ ଅସୁଲ କର ।'

ଲୋକଟି ଆହୁରି ଉଚ୍ଛୃଙ୍ଖଳ ହୋଇ କହିଲା, 'କୋର୍ଟକୁ ଯିବି କାହିଁକି ? ବିଚ୍ ବଜାରରେ ବେକରେ ଗାମୁଛା ପକାଇ ଅସୁଲ କରିବି । ମୁଁ କିଏ ଚିହ୍ନିଲୁ ? ମୁଁ ସେତିକି ଭଦ୍ର ମଣିଷ ସେତିକି ଲଫଙ୍ଗା···ଆଚ୍ଛା······ ।'

ନଣ ମୋଡ଼ି ମୋଡ଼ି ଲୋକଟି ଚାଲିଗଲା ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ପରେ ଆଉ ଏକ ଘଟଣା । ନଗଦ ଟଙ୍କା ଧାର ଆଣିଥିଲା ଦୀପକ ଏ ଲୋକଠୁ । ଅନେକଥର କହିଚି ଦେବାକୁ, କିନ୍ତୁ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିନି । ସେ ଆସି ଡାକିବା ମାତ୍ରେ ବନାନୀ ଆସି କହିଲା, 'ତାଙ୍କ ଦେହ ଖରାପ । ଶୋଇଛନ୍ତି, କଣ କହୁଚ ?'

'ଟଙ୍କା ପାଇଁ ଆସିଥିଲି ?'

'ସେ କଣ ଆଜି ଦେବାକୁ କହିଥିଲେ ?' ବନାନୀ ପଚାରିଲା ।

'ଖୋଜ ଖବର ତ ମିଳୁନି ଆଉ ଟଙ୍କା ଦେବେ କଣ ମ ? ମଣିଷ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖା ଚାହାଁ ହେଲେ ତ କେତେ କଥା, ଆଗେ ଥିଏଟରକୁ ଯାଉଥିଲେ ଯେ ଦେଖାଚାହାଁ ହେଉଥିଲା, ଏବେ ତା ବି ବନ୍ଦ ।'

'ହଉ ଟିକିଏ ଅପେକ୍ଷା କର—ଥିଏଟର ଆରମ୍ଭ ହେଲେ କଣ ପାଇବ ନି ?'

'ଥିଏଟର ଗଲା ସେ ଆଉ ଉଠେଇବ ନାହିଁ । ମେନେଜର ତ ଜଣକୁ ନେଇ ଚାଲିଗଲା ଆଉ ଦୀପକ ବାବୁ ବି···'

'ବନ୍ଦକର, ଭଦ୍ରତା ଜ୍ଞାନ ବି ନାହିଁ···ଯାଅ ପରେ ଟଙ୍କା ପାଇବ; ନହେଲେ ନାଲିସ୍ କର ।' ଦୀପକ ହଠାତ୍ ରାଗରେ ଘରୁ ବାହାରି ପଡ଼ି ଲୋକଟା ଉପରେ ଯେପରି ଆକ୍ରମଣ କଲା ।

'ଆମେ ଭଦ୍ର ଲୋକ ନୋହୁ, ତମେ ଭଦ୍ର ଲୋକ ଯେ ଟଙ୍କା ଥୋଇଲ । ଅଢ଼େଇଶ ଟଙ୍କା ସୁଧ ମିଶି ଆସି ଚାରିଶ ହେଲଣି । ତା ଉପରେ ପୁଣି ତାଉ·····'

'ହଉ ତମେ ଯାଅ, ତମେ ଟଙ୍କା ପାଇବ' ବନାନୀ କହିଲା ।

'ହଁ ତମେ ମା ଯାହା କହିଲ ବିଶ୍ୱାସ ଆସିଲା । ତମେ ଧାର ନେଇଚ, ଆମେ ଧାର ଦେଇଚୁ, ତା ପରେ ପୁଣି ତାଉ ହେଲେ ଚଳିବ···?'

'ହଉ ବାବୁ ତୁମେ ଯାଅ ।' ବନାନୀ ଅନୁରୋଧରେ ଲୋକଟି ଚାଲିଗଲା । ଦୂରକୁ ଯାଇ ପୁଣି ଅନେଇଲା ପଛକୁ । ବନାନୀ ଆସିନ ଥିଲେ ହୁଏତ ସେ ଖୁବ ଝିକ୍ ଝିକ୍ କରିଥାନ୍ତା । ବନାନୀ ଚାଲିଗଲା ନିଜ ରୁମକୁ । ଦୀପକ ବି ପ୍ରସ୍ଥାନ କଲା ।

ଦୁଇ ଦିନ ପରେ ।

ଦୀପକ ବନାନୀ ଦୁହେଁ ରାତ୍ରିଭୋଜନ ସାରିଥାନ୍ତି । ଦୀପକ ଗୋଟାଏ ସିଗାରେଟ ଲଗାଇ ତକ୍ତପୋଷ ଉପରେ ଆରାମ କରୁଚି । ମୁହଁରେ ବିକ୍ଷିପ୍ତ ଭାବନାର ଝଲକ । ଏ କେଇଦିନ ଭିତରେ ସେ ଯେପରି କେଇଟି ବର୍ଷ ଆଗେଇ ଯାଇଚି ।

ଦି'ରୁମ ମଝିରେ ଗୋଟିଏ କବାଟ । ଦୀପକ ଦାଣ୍ଡ ଘରେ ଶୁଏ । ମଝି କବାଟ ଛଡ଼ା ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱାର ଦୀପକ ରୁମରୁ ଖଞ୍ଜାକୁ ଅଛି । ବନାନୀ ଶୋଇବା ପୂର୍ବରୁ ମଝି ଦ୍ୱାର ଦେଇ ଆସିଲା ଦୀପକ ପାଖକୁ । ତକ୍ତପୋଷ ଆଗରେ ପଡ଼ିଥିବା ଚେୟାରଟିରେ ବସି ପଡ଼ିଲା ବନାନୀ ।

'କଣ ଏତେ ଭାବୁଚ ଦୀପକ !' ବନାନୀର ପ୍ରଶ୍ନରେ ଦୀପକ ଅନେଇଲା ବନାନୀକୁ । ଏ ନାରୀଟି କିଏ ? ଅନବରତ ତା ପଛରେ ରହି ଆଗେଇବାର ପ୍ରେରଣା ଦେଉଚି । ଶୁଷ୍କ ମରୁରେ ସ୍ରୋତସ୍ୱିନୀ ଝରଣା ସୃଷ୍ଟି କରୁଚି ।

'ମୁଁ କଣ ପଚାରୁଚି ଶୁଭୁଚି ?'

'ଏଁ କଣ କହିଲ ବନି !'

'ଦେଖୁଚି ଥିଏଟର କଥା ଭାବି ଭାବି ତମେ ପାଗଳ ହୋଇଯିବ । ନିଜ ମୁହଁ ଆଇନାରେ ଦେଖିଚ ? ଦେଖିଲେ କିପରି ଦେଖା ଯାଉଚ ?' କଥାରେ ସ୍ନେହ ବୋଳି ବନାନୀ ପଚାରିଲା ।

'ଥିଏଟର କଥା ଆଉ ଭାବୁନି···ଭାବୁଚି···'

'କଣ ?'

'ଭାବୁଛ କୋଉଠି ଖଣ୍ଡେ ଚାକିରି ପାଇଲେ କିମିତି ହୁଅନ୍ତା ?'

'ଚାକିରି ପାଇଁ କାହିଁକି ଏତେ ଚିନ୍ତା ଶୁଣେ ? ସ୍ତ୍ରୀ ଜାତି ଉପରେ ପୁରୁଷର ଯେଉଁ ଅବିଶ୍ୱାସ, ତା ସବୁ ପୁରୁଷଠାରେ ସମାନ ଦେଖୁଛ.....'

'ବନି...ସେ ସବୁ କଥା ଆଉ ଉଠାଅନି...ତମ ଉପରେ ମୋର ଢେର ବିଶ୍ୱାସ; କିନ୍ତୁ ବାହାର ଲୋକ କପରି ବିଶ୍ୱାସ କରିବେ ଯେ ତମ ମୋର ସମ୍ବନ୍ଧ...'

ଦୀପକ କହି ପାରିଲାନି ।

'ତମ ମୋର ସମ୍ବନ୍ଧ ଖାଲି ଯେ ବନ୍ଧୁତା ନୁହେଁ, ସେମାନେ ଅବିଶ୍ୱାସ କରିପାରନ୍ତି, କିନ୍ତୁ କିଏ ତାଙ୍କୁ କହୁଛି ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ କଣ ସେମାନଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ? ସେ ଭୟ ଥିଲେ ସାମାଜିକ ପରମ୍ପରାକୁ ଆଡ଼େଇ ଦେଇ ଦୁଇଟି ତରୁଣ ତରୁଣୀ ଏକାଠି ଦିନ ଯାପନ କରିବାକୁ ସାହସ କରି ନ ଥାନ୍ତେ ।' ବନାନି କହିଲା

'ଏ ସବୁ ସତ୍ତ୍ୱେ ତମେ ନିଜ କଥା ଭାବ ବନି ! କେତେଦିନ ତମର ମୁଁ ଗଳଗ୍ରହ ହେବି ? ମୁଁ ଚାକିରି କଲେ ତମେ ଟିକେ ନିଶ୍ୱାସ ମାରନ୍ତ...!'

'ମୁଁ ସହଜରେ ଚାକିରି ଛାଡ଼ୁନି ଦୀପକ...ତମେ ଯଦି ଅନ୍ୟ କିଛି ଭାବୁଥାଅ, ମୋର ଆପତ୍ତି ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ତମେ ଚାକିରି ପାଇଁ ଦିନରାତି ଏପରି ଭାବିଲେ ମୋ ଚିନ୍ତା ଦୁଇଗୁଣ ହୋଇଯିବ ।'

ଟିକିଏ ରହି ବନାନି ପୁଣି କହିଲା, 'ଆଚ୍ଛା ଦୀପକ, ମୋଟା-ମୋଟି ହିସାବ କରି କହିଲ ତମେ ନିଜ ଦାୟିତ୍ୱରେ କେତେ ଟଙ୍କା ଧାର କରିଛ ?'

'ଧାର—ମୋ ନିଜପାଇଁ ?' ଦୀପକ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଟିକିଏ ଚମକି ପଡ଼ିଲା ।

'ନା, 'କଲାଶ୍ରୀ ଥିଏଟର' ଯୋଗୁ ଯେଉଁ ଋଣ କରିଚ ତାର ପରିମାଣ କେତେ ହେବ ?'

'ଦେଖ ବନ, ତମେ ଏ ବିଷୟରେ ମୋଟେ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଅନା । ଥିଏଟର ଋଣ ପରିଶୋଧ କରିବା ପାଇଁ କେବଳ ମୁଁ ଦାୟୀ ନୁହଁ, ଥିଏଟର୍‌ର କିଛି ସମ୍ପତ୍ତି ବି ଅଛି । ଶେଷ ସୁଦ୍ଧା ସେ ସମ୍ପତ୍ତି ବିକ୍ରୀ ହୋଇ ଧାର ଶୁଝା ଯାଇପାରେ ।'

'କିନ୍ତୁ ଯେ କେଇଜଣ ତମକୁ ଜୋର୍ କରି ଧରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ?'

'ହଁ, ସେମାନଙ୍କ କଥା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର···ସେଇଥିପାଇଁ ଗୃହକର୍ତ୍ତ୍ରୀ କଥାଟା ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲି···।' ଯୁକ୍ତି ନ ପାଇ ଦୀପକ ବନାନୀ ମୁହଁକୁ ଅନାଇଲା ।

'ସେ ଏପରି କେତେ ଟଙ୍କା କି ?'

'କାହିଁକି ତମର ଜାଣି ଲାଭ ?'

'କାହିଁକି ଏ ଖବରରେ ଜାଣିବାର କଣ ମୋର ଦାବୀ ନାହିଁ ?' ବନାନୀ ସ୍ମିତ ହସି ପ୍ରଲୁବ୍ଧ ଚାହାଣିରେ ଅନେଇଲା ଦୀପକକୁ ।

ଦୀପକ ଶେଯ ଉପରେ ଉଠି ବସିଲା । ସିଗାରେଟ୍‌ଟାକୁ ଧାଡ଼ିଥରେ ଲାଗ ଲାଗ ଟାଣି ଦେଇ ତଳେ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲା । କହିଲା, 'ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ଚରିତ୍ରକୁ ସବୁବେଳେ ଜୟ କରି ଆସିଚ । ତମେ ବାଦ୍‌ଯିବ କିପରି ।'

'ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଏ ନୁହେଁ ଦୀପକ !'

'ଦେଖ ବନ, ସବୁ ଦାୟିତ୍ୱ ମୁଣ୍ଡକୁ ନାଅନ ।'

'ତମେ ଚିନ୍ତା କରନା···ତମେ ଗୃହକର୍ତ୍ତ୍ରୀ କଲେ ତାର ହିସାବ-ନିକାଶ ହୋଇଯିବ···ତା' ଛଡ଼ା ବାହାର ଲୋକଙ୍କ ମନରେ ବିଶ୍ୱାସ ଆଣିବାକୁ ହେବ ତ ପରସ୍ପରର ସୁଖ-ଦୁଃଖରେ ଆମେ ଦୁହେଁ ସମାନ ଅଂଶୀଦାର ।' ବନ ଉଠିଲା । ସେ ଦୀପକ ଶେଯ

ପାଖକୁ ଆସି କହିଲା, 'କାଲି ହିସାବ କରି କହିବାକୁ ଯେପରି ନଭୁଲ ଯାପକ, ବୁଝିଲ ?'

'ହୁଁ !'

'ଆସ କବାଟ ଦିଅ । ଆଉ ରାତି ସାରା ନଭାବି ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଶୋଇପଡ଼ ।'

'ନିଦ ହେଉନି, ପାଖ ରୁମରୁ ଅଧରାତିରେ ଗୋଟିଏ ତରୁଣୀ ଆସି ମୋ ପାଖରେ ବସି ପଡ଼ୁଚି । ତାପରେ ହଲେଇ ଦେଇ କହୁଚି, ଉଠ, ଗପ କରିବା । ମୁଁ ନାଚୁରି, ଏଥିରେ କଣ ନିଦ ହୁଏ ?'

ବନାନୀ ହୋ ହୋ ହୋଇ ହସିଉଠିଲା—ତାପରେ ସେ ସେହିପରି ହସକୋଳା ମୁହଁରେ କହିଲା, 'ବେଶ୍ ସେ ଆଉ ଆସିବନି, ସେ ଦାୟିତ୍ୱ ମୋର; କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଗୋଟାଏ ନିର୍ଭର ଜବାବ ଦେବାକୁ ହେବ—ଦଶହରା ପରେ ପରେ ବିବାହଟା ରେଜିଷ୍ଟ୍ରି ଯେପରି ହୁଏ—ଏଁ—କଣ କହୁଚ ?' ଶେଯ ଉପରେ ପାପୁଲି ଭରା ଦେଇ ବନାନୀ ଯାପକ ମୁହଁ ଆଗରେ ନଇଁ ପଡ଼ିଲା ।

ରାତି ପ୍ରହର ଡେଇଁ ଚାଲିଥାଏ । ବନାନୀ ରୁମ୍‌ରେ ଗ୍ରେଟ ଟାଇମ୍‌ପିସ୍‌ଟି ଟିକ୍ ଟିକ୍ ଶବ୍ଦରେ ନିଜ ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ଘୋଷଣା କରୁଥାଏ । ଯାପକ ରକ୍ତରେ ଉତ୍ତେଜନାର ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ··· ବନାନୀର ଦି'ବାହୁକୁ ଖୁବ ଜୋରରେ ଚିପିଧରି ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଅନେଇଲା ବନାନୀ ମୁହଁକୁ । ନୀରବ ଚାହାଣି, ସ୍ପନ୍ଦନହୀନ ଓଠର ଭାଷା ଦୁହିଁଙ୍କ ପାଖରେ ଅବୋଧ୍ୟ ରହିଲାନି । କେଇଟି ମୁହୂର୍ତ୍ତ ସେଇପରି କଟିଲା । ତାପରେ ବନାନୀ ହାତ ଉଠାଇ ଆଣିଲା । ଯାପକ ହାତର ମୁଠା କୋହଳ ହୋଇଗଲା । ବନାନୀ ବୁଲି ପଡ଼ି ସେଇ ପରି ଅସଂଯତ ବେଶରେ ନିଜ ରୁମକୁ ପଶିଗଲା ।

ସେପଟୁ କିଳଣି ବନ୍ଦ କରି ସୁଇଚ୍‌ଟା ଅଫ୍ କରିଦେଇ ଲେଟିଗଲା ଶେଯରେ ।

ଦୀପକ ସକାଳେ ଉଠି ଦେଖିଲା ବନାନୀ ତା ରୁମରେ ଶୋଇଛି । ଭିତରପଟୁ ତା ରୁମର କବାଟ ବନ୍ଦ ଅଛି ।

ଦୀପକ ତା ରୁମରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଛି । ଧଳା ଟ୍ରାଉଜର ଉପରେ ଗୋଟାଏ ଧଳା ପଞ୍ଜାବୀ । ସାଧାସିଧା ପୋଷାକ । ଝଟକର ପୋଷାକ ନାହିଁ । ବନାନୀର ଆଦେଶ ଆଜି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ବଜାର ଯିବାକୁ ହେବ । ସକାଳୁ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଠିକ୍ ହୋଇଛି । ସ୍କୁଲରୁ ବନାନୀ ଆସିଲା ପରେ ଦୁହେଁ ଜଳଖିଆ କଲେ । ତାପରେ ବନାନୀ ଗଲା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଆସିବାକୁ ।

'ଆସ ଦୀପକ !'

ବନାନୀ ଡାକରେ ଦୀପକ ରୁମରୁ ବାହାରି ଆସିଲା । ବନାନୀର ପରିଧାନ ମଧ୍ୟ ଖୁବ ସାଧାରଣ । ପିନ୍ଧିଛି ହାତ ତନ୍ତବୁଣା ଗୋଟାଏ ନୀଳ-ଧୂସର ଶାଢ଼ୀ । ବ୍ଲାଉଜର ରଙ୍ଗ ମଧ୍ୟ ସେଇ ଧରଣର । ଶାଢ଼ୀ ଓ ବ୍ଲାଉଜ ରଙ୍ଗ ଭିତରେ ଖୁବ୍ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଅଛି । ଏଣୁ ବନାନୀର ଗୋରା ଦେହକୁ ଆବରଣ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦେହର ଶ୍ରୀବୃଦ୍ଧି କରିଛି ପରିଧାନଟି । କାନରେ ଦୁଇଟି ସୁନାର କୁଣ୍ଡଳ । ହାତରେ ଦୁଇ ପଟି ଲେଖା ସୁନା କାଚ । କଳାଗୁମର ଆଖି ଦୁଇଟିରେ ନୀଳ ସମୁଦ୍ରର ଗଭୀରତା ଦୃଶ୍ୟମାନ ହୁଏ ।

ବନାନୀ ପାଖରେ ନିଜର ପରିସ୍ଥିତି କି ଅଶୋଭନୀୟ ! ସଙ୍ଗିନୀଟି ତାର ବାହାରେ ଯେତିକି, ଭିତରେ ତାଠୁ ସହସ୍ର ଗୁଣରେ ଗଭୀର । ପୁଷ୍କରିଣୀର ପଦ୍ମ ତାର ଶୋଭନ ମୁହଁଟିକୁ ଜଳ ଉପରେ ତୋଳି ଧରିଥାଏ, କିନ୍ତୁ ତାର ଦେହ-ମୃଣାଳ ବୁଡ଼ି ରହିଥାଏ ଗଭୀର ଜଳରେ । ଯେ ପଦ୍ମ ତୋଳେ ସେ ବୃନ୍ତଚ୍ୟୁତ ପଦ୍ମଟିକୁହିଁ ଗ୍ରହଣ କରେ । ପଦ୍ମ ପରି ନାରୀର ଦେହଟାହିଁ କେବଳ ତାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ନୁହେଁ, ତାର ମନର-ମୃଣାଳ ହୃଦୟ ପୁଷ୍କରିଣୀର ଖୁବ୍ ଗଭୀର ପ୍ରଦେଶରେ ନିମଜ୍ଜିତ ଥାଏ । ଦୀପକ ସେଇ ଗଭୀରତା

କଲନା କରି କୃତକୃତ୍ୟ ହୋଇଚି । ସେ ଭାବେ ବନାନୀ ପରି କେଇଜଣ ନାରୀ ଅଛନ୍ତି ?

ରିକ୍ସାରୁ ଓହ୍ଲାଇ ନମ୍ରୁାସଡ଼କର ଗୋଟିଏ ଅଭିଜାତ ପ୍ରସାଧାନ ଆଳୟକୁ ଆସିଲେ ସେମାନେ । ସେଠୁ ଦୀପକ ପାଇଁ ୨ଯୋଡ଼ା ପେଣ୍ଟ ଓ ସ୍ୱାଇନ୍; ବନାନୀ ନିଜ ପାଇଁ ଦୁଇଟି ବ୍ଲାଉଜ କିଣିଲା । ଅନ୍ୟ ଏକ ଦୋକାନରୁ ପଞ୍ଜାବୀ ପାଇଁ କନ୍ଥ ଧଳା ସାଟିଂ କିଣି ଆସିଲେ କାଠଯୋଡ଼ି ଆଡ଼େ । ନଦୀକୂଳେ କିଛି ସମୟ କଟେଇ ବସାକୁ ଫେରିଲେ ।

ସେଇ ଘଣ୍ଟା । ବନାନୀର ଆକର୍ଷଣ ଯେତିକ ବଢ଼ି ବଢ଼ି ଚାଲିଚି, ଦୀପକ ସେତିକି କ୍ଷୀଣ ହୋଇ ଆସୁଚି ବନାନୀ ପାଖକୁ । ଦୀପକର ଯତ୍ନ ନେବାରେ ଟିକିଏ ହେଲେ ତ୍ରୁଟି ନାହିଁ । ସତର୍କ ପ୍ରହରୀ ପରି ବନାନୀ ଦୀପକ ଉପରେ ଆଖି ରଖିଚି । ନାରୀ ତା ମନର ମଣିଷ ପାଇଲା ପରେ ଏପରି ପାଗଳାମି ହେବା କେବେ ସେ ଦେଖିନ । ଏତେ ସୁଖ ଜୀବନରେ ଆଶା କରି ନ ଥିଲା ଦୀପକ ।

ବନାନୀ ଯେତେ ସମୟ ତା ପାଖରେ ରହେ, ସେ ମନ୍ତ୍ରମୁଗ୍‌ଧ ଭଳି ତାର ସାନ୍ନିଧ୍ୟକୁ ଉପଭୋଗ କରେ, କିନ୍ତୁ ବନାନୀ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ତା ପୌରୁଷ ତାକୁ ଧିକାର କରେ । ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀର ଅନୁଗ୍ରହର ପାତ୍ର ସେ···ସ୍ତ୍ରୀଟି ତାପାଇଁ ଏତେ କରୁଚି, ପ୍ରତିଦାନରେ ସେ କଣ ଦେଉଚି ? ଏଇ ଚିନ୍ତାରେ ଦୀପକ ସେଦିନ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ।

ସେ ଦିନ ବନାନୀ ପୋଷ୍ଟାଲ ସେଭିଂସରେ ଥିବା ଟଙ୍କାରୁ ଟ୫୦୦୯ ଉଠେଇଚି । ଏ ଟଙ୍କା ଉଠାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଦୀପକ ପାଖରେ ଅଜଣା ରହିଲାନି । କେଇଜଣ ପାଉଣାଦାରଙ୍କୁ ଟ୫୦୦୯ ଦେଇ ଦେଲେ ଋଣ ଦାୟିତ୍ୱରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବ ବୋଲି ଦୀପକ

କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀର ଶ୍ରମଅର୍ଜିତ ଧନକୁ ଏପରି ଦାନ କରିବାକୁ ସେ ବା କାହିଁକି ସମ୍ମତି ଦେବ । ଯେଉଁ ସମାଜରେ ଜଣେ ଜଣେ ପୁରୁଷ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି, ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀର ଜୀବନ ନିର୍ବାହ ଯେ କେତେ ଦୁସହଣୀୟ ତା କଳ୍ପନା କରି ହୁଏନା । ନା, ବନାନୀର ଅର୍ଜନକୁ ସେ ଏପରି ଭାବରେ ପାଣିରେ ପକାଇବାକୁ ଦେବନି । କିନ୍ତୁ ବନାନୀ ଭିନ୍ନ ଧରଣର ନାରୀ, ସେ ଯାହା କରେ ଆଗରୁ ଖୁବ୍ ଭାବଚିନ୍ତି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରେ । କିପରି ବା ଏଥିରୁ ତାକୁ ସେ ନିବୃତ୍ତ କରାଇବ ।

ରାତିରେ ଖାଇବା ପରେ ସେଇ ଋଣ ପରିଶୋଧ କଥା ଉଠିଲା ଏବଂ ଦୀପକର ଅଯଥା ଅଶାନ୍ତିକୁ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ଏତିକି ଟଙ୍କା ଦେବାରେ କିଛି କ୍ଷତି ହେବନି । ବୋଲି ବନାନୀ ବୁଝାଇଲା । ଆର୍ଥିକ ଦିଗରେ କିଛି କ୍ଷତି ହେଲେ ବି ମନ ଅନେକାଂଶରେ ହାଲୁକା ହୋଇଯିବ । ଭ୍ୟାନିଟି ବ୍ୟାଗରୁ ୫୦ଟା ଦଶ ଟଙ୍କିଆ ନୋଟ ବାହାର କରି ଦୀପକ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା ବନାନୀ । ଦୀପକ ନିର୍ବାକ ରହିଗଲା । ତା ହାତ ଯେପରି ଅଚଳ ହୋଇଗଲା । କିନ୍ତୁ ବନାନୀର ସ୍ଥିର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅନାଇ ସେ ଟଙ୍କାଟା ରଖିନେଲା ।

ବନାନୀ ନିଜ ରୁମକୁ ଯାଇ ପାଶବୁକ୍‌ଟି ମେଲି ଦେଖିଲା । ମାସିକ ସଞ୍ଚୟ ତାର ବଢ଼ି ବଢ଼ି ୫ ହଜାର ହୋଇଥିଲା । ସେଥିରୁ ୫୦୦ଟି ମୁଦ୍ରା ଅନ୍ତର୍ହିତ ହେଇଗଲା । ଆଗରୁ ସେ କେବେ ଟଙ୍କା ଉଠାଇ ନଥିଲା ।

ଦୀପକ ପାଖ ରୁମରେ ଶୋଇଛି । ସେଇକଥା ଭାବି ଭାବି ସେ ଆଖି ବୁଜି ଦେଲା । ଖୁବ୍ ଶାନ୍ତିରେ ସେ ରାତି କଟାଇଲା ।

କିନ୍ତୁ ଦୀପକ ଆଖିକୁ ରାତି ସାରା ନିଦ ନାହିଁ । ବନାନୀ ଟଙ୍କାର ଉଷ୍ମତା ତାକୁ ଜାଗ୍ରତ ରଖିଛି । ଭାବି ଭାବି ରାତିର ଶେଷ

ପହରକୁ ସେ ଶୋଇଲା । ନିଦ୍ରା ଉପରେ ଆୟତ୍ତ ଥିଲେ ସେ ହୁଏତ ଅନିଦ୍ରାରେ ରାତିଟା କଟାଇ ଦେଇଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ପାରିଲାନି ।

ଖରା ପଡ଼ିଲା ପରେ ବି ସେ ଉଠି ନଥିଲା । ହଠାତ୍ ତା ନିଦ ଯେତେବେଳେ ଭାଙ୍ଗିଲା, ଦେଖିଲା ବନାମୀ ତା ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇଛି ।

ବନାମୀ ଚାଲିଗଲା ସ୍କୁଲକୁ । ବନାମୀ ପଛେ ପଛେ ଦୀପକ ସେଇ ପୁରୁଣା ପାଇଜାମା ଆଉ ପଞ୍ଜାବୀଟା ପିନ୍ଧି ବାହାରି ଆସିଲା ।

ବନାମୀ ଚାରିଟାରେ ସ୍କୁଲରୁ ଫେରି ଘରେ ଦୀପକକୁ ଦେଖିଲା ନାହିଁ । ଘରେଥିବା ପରିଚାରିକା ଝିଅଠୁ ବୁଝିଲା ଦୀପକ ତା ପଛେ ପଛେ ଯାଇଛି । ବନାମୀ ମନେ ମନେ ବିରକ୍ତ ହେଲା ଦୀପକ ପ୍ରତି । ଦୀପକ ଆସିବା ପରେ କେତେବେ ଏପରି ଘଟିନି । ଝିଅଟି ଚା କରୁଥିଲା, ଦୀପକ ଆସିଲେ ଚା ହେବ ବୋଲି କହି ସେ ଟିକିଏ ବିଶ୍ରାମ ନେଲା ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲା । ଦୀପକ ଆସିଲା ନାହିଁ । ବନାମୀ ମନେ ମନେ ଭୟ ପାଇଲା । ସନ୍ଧ୍ୟାର ଜଳଖିଆ ବି ସେ ଖାଇ ପାରିଲାନି ଦୀପକକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି କରି । ଅପେକ୍ଷା କଲାବେଳେ ସେ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଦୀପକର ଉପସ୍ଥିତି ଆଶା କରୁଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ସନ୍ଧ୍ୟାପରେ ବି ସେ ଆସିଲା ନାହିଁ । ବନାମୀର ମନ ସନ୍ଦେହ-ଦୋଳାରେ ଆନ୍ଦୋଳିତ ହେଲା । ଦୀପକ ପାଉଣାଦାରମାନଙ୍କୁ ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ ଯାଇଥିବ । ସେଠି କିଛି ଅସୁବିଧା ଘଟିଲା ନାହିଁ ତ ? ତାପରେ ଥିଏଟରକୁ ଯାଇପାରିଥାଏ । କଳାଶ୍ରୀର ଦୁର୍ବୃତ୍ତ କର୍ମୀମାନେ ଦୀପକକୁ ଅବରୋଧ କଲେ ନାହିଁ ତ ? ସେ ଆଉ କିଛି ନ ଭାବି ଝିଅଟିକୁ ଚାରିଆଡ଼ କବାଟ ବନ୍ଦ କରି ରହିବାକୁ କହି ରିକ୍ସାଟିଏ ଧରି କଳାଶ୍ରୀ ମଞ୍ଚକୁ ଚାଲିଲା । ଥିଏଟରର ସମ୍ମୁଖ

ଅଂଶ ଶ୍ରୀହୀନ ଦେଖାଯାଉଛି । ନିର୍ଜନ ଫାଟକରେ ନହବତର ଝଙ୍କାର ନାହିଁ କି ରେଡ଼ିଓ ସଙ୍ଗୀତର ମୂର୍ଚ୍ଛନା ନାହିଁ । ଗୃହଆଡ଼ ଖାଁ ଖାଁ । ଫାଟକ ଖୋଲି ଭିତରକୁ ଗଲା ସେ । ମଞ୍ଚ ପଛପଟେ ଅଭିନେତ୍ରୀଙ୍କ ରହିବା ଘର । କିଏ ଅଛନ୍ତି କି ନା ସନ୍ଦେହ । ଦେଖିବାକୁ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ଆସି ବନାନୀକୁ ପଚାରିଲା, 'କାହାକୁ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ?'

'ଦୀପକ ବାବୁ ଆସିଛନ୍ତି କି ?'

'ନାଁ, ସେ ତ ହପ୍ତାଏ ହେବ ଆସୁନାହାନ୍ତି ।'

'ଆଚ୍ଛା ?'

'ସେ ତେଲେଙ୍ଗା ବଜାରରେ ଥିବେ ।' ସ୍ତ୍ରୀଟି ପୁଣି କହିଲା ।

'ତାପରେ ଆଜି କୋଉଠିକି ଯାଇ ପାରନ୍ତି କହି ପାରିବ ?' ବନାନୀ ନିଜର ପରିଚୟ ନ ଦେଇ ପଚାରିଲା ।

'ଆପଣ ସେଠାକୁ ଯାନ୍ତୁ । ସିଟି ଗାର୍ଲସ୍କୁଲର ଜଣେ ମାଷ୍ଟ୍ରାଣୀଙ୍କ ବସାରେ ତାଙ୍କୁ ପାଇବେ ।'

'ଆଚ୍ଛା ଧନ୍ୟବାଦ ।' ବନାନୀ ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ନ ପଚାରି ବାହାରି ଆସିଲା ।

ଦୀପକ ଯେ ଥିଏଟରକୁ ଆସୁନ, ସେଥିପାଇଁ ହୁଏତ ସେହିଁ ଦାୟୀ । ଅନ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ସେକଥା ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ।

'କଳାଶ୍ରୀ' ମଞ୍ଚରୁ ରିକ୍ସା ଚାଲିଲା ଓଡ଼ିଆ ବଜାର । ବିନୟ ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ଦୀପକର ସବୁ ଜିନିଷ ପତ୍ର ରଖାଯାଇଛି । ଆସନ୍ତା ରବିବାର ସେ ସବୁ ବନାନୀ ନେଇ ଆସିବା କଥା ଥିଲା । ସେଠାକୁ ମଧ୍ୟ ସେ ଯାଇ ପାରିଥାଏ ।

ବିନୟ ବାବୁ କୁଆଡ଼େ ବାହାରିଥିଲେ । ବନାନୀକୁ ଦେଖି ଖୁବ୍ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । ତା'ଠୁ ବେଶୀ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ଦୀପକର ଆତ୍ମଗୋପନ କଥା ଶୁଣି । ଏ ଜାଗାଟି ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ନିଭୃତ । ବନାନୀ

ସକାଳୁ ଘଟିଥିବା ସବୁ କଥା ବନସ୍ପ ବାବୁଙ୍କୁ କହିଗଲା । ତାଙ୍କ ସହିତ ମଧ୍ୟ ପାପକର କେଇଦିନ ହେବ ଦେଖା ହୋଇନି । ବନାମୀ ଆଉ କିଛି ଭାବି ପାରିଲାନି । ଫେରିବା ପୂର୍ବରୁ ବନସ୍ପ ବାବୁଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କଲା ଥିଏଟରର ଋଣଦାତାମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଥରେ ଯାଇ ଘଟଣା ବୁଝିବାକୁ । ବନସ୍ପ ବାବୁ ରାଜି ହୋଇ ବାହାରି ଗଲେ । ବନାମୀ ସେତିକି ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କଲା । ବନସ୍ପ ବାବୁ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହିତ ସୁଖ ଦୁଃଖ ହେଲା । ଗୃହକର୍ତ୍ରୀଟି ଏହା ଭିତରେ ଖୁବ୍ ଶିଷ୍ଟାଗ୍ରହ ଶିଖିଛି । ବନାମୀ ଫୁଲ ହାତରେ କିଛି ବକ୍‌ସିସ୍ ବି ଦେଲା ।

ବନସ୍ପ ବାବୁ ଫେରିଆସି କହିଲେ, 'ନାଁ, କାହାରି ପାଖକୁ ପାପକ ଯାଇନାହିଁ ।'

'ତେବେ ସେ କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ବନସ୍ପ ବାବୁ ?' ବନାମୀର ଧୈର୍ଯ୍ୟଚ୍ୟୁତି ଘଟିଲା । ମୁହଁ ବିବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲା ।

'ତମେ ମା ମନ ଖରାପ କରନ୍ତୁ, କାଲି ମୁଁ ତାକୁ କୋଉଠୁ ହେଲେ ବାହାର କରିବି । ତମେ ଯାଅ ।' ବନସ୍ପ ବାବୁ କହିଲେ ।

ଗୃହିଣୀ ମଧ୍ୟ ନାରୀ-ସୁଲଭ ମମତାରେ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଲେ । ବନାମୀ ହତାଶ ହୋଇ ବସାକୁ ଫେରି ଆସିଲା ।

ରାତି ନ'ଟା ହୋଇଥାଏ । ରନ୍ଧାବଢ଼ା ସବୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରଖା ହୋଇଥାଏ । ଝିଅଟି ଆସି ଖାଇବାକୁ ଡାକିଲା । ବନାମୀ ଆଉ ଟିକେ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ କହିଲା । ପାପକ ନାହିଁ, ସେ ହୁଏତ ଡେରିକରି ଆସିପାରେ । କେଇଟିଦିନ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଖାଇଲା ପରେ ବନାମୀ ଏକୁଟିଆ ବା କେମିତି ଖାଇବ ?

ପ୍ରତୀକ୍ଷା ବ୍ୟର୍ଥ ହେଲା । ଝିଅଟିକୁ ଖାଇଦେବାକୁ କହିଲା ସେ । ଲୁଗାପଟା ବଦଳି ଆସିଲା ପାପକ ରୁମକୁ । ବିଛଣା ଉପରେ କାଲିକାର ନୂଆ ପେଣ୍ଟ-ହାଓ୍ୱାଇନର ପାକେଟ ସେଇପରି ରଖା

ହୋଇଚ । ଦୀପକ ତେବେ କଣ ପିନ୍ଧୁଛି ? ବ୍ରାକେଟରେ ପାଇଜାମା ଆଉ ପଞ୍ଜାବୀଟି ନାହିଁ । ସହର ଛାଡ଼ି ସେ ଯେ ଦୂରକୁ ଯାଇଛି ଏହା ତାର ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ହୁଏ ।

ଝିଅଟି ପୁଣି ଥରେ ଖାଇବାକୁ ଡାକି ଗଲାଣି । ଏପରିକି ଦୀପକ ପାଇଁ ଚୁଲି ଉପରେ ଟିଫିନ କାରିଅରରେ ଭାତ ରଖି ଦେଇଚି । କିନ୍ତୁ ବନାନୀ ଟିକିଏ ବି ହୁଙ୍କିଲାନି ।

ବନାନୀ ଦୀପକର ବିଛଣା ଉପରେ ବସି ଭାବି ଚାଲିଚି ଅନେକ କଥା । ତକିଆଟା ଟାଣିଦେଇ ସେ ଶୋଇ ପଡ଼ି ପଡ଼ୁ ଚମକି ପଡ଼ିଲା । ତକିଆ ତଳେ ଗୋଟିଏ କାଗଜର ପୁଡ଼ିଆ । ବିଦ୍ୟୁତର ତରଙ୍ଗ ଖେଳିଲା ପରି ତା ମୁଣ୍ଡରେ ହଠାତ୍ ଅନେକ ଆଶଙ୍କା ଉଙ୍କିମାରି ଉଭେଇଗଲା । ପୁଡ଼ିଆଟି ଫିଟାଇ ସେ ଅବାକ୍ ହୋଇଗଲା । ବନାନୀ ଦେଇଥିବା ଟଙ୍କା ସେଇପରି ରଖା ଯାଇଚି । ତା' ଛଡ଼ା ଗୋଟିଏ ଚିଠି ବି ସେ ପାଇଲା । ଚିଠିଟି ତା ମନର ସନ୍ଦେହକୁ ଆହୁରି ବଢ଼ାଇଦେଲା । ଦୀପକ କ'ଣ ସତରେ ଚାଲିଗଲା ! ତା କଣ୍ଠ ଅଶ୍ରୁ ଗଦ୍‌ଗଦ୍ ହୋଇ ଆସୁଥାଏ । ଚିଠି ଖୋଲି ପଢ଼ିଲା ।

'ପ୍ରିୟତମା ବନି,

ତୁମର ବହୁକଷ୍ଟରେ ଅର୍ଜିତ ଧନ ମୋ ପରି ଗୋଟିଏ ସମ୍ବଳହୀନ ଯୁବକର ସୁଖ ସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟରେ ବ୍ୟୟିତ ହେଉ ଏଥିରେ ମୋର ବିବେକ ସମର୍ଥନ ଦେଲାନି । ଏ କଥାର ପ୍ରତିବାଦ ମୁହାଁମୁହିଁ ମୁଁ କରି ପାରିଲିନି, କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ ମୋ ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତାର ସୀମା ନଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ତମ ପାଖରୁ ଟିକିଏ ଦୂରେଇ ଯାଉଚି । ନିଜେ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ହେଲାପରେ ହିଁ ତମ ସାଙ୍ଗେ ଦେଖା ହେବ । ମତେ ଭୁଲି ବୁଝିବ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ଦୀପକକୁ ଚିହ୍ନିଚ ସେ ସେହି ରୂପରେ ହିଁ ଫେରି ଆସିବ । କୌଣସି କୁଚିନ୍ତା ମନରେ ସ୍ଥାନ ଦେବ ନି ।

ତମ ପାଞ୍ଚଶ ଟଙ୍କାରୁ ଶହେଟି ଟଙ୍କା ପାଥେୟ ସ୍ୱରୂପ ନେଇ ଆସିଚ । ହତାଶ ହେବନ । ମୋର ସ୍ନେହ ନେବ—

ଦୀପକ

ବନାମୀ ଆଖିରୁ ଦୁଇଟୋପା ଅଶ୍ରୁ ଖସି ପଡ଼ିଲା । ଅତି ନିଃସହାୟ ଭାବରେ ସେ ଦୀପକ ତକିଆ ଉପରେ ମୁହଁ ରଖି କହିଁ କହିଁ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ନିସ୍ତବ୍ଧ ସର୍ବରୀର କେଉଁ ଦୂର ପ୍ରାନ୍ତରର ଝିଲ୍ଲୀସ୍ୱନ ପରି ଶୂନ୍ୟରେ ମିଳାଇଗଲା ବନାମୀର ବୁକୁଫଟା କ୍ରନ୍ଦନ ।

ତା ପରଦିନ ଦୀପକର ଖୋଜନେବା ପୂର୍ବରୁ ପାଇଲା ଏକ ଟେଲିଗ୍ରାମ । ତା ଦାଦାପୁଅ ଭାଇ ଶୀଘ୍ର ଗାଁକୁ ଯିବାକୁ ଲେଖିଚ । ଦାଦା ଶେଷ ଅବସ୍ଥାରେ । ବନାମୀକୁ ସେ ଦେଖିବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ।

ଦୀପକର ଚିନ୍ତା ଛାଡ଼ି ସେ ସେହିଦିନ ପାସେଞ୍ଜରରେ ଗାଁକୁ ଚାଲି ଆସିଲା ଝିଅଟିକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି । ବସାଘର ପୂର୍ବପରି ତାଲି ବନ୍ଦ ରହିଲା ।

—ଷୋହଳ—

ବନାମୀ ପିତୃପ୍ରତିମ ଦାଦାଙ୍କୁ ଦେଖି ପାରିଲା ନାହିଁ ଅନେକ ବର୍ଷପରେ ସେ ଗାଁକୁ ଆସିଚ । ପରିବାରର ଆତ୍ମୀୟ-ମାନଙ୍କ ଦୁଃଖରେ ତା ଅନ୍ତର କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ଖୁଡ଼ିଙ୍କ ପ୍ରରୋଚନାରେ ଦାଦା ତା'ପ୍ରତି ଯେଉଁ ଅନ୍ୟାୟ କରିଥିଲେ ହୁଏତ ପ୍ରାଣବାୟୁ ଉଡ଼ିଗଲା ବେଳେ ସେ ଅନୁତାପ କରିଥିବେ । ବନାମୀ ତ ପୂର୍ବପରି ସମ୍ପତ୍ତିର ମୋହ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଥିଲା; ଏଣୁ ତା ମନରେ ମଧ୍ୟ କାହାରି ପ୍ରତି ବୈରଭାବ ନାହିଁ । ଭାଇ ଦୁଇଟି କିନ୍ତୁ ବାପାଙ୍କ ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ବନାମୀକୁ ତା ଜମିର ଭାଗ ଦେଇଦେବାକୁ ବ୍ୟଗ୍ର

ହୋଇ ଉଠିଲେ । ଗାଁ ଶେଷ ମୁଣ୍ଡରେ ହୋଇଥିବା ନୂଆ ଖଞ୍ଜାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ବନାମାଳୁ ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ ରାଜିହେଲେ ଯଦି ସେ ଗାଁକୁ ଫେରି- ଆସେ । ଗାଁକୁ ଆସିଲେ ସାମାଜିକ ଜୀବନର ସବୁପ୍ରକାର ସୁଖ ସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟ ଆଣିବା ଦିଗରେ ସେମାନେ ଯଥେଷ୍ଟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ ବୋଲି ପ୍ରକାଶ କଲେ । ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ବନାମାଳି ମନକୁ ବେଶ ପାଇଲା । ୭।୮ ଏକର ଉର୍ବର ଜମି ଦୁଇଟି ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଜୀବନ ଯାପନ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ । କିନ୍ତୁ ଗାଁକୁ ଆସି ମାଟି ସାଙ୍ଗରେ ମାଟି ନହେଲେ ଜୀବନଟା ଆଶୀର୍ବାଦ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଅଭିଶାପରେ ହିଁ ପରିଣତ ହେବ ।

ଗାଁ ସେ ମୁଣ୍ଡେ ହୋଇଥିବା ଖଞ୍ଜାଘରଟିର ପରିବେଶ ବନାମାଳି ମନକୁ ବେଶ ପାଇଲା । ଖୋଲା ଜାଗା । କିଛି ଦୂରରେ ଉଚ୍ଚପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ ଘର । ସ୍କୁଲଟି ମଧ୍ୟ ଇଂରାଜୀ ସ୍କୁଲ ହେବାକୁ ଯାଉଛି । ସେ ଆସିଲାପରେ ଏ ଦିଗରେ ଗାଁର ମଧ୍ୟ ଖୁବ ଉନ୍ନତି ହୁଅନ୍ତା ।

ସମ୍ପତ୍ତିର ନ୍ୟାଯ୍ୟ ଅଂଶ ତାକୁ ଦିଆଇବା ପାଇଁ ଭାଇମାନେ ଯେପରି ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କଲେ ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ନ ହୋଇ ରହି ପାରିଲା ନି । ଆଧୁନିକ ଶିକ୍ଷା ତାଙ୍କ ମନକୁ ବି ପ୍ରସାରିତ କରିଛି । ବଡ଼ ଭଉଣୀ ପ୍ରତି ହୋଇଥିବା ଅନ୍ୟାୟ ପାଇଁ ସେମାନେ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।

କିନ୍ତୁ ଏପରି ଅଯାଚିତ ସ୍ନେହ ରକ୍ତର ସମ୍ପର୍କ ଯୋଗୁଁ କି ଦେଶର ରାଜନୀତିକ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ହୁହୁ ବଦଳୁଥିବା ହେତୁ ସମ୍ଭବ ହେଲା ବନାମାଳି ଭାବି ପାରିଲାନି । ନୂତନ ଭୂମି-ସଂସ୍କାର ଆଇନ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହେବା ପରେ ପରେ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ଦରକାର ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଜମି ରଖିବା ଯେ ଦୋଷାବହ, ଆଇନ ବିରୁଦ୍ଧ, ଏଥିରେ

ଆତଙ୍କିତ ହୋଇ ବନାମୀ ପ୍ରତି ପରିବାରର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ପ୍ରାଣୀ ଯେ ହଠାତ୍ ଦରଦୀ ହୋଇଛନ୍ତି ଏହା ବି ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇ ନ ପାରେ ।

ବନାମୀ ଜମି ସମ୍ପର୍କୀୟ ସବୁ କାଗଜପତ୍ର ଧରି କଟକ ଚାଲିଆସିଲା । ବାପକ ଯୋଗୁଁ ତା ମନ ମୋଟେ ଗାଁରେ ଲାଗୁ ନଥିଲା ।

ଗାଁର ଅଳସ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଭିତରେ ପାଖାପାଖି ଦୁଇଟି ମାସ କଟେଇ ବନାମୀ ଯେତେବେଳେ ସହରକୁ ଫେରି ଆସିଲା ଦେଖିଲା ଅନେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଯାଇଛି । ସମୟର ଗତି ସହିତ ବନାମୀ କେବଳ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହୋଇନ ।

ବନାମୀ ସ୍କୁଲ୍‌ଯିବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲାଣି । ହେଡ୍ ମିଷ୍ଟ୍ରେସ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମିଷ୍ଟ୍ରେସମାନଙ୍କ ସହିତ ସେହିଦିନୁ ତାର ଘନିଷ୍ଠତା ଶୁଷ୍କ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ଦିନେ ଦି'ଦିନ ଯିବାପରେ ସେ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲା କେତେକ ବନାମୀ ସହିତ ଆଳାପ କରିବାକୁ ବ୍ୟଗ୍ର । ବନାମୀ ପ୍ରତିକ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଉପେକ୍ଷା କରି ଚାଲିଛି । ନାରୀ-ପ୍ରଗତି-ସଂଘ କର୍ମକର୍ତ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ସହିତ ସଂଘର୍ଷ ହେବାର ଅଳ୍ପଦିନ ପରେ ସେ ଗାଁକୁ ଚାଲିଗଲା । ଏଣୁ ସେମାନେ ବନାମୀ ଉପରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ଶାସ୍ତି ବିଧାନ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି । ହୁଏତ ସେମାନଙ୍କ ଅସଲରୂପକୁ ବନାମୀ ପଦାରେ ପକାଇ ଦେବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ଧମକ ଦେଇଥିଲା, ସେଇଥିରେ ସେମାନେ ଦବି ଗଲେ—ସେମାନଙ୍କ ନୈତିକ ବଳ ଊଣା ହୋଇ ଯାଇପାରିଥାଏ । ଯାହା ଫଳରେ ବନାମୀ ପରି କ୍ଷୁର-ଧାର ନାରୀ ସହିତ ସେମାନେ ସାମନାସାମନି ହେବାକୁ ସାହସ କରି ନାହାନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ ବିନାଶର ଏ ସବୁ ଧାରଣା ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଭୁଲ ପ୍ରମାଣିତ ହେଲା । ସ୍କୁଲକୁ ଯିବା ପରେ ପରେ ସେ ସ୍କୁଲ ଓ ହଷ୍ଟେଲ ପରିବେଶ ଭିତରୁ ଯେଉଁ ସମ୍ବାଦର ଗନ୍ଧ ପାଇଲା ସେଥିରେ ସେ ଅତି ମାତ୍ରାରେ ବିବ୍ରତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ତୃପ୍ତି ଚୌଧୁରୀ ୨ ସପ୍ତାହ ହେବ ଛୁଟିରେ ଅଛି । ଛୁଟି ଅବସରଟି ସେ ପୁରୀରେ ଅତିବାହିତ କରୁଛି । କିନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ସୂତ୍ରରୁ ଖବର ନେବାରେ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ ତୃପ୍ତି ପୁରୀର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ଆବହାୱା ଭିତରେ ଥିବା କୌଣସି ପ୍ରାସାଦରେ ନ କଟାଇ ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ଗଳିରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଧାଙ୍ଗର ନିଭୃତ କକ୍ଷରେ ଅତିବାହିତ କରୁଛି ।

ସେ ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱା ହୋଇଥିଲା । ବିନାଶ ଏ ସମ୍ବାଦ ପ୍ରଥମେ ବିଶ୍ୱାସ କଲାନାହିଁ । ବିଶ୍ୱାସ କରିବ ବା କିମିତି ? ଯେଉଁ ତୃପ୍ତି ପୁରୁଷର ସାନିଧ୍ୟକୁ ମନ ପ୍ରାଣରେ ଘୃଣା କରେ ବୋଲି ବନ୍ଧୁ ମହଲରେ ସୁନାମ ଅର୍ଜିଥିଲା ତାର ପୁରୁଷ ସହିତ ଗୋପନ ଅଭିସାରର ପରିଣତି ଏପରି ହେବ ବୋଲି କିଏ ବିଶ୍ୱାସ କରିବ ? ତୁଷାର ଶେଷରେ ଜିତିଲା । ନାରୀ-ସମାଜଠାରୁ ନିର୍ମମ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେଲା । ଗୋଟିଏ ନାରୀଠୁ ଲାଞ୍ଛନା ପାଇ ଆଉ ଗୋଟିକୁ ଲାଞ୍ଛିତ କଲା । ବିନାଶର ତୃପ୍ତିକୁ କହିଥିବା ସେ ଦିନ କଥାଟା ମନେ ପଡ଼ିଗଲା, 'ତୃପ୍ତି, ତୁଷାରକୁ ଛୁଡ଼ନାହିଁ, ନଇଲେ କୋଉ କୁଳର ହେବୁନି ।' ତୃପ୍ତି ସତେ କଣ ହେଲା !

ସମାଜରେ ତୁଷାର ପରି ଶିକ୍ଷିତ, ମାର୍ଜିତ ଯୁବକଙ୍କ ସତେ କେଡ଼େ ମାରାତ୍ମକ ! 'ଧାପକ'ର ସଂଖ୍ୟା ଅକଳନ, କିନ୍ତୁ ତାର ହିସାବ କିଏ ରଖୁଛି । ତୁଷାର ପରି ଯୁବକମାନେ 'ଧାପକ' ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ଲେଫର ଭାବରେ ଅଭିହିତ କରିଥାନ୍ତି । ଫଳରେ ସମାଜରେ ନକଲି ଲେଫରଙ୍କ ଆମଦାନୀ ବଢ଼ିଯାଏ, ଅସଲିମାନେ ଆତ୍ମଗୋପନ କରି ରହିଯାନ୍ତି ଆଭିଜାତ୍ୟର ଖୋଳ ପିନ୍ଧି ।

ଦେଶର ତରୁଣ ସମାଜ ଉପରେ ବନାନୀର ମନ ବିଷେଇ ଉଠିଲା ।

ରାତିରେ ବନାନୀ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଶୋଇ ପାରିଲାନି—ଏହା ଭିତରେ 'କଳାଶ୍ରୀ' ରଙ୍ଗମଞ୍ଚକୁ ଯାଇ ଫେରି ଆସିଛି । କଳାଶ୍ରୀର ଫାଟକ ସବୁଦିନପାଇଁ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଇଛି । ସମସ୍ତେ ଲକ୍ଷ୍ୟହୀନ ହୋଇ ଛନ୍ନେଇଛନ୍ତି ।

ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖା କରି ଆସିଛି ବନାନୀ । ବନାନୀର ସାଧାରଣ ସୁଖ ସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟ ଖବର ବୁଝିବା ପରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଖବର ଦେଲେ ସେ । ସେ ସମ୍ବାଦ ଶୁଣି ବନାନୀର ବିସ୍ମୟର ସୀମା ରହିଲାନି । ତୁଷାରର ବାହାଘର ହେଉଛି । ସେଥିରେ ସେ ମଧ୍ୟସ୍ଥି । ଜଣେ ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ଆଡ୍‌ଭୋକେଟଙ୍କ ଝିଅ ବିଷୟରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ପଡ଼ିଛି । ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁଙ୍କ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ମଧ୍ୟରୁ ସେ ଜଣେ । ଡେରି ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଚଳନ୍ତା; କିନ୍ତୁ ତୁଷାରର ସେପରି ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ । ତା ଛଡ଼ା କଟକରେ ଦି'ମହଲା କୋଠା ଆଉ ଦଶହଜାର ଟଙ୍କାର ଯୌତୁକର ଲୋଭ କିଏ ବା ଛାଡ଼ିପାରେ ।

କିନ୍ତୁ ତୃପ୍ତି ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱା ହେବା କଥା ବାଙ୍କନିଧି ବାବୁ ଜାଣିଛନ୍ତି କି ନା ସନ୍ଦେହ । ତୃପ୍ତିକୁ ଫାଙ୍କିଦେବା ପାଇଁ ତୁଷାର ଯେ ସହଯାତ୍ରିଣୀଟିକୁ ଯାତ୍ରା ମଝିରେ ଅକୂଳ ସାଗରରେ ଠେଲିଦେଇଛି ବାଙ୍କନିଧିବାବୁ ଏ କଥା ଜାଣିଥିଲେ ହୁଏତ ତାଙ୍କର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସୁପୁତ୍ର ପାଇଁ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ହୋଇ ନଥାନ୍ତେ ।

କିନ୍ତୁ ବନାନୀ କିଛି ନ କହି ନୀରବରେ କୋଠାରୁ ବାହାରି ଆସିଲା । ବାଙ୍କନିଧିବାବୁ ଅନୁମାନ କଲେ ବନାନୀ ହୁଏତ ଅସୁସ୍ଥ । ସେ ଆଉ କିଛି ନ ପଚାରି କହିଲେ, 'ବନି, ବେଳେ ବେଳେ ଆସୁନୁ କାହିଁକି ? ଆସୁଥିବୁ ।'

ବନାନୀ ନିସ ଟିକରେ ଉତ୍ତର ଦେଇ ବାହାରି ଆସିଲା ।

ଅକ୍ଷର ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ଥିଲେହେଁ ମନ ରହିଚି ଦୀପକ ପାଖରେ ।

ବନାନୀ ସବୁ କଥାକୁ ମିଳାଇ ଖବୁଚି —ଆଖିରେ ନିଦନାହିଁ! ଶୋଇବାକୁ ଭୟ ବି ଲାଗୁଚି । ମନର ଭୂତ ବେଳେ ବେଳେ ମାଡ଼ି ବସୁଚି, ସେଥି ପାଇଁ ପୁଅଟିକୁ ମଧ୍ୟ ନିଜ ରୁମ୍‌ରେ ଶୋଇବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଇଚି ।

ତା' ପରଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ।

ବନାନୀ ଚୁପ୍ ହୋଇ ତା ରୁମ୍‌ଟିରେ ବସିଚି । ଗୋଟିଏ ବହି ଖେଲାଉଚି । ଅକ୍ଷର ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ଥିଲେହେଁ ମନ ରହିଚି ଦୀପକ ପାଖରେ । କୋଉଠି ଗୃକସ୍ତ ପାଇଥିଲେ ଚିଠି ବି ଦେଇ ସାରନ୍ତାଣି ଦୀପକ । ସେ କଣ ସବୁ ଭୁଲିଗଲା । ପୁରୁଷମାନେ ବେଶୀ ଭୁଲନ୍ତି । କାହାର ଲାଭ କ୍ଷତିକୁ ସେମାନେ ବେଶୀ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ ପୀୟୂଷ ଭିନ୍ନ ଜାତିର ମଣିଷ । ସେ ଏସବୁର ଉପରେ । ମଣିଷ ସୃଷ୍ଟି ଭିତରେ ସେ ଏକ ମସ୍ତବଡ଼ ବ୍ୟତିକ୍ରମ । ଏତିକିହିଁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ବନାନୀ ପାଖରେ ।

ବାରଣ୍ଡାରେ କାହାର ପାଦଶବ୍ଦ ଶୁଭିଲା । ତାପରେ କବାଟ ଦେହରେ 'ଟିକ୍ ଟିକ୍' ଶବ୍ଦ ହେଲା । ବନାନୀ ସସବ୍ୟସ୍ତେ ଉଠି ପଡ଼ି କହିଲା, 'କିଏ ?'

'ମୁଁ ଫୁଲ ।'

ବନାନୀ କବାଟ ଖୋଲି ଫୁଲକୁ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ସାଙ୍ଗରେ ସାନ ଭାଇଟି । ଏମିତି ଭାବରେ ଏମାନେ ତା' ପାଖକୁ ଆସିବାର କାରଣ କଣ । ଭିତରକୁ ନେଇ ସେମାନଙ୍କୁ ବସାଇଲା ବନାନୀ । ଏମାନଙ୍କ ଧାନଟା ପ୍ରତି ତାର ଦୟା ଆସେ । ବାପ ମଦ୍ୟପୀ । ଶିକ୍ଷକ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ସେ ବି ଏକ ବ୍ୟତିକ୍ରମ । ବାପର ଅଯତ୍ନରୁ ପିଲାଗୁଡ଼ିକ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଫୁଲର ବାହା ହବାର ବୟସ ହେଇଚି ।

'କଣ ଲୋ ଫୁଲ, ତୁ ଆଜି କୁଆଡ଼େ ଯାଇଥିଲୁ ?'

'ନା, ଦେଈ ତମ ପାଖକୁ ଆସିଲି । ବୋଉ ପଠେଇଚି ।'

ବନାନୀ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ନ ହୋଇ ଭାବିଲା; କିଛି ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ପିଲା ଦୁହିଁଙ୍କୁ ପଠାଇଚିକି ? ମନେ ମନେ ଭାବି ପଚାରିଲା, 'ବାପା ନାହାନ୍ତିକି ?'

'ହଁ, ଅଛନ୍ତି, ମୁଁ ଆସିଲାବେଳେ ଥିଲେ, ଚାଲି ଯିବେଣି । ଦେଈ, ମୁଁ ତମକୁ ନେବାକୁ ଆସିଚି ।'

ବନାନୀର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ମାତ୍ରା ଆଉ ଟିକେ ବଢ଼ିଗଲା । 'ଆଲୋ କାହିଁକି କହୁନୁ ? ପଇସାପତ୍ର କିଛି ଦରକାର ?'

ଫୁଲ ମୁଣ୍ଡ ହଲେଇଲା । ମୁହଁଟି ଶୁଖି ଯାଇଚି, ଯେପରି ଦୁହେଁ କିଛି ଖାଇ ନାହାନ୍ତି । ବନାନୀ ମନେ ମନେ ସେମାନଙ୍କୁ

କିଛି ଖାଇବାକୁ ଦେବାକୁ ଭାବୁଚି ଫୁଲ କହିଲା, 'ଦେଈ ଦୀପୁଭାଇ ଖରାପ ହୋଇ ଗଲେଣି, ତମେ ଚାଲ ।'

'କଣ କହିଲୁ ? ଦୀପକ ? କୋଉଠି ଅଛି ?'

ବନାନୀ ବିସ୍ମୟବିମୂଢ଼ ହୋଇ ଫୁଲକୁ ପୁଣି ପଚାରିଲା, 'ଏ ଯାକେ କହୁନୁ ମତେ ? ଦୀପକ ପଠେଇଚି ତତେ ?'

'ଉହୁଁ, ସେ ତ ମନା କରିଥିଲେ କହିବାକୁ, ନୁଚି ନୁଚି ରହୁଛନ୍ତି ଘର ଭିତରେ, ସଞ୍ଜ ପରେ ବାପାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଯାଉଛନ୍ତି ଯେ ଆସୁଚନ୍ତି ରାତି ଅଧରେ । ସେତେବେଳକୁ ଆମେ ସବୁ ଶୋଇ ପଡ଼ୁଥାଉ ।' ଫୁଲ ସବୁକଥା ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲା ।

'ଆଚ୍ଛା, ଦୀପକ ତେବେ କଣ...' ବନାନୀ ଦୀପକର ଏ ଅଧଃପତନ କଥା ଚିନ୍ତା ବି କରିପାରିଲାନି ।

'ଦେଖ ଦେଈ, ବୋଉ ତିନି ଚାରି ଦିନକେ ଥରେ ପଠାଏ ତମକୁ ଦେଖିବାକୁ । ଆମେ ଆସି ଫେରିଯାଉ । ବାପା ଏ କଥା ମୋଟେ ଜାଣନ୍ତିନି । ଜାଣିଲେ ଆମକୁ ମାରିବେ ।'

ବନାନୀ ଯାହା ପିନ୍ଧିଥିଲା ସେମିତି ବ୍ୟାଗଟା ଧରି ବାହାରି ଆସିଲା । ଦୁଇଟି ରିକ୍ସାରେ ସେମାନେ ଆଗ ପଛିଆ ହୋଇ ଆସିଲେ । ବନାନୀ ବନସ୍ପତିବାବୁଙ୍କ କଥା ଭାବୁଥିଲା । ଦୀପକକୁ ଏ ରାସ୍ତାକୁ ଆଣିବାରେ ସେ ହୁଏତ ଦାୟୀ ।

ବନସ୍ପ ବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ଆଉ ଯିବା ଉଚିତ ନମଣି ଫୁଲକୁ କହିଲା, 'ବାପା କୋଉଠିକି ଯାଏ ତୁ ଜାଣୁନା ଫୁଲ ?'

'ହଁ, ଦିନେ ଦିନେ ବାପା ଘରକୁ ନ ଆସିଲେ ସେଇଠିକି ଯାଇଁ ପଇସା ମାଗି ଆଣେ । ମୋ ଉପରେ ଭାରି ରାଗନ୍ତି ।'

'ଆଚ୍ଛା ଚାଲ ।' ଗୋଟାଏ ରିକ୍ସାରେ ସେ ଦୁହେଁ ଗଲେ ।

ଗୋଟିଏ ଗଳିରେ ରିକ୍ସା ପଶିଲା । ଅନ୍ଧାରୁଆ ଗଳି । ମ୍ୟୁନିସିପାଲଟିର ଦୃଷ୍ଟି ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇନି । ଏ ଗଳିରେ ରିକ୍ସା ବାଲା, ପାନଦୋକାନୀ ଫେରିବାଲାମାନେ ରହନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଘର ଦୁଆର ମୁହଁରେ ପାନ ପସରା ଧରି ବୁଢ଼ୀଟିଏମାନ ବସିଥାନ୍ତି । ପାନ-ପସରା ଜରିଆରେ ଗ୍ରାହକ ଆକୃଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି । ଦେହର କ୍ଷୁଧା ମେଣ୍ଟାଇବାର ଏ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କେନ୍ଦ୍ର । ଏଇ କେନ୍ଦ୍ରରୁ ଜନ୍ମ ନିଅନ୍ତି ଅବାଞ୍ଛିତ ଜାରଜ ସନ୍ତାନ । ସେମାନେ ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ଫୁଟପାଥରେ ଭିଡ଼ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି । କାହାର ଆଖି ନ ଥାଏ ତ କାହାର ମୁଣ୍ଡ ଗୋଲିଆ, କାହାର ମୁହଁ ଗ୍ରହଣ ଖଣ୍ଡିଆ ତ କାହା ବେକଟା କାନ୍ଧ ଉପରେ ଥାଏ । ଏଇ ବିକଳାଙ୍ଗ ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଉକ୍ତ କେନ୍ଦ୍ରରେ ଭିକ୍ଷମଗା ପଇସା ଜମା କରନ୍ତି । ଫଳରେ ସେମାନଙ୍କୁ ମିଳେ ଗଣ୍ଡିଏ ଗଣ୍ଡିଏ ଖାଇବାକୁ ।

ଆଧୁନିକ ସଭ୍ୟ ସହରର ଏହା ଅନ୍ୟ ଏକ ପରମ୍ପରା ।

ଦୁଆରି ମୁହଁଟା ଖୁବ୍ ଅନ୍ଧାର । ବନାମାଳୁ ନିଶ୍ଚୟ ଡର ଲାଗିଥାନ୍ତା ସାଙ୍ଗରେ ମଜବୁତ ତେଲେଙ୍ଗା ରିକ୍ସାବାଲା ନଥିଲେ । ଫୁଲ ରିକ୍ସାରୁ ଓହ୍ଲାଇ କବାଟ ପିଟିଲା । ଉତ୍ତର ନାହିଁ । ପୁଣି ଛଞ୍ଜିର ଝଣ ଝଣ କଲା । ତେବେ ବି କେହି ଖୋଲିଲେ ନାହିଁ ।

ଫୁଲ ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଶେଷରେ ଡାକ ପକାଇଲା, 'ବାପା, ବାପା !'

କବାଟ ଖୋଲିଗଲା । ଯେପରି କବାଟ ପଛପଟେ ରହି କିଏ କାନଦେଇ ଥିଲା ।

ଅନ୍ଧାରରେ ବନମାଳିବାବୁ କହିଲେ, 'କିଏ ଲୋ, କାହିଁକି ଆସିଛୁ ?' ମଦର ଗନ୍ଧ ଆସୁଥାଏ ବନମାଳିବାବୁଙ୍କ ପାଟିରୁ ।

'ବନାନୀ ଦେଖ ଆସିଚନ୍ତି, ଦୀପୁ ଭାଇ...!'

'ଗ୍ରେଟ୍ ! ଶାଳୀକୁ ଦେବ ଯେ ଏକ ଆପତ୍ତି ! ଚାଲ୍ଯାଉ...'
ମଦର ମାତ୍ରା ଆଜ ସୀମା ଟପି ଯାଇଚି ବନୟୁବାବୁଙ୍କର ।

ଘର ଭିତରେ ତାସ ପଡ଼ୁଥାଏ । ଚାଲିଥାଏ ଜୁଆଖେଳ । ସେମାନଙ୍କର ଟ୍ରେସ ଥାଏ । ଟଙ୍କା ଓ ପଇସାର ଝଣ ଝଣ ଶବ୍ଦ ଶୁଭୁଥାଏ । ଏତିକିରେ ବନାନୀ ରିକ୍ସାରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଦୁଆର ଆଗକୁ ଆସିଲା । ଫୁଲକୁ କହିଲା ଜୋରରେ ଦୀପକ ନାଁ ଧରି ଡାକିବା ପାଇଁ ।

ବନାନୀକୁ ଦେଖି ବନୟୁବାବୁ ଭିତରକୁ ପଶି ଯାଇଥାନ୍ତି ।

'ଦୀପୁ ଭାଇ, ବାହାରକୁ ଆସ, ଦେଖ ଆସିଛନ୍ତି ।'

କେହି ଆସିଲେ ନା—ବନୟୁବାବୁ ଆସି କହିଲେ, 'ମା, ତୁ ଜାଣୁ ମୁଁ ଟିକେ ନିଶାପାଣି କରେ, ଦୀପକ ଏଠି କାହିଁ ?'

'ହଁ, ଦୀପୁଭାଇ ଏଇଠି ଅଛନ୍ତି । ସେ ବି ତମ ସାଙ୍ଗରେ ପଡ଼ି ମଦ ଖାଉଚନ୍ତି ।' ଫୁଲ କହିଲା ।

ବନାନୀ କାହାରି ନ ମାନି 'ଦୀପକ, ଦୀପକ' ଡାକି ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା ।

'ଏଁ କିଏ ବନି ?' ଦୀପକ ଆଖି ଦି'ଟା ବଡ଼ ବଡ଼ ହୋଇଗଲା । ମୁହଁରେ ବଦହ ଲୁହ, ଚେହେରା ଅସ୍ପଷ୍ଟନ୍ନ । ଏ କ'ଣ ସେଇ ଦୀପକ, ସୁଶାନ୍ତ ଯୁବକ ଦୀପକ ! ସେ ମଦ ପିଇ ଜୁଆ ଖେଳୁଚି ?

'କୌନ ହେ ? ବନୟୁ, ଏ ସବ୍ ଔରତକୋ ହଠାଓ । ଏ ବାଜିଟା ଅଲବତ୍ ମୁଁ ଜିତିବି । ହୁସିଆର ଦୀପକ !' କହି ଆଗରେ ବସିଥିବା ଲୋକଟି ପାଟି କରି ଉଠିଲା ।

ଦୀପକ ମୁହଁ ଟାକୁ କାଗଜରେ ଘୋଡୁଥିଲା, ମଦଗନ୍ଧ ବନ୍ଦ କରିବାକୁ । ଆଗରେ ବନାମୀ, ଉପୁରେ ତା ନିଶା ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ କମି ଆସୁଛି । ସେ ପାଦେ ଆଗକୁ ଆସିଚି ପଛରୁ ଗୋଟିଏ ଲୋକ ତା କାମିଜ ଟାଣି ଖେଳିବାକୁ ଦାବୀ କଲା । ଦୀପକ ହତାଶ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନେଇଲା ବନାମୀକୁ । ସେ ଯେଉଁ ଦୁନିଆରେ ପାଦ ଦେଇଛି ଯେପରି ଫେରିଯିବା ସହଜ କଥା ନୁହେଁ । ସେ ପକେଟରୁ ୨ଟା ଦଶ ଟଙ୍କିଆ ନୋଟ ଫିଙ୍ଗି ଦେଇ ଦୁଆର କଡ଼ ପାଖକୁ ଆସିଚି ଲୋକଟି ଆଗେଇ ଆସି ପାଟି କରି ଉଠିଲା, 'ଆଉ ୩ଟା ?'

'ପରେ ପାଇବ । ଅବ ନାହିଁ ।' ଦୀପକ ବାହାରି ଆସିଲା ।

'ବାଃ ଔରତ କୋ ଦେଖାକେ ବାଜିକା ରୁପେୟା ନେଇଁ ଲେଗୁଡ଼ି ସକତା ଦୋସ୍ତ ! ନହିଁ ତୋ··!'

'ସଟ୍ ଅପ୍ ଫୁଲ୍··!' ଦୀପକ ଗର୍ଜ୍ଜନ କରି ଲୋକଟା ଉପରକୁ ଆକ୍ରମଣ କରିଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ତା ପାଦ ଅଟକି ଗଲା । ଦେଖିଲା ଗୁଣ୍ଡାଟି ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଖୋଲା ଚାକୁ ଧରି ଦୀପକକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଠିଆ ହୋଇଚି । ତାର ୨ ଜଣ ସାଙ୍ଗ ଦୀପକ ପାଖକୁ ଲାଗି ଆସିଥାନ୍ତି ।

ଦୀପକ ଅସହାୟ ହୋଇଗଲା । ବନାମୀ ବି ମନେ ଭୟ ପାଇ ଦୀପକ ପାଖକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଆସିଲା । ତା ପରେ ସାହସ ସଞ୍ଚୟ କରି ପଚାରିଲା 'କେତେ ଟଙ୍କା ଦରକାର ?'

'ତିରିଶ୍···'

ବନାମୀ ବ୍ୟାଗରୁ ୩ଟା ଦଶ ଟଙ୍କିଆ ନୋଟ ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେଇ ଦୀପକ ହାତକୁ ଧରି ଟାଣି ଆଣିଲା ବାହାରକୁ ।

ଦୀପକକୁ କିଛି କହିବାକୁ ନ ଦେଇ ଜୋରରେ ରିକ୍ସାରେ ବସାଇ ଦେଲା ।

ଜୁଆଡ଼ିମାନେ ଗୋଟାଏ ବିକଟାଳ ହସରେ ଘର କମ୍ପାଇ ଦେଲେ । ଫୁଲ ସେ ଗଳିରୁ ଚାଲି ଚାଲି ଘରକୁ ଚାଲିଗଲା ।

❋ ❋ ❋

ଦୀପକ ଚାକିରି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କୌଣସି କାରଖାନା ଅଞ୍ଚଳକୁ ଯିବାକୁ ଠିକ କରି ବନାନୀ ପାଖରୁ ଚାଲି ଆସିଥିଲା । ଚୌଦ୍ୱାର, ଟାଟାନଗର, ରାଉରକେଲା ବା ହୀରାକୁଦ କେଉଁଠି ହେଲେ ସେ କାମଟିଏ ଯୋଗାଡ଼ କରିପାରିଥାନ୍ତା କିନ୍ତୁ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ପହଞ୍ଚି ପାରିଲାନି । ବିଦେଶ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ବିନୟ ବାବୁ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କରିବାକୁ ଆସିଲା ଓଡ଼ିଆ ବଜାର । ବିନୟ ବାବୁ ଜାଣିଲେ ଦୀପକ କିଛି ମୁଦ୍ରା ବି ଆଣିଛି । ସେ ଲୋଭ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଦୀପକକୁ ନିଜ ରାସ୍ତାରେ ଦୀକ୍ଷା ଦେଲେ । ଦୀପକ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ମଦ ପିଇ ଶେଷରେ ଜୁଆଡ଼ି ହେଲା ବିନୟ ବାବୁଙ୍କ ପ୍ରରୋଚନାରେ ।

ମୋଟା ରକମର ବାଜି ମାରିଦେଲେ ବେକାର ଅବସ୍ଥାରେ ଅନେକ ଦିନ ବିଦେଶରେ ବୁଲି ହେବ । କେତେଥର ଦୀପକ ବାଜି ବି ମାରିଛି । ତା ପରଦିନ ସବୁ ଉଡ଼ିଯାଇଛି । ଦୀପକ ଦିନ ସାରା ଘରେ ରହି ରାତିରେ ବାହାରେ ବିନୟବାବୁ ସହିତ । ବିନୟ ବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଥରେ ଦି ଥର ପ୍ରତିବାଦ ବି କରିଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ବିନୟ ବାବୁ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ପ୍ରହାର କରି ଜବତ୍ କରିଚନ୍ତି ।

ବନାନୀ ଦୀପକଠୁ ସବୁକଥା ଶୁଣି ପ୍ରଥମେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରିଲାନି । ଦୀପକକୁ ଯେ ଫେରାଇ ଆଣି ପାରିଚି ସେଥିକରେ ସେ ନିଜ ଭାଗ୍ୟକୁ ପ୍ରଶଂସା କଲା । ଫୁଲ୍ ଯୋଗୁ ଦୀପକକୁ ସେ ପାଇଲା ।

କିନ୍ତୁ ଦୀପକ ଆତ୍ମସ୍ଥ ହେବା ପରେ ଆମୂଳଚୂଳ ସବୁ କଥା ଭାବି ଲଜ୍ଜିତ ହୋଇଚି । ସେ ବନାନୀ ଆଗରେ ଖୋଲାଖୋଲି କଥା କହିବାକୁ ବି ସାହସ କଲାନି । ଏଥିପାଇଁ ବନାନୀ ଦୀପକକୁ ଶାସ୍ତି ଦେବାକୁ ଚାହେଁ । ଏପରି ଲୁଚି ପଳେଇବାକୁ ତାକୁ କିଏ କହିଲା । ବନାନୀ ଯେ ତାକୁ ଅପମାନିତ କରିଚି, ତାହା ବି ନୁହେଁ । ବନାନୀ କେଇଟିଦିନ ଅଭିମାନ କଲା ତା ଉପରେ । ଦୀପକକୁ କଥା କହିଲାନି । ଏତିକିରେ ଦୀପକ ବି ବୁଝିଲା ଯେ ବନାନୀ ତା ଉପରେ ଖୁବ୍ ରାଗିଚି ।

କିନ୍ତୁ ବନାନୀର ସବୁ ରାଗ ଅଭିମାନ ମେଘପରି କୁଆଡ଼େ ଉଭେଇ ଗଲା ଦୀପକ ନିଜେ ଆସି ଯେତେବେଳେ ତା' ଶେଯ ଉପରେ ବସି ପଡ଼ିଲା ।

'ବନି ! ମୋ ଉପରେ ରାଗିଚ ?'

'... ହୁଁ ।'

'ଯୋଉ ଶାସ୍ତି ଦେବ, ମୁଁ ସହିବାକୁ ରାଜି ।'

'ରାଜି ?'

'ହଁ !'

'ବେଶ, ଆଜିଠାରୁ ବନିକୁ ଏକୁଟିଆ ଛାଡ଼ି କୁଆଡ଼େ ଯିବ ନି । ଚାକିରି କଥା ମନରୁ ପୋଛି ଦେବାକୁ ହେବ ।'

'ବେଶ, ମୁଁ ରାଜି ।'

'ଖାଲି କହିଲେ ହେବ ନାହିଁ, ମୋ ଦେହ ଛୁଇଁ ଶପଥ କରିବାକୁ ହେବ ।'

'ବେଶ, ବନିକୁ ଏକେଲା ଛାଡ଼ି କୁଆଡ଼େ ଯିବ ନାହିଁ !' ବନାନୀ କହିବା ଅନୁଯାୟୀ ଦୀପକ ଆବୃତ୍ତି କଲା । ତାପରେ କହିଲା, 'ହେଲା ?'

'ନା, ଆଉ ଅଛୁ ।' କହି ନିଜ ଆଙ୍ଗୁଠିରୁ ସୁନା ମୁଦିଟା ବାହାର କରି ଦୀପକ ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ପିନ୍ଧାଇ ଦେଲା ବନାମି । ତାପରେ କହିଲା, 'ଏଣିକି ଯୁଆଡ଼େ ଗଲେବି ବନ୍ଧକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଯିବାକୁ ହେବ ।'

ଦୀପକ ମିନିଟିକ ପାଇଁ ନିଜ ରୁମକୁ ଆସି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଫେରିଗଲା । ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ଅଭିନୟ ଯୋଗୁଁ ପାଇଥିବା ସ୍ୱନାମ-ଅଙ୍କିତ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପଦକଟିକୁ ବନାମି ବ୍ଲାଉଜରେ ଗୁନ୍ଥି ଦେଇ ବନାମିର ପ୍ରେମକୁ ସମର୍ଥନ କଲା । ପ୍ରିୟବସ୍ତୁର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ଦ୍ୱାରା ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ନିଜର କରି ନେଲେ ।

'ବନ୍ଧକୁ କେବେ କଣ ମୁଁ ଏକେଲା ଛାଡ଼ିପାରେ ? ସେ ଯେ ମୋ ମନ-ପ୍ରାଣରେ ଏକାକାର ହୋଇଯାଇଛି ।' କହି ବନାମିକୁ ବାହୁବେଷ୍ଟନ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହୋଇଛି, ବନାମି ଅପାଙ୍ଗ ଚାହାଣି ଢାଳି ଖସି ଗଲା ଦୂରକୁ । ତାପରେ ଶେଯରେ ଲେଟି ପଡ଼ି ଚପଳ ହସ ହସି କହିଲା, 'ଏବେ ନୁହଁ, ଆମ ସଙ୍ଘର ଅନୁମୋଦନ ଲୋଡ଼ା ?'

'ସତରେ···?' ଦୀପକ ବନାମି ପାଖରେ ନଇଁପଡ଼ି ଗମ୍ଭୀର ଭାବାବେଗରେ ଅନେଇଲା ବନାମିର ପ୍ରେମ-ସୁନ୍ଦର ଆନନକୁ । ଖୁସିର ଆତିଶଯ୍ୟରେ ବନାମି ଆତ୍ମହରା । ସେ ନିଜର ସବୁ ହଜେଇ ବସିଛି ଗୋଟିଏ ପୁରୁଷ ପାଖରେ ।

ଦୀପକ ସେଇ ପୁରୁଷ । ଯେଉଁ ନାରୀଟି ଅକୁଣ୍ଠ ଚିତ୍ତରେ ତାକୁ ଏପରି ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ଭଲ ପାଇ ବସିଛି ତାର ସେ କି ପ୍ରତିଦାନ ଦେବ ? ପୁରୁଷର ଶେଷ ସମ୍ମୋହନ ଶକ୍ତି ପ୍ରୟୋଗ କରି ଦୀପକ ଆକୃଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଚାହିଁଲା ଏଇ ମୁଗ୍ଧା ରମଣୀଟିକୁ ।

୧୫ ଦିନ ପରେ ଗୋଟିଏ ଷ୍ଟେଟ ଗୃ ଭୋଜରେ ଆଇନ ଅନୁମୋଦିତ ପନ୍ଥାରେ ଦୁହିଁଙ୍କ ବିବାହ ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇଗଲା । ଭୋଜିଟରେ ପାଠକ ଓ ବନାନୀର ବନ୍ଧୁମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ କେବଳ ତୃପ୍ତି ଚୌଧୁରୀ ଓ ମିସ୍ ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ।

ଏଇଟି ହେଲା ସେମାନଙ୍କର ଶେଷ ବନ୍ଧୁ-ସମ୍ମେଳନ । ତାପରେ ବନାନୀ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ଚାକିରୀରୁ ଇସ୍ତଫା ଦେଇ ଦେଲା ।

*   *   *   *

ସହର ସକାଳ ମୁଖରିତ ହେଉଛି ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ । ରାସ୍ତା କଡ଼ର ଡଷ୍ଟବିନ ପୂରି ଉଠୁଛି ରାତିର ପୁଞ୍ଜିଭୂତ ଆବର୍ଜନାରେ । ରାତିର ସନ୍ତାନମାନେ ପଞ୍ଝା ପଞ୍ଝା ହୋଇ ଡଷ୍ଟବିନରୁ ସଂଗ୍ରହ କରୁଛନ୍ତି ଜୀବନର ଉପାଦାନ, ବଞ୍ଚିବାର ପାଥେୟ । ଛକ ଛକରେ ଠକ ଜୁଆଡ଼ି ଦଳ ଶସ୍ତା ଅତର ଆଉ ବାସନା ତେଲର ପସରା ମେଲାଇ ଆକୃଷ୍ଟ କରୁଛନ୍ତି ଗ୍ରାହକ । ବିକଳାଙ୍ଗ କୁଷ୍ଠରୋଗୀ ଗୋଡ଼ରେ କନା ଗୁଡ଼ାଇ ଧୂଳି-ଧୂସରି ହୋଇ ରଡ଼ି ଛାଡ଼ୁଛି ସଭ୍ୟ ସମାଜରେ ନିଜ ବଞ୍ଚିବାର ଦାବୀକୁ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବା ପାଇଁ··ଅନ୍ଧ ଭିକ୍ଷୁକ ଯୁବତୀ ଝିଅକୁ ଆଶ୍ରାକରି ଫୁଟପାଥରେ ଗାଇ ଚାଲିଛି ଦାନ ଓ ପୁଣ୍ୟର ଗୌରବମୟ କାହାଣୀ । ଯୁବତୀ ଝିଅ ହାତରେ ଥିବା ଭିକ୍ଷା ଥାଳ ପୂରି ଉଠୁଛି ଗୋଟି ଗୋଟି କଣା ପଇସାରେ ।

ଏ ସବୁ ଛଡ଼ା ସକାଳର କାଗଜ ବିକାଳି ଟୋକା ଡାକି ଡାକି ଚାଲିଛି ସଭ୍ୟ ଜଗତର ଇସ୍ତାହାର ।

ମଟର ଛୁଟି ଚାଲିଛି ।

ସହରର ସୀମା ଅତିକ୍ରମ କରି ଆସିଛି ବହୁତ ବେଳୁ । ସାଗର-ମୁଖୀ ଚଳଚଞ୍ଚଳ ସରିତା ପରି ସ୍ପନ୍ଦିତ ଆବେଗରେ

ଛୁଟି ସ୍ଖଳିତ ଗତିଶୀଳ ଯାନଟି ସେଇମାନଙ୍କୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରିବା ପାଇଁ ଯେଉଁଠି ଭାରତର ପ୍ରକୃତ ରୂପ ଜୀବନ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଚି ।

ମଟରର ଭିତରେ ଯାପକ ଆଜି ବନାମୀ । ପୁରୁଷ ଆଜି ପ୍ରକୃତି ପରି ଅଭିନ୍ନ, ଅକୃତ୍ରିମ ।

ପଶ୍ଚିମ ଆକାଶର ପଛଭୂମିରେ ସହର ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଗଲଣି । ପଛରୁ ଦୃଷ୍ଟି ଫେରାଇ ଆଣିଲେ ସେମାନେ । ଆଗରେ ଭାରତର ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଗାଁ ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାଗତ କରୁଚି ।

ରଚନା କାଳ :
ମାର୍ଚ୍ଚ ୫୫ ଠାରୁ
ସେପ୍‌ଟେମ୍ବର ୫୫

Edited, Printed & Published by B. Bhuyan for Jana-Sahitya-Prakashan
at Krushak Press, Cuttack—1.

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସମାଚାର

ଓଡ଼ିଶା ବନ୍ୟାରେ କ୍ଷତି

ବନ୍ୟାଗ୍ରସ୍ତ ଅଞ୍ଚଳର ଆୟତନ—କଟକ, ପୁରୀ, ବାଲେଶ୍ବର ଓ ଢେଙ୍କାନାଳ ଜିଲ୍ଲାର ୨୫୬୯ ବର୍ଗମାଇଲ ।

ବନ୍ୟାବିପନ୍ନ ଲୋକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା—ଉପରୋକ୍ତ ୪ଟି ଜିଲ୍ଲାର ୧୨୫୭୧୯୦ ଓ ଦେବଗଡ଼, ଘୁମୁସର ସବ୍‌ଡିଭିଜନର ୫୩୬୦ । ମୋଟ ୧୨୬୨୫୫୦ ।

ଫସଲ ହାନିର ପରିମାଣ—୪ଟି ଜିଲ୍ଲାରେ ୮୮୪୧୮୨ ଏକର ଏବଂ ରେଢ଼ାଖୋଲ, ଦେବଗଡ଼, ଆନନ୍ଦପୁର ଓ ଘୁମୁସର ଅଞ୍ଚଳର ୮୨୨୦ ଏକର ଜମି ।

ବନ୍ୟାଧ୍ବସ୍ତ ଗ୍ରାମ ସଂଖ୍ୟା—୩୮୭୫; ଭାଙ୍ଗିରୁଜି ଯାଇଥିବା ଗୃହ ସଂଖ୍ୟା-୬୯୯୭୧; ପୂରାପୂରି ଲୋପ ପାଇଥିବା ଗୃହ ସଂଖ୍ୟା—୪୬୩୫୨; ଗୋରୁଗାଈ କ୍ଷତି—କଟକ, ପୁରୀ ଓ ବାଲେଶ୍ବର ଜିଲ୍ଲାର ୨୮ ଲକ୍ଷ ଗୋରୁ ଗାଈଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଚାରିଭାଗରୁ ତିନିଭାଗ ନଷ୍ଟ ହୋଇଛନ୍ତି । ମୃତ ଲୋକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା—୭୦ ।

ସୀମା କମିଶନ ରିପୋର୍ଟର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା

ଗତ ଅକ୍‌ଟୋବର ୧୦ ତାରିଖରେ ସୀମାକମିସନ ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ଫଳରେ ଭାରତର ଚାରିଆଡ଼େ ବିଶୃଙ୍ଖଳା ଖେଳି ଯାଇଛି ।

ସୀମା କମିସନ ରିପୋର୍ଟ ଅନୁଯାୟୀ ବର୍ତ୍ତମାନର ୨୭ଟି ରାଜ୍ୟ ମାତ୍ର ୧୬ଟି ରାଜ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେବ ଏବଂ ୩ଟି ଅଞ୍ଚଳ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସନାଧୀନ ରହିବ । ସେ ୧୬ଟି ପ୍ରଦେଶ ହେଉଛି, ୧—ପଶ୍ଚିମ ବଙ୍ଗଳା, ୨—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ, ୩—କେରଳ, ୪—କର୍ଣ୍ଣାଟକ, ୫—ଆନ୍ଧ୍ର, ୬—ଆସାମ, ୭-ଓଡ଼ିଶା, ୮—ବିହାର, ୯-ବମ୍ବେ, ୧୦—ମହାକୋଶଳ, ୧୧—ବିଦର୍ଭ, ୧୨—ହାଇଦ୍ରାବାଦ (ତେଲେଙ୍ଗାନା), ୧୩—ରାଜସ୍ଥାନ, ୧୪—ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ, ୧୫—ପଞ୍ଜାବ, ୧୬—ଜାମୁ ଓ କାଶ୍ମୀର ।

ମଣିପୁର, ଦିଲ୍ଲୀ ଓ ଆଣ୍ଡାମାନ ନିକୋବର ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜ କେନ୍ଦ୍ର-ଶାସନାଧୀନ ହୋଇ ରହିବ । ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶ ଓ ଓଡ଼ିଶା ଛଡ଼ା ସବୁ ପ୍ରଦେଶରେ ସୀମା ଅଦଳ ବଦଳ ହୋଇଛି ।

ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅନାସ୍ଥା ପ୍ରସ୍ତାବ

ଗତ ୧୦।୧୧ ତାରିଖରେ ଓଡ଼ିଶା ବିଧାନ ସଭାରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅନାସ୍ଥା ପ୍ରସ୍ତାବ ଆସିଥିଲା । ଓଡ଼ିଶାରେ ହଠାତ୍ ବନ୍ୟା ଆସିବା ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ଗୁରୁତର ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ଯେ ଦାୟୀ ଏ ବିଷୟ ଉପରେ ଅନେକ ଖିନ୍‌ଭିନ୍ ଆଲୋଚନା ହୋଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ବିରୋଧୀ ଦଳର କେତେକ ସ୍ୱାଧୀନ ସଭ୍ୟ ହଠାତ୍ କଂଗ୍ରେସରେ ଯୋଗଦାନ ଏବଂ କେତେକ ସଭ୍ୟ ନୀରବ ରହିବା ଫଳରେ ବହୁ ଭୋଟରେ ପ୍ରସ୍ତାବଟି କାଟ ଖାଇଗଲା ।

ପଞ୍ଜାବ, ପେପ୍‌ସୁ ଓ ଦିଲ୍ଲୀରେ ବନ୍ୟାର ତାଣ୍ଡବଲୀଳା

ହଠାତ୍ ଯମୁନା ବଢ଼ିବା ଫଳରେ ପେପ୍‌ସୁ, ପଞ୍ଜାବ ଓ ଦିଲ୍ଲୀସହରରେ ବନ୍ୟାପାଣି ପଶି କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କାର ଫସଲ ନଷ୍ଟ, ଶତାଧିକ ଲୋକଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟାଇଛି । ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ନଦୀରେ ଡ୍ୟାମ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦ୍ୱାରା ଯେ ବନ୍ୟା ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଆଶା କରାଯାଉଥିଲା ତାହା ଏବେ ଭୁଲ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି । ବନ୍ୟା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ସରକାର ଉନ୍ନତ ଯୋଜନା ଚିନ୍ତା କରୁଥିବା ଜଣାଯାଏ ।

ଛାୟାଲୋକର ସମ୍ବାଦ

ଚୀନରେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଉତ୍ସବ

ଭାରତର ଅନ୍ୟତମ ବିଖ୍ୟାତ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଅଭିନେତା ଓ ପରିଚାଳକ ପୃଥ୍ୱୀରାଜ କପୁର ଏମ୍. ପି.ଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଭାରତର ଏକ ଫିଲ୍ମ ପ୍ରତିନିଧି ଦଳ ଚୀନ୍ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଉତ୍ସବରେ ଯୋଗ ଦେବା ପାଇଁ ଅକ୍ଟୋବର ୧ମ ସପ୍ତାହରେ ଚୀନ ଯାଇଛନ୍ତି । ପ୍ରତିନିଧି ମଣ୍ଡଳରେ ଅଛନ୍ତି—ବଲରାଜ ସାହନୀ, ବିମଲ ରାୟ, କାମିନୀ କୌଶଳ, ଚେତନ ଆନନ୍ଦ, ବି. ଏନ୍. ସରକାର, ରୂକା ପରାଞ୍ଜପେ, କିଷ୍ଟା ଗୋପାଲ ଓ ଜଗତ ମୁରାରୀ । ସେଠାରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେବାପାଇଁ 'ଦୋବିଘା ଜମିନ', 'ଅଓ୍ୱାରା', 'ଆନ୍ଧିୟାଁ' ଓ 'ପଥେର ପାଞ୍ଚାଲୀ' ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଛି ।

'ଫେଡନା'ରେ ଶମ୍ମିକପୁର ଓ ଗୀତାବାଲି

ବିବାହ ପରେ ଶମ୍ମିକପୁର ଓ ଗୀତାବାଲି 'ଫେଡନା' ଛବିରେ ପ୍ରଥମ ଥର ଏକାଠି ଅଭିନୟ କରୁଛନ୍ତି । ଏଇଟି ଏ. କେ. ମୋହନ୍ ନାମକ ଏକ ନୂଆ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ୧ମ ଅବଦାନ ରୂପେ ନିର୍ମିତ ହେବ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭୂମିକାରେ ବେବି ନାଜ, ମୋହାନା, ମଦନପୁରୀ, ଓମ୍ ପ୍ରକାଶ ଅଭିନୟ କରିବେ । ଚିତ୍ରଟିର ସୁଟିଙ୍ଗ ନଭେମ୍ବରରେ ଆରମ୍ଭ ହେବ ।

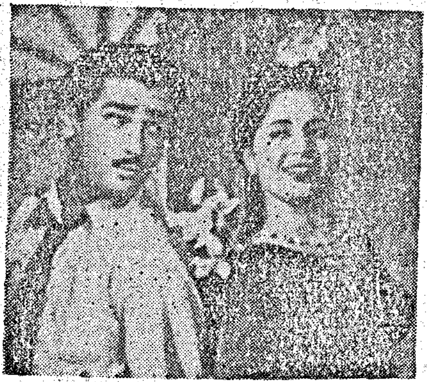

ଦୀପ ଏଣ୍ଡ ପ୍ରଦୀପ ପ୍ରୋଡ଼କ୍‌ସନ୍‌ସ

ଦୀପ ଖୋସଲା ଓ ପ୍ରଦୀପ କୁମାରଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ଏକ ନୂତନ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ନିର୍ମିତ ହୋଇଛି । ନିକଟରେ ଏ ଅନୁଷ୍ଠାନ ତରଫରୁ ସୁଟିଂ ଆରମ୍ଭ ହେବ । ଶ୍ରେଷ୍ଠାଂଶରେ ପ୍ରଦୀପ କୁମାର, ବୈଜୟନ୍ତୀ ମାଳା ରହିବେ । ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବେ ବଙ୍ଗଳାର ଖ୍ୟାତନାମା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ କାଳିଦାସ ।

ସୁଚିତ୍ରାସେନଙ୍କୁ ହରଣଚାଲ ଚେଷ୍ଟା

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଅରବିନ୍ଦ ସେନଙ୍କ ଘରୁ ଖୁବ ରାତିରେ ନିଜ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସହ ଫେରୁଥିବା ବେଳେ ଏକ ଗୁଣ୍ଡାଦଳ ରାସ୍ତାରେ ବଙ୍ଗଳାର ସୁନ୍ଦରୀ ଅଭିନେତ୍ରୀ ସୁଚିତ୍ରା ସେନଙ୍କ ମଟରକୁ ଅବରୋଧ କଲେ ଏବଂ ସୁଚିତ୍ରା ସେନଙ୍କୁ ଦେଇଦେବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଦାବୀ କଲେ । ମିଷ୍ଟର ସେନ୍ ମଟର ନ ଅଟକାଇ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ପୋଲିସ ଷ୍ଟାଣ୍ଡ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜୋରରେ ମଟର ଚଲାଇଲେ । ଶେଷରେ ଗୁଣ୍ଡାଦଳ ପୋଲିସ ଭୟରେ ପଳାଇଲେ । ମିଷ୍ଟର ସେନ୍ ସେ ମଟରଟିର ନମ୍ବର ଦେଇ ଥାନାରେ ରିପୋର୍ଟ କରିଛନ୍ତି ।

ଇନ୍ଦ୍ରା-କରନ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ

'ମିଷ୍ଟର ମନ୍ତ୍ରଗମ' ଚିତ୍ରର ସୁଟିଂ ବେଳେ କରନ ଦେଓ୍ୱାନ ସହିତ ଅଭିନେତ୍ରୀ ଇନ୍ଦ୍ରାଙ୍କ ବିବାହ ଠିକ ହୋଇଅଛି । ସେମାନଙ୍କ ବାପ ମା ଏଥିରେ ସମ୍ମତି ଦେଇଛନ୍ତି । ଆସନ୍ତା ୨୮ ତାରିଖରେ ରଣଜିତ୍ ଷ୍ଟୁଡିଓରେ ବିବାହ ହେବା କଥା ଜଣା ଯାଇଛି ।

ଫିଲମ-ଶିଳ୍ପ ପ୍ରତି ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ପଡୁ

ବଙ୍ଗଳା ସରକାରଙ୍କ ଅର୍ଥ-ସାହାଯ୍ୟରେ 'ପଥେର ପାଞ୍ଚାଲି' ଯେପରି ସଫଳତା ପାଇଚି ଆମର ସେଥିରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଶିଖିବା କଥା । ଥରକୁଥର ଓଡ଼ିଶା ଫିଲ୍ମ ଶିଳ୍ପର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଚେଷ୍ଟାହୋଇ ଅକୃତ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଛନ୍ତି । ସରକାରୀ ସାହାଯ୍ୟ ମିଳିଲେ ଓଡ଼ିଶା ଏ ଦିଗରେ ଯେ ଖୁବ୍ ଆଗନ୍ତା ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଆସାମର ଚଳଚିତ୍ର ଶିଳ୍ପ ତୁଳନାରେ ଓଡ଼ିଶା ତା ତଳେ ରହିଚି ।

ନାଟକ ଲେଖକଙ୍କୁ ଏକାଡେମିର ପୁରସ୍କାର

ନାଟକ ଏକାଡ଼େମିର ଏକ ଘୋଷଣାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଚି ଯେ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ନାଟକ ରଚନା ପାଇଁ ନାଟକ ଏକାଡ଼େମି ୫୫୦୧୯ ଲେଖକଙ୍କୁ ପୁରସ୍କାର ଦେବେ ଏବଂ ନାଟକର ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ । ଓଡ଼ିଶାକୁ ବାହାରେ ପରିଚିତ କରାଇବା ଭଳି ସାମାଜିକ କଥାବସ୍ତୁ ବା ଉତ୍କଳର ଅତୀତ ଗୌରବର କୌଣସି ଏକ ଘଟଣା ଉପରେ ନାଟକ ରଚନା ହେବା ଦରକାର । ନଭେମ୍ବର ୨୫ତାରିଖ ସୁଦ୍ଧା ନାଟକର ପାଣ୍ଡୁଲିପି ନାଟକ ଏକାଡେମି ସମ୍ପାଦକଙ୍କ ହସ୍ତଗତ ହେବା ଉଚିତ ।

ବିଶେଷ ବିଜ୍ଞପ୍ତି

ଦୁର୍ଗାପୂଜା ଉପଲକ୍ଷେ ପ୍ରେସ ବନ୍ଦ ରହୁଥିବାରୁ ନଭେମ୍ବର ସଂଖ୍ୟା ଜନ-ସାହିତ୍ୟ ୧୫-୧୧-୫୫ରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ । ଏଜେଣ୍ଟମାନେ ତା ପୂର୍ବରୁ ଦେୟ ପଠାଇବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ପରିଚାଳକ 'ଜନ-ସାହିତ୍ୟ'

ମିନାକୁମାରୀଙ୍କ ପ୍ରିୟ ଭକ୍ତ

ଥରେ ମିନା କୁମାରୀଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ କମଲ ଅମରୋହି ଟ୍ରେନରେ ଦିଲ୍ଲୀରୁ ବମ୍ବେ ଫେରୁଥିଲେ । ଟ୍ରେନରେ ଦିଲ୍ଲୀର ଜଣେ ଯୁବକଙ୍କ ସହିତ ଆଳାପ

ହେଲା । ଯୁବକଟି ଯେତେବେଳେ ଜାଣିଲା ଯେ ସେ ଜଣେ ଫିଲ୍ମ ପରିଚାଳକ ସେ ଅତିଶୟ ଉତ୍ଫୁଲ୍ଲ ହୋଇ କହିଲା, 'ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ, ଆପଣ ମିନାକୁମାରୀଙ୍କୁ ଜାଣନ୍ତି ? ମୁଁ ତା ପାଇଁ ପାଗଳ, ମୁଁ ତା ସହିତ ଦେଖା କରିବ ।'

କମଲ ଅମରୋହି ଯୁବକଟିକୁ ଟିକିଏ ଉତ୍ତ୍ୟକ୍ତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲେ, 'ତମେ କାହିଁକି ତାଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବାକୁ ଚାହଁ ? 'ବୈଜୁବାୱରା' ଓ 'ପରିଣୀତା' ପରେ ସେତ କିଛି କରିନି, ତାଛଡ଼ା ସେ ସେତେ ବା ଭଲ କ'ଣ ?'

ଯୁବକଟି ଭୀଷଣ ରାଗିଗଲା । କମଲ ଅମରୋହି ଭାବିଲେ ସେ ହୁଏତ ଗୋଟିଏ ମୁଥି ମାରିପାରେ ।

'ଆପଣ କିପରି ଜାଣିଲେ ସେ ଭଲ ନୁହେଁ ? ମୁଁ କହୁଚି, ସମସ୍ତଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ସେ ଭଲ । 'ବାଦବାନ'ରେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଚ ? ସେଥିରେ ସେ ବିଚ୍ଛେଦ ଭାବ କିପରି ଫୁଟେଇଚି ? 'ଇଲଜାମ'ରେ ମଧ୍ୟ ଚମତ୍କାର କରିଚି । ଦେଖୁଚି ଅଭିନୟ ବିଷୟରେ ତମର ମୋଟେ ଧାରଣା ନାହିଁ । ତମେ କିପରି ସାହସ କରୁଚ ମୋ ମିନାକୁମାରୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ କହିବାକୁ ?'

ବମ୍ବେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଦୁହେଁ ଏପରି ରାଗାରାଗି ହୋଇ ଆସିଲେ । ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କମଲ ଅମରୋହି ନିଜ ପରିଚୟ ଗୁପ୍ତ ରଖିଲେ ।

ମିନାକୁମାରୀ ଏସବୁ ଶୁଣି ଯେତିକି ଖୁସିହେଲେ ସେତିକି ଦୁଃଖିତ ହେଲେ ନିଜ ଅନୁରାଗୀ ଭକ୍ତଟିକୁ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ ନିଜ ପରିଚୟ ନଦେବା ହେତୁ ।

କେତେଖଣ୍ଡି ଉପାଦେୟ ପୁସ୍ତକ

ଗୋପାଳ ଛୋଟରାୟ		**ବଂଶୀଧର ଭୂୟାଁ**	
ପରକଲମ୍	ଟ ୧୷	ମିସେସ୍ ସାମୁଏଲଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ	ଟ ୧।
ଭରସା	ଟ ୨୯	ବୈଜ୍ଞାନିକ ନୋବେଲ	ଟ ୦୫
ଆନନ୍ଦଶଙ୍କର		,, ମାର୍କୋନି	ଟ ୦୫
ଯୌତୁକ	ଟ ୧୫	,, ମ୍ୟାଡାମ୍ କ୍ୟୁରୀ	ଟ ୦୫
ମନୋରଞ୍ଜନ ଦାସ		,, ଆଇନଷ୍ଟାଇନ୍	ଟ ୦୫
ଆଗାମୀ	ଟ ୧।	,, ନିଉଟନ	ଟ ୦୫
ଅବରୋଧ	ଟ ୧।	**ଜଦୁମଣି ଖଇ**	
ଏ ଯୁଗର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଳ୍ପ	ଟ ୧୷	ମନପବନ	ଟ ୧।
କମଳାକାନ୍ତ ଦାସ		ଜାଣନ୍ତି ?	ଟ ୦୫
ମିଳନ ସନ୍ଧ୍ୟା	ଟ ୧୷	**କୈଳାସଚନ୍ଦ୍ର ସାମଲ**	
ମଦଭାଟି	ଟ ୦୫	ରକ୍ତଝଡ଼	ଟ ୧୵
ଜ୍ଞାନୀନ୍ଦ୍ର ବର୍ମା		**ଅଧ୍ୟାପକ ବଂଶୀଧର ମହାନ୍ତି**	
ଭୂମିକା	ଟ ୩୫	ସାହିତ୍ୟ ଓ ସଂସ୍କୃତି	ଟ ୩୯
ମେଘବଜାରର ଗୁଡୁକ	ଟ ୧୫	**ଗୁରୁପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି ଓ**	
ସୁଧୀନ୍ଦ୍ର		**ଭାନୁଜୀ ରାଓ**	
ଭୂଦାନ ଯଜ୍ଞ	ଟ ୦।୵	ନୂତନ କବିତା	ଟ ୧୫

ପ୍ରକାଶକ :—

[illegible] ପୁସ୍ତକାଳୟ

କଟକ-୨

—ଉପାଦେୟ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ—

ଭାରତୀୟ ମହିଳା ସିରିଜ

କମଳା ନେହେରୁ	ଟ୦।୶	କସ୍ତୁରବାଈ	ଟ୦।୶
ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ	ଟ୦।୶	ସରୋଜିନୀ	ଟ୦।୶
ସାରଦାମଣି	ଟ୦।୶	ଲକ୍ଷ୍ମୀବାଈ	ଟ୦।୶
ନିବେଦିତା	ଟ୦।୶	ମୀରାବାଈ	ଟ୦।୶

ବିଚିତ୍ର ମାନବ ସିରିଜ

ଏସ୍କିମୋ	ଟ୦୳	ଆଫ୍ରିକାବାସୀ	ଟ୦୳
ରେଡ଼ ଇଣ୍ଡିୟାନ	ଟ୦୳	ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆବାସୀ	ଟ୦୳

ନୋବେଲ ପ୍ରାଇଜ ସିରିଜ

ନାଟ୍ୟକାର ବର୍ଣ୍ଣାର୍ଡ଼ ଶ'	ଟ୦।୶	କବିଗୁରୁ ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥ	ଟ୦।୶
ଆଇନ ଷ୍ଟାଇନ	ଟ୦।୶	ଚର୍ଚ୍ଚିଲ	ଟ୦।୶
ସି: ଭି: ରମଣ	ଟ୦।୶	ମାଡ଼ାମ କ୍ୟୁରି	ଟ୦।୶

ଦେଶ ବିଦେଶ ସିରିଜ

ଦିଲ୍ଲୀ	ଟ୦।/	ପୁରୀ	ଟ୦।/
କଲିକତା	ଟ୦।/	ବନାରସ	ଟ୦।/
ବମ୍ବେ	ଟ୦।/	ଲକ୍ଷ୍ନୌ	ଟ୦।/

ବଣ ଜଙ୍ଗଲର ଜୀବଜନ୍ତୁ ସିରିଜ

ସିଂହ	ଟ୦।୶	ହାତୀ	ଟ୦।୶
ବାଘ	ଟ୦।୶	ଗରିଲା	ଟ୦।୶
ଭାଲୁ	ଟ୦।୶	ଅଜଗର	ଟ୦।୶

ପିଲାଙ୍କ କାହିଁକି ୧ମ	ଟ୧	କିଏ, କଣ, କାହିଁକି ? ୧ମ	ଟ୦୳
,, ୨ୟ	ଟ୧୶	,, ୨ୟ	ଟ୦୳୶
କଡ଼ ଭରତ	ଟ୦୳	ଚନ୍ଦନ ହଜୁରୀ	ଟ୦୳

କଟକ ଷ୍ଟୁଡେଣ୍ଟସ୍ ଷ୍ଟୋର, କଟକ—୨

ଆମ ପାଖରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବହି ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ଗଚ୍ଛିତ ଅଛି

ହେ ପୃଥିବୀର ନାଗରିକ ଟ ୧·୯

କେତୋଟି ପ୍ରାଣସ୍ପର୍ଶୀ ଗଳ୍ପସଂଗ୍ରହ

ଲେଖିଛନ୍ତି—ଯତୀନ୍ଦ୍ରକୁମାର ଦାସ

ଅଶାନ୍ତ ଝଡ ଟ ୦·୫୬

ମଣିଷ ଜୀବନରେ ଯେଉଁ ଝଡ଼ ଉଠିଛି, ତାହା ଯେପରି ଶାନ୍ତ ହେବାର ନୁହେଁ, ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକରେ ସେଇ ଝଡ଼ର ସୂଚନା ।

ଲେଖିଛନ୍ତି—ଗୋବିନ୍ଦ ମିଶ୍ର

ଚୀନ ଦେଖି ଆସିଲି ଟ ୦·୫୬

ଅନେକ ରାଜନୀତିଜ୍ଞ, ଦାର୍ଶନିକ ଓ ପର୍ଯ୍ୟଟକ ଚୀନ ଦେଖି ଆସିଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଲେଖକଙ୍କ ଚୀନ-ଡାଇରୀ ଏକ ନିରପେକ୍ଷ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗିର ଭ୍ରମଣକାହାଣୀ ।

ଅନୁବାଦ—ଗୋବିନ୍ଦ ମିଶ୍ର, ନୀଳମାଧବ ବସୁ

ସୁଲତା ଓ ସେ (ଉପନ୍ୟାସ) ଟ ୧·୯

କଥାବସ୍ତୁର ନୂତନତ୍ୱ ଦୁଇଟି ପ୍ରାଣର ପ୍ରଣୟ ନିବେଦନକୁ ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର ଓ ରୁଚିପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଛି । ଲେଖିଛନ୍ତି—କମଳାକାନ୍ତ ମହାନ୍ତି

ପ୍ରେମ ଓ ପ୍ରୟୋଜନ (ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଉପନ୍ୟାସ) ଟ ୦·୫

ମଣିଷ ଜୀବନରେ ପ୍ରେମର ପ୍ରୟୋଜନ ଉପରେ ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ତାର ଏକ ମନୋମୁଗ୍ଧକର ବାସ୍ତବ କାହାଣୀ । ଲେଖିଛନ୍ତି—ବଂଶୀଧର ଭୂୟାଁ

ଅଗ୍ରୀମ ସହ ଅର୍ଡ଼ର ପଠାନ୍ତୁ ।

ଜନ-ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରକାଶନ

ଗଙ୍ଗାମନ୍ଦିର, କଟକ—୧

ପୂଜା ଉପଲକ୍ଷେ ପଢ଼ନ୍ତୁ

ଓଡ଼ିଶାର ଅଦ୍ୱିତୀୟ କଥା-ସାହିତ୍ୟିକ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତିଙ୍କ
ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ ଗଳ୍ପ-ସଂଗ୍ରହ—

ଶେଷ କବିତା ମୂଲ୍ୟ—ଟ ୧୫

★

ତରୁଣ ଔପନ୍ୟାସିକଙ୍କ ସରସ ଅବଦାନ

ନିଶିଥେ ଚୁମ୍ବନ ମୂଲ୍ୟ—ଟ ୧୮

★

ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରଗତିଶୀଳ ନାଟ୍ୟକାର ଗୋପାଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠରାୟଙ୍କ ଲିଖିତ ଓ ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ରଙ୍ଗମଞ୍ଚଦ୍ୱାରା ଅଭିନୀତ ପଲ୍ଲୀଅଞ୍ଚଳରେ ସମାଦୃତ ହେଲଭଳି ଖଣ୍ଡିଏ ଉପାଦେୟ ନାଟକ । ମୂଲ୍ୟ—ଟ ୧୫/

ଶଙ୍ଖା-ସିନ୍ଦୂର

★

ଜନତା ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ଦ୍ୱାରା ଅଭିନୀତ ଓ ସାମ୍ବାଦିକଙ୍କଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଚପ୍ରଶଂସିତ ନାଟକ ।

ନଷ୍ଟ ଉର୍ବଶୀ

ଲେଖକ—ଗୋପାଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠରାୟ ମୂଲ୍ୟ ଟ ୧୲

★

ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ବି'ଗ୍ରୁପ୍ ଦ୍ୱାରା ଅଭିନୀତ ଆଉ ଏକ ଯୁଗାନ୍ତକାରୀ ନାଟକ

ଅତିଥି

ଲେଖିଛନ୍ତି ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ୱନାମଧନ୍ୟ ନାଟ୍ୟକାର ଭଞ୍ଜକିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକ । ମୂଲ୍ୟ ଟ ୧୫

ଏସବୁ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି

ୟୁନିଭରସିଟି ବୁକ୍ ଷ୍ଟୋର୍ସ

ବାଙ୍କାବଜାର, କଟକ—୨

ପୁରାତନ ସଂସ୍କୃତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପଦେ ଅଧେ ଜାଣନ୍ତୁ

—ପୂଜା ଉପଲକ୍ଷେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା—

ରାଜା କୃଷ୍ଣସିଂହଙ୍କ କୃତ

ମହାଭାରତ

ବ୍ୟାସଦେବ ବିରଚିତ ସଂସ୍କୃତ ମହାଭାରତର ଅବିକଳ ଅନୁବାଦ । "ଯାହା ନାହିଁ ଭାରତେ, ତାହା ନାହିଁ ଭାରତେ ।" ଏହି ଉକ୍ତିର ସାରତତ୍ତ୍ୱ ଏଥିରୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ପାଇପାରିବେ ।

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସେଟର ମୂଲ୍ୟ ଟ୩୦୍ ମାତ୍ର ।

କାଳୀପୂଜା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗ୍ରାହକମାନେ ଟ୨୫୍ରେ ପାଇବେ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କମିସନ ପାଇବେ ।

—ଦଶହରା ଉପଭୋଗ କରନ୍ତୁ—

ପଣ୍ଡିତ ଗଣେଶ୍ୱର ରଥଙ୍କ କୃତ

ଚଣ୍ଡୀବିଧାନ ପଦ୍ଧତି

ହିନ୍ଦୁ ଦର୍ଶନ ଏବଂ ଧର୍ମ ଶାସ୍ତ୍ରର ଚଣ୍ଡୀ ଏକ ପ୍ରଧାନ ଗ୍ରନ୍ଥ । ସଂସ୍କୃତ ଶ୍ଲୋକଗୁଡ଼ିକର ସହଜ ଓ ସରଳ ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ ଏହି ବହିର ବିଶେଷତ୍ୱ । ମୂଲ୍ୟ—ଟ୧୫

ପ୍ରକାଶକ—କଟକ ଟ୍ରେଡ଼ିଂ କମ୍ପାନୀ

ବାଲୁବଜାର, କଟକ—୨

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୃହସ୍ଥ ଖଣ୍ଡିଏ ଲେଖାଏଁ ଘରେ ରଖନ୍ତୁ

ଛାତ୍ର, ଶିକ୍ଷକ, ଲେଖକ ଏବଂ ସାଧାରଣ ପାଠକଙ୍କର
ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ପୁସ୍ତକ

ଓଡ଼ିଆ ପକେଟ ଅଭିଧାନ

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦର ବନାନ ଏବଂ ସହଜ ଓ ସରଳ ଅର୍ଥ ଏଥିରେ ପାଇବେ । ମୁଦ୍ରଣ ପରିପାଟୀ ଏବଂ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ବନ୍ଧାଇ ଏହାର ବିଶେଷତ୍ୱ । ମୂଲ୍ୟ—ଟ୩୲

ବିଶିଷ୍ଟ ସାହିତ୍ୟିକ ବାଙ୍କନିଧି ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କର
ଦୁଇଟି ଉପାଦେୟ ପୁସ୍ତକ

ଧୂପଛାୟା

ସଂସାର ଶତ ସମସ୍ୟାରେ ମାନବ ପ୍ରାଣରେ ଛାୟା ଦେବାକୁ ସାତୋଟି ଉଚ୍ଚ କୋଟିର ସୁବିନ୍ୟସ୍ତ ପ୍ରବନ୍ଧ ଏହି ପୁସ୍ତକର ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ।

ବୀରବଲ କାହାଣୀ

ବୀରବଲଙ୍କର ରହସ୍ୟାତ୍ମକ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ଏଥିରେ ଦିଆଯାଇଛି । ଦୁଃଖ ସମୟରେ ଆନନ୍ଦ ଦେବାରେ ଏହା ଗୋଟିଏ ଉପାଦେୟ ସାମଗ୍ରୀ । ମୂଲ୍ୟ—ଟ୧୲

ପ୍ରକାଶକ—କଟକ ଟ୍ରେଡ଼ିଂ କମ୍ପାନୀ
ବାଲୁବଜାର, କଟକ—୨

'ଜନ-ସାହିତ୍ୟ' ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ଜାଣିବା ପାଇଁ

୧ । 'ଜନ-ସାହିତ୍ୟ'ର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ୫୨୯, ଷାଣ୍ମାସିକ ୫୦୧ ।

୨ । ଜନ-ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତି ମାସ ପ୍ରଥମ ସପ୍ତାହରେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ।

୩ । ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ସାର୍ଟିଫିକେଟ ଅଫ୍ ପୋଷ୍ଟିଂରେ ପଠା ଯାଉଥିବାରୁ ଡାକରେ ହଜିବା କପି ବଦଳରେ ବିନା ଦାମରେ ଅନ୍ୟ କପି ପଠାଯିବ ନାହିଁ ।

୪ । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଜନ-ସାହିତ୍ୟର ଏଜେଣ୍ଟ ଥିବେ ସେଠାରେ ଗ୍ରାହକମାନେ ଏଜେଣ୍ଟଙ୍କଠାରୁ ନିଜ କପି ନେଇ ପାରନ୍ତି ।

୫ । ଯେଉଁଠାରେ ଏଜେଣ୍ଟ ନାହାନ୍ତି ସେଠାରେ ଗ୍ରାହକମାନେ ନିଜ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେତୋଟି ଗ୍ରାହକ ମୂଲ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରି ପଠାଇଦେଲେ ପ୍ରତି ମାସରେ ରେଜେଷ୍ଟ୍ରି ଡାକରେ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଠିକଣାକୁ ଜନ-ସାହିତ୍ୟ ପଠାଇ ଦିଆଯିବ ।

ଏଜେଣ୍ଟମାନଙ୍କ ଜାଣିବା ପାଇଁ

୧ । ଏଜେଣ୍ଟମାନେ ଅନ୍ୟୂନ ୧୦ ଖଣ୍ଡ କପି ନେବେ ।

୨ । ପ୍ରତି ଖଣ୍ଡ ପିଛା ୫୦୨/ ଜମା ଦେଲା ପରେହିଁ ଏଜେଣ୍ଟ ଶ୍ରେଣୀ-ଭୁକ୍ତ ହୋଇ ପାରିବେ ।

୩ । ପ୍ରତି ମାସର ବିକ୍ରିଯୁ ଟଙ୍କା କମିସନ ବାଦ ଉକ୍ତ ମାସର ୨୫ ତାରିଖ ସୁଦ୍ଧା ନ ପାଇଲେ ଆଗାମୀ ସଂଖ୍ୟା ପଠାଯିବ ନାହିଁ ।

ଲେଖକମାନଙ୍କ ଜାଣିବା ପାଇଁ

୧ । ଜନ-ସାହିତ୍ୟରେ ରାଜନୈତିକ, ସାମାଜିକ, ଐତିହାସିକ ଓ ରହସ୍ୟମୂଳକ ଉପନ୍ୟାସ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ । ଏହାଛଡ଼ା ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଅନୁବାଦ ସାହିତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ ।

୨ । ଜନ-ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ଯେଉଁ ଲେଖକମାନେ ଲେଖା ପଠାଇବେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି ୧୦୦ ପୃଷ୍ଠା ଭିତରେ ହୁଏ ସେଥିପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବେ ।

୩ । ନୂତନ ଲେଖକମାନଙ୍କ ଲେଖା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ ଏବଂ ମନୋନୀତ ହେଲେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଏ ।